

RAPORT O STANIE MIASTA CZĘSTOCHOWA 2021

Spis treści

RAPORT O STANIE MIASTA CZĘSTOCHOWA 2021	1
WSTĘP	3
I. SFERA SPOŁECZNA	4
1. DEMOGRAFIA	5
2. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	13
3. OCHRONA ZDROWIA	25
4. POMOC SPOŁECZNA	39
5. KULTURA	77
6. SPORT I REKREACJA	95
7. EDUKACJA	101
II. SFERA GOSPODARCZA	120
1. ROZWÓJ PRZESTRZENNY	121
2. ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA MIASTA	124
3. SPECJALNE STREFY EKONOMICZNE	133
4. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W MIEŚCIE	137
5. NAKŁADY INWESTYCYJNE INWESTORÓW	138
6. TRANSPORT I DROGOWNICTWO	139
7. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA MIASTA	150
8. ŚRODKI UNIJNE	152
9. RYNEK PRACY	156
III SFERA FINANSOWA	162
1. MAJĄTEK MIASTA	163
2. BUDŻET MIASTA	190
3. BUDŻET OBYWATELSKI	197
IV. SFERA SAMORZĄDOWEGO ZARZĄDZANIA MIASTEM	202
1. RADA MIASTA	203
2. RADY DZIELNIC	203
3. PREZYDENT MIASTA	205
4. MIEJSKIE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE	213
5. WSPÓŁPRACA MIASTA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	214
6. KONSULTACJE SPOŁECZNE	218
7. BIULETYN INFORMACJI PUBLICZNEJ	218
8. NAGRODY I WYRÓŻNIENIA MIASTA	220
9. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA DO ROKU 2030	221
10. PREZENTACJA NAJWAŻNIEJSZYCH WSKAŹNIKÓW	293

WSTĘP

Wypełniając obowiązek wynikający z art. 28aa Ustawy o samorządzie gminnym, przedstawiam Państwu Raport o Stanie Gminy Miasta Częstochowa za rok 2021. Dokument ten zawiera skondensowane podsumowanie najważniejszych zjawisk, działań i procesów, jakie miały miejsce w Częstochowie w ubiegłym roku.

Rok 2021 był wyjątkowym, niezwykle trudnym czasem dla nas wszystkich. Sytuacja epidemiczna była czynnikiem, który wpływał na większość przedsięwzięć realizowanych w mieście. Konieczne było podjęcie działań organizujących pracę i działalność w reżimie sanitarnym, zorganizowanie pracy szkół w systemie zdalnym, zwiększenie pomocy dla osób wymagających wsparcia, wsparcie placówek ochrony zdrowia czy rozwój działalności online.

W minionym roku miasto prowadziło aktywną politykę społeczną realizując zadania w zakresie wsparcia rodzin, aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, wsparcia osób bezrobotnych i bezdomnych czy zagrożonych wykluczeniem z jakichkolwiek innych powodów. Niezwykle istotna, w kontekście zachodzących zmian demograficznych, była również realizacja działań na rzecz wsparcia aktywności seniorów.

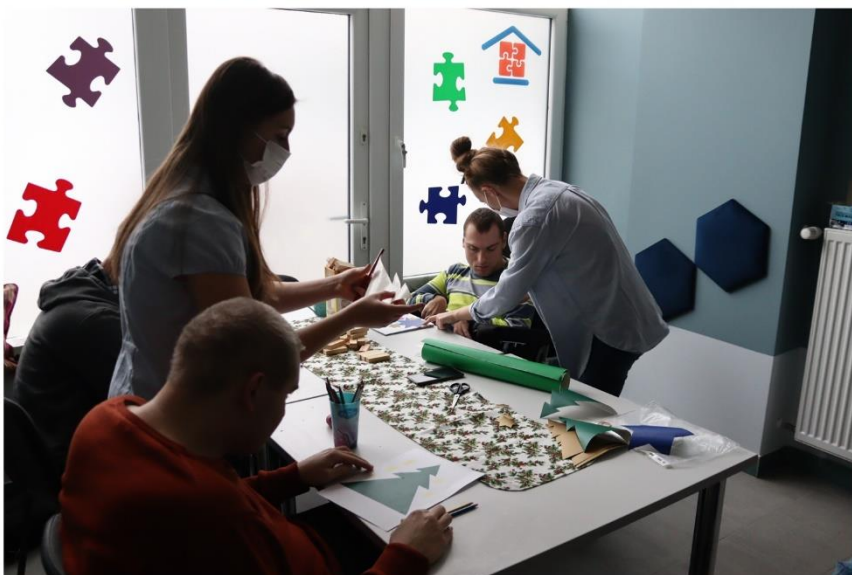
Dziękuję wszystkim mieszkankom i mieszkańcom Częstochowy, którzy mimo tak trudnych uwarunkowań przez cały rok dobrze wypełniali swoje zadania i angażowali się w dalszy rozwój Miasta.

Dziękuję za wszystkie cenne pomysły i opinie. Zachęcając do analizy informacji zawartych w Raporcie, liczę na Państwa konstruktywne opinie i zapraszam do udziału w kolejnych przedsięwzięciach wzmacniających potencjał Częstochowy.

PREZYDENT
MIASTA CZĘSTOCHOWY

Krzysztof Małyjaszczyk

I. SFERA SPOŁECZNA

DEMOGRAFIA

Dane demograficzne, ich zakres i daty aktualizacji pozyskiwane są głównie z:

- a) ogólnodostępnych baz Głównego Urzędu Statystycznego,
- b) ogólnopolskiego systemu informatycznego „Rejestr mieszkańców”, prowadzonego przez każdy urząd miasta oraz gminy.

Każdy z tych systemów ma inną bazę wyjściową danych, a także inne metody liczenia oraz aktualizacji danych:

- **GUS** – bazą danych wyjściowych są wyniki Powszechnego Spisu Ludności. Natomiast dane o liczbie i strukturze ludności dla okresów między spisowych są sporządzane poprzez przyjęcie wyników spisu powszechnego za bazę wyjściową dla gminy, a następnie naliczanie metodą bilansową według następującego schematu: stan ludności na początek roku w gminie + urodzenia żywe - zgony + zameldowania na pobyt stały (z innych gmin i z zagranicy) - wymeldowania z pobytu stałego do innych gmin i za granicę) +(-) przesunięcia ludności z tytułu zmian administracyjnych = stan ludności na końcu roku w gminie (niezależnie od tego, czy osoby zamieszkujące gminę dokonały obowiązku zameldowania!).

Dane prezentowane przez GUS mają charakter statystyki publicznej i są wykorzystywane zarówno w oficjalnych opracowaniach krajowych, jak i międzynarodowych. Obarczone są jednak wadą długiego oczekiwania na dane roczne, co skutkuje faktem, że np. dane o liczbie ludności na dzień 31.12 2021r. nie są jeszcze opublikowane na dzień sporządzania Raportu.

- **Rejestr Mieszkańców** – Prowadzony w każdej gminie w systemie teleinformatycznym gromadzi dane osób, które wykonując swój obowiązek meldunkowy - złożyły wniosek o zameldowanie na terenie danej gminy.

Pomiar ludności oparty na obowiązku meldunkowym, jest jednak obarczony błędem, gdyż przepisy prawa nie przewidują kar za brak zameldowania czy wymeldowania, co zniekształca rzeczywistą liczbę ludności.

Potwierdzenie różnic w danych demograficznych - wynikające z różnic bazy danych oraz metod aktualizacji danych obrazuje poniższa tabela.

DEMOGRAFIA MIASTA CZĘSTOCHOWA - LATA 2016 – 2020

Liczba ludności

Lata	2016	2017	2018	2019	2020
Rejestr mieszkańców	221 169	217 962	218 433	217 019	211 420
GUS	226 225	224 376	222 292	220 433	217 530

Urodzenia żywe

Lata	2016	2017	2018	2019	2020
Rejestr mieszkańców	1 764	1 770	1 642	1 572	1 453
GUS	1 816	1 828	1 749	1 638	1 567

Zgony

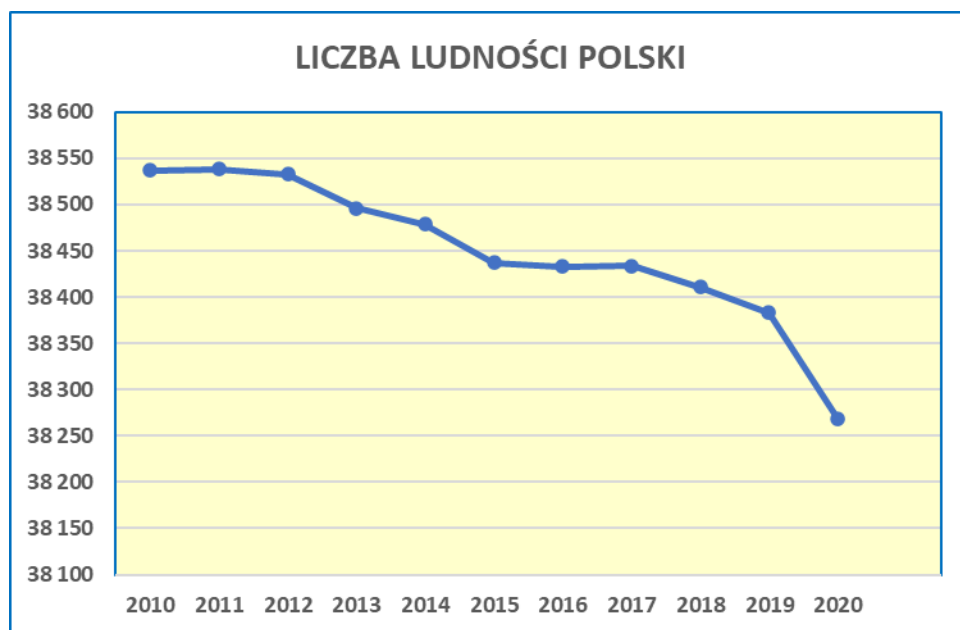
Lata	2016	2017	2018	2019	2020
Rejestr mieszkańców	2 716	2 928	2 930	2 825	3 230
GUS	2 814	2 926	2 972	2 887	3 327

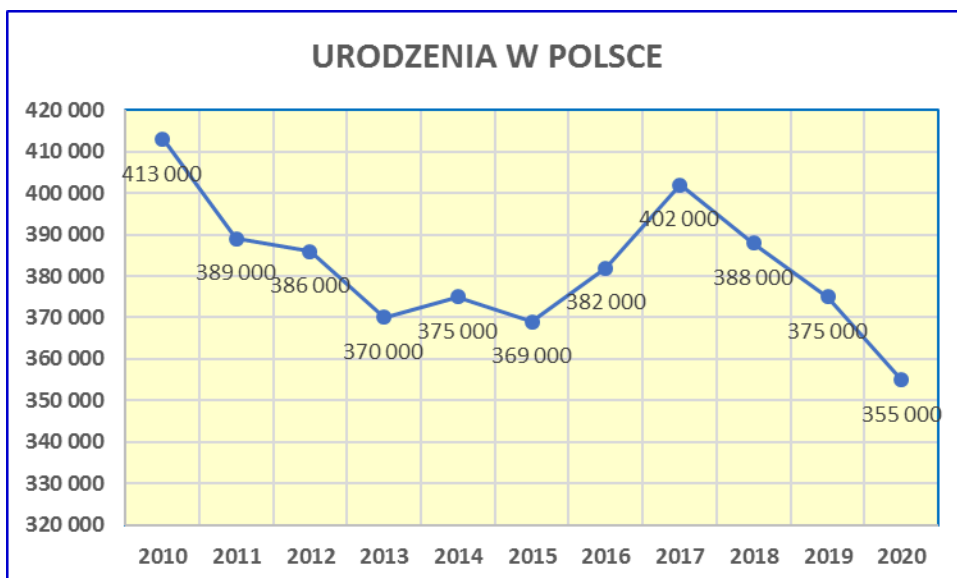
Przyrost naturalny

Lata	2016	2017	2018	2019	2020
Rejestr mieszkańców	-952	-1 158	-1 288	-1 253	-1 777
GUS	-998	-1 098	-1 223	-1 249	-1760

Sytuacja demograficzna w całym kraju w roku 2021, podobnie jak w 2020r. kształtowała się pod wpływem pandemii wywołanej wirusem SARS-Cov-2, czego odzwierciedleniem jest niespotykany w latach wcześniejszych znaczny ubytek ludności na skutek dramatycznie dużego poziomu zgonów, a także rekordowo niskiego poziomu urodzeń

Spadkowy trend liczby ludności w Polsce w latach 2010-2020 przedstawiają poniższe wykresy.

Szacuje się, że w 2021 r. liczba urodzeń była o ok. 188 tys. niższa niż liczba zgonów. Ze wstępnych szacunków wynika, że w 2021 r. zarejestrowano 331 tys. urodzeń żywych, czyli o ok. 24 tys. mniej niż w 2020 r.

Towarzyszącą pandemii COVID-19 wysoki wzrost liczby zgonów spowodował pogorszenie tendencji.

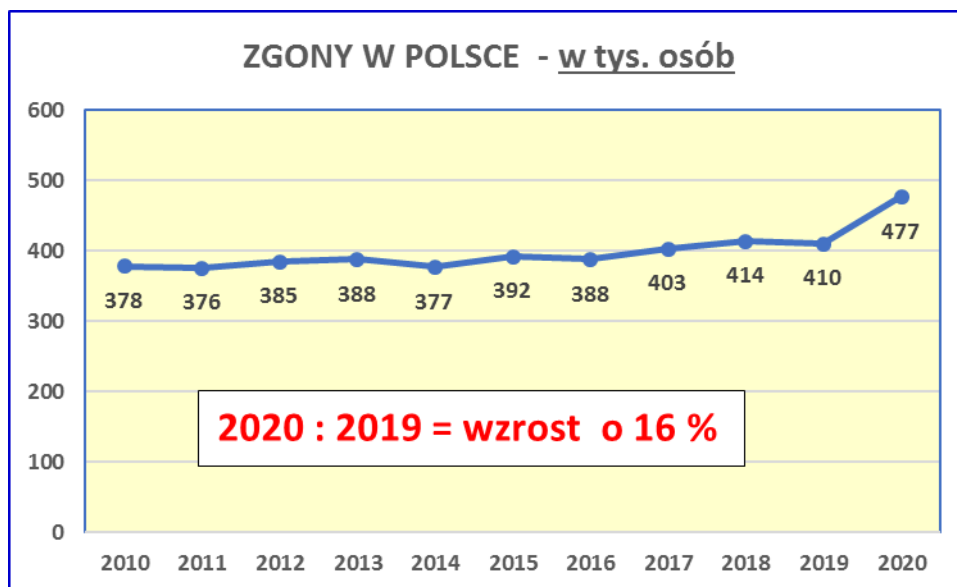
W ubiegłym roku **zmarło ok. 519 tys. osób**, czyli o ok. 42 tys. więcej niż przed rokiem, gdy liczba zgonów wyniosła 477 tys. i była o ok. 68 tys. wyższa niż rok wcześniej. Średnia tygodniowa liczba zgonów wyniosła ok. 10 tys.

Kluczowym czynnikiem wpływającym na liczbę i strukturę ludności jest liczba urodzeń, których w 2021r. było o ponad 188 tys. mniej niż zgonów. Aby zapewnić stabilny rozwój demograficzny kraju, na każde 100 kobiet w wieku 15-49 lat powinno przypadać średnio co najmniej 210-215 urodzonych dzieci. Obecnie jest to ok. 138.

Gwałtowny wzrost zgonów

Jak wynika z danych GUS, natężenie zgonów w Polsce do 2019 roku nie zmieniało się istotnie - rosło, ale tempo wzrostu było niewielkie i w miarę jednostajne. W 2020 roku nastąpił gwałtowny wzrost liczby zgonów - zmarło ponad 477 tys. osób.

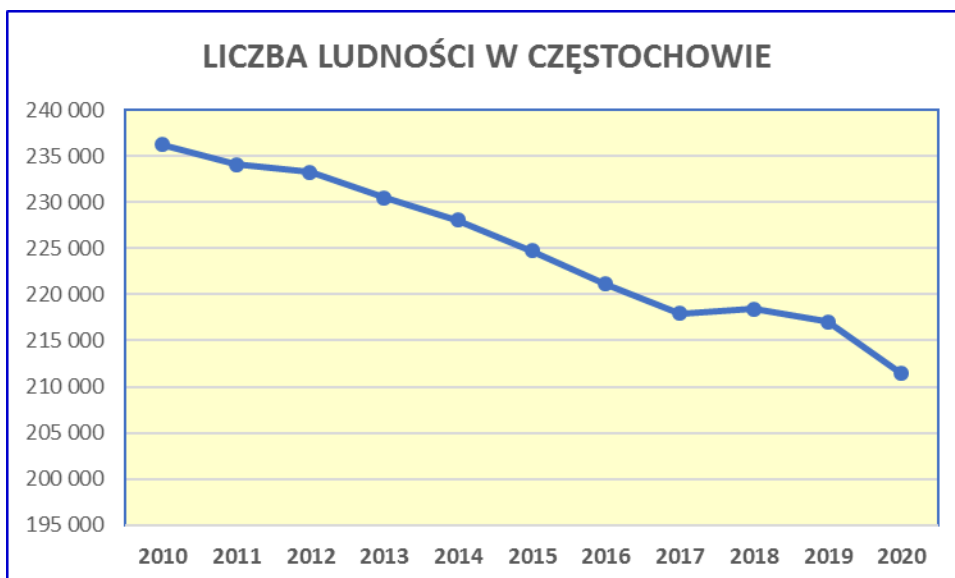
"Za wyższą umieralność w największym stopniu odpowiada pandemia wywołana wirusem SARSCoV-2. Bezpośrednie ofiary COVID-19 stanowią ok. 60 proc. odnotowanego wzrostu umieralności" - wskazuje GUS. Wg danych GUS za rok 2020 proces depopulacji i starzenia się ludności pogłębiał się prawie we wszystkich miastach. Spadku liczby ludności nie odnotowały jedynie 3 miasta: Rzeszów, Warszawa, Kraków.

GUS w swojej wstępnej informacji demograficznej wg stanu na koniec 2021r. stwierdza, że:

"Przebieg obserwowanych procesów demograficznych wskazuje, że sytuacja ludnościowa Polski pozostaje w dalszym ciągu trudna. W najbliższej perspektywie nie można spodziewać się znaczących zmian gwarantujących stabilny rozwój demograficzny. Niski od ponad ćwierćwiecza poziom dzietności będzie miał negatywny wpływ także na przyszłą liczbę urodzeń, ze względu na zdecydowanie mniejszą w przyszłości liczbę kobiet w wieku rozrodczym.

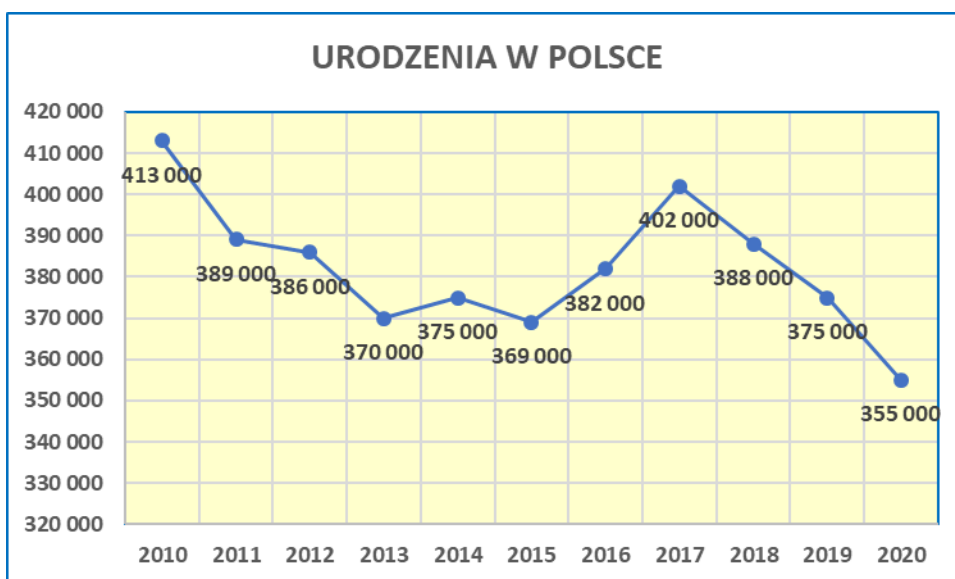
Z drugiej strony będzie powodować - przy stosunkowo długim trwaniu życia - zmniejszenie podaży pracy oraz coraz szybsze starzenie się społeczeństwa poprzez przede wszystkim wzrost liczby i udziału w ogólnej populacji ludności w najstarszych rocznikach wieku"

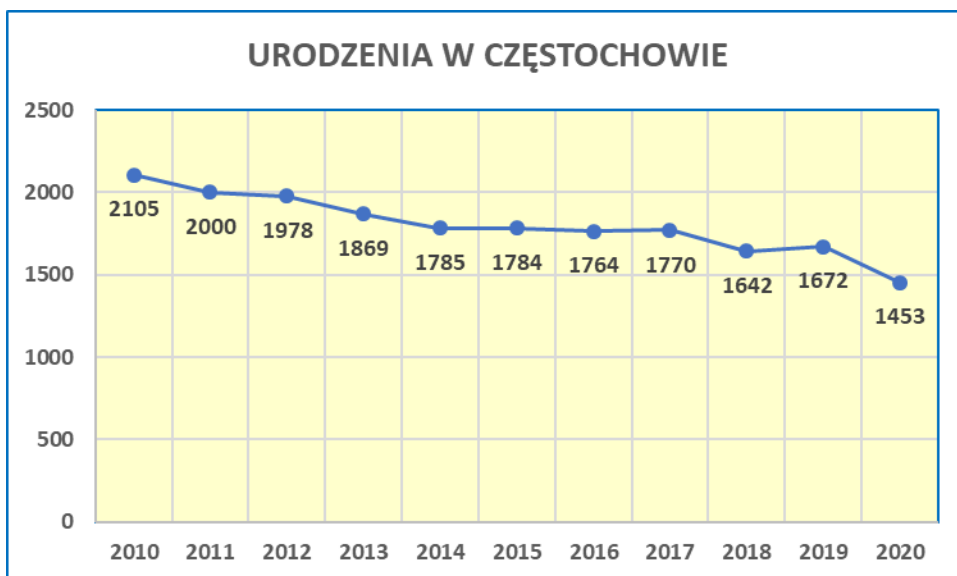
Tendencje spadkowe liczby ludności dotknęły także miasto Częstochowę, co obrazuje poniższy wykres.

Na liczbę ludności w Częstochowie wpływa w największym stopniu przyrost naturalny, a więc liczba urodzeń i zgonów.

Dla zachowania warunku porównywalności – posłużono się w poniższych wykresach statystyką publiczną GUS, dostępną w odniesieniu do roku 2020. Dane dotyczące spadku liczby urodzeń zarówno w skali kraju, jak i w Częstochowie utrzymują widoczną tendencję spadkową:

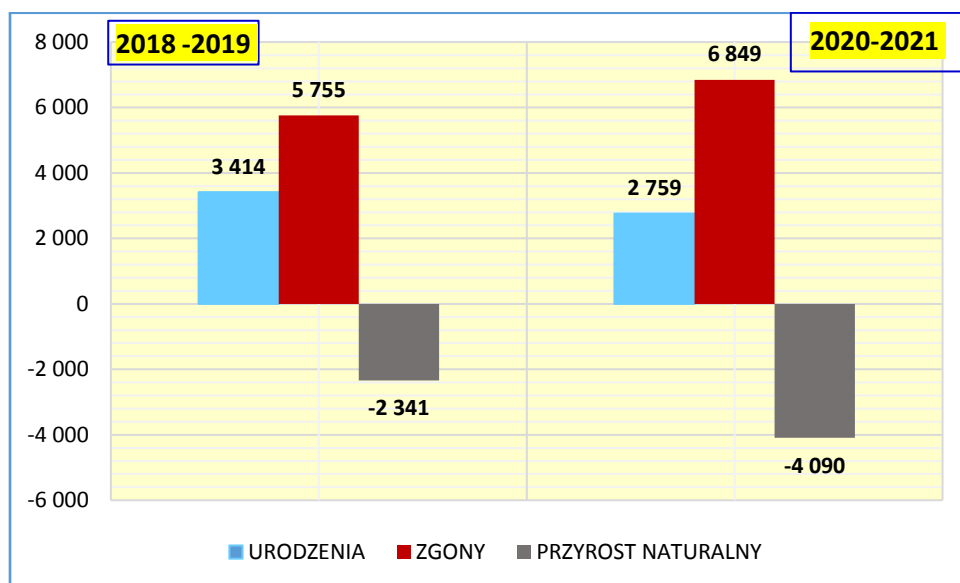
Równocześnie w latach 2020-2021 nastąpiło gwałtowne zwiększenie liczby zgonów wynikające głównie z wysokiego poziomu zgonów związanych z pandemią COVID-19. W „covidowych” latach ubytek liczby ludności wyniósł 9.552 osoby, podczas gdy w latach 2018-2019 był on na poziomie 943 osób tj. 10-krotnie mniejszym.

Porównanie przyrostu naturalnego w okresie dwóch lat „przed pandemią (2018-2019) z danymi za okres dwóch lat „covidowych” (2020-2021) przedstawiają poniższe wykresy.

WPLYW PANDEMII NA PRZYROST NATURALNY W CZĘSTOCHOWIE

W Rejestrze Mieszkańców Na dzień 31 grudnia 2021r. zameldowanych było **207.467** mieszkańców.

Lata	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zameldowani ogółem	221 169	217 962	218 433	217 019	211 420	207 467
Pobyt stały	216 913	214 014	211 361	208 365	205 009	200 603
Pobyt czasowy	4 256	3 948	7 072	8 654	6 411	6 864

Źródło: Rejestr mieszkańców dla miasta Częstochowy

Na dzień 31.12.2021 r. Częstochowę w 98% zamieszkiwali obywatele polscy, a **obywatele innych krajów, w liczbie 4.430 osób, stanowili pozostałe 2%. to przede wszystkim obywatele Ukrainy (3.413)**, Białorusi (300) i Rosji (108), zameldowani w mieście głównie na pobyt czasowy.

Mieszkańcami Częstochowy byli ponadto obywatele Rumunii, Mołdawii, Włoch, Gruzji, Kazachstanu, Niemiec i Turcji.

Wśród mieszkańców Częstochowy przeważały kobiety, które stanowiły około 53% ogólnej liczby ludności, mężczyźni stanowili 47% populacji miasta.

Lata	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia	1 764	1 770	1 642	1 572	1 453	1 317
Zgony	2 716	2 928	2 930	2 825	3 230	3 652
Przyrost naturalny	-952	-1 158	-1 288	-1 253	-1 777	-2 335

Źródło: Rejestr mieszkańców dla miasta Częstochowy

W ww. okresie liczba urodzeń spadała, a w ostatnich dwóch latach spadki liczby urodzeń były szczególnie duże – w 2020 r. zmniejszenie o 119 dzieci tj. 7,6%, a w 2021 r. - o 136 dzieci tj. 9,4% w odniesieniu do liczby urodzeń roku poprzedniego.

Rosnąca z roku na rok liczba zgonów osiągnęła najwyższe wartości w latach 2020-2021, co wskazuje na inny niż naturalny powód natężenia tego zjawiska. Analiza miesięcznej liczby zgonów

mieszkańców Częstochowy w tych latach wskazuje, że w roku 2020 najwyższą liczbę zgonów odnotowano od października do grudnia (średnia 377 osoby w tych miesiącach wobec 246 dla pozostałych miesięcy), przy czym rekordową liczbę w listopadzie – 425 zgonów.

Przez sześć miesięcy 2021 roku (styczeń, marzec-maj, listopad-grudzień) miesięczna liczba zgonów przekraczała 300 osób, a w miesiącach kwiecień i grudzień nawet 400 osób (405 i 408), co doprowadziło do najwyższego dotychczas rocznego poziomu zgonów – 3.230 osób.

Bardzo zła sytuacja w zakresie zgonów wraz z niskim poziomem urodzeń spowodowała w latach 2020-2021 w Częstochowie rekordowo niskie poziomy ujemnego przyrostu naturalnego.

2. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ W MIEŚCIE CZĘSTOCHOWA.

Zdarzenia drogowe na terenie miasta Częstochowy – dane z KMP w Częstochowie.

Rodzaj zdarzeń drogowych	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Liczba wszystkich zdarzeń drogowych	4 561	3527	4079
Liczba wypadków drogowych	317	232	195
Liczba osób zabitych w zdarzeniu drogowym	3	10	8
Liczba rannych osób w zdarzeniu drogowym	393	271	235
Liczba kolizji drogowych	4 244	3295	3884

Ilość przestępstw w 7 kategoriach wraz z wskaźnikiem wykrycia z terenu miasta Częstochowy – dane z KMP w Częstochowie.

Zdarzenia	2019 r.	2019 r.	2020 r.	2020 r.	2021 r.	2021 r.
	Ilość	% wykrycia	Ilość	%	Ilość	%
Kradzież z włamaniem	571	59,8	472	61,5	714	68,8
Kradzież cudzej rzeczy	738	43,6	813	47,2	732	40,1
Kradzież samochodu	40	36,6	29	17,2	25	15,4
Rozboje	60	76,7	50	72,0	102	89,2
Uszkodzenie rzeczy	352	38,6	308	34,4	382	43,1
Uszczerbek na zdrowiu	122	88,6	95	90,6	98	83,7
Bójka i pobicie	55	81,8	32	87,5	30	90,0

Realizując zadania przewidziane ustawą o strażach gminnych, przepisami prawa miejscowego itp. strażnicy miejscy podjęli **31 424 interwencji w 2021 roku.**

Wyniki działań Straży Miejskiej w Częstochowie podejmowanych w związku z zadaniami określonymi w art. 11 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych.

Lp.	Wykroczenia przeciwko	Środki oddziaływania wychowawcz. (art. 41 kw)	Mandat karny - ilość	Mandat karny – kwota (PLN)	Wniosek do sądu	Inne czynności	Razem
1	Ustawie – Kodeks wykroczeń:	18503	2748	270 110,00	98	1588	22937
a)	porządkowi publicznemu	759	165	32 210,00	8	0	932
b)	instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym	14	21	6 550,00	1	1	37
c)	bezpieczeństwu osób i mienia	112	22	2 000,00	1	0	135
d)	bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	3664	874	93 560,00	20	1578	6136

Lp.	Wykroczenia przeciwko	Środki oddziaływania wychowawcz. (art. 41 kw)	Mandat karny - ilość	Mandat karny – kwota (PLN)	Wniosek do sądu	Inne czynności	Razem
e)	przeciwko zdrowiu	4553	675	42 490,00	44	1	5273
f)	obyczajności publicznej	6079	473	41 050,00	20	8	6580
g)	urządzeniom użytku publicznego	3322	516	51 650,00	4	0	3842
h)	szkodnictwo leśne, polne i ogrodowe	0	2	600,00	0	0	2
2.	Ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	4065	1513	12 5830,00	30	1181	6789
3.	Ustawie o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych	270	45	4 070,00	4	0	319
4.	Ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	278	45	5 650,00	8	3	332
5.	Ustawie o ochronie zwierząt	2	0	0	0	0	2
6.	Ustawie o odpadach	58	47	5 290,00	2	0	107
7.	Ustawie Prawo ochrony środowiska	17	0	0	0	0	17
8.	Ustawie - Prawo o miarach	19	6	230,00	0	0	25
9.	Ustawie o publicznym transporcie drogowym	191	89	3 600,00	0	0	280
10.	Ustawie o ochronie zdrowia zwierząt	2	0	0	0	0	2
11.	Innych	13	0	0	0	601	614
OGÓŁEM		23416	4493	414 780,00	142	3373	31424

Wykonując czynności służbowe strażnicy miejscy:

- udzielili ok. **23 777** ustnych lub pisemnych pouczeń,
- skierowali **142** wnioski do Sądu,
- nałożyli **4 524** mandaty karne na łączną kwotę **421 790 zł**,
- dokonali **494** kontrole posesji w zakresie spalania odpadów oraz utrzymania czystości i porządku,
- założyli **1 593** blokady na koła nieprawidłowo zaparkowanych pojazdów,
- na parking strzeżony odholowano **24** pojazdy, a w **118** przypadkach właściciele we własnym zakresie usunęli swoje pojazdy których stan wskazywał, iż są nieużytkowane od dłuższego czasu,
- przekazali : - **45** osób Pogotowiu Ratunkowemu, **57** osób przytuliskom i rodzinie,
- przekazali **1 178** osób Ośrodkowi Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi lub rodzinie

W ramach zadań związanych z zagrożeniami wynikającymi ze spożywania napojów alkoholowych przez dorosłych i nieletnich oraz zagrożeń związanych z agresją, zakłócaniem porządku publicznego przez grupy młodzieży, strażnicy miejscy przeprowadzili:

9 825 kontroli miejsc stałego spożywania napojów alkoholowych,

- **184** kontrole placówek handlowych w zakresie podawania i sprzedaży napojów alkoholowych nieletnim i nietrzeźwym,
- **7 439** kontroli miejsc gdzie dochodzi do częstego zakłócania porządku publicznego,
- **1 236** kontroli porządkowe stanu obiektów, nieruchomości, placów itp.,
- **1 087** kontroli porządkowe stanu dróg i chodników,
- **236** kontroli stanu technicznego placów zabaw i terenów sportowo-rekreacyjnych,
- **977** kontroli rejonów powstawania „dzikich wysypisk”,
- **494** (kontrole właścicieli nieruchomości w zakresie usuwania odpadów, zawierania umów na wywóz z wyspecjalizowanymi podmiotami,
- **1 787** kontroli rejonów najczęstszego wyprowadzania zwierząt,
- **11** kontroli właścicieli lokali gastronomicznych, pod kątem przepisów porządkowych, sanitarnych oraz ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

W zakresie poprawy **estetyki, czystości i porządku, a w szczególności likwidacji „dzikich wysypisk” odpadów**, strażnicy miejscy podjęli łącznie **3 847** interwencji, w **469** przypadkach zastosowali postępowanie mandatowe, w **3 363** przypadkach środek oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia oraz w **15** przypadkach wszczęto postępowanie zmierzające do ukarania sprawcy wykroczenia przez sąd. Warto dodać, że w 2021 roku strażnicy zostali doposażeni w przenośne kamery typu foto pułapka, które były wykorzystywane do obserwacji miejsc narażonych na wyrzucanie odpadów, celem wyeliminowania powstawania „dzikich wysypisk”.

Policji przekazano 139 spraw:

- **12** przypadków kradzieży mienia, ujęto **13 osób**,

- **3** przypadki niszczenia mienia, ujęto **2 osoby**,
- **8** przypadków kierowania pojazdami w stanie nietrzeźwości w tym **3 rowerzystów**,
- **4** przypadki pobić, ujęto **4 osoby**,
- **5** przypadków ujawnienia zgonu,
- **17** przypadków ujęcia osób poszukiwanych.

W związku z zagrożeniami dotyczącymi handlu narkotykami i „dopalaczami” strażnicy miejscy wykonali:

- **2 285** kontroli miejsc koncentracji i przebywania młodzieży,
- **410** kontroli miejsc gromadzenia się subkultur młodzieżowych,
- **181** kontroli szkół pod kątem rozprowadzania substancji niedozwolonych.

Tematyka zajęć profilaktycznych realizowanych w okresie wakacji 2021:

- „Bezpieczne zachowania nad wodą”,
- „Bezpieczny i zdrowy wypoczynek”,
- „Oparzenia słoneczne”,
- „Pierwsza pomoc – omdlenia”,
- „Bezpieczne korzystanie z przejść dla pieszych”,
- „Pierwsza pomoc – użądlenia i ugryzienia”,
- „Bezpiecznie na drodze – zasada ograniczonego zaufania”,
- „Bezpieczna jazda na rowerze. Drogi rowerowe oraz chodniki - zasady korzystania i pierwszeństwa. Oznakowanie.”,
- „Papierosy – dziękuję nie palę”,
- „Alkohol bez mitów”,
- „Narkotyki – droga donikąd”,
- „Dopalacze – nowe narkotyki”,
- „Przejawy demoralizacji u młodzieży. Konsekwencje prawne”,
- „Zachowania ryzykowne i niebezpieczne w sieci”,
- „Bezpieczeństwo na drodze. Wypadki drogowe z udziałem pieszych”,
- „Bezpieczna droga – najczęstsze błędy i wykroczenia na drodze”,
- „Bezpiecznie na drodze – gdzie mogę przechodzić przez jezdnie" zasady i przykłady,
- „Bezpieczeństwo w miejscach zabaw”,
- „Bezpieczeństwo przeciwpożarowe. Jak niebezpieczny jest pożar.”,
- „Przemoc domowa. Gdzie szukać pomocy?”,
- „Nowe przepisy o ruchu drogowym. Omówienie zmian”,
- „Narkotyki – prawda i mity”,
- „Zachowania niebezpieczne i ryzykowne na placach zabaw”,

„Odpowiedzialność prawna nieletnich”,

„Zagrożenia w sieci. Oszustwa i wyłudzenia”,

„Bezpieczeństwo na parkingach/przystankach w czasie wycieczek autokarowych”.

ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE, OBRONA CYWILNA, SPRAWY OBRONNE, OCHRONA PRZECIWPÓŻAROWA

Zasadniczym celem podejmowanych zadań w 2021 r. była koordynacja działań związanych z walką z rozprzestrzeniającym się wirusem SARS-CoV-2 na terenie miasta Częstochowy oraz ogłoszonym na terenie Rzeczypospolitej stanem epidemii. Poprzez Miejsko-Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego funkcjonujące 24 godziny na dobę Wydział utrzymują łączność ze służbami i inspekcjami na terenie miasta, otrzymuje od nich meldunki, raporty i dane oraz koordynuje zadania wynikające z ustaw, rozporządzeń oraz poleceń i decyzji Wojewody Śląskiego.

Przeciwdziałając rozprzestrzenianiu się fal koronawirusa podjęto szereg przedsięwzięć, między innymi:

- prowadzone były bieżące telekonferencje prezydenta i jego zastępców z kierownikami jednostek miejskich oraz kadrą zarządzającą urzędu i naczelnikami wydziałów zaangażowanych bezpośrednio w walkę z koronawirusem, celem omówienia i opracowania spójnych metod przeciwdziałania pandemii na terenie miasta,
- sfinansowano usługi wykonywania cyklicznych dezynfekcji obiektów Miejskiego Szpitala Zespólnego oraz karetek Stacji Pogotowia Ratunkowego, pojazdów służbowych Straży Miejskiej i autobusów oraz tramwajów MPK. W ramach bieżących potrzeb dezynfekowano inne jednostki publiczne,
- przeprowadzono dezynfekcje ławek oraz koszy na śmieci w ciągu Alei Najświętszej Maryi Panny przed i w trakcie sezonu,
- zakupiono dwa kontenery, które ustawiono w Miejskim Szpitalu Zespólnym jako mobilne punkty szczepień oraz na bieżąco utrzymywano toalety i punkty dezynfekcyjne przy nich,
- odebrano ze Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego środki ochronne i dezynfekujące, które wraz ze środkami Urzędu Miasta Częstochowy dystrybuowane były do przychodni lekarskich, żłobków oraz placówek oświatowych,
- przestrzeganie obostrzeń, zakazów i nakazów wynikających z ustaw i rozporządzeń kontrolowane było wiosną oraz ponownie jesienią poprzez wspólne patrole policji i straży miejskiej,
- opracowane zostały zasady zapewniające mieszkańcom udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
- w Urzędzie Miasta do odwołania wstrzymano bezpośrednią obsługę interesantów, (sprawy załatwiane są drogą elektroniczną i poprzez kontakt telefoniczny), wprowadzono szereg

usprawnień w zakresie zapewnienia bezpiecznych warunków pacy (przesłony, okna podawcze, zdalne terminale pomiaru temperatury), na szeroką skalę umożliwiono urzędnikom wykonywanie pracy w systemie zdalnym,

- pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przez cały czas na bieżąco monitorują potrzeby osób przebywających na kwarantannie w zakresie udzielania pomocy żywnościowej, medycznej, zaopatrzenia w leki i pomocy psychologicznej. Jednostki pomocy społecznej na bieżąco realizują przedsięwzięcia w stosunku do seniorów i osób starszych, jak również osób będących w kryzysie bezdomności.

Na materiały i usługi związane z walką z pandemią Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania

Kryzysowego wydatkował łącznie ponad 347 441,50 zł, z czego kwota 332 468,85 zł to środki rezerwy kryzysowej. Ze środków tych, na bieżące potrzeby oraz w ramach uzupełnienia wyposażenia do magazynów Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego zakupiono między innymi: maseczki ochronne różnych klas (106 000 szt.), rękawiczki jednorazowe (290 000 szt.) oraz 200 szt. testów wykrywających niezależne przeciwciała IgG i IgM w zakresie COVID-19. Zakupiony powyższy asortyment dystrybuowany był m.in. do placówek oświatowych, pracowników Urzędu Miasta, MOPS, DPS oraz służb ratowniczych tj. Ochotniczych Straży Pożarnych, Pogotowia Ratunkowego oraz Straży Miejskiej.

W roku 2021 dokonywano cyklicznej dezynfekcji pomieszczeń wewnątrz budynków i terenów przyszpitalnych, pojazdów służb ratowniczych, porządkowych i komunalnych oraz przestrzeni publicznej (ławki i kosze na śmieci) w okresie pielgrzymkowym (210 610,81 zł). W okresie od 29 kwietnia do 31 grudnia 2021r. wynajęte były kabiny TOI Fresk VIP oraz spryskiwacze do rąk, które były rozstawione przy punktach szczepień przy Miejskim Szpitalu Zespolonym w Częstochowie przy ul. Mirowskiej 15 (12 925,44 zł).

Z uwagi na obowiązujący stan epidemii w kraju, w 2021 roku podjęto decyzję o nadzwyczajnym zabezpieczeniu ruchu pielgrzymkowego do Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze. Działania te oparły się głównie na zamówieniu innego rodzaju toalet oraz wprowadzaniu całodniowych, rotacyjnych dezynfekcji urządzeń sanitarnych, ławek i koszy w ciągu pieszym Al. NMP oraz w Parkach i Błoniach Jasnogórskich. Wyznaczone były także placówki, gdzie w razie potrzeby można było natychmiast odizolować zarażonych pątników.

Rozbudowa systemu wczesnego ostrzegania oraz modernizacja Miejsko – Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego

Miejsko-Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego realizowało zadania dotyczące wspomaganie działań służb ratowniczych i jednocześnie koordynowało działania powiatowych służb, inspekcji i straży oraz podmiotów odpowiedzialnych za ochronę ludności w sytuacji katastrof naturalnych, awarii technicznych oraz sytuacji kryzysowych czy klęsk żywiołowych.

W 2021 r. przeprowadzono testy syren oraz na bieżąco usuwano pojawiające się usterki. Obecnie na terenie miasta rozmieszczonych jest łącznie 49 syren alarmowych w tym: 26 elektromechanicznych (11 należących do OSP), 23 elektroniczne.

Mając na uwadze zabezpieczenie przeciwpowodziowe miasta, podpisano z Instytutem Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowym Instytutem Badawczym porozumienie, na podstawie którego strony uzgodniły warunki współpracy związane z funkcjonowaniem trzech stacji hydrologiczno-telemetrycznych należących do Gminy, w tym ich konserwacji i kalibracji zainstalowanych na stacjach urządzeń pomiarowych oraz ich rozbudowy. Jednocześnie stacje wodowskazowe włączono do sieci Państwowej Służby Hydrologiczno-Meteorologicznej, a odczyty z nich można na bieżąco śledzić pod adresem <https://hydro.imgw.pl>.

W 2021 roku odbyły się cztery wojewódzkie ćwiczenia w zakresie prognozowania skażeń zgodnie z normą ATP-45D oraz 12 comiesięcznych treningów-nasłuchów o zagrożeniach uderzeniem z powietrza.

W dniach 17-21 maja 2021 r. odbyło się ćwiczenie krajowe RENEGADE/SAREX-21 zorganizowane przez Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych, które miało na celu sprawdzenie systemu ostrzegania i alarmowania mieszkańców w sytuacji otrzymania komunikatu o zagrożeniu z powietrza (naruszenie przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej przez statek powietrzny, stwarzający potencjalne zagrożenie dla ludności cywilnej).

W 2021 roku przeprowadzono 4 głośne testy całego systemu wykrywania i alarmowania oraz kilkanaście testów lokalnych syren poddawanych konserwacjom i naprawom. Głośne testy syren miały miejsce w dniach: 10.04.2021 r., 20.05.2021, 01.08.2021 r. i 23.11.2021 r.

Zabezpieczano ruch pielgrzymkowy na Jasną Górę (w zakresie komunalnym, medycznym, bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz komunikacyjnym). Informacje o wszystkich pielgrzymkach pieszych, tj. liczbie uczestników, trasach i terminie przekazywano do Miejsko – Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego oraz powiatowych służb, inspekcji i straży. Ogółem zgłoszonych zostało 236 pielgrzymek pieszych, w których uczestniczyło około 59 014 pątników.

W 2021 roku kontynuowano współpracę z Wojskową Komendą Uzuppełnień, Komendą Miejską Państwowej Straży Pożarnej, Komendą Miejską Policji, Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym oraz innymi służbami, inspekcjami i strażami czuwającymi nad bezpieczeństwem mieszkańców. Wydano 52 decyzje administracyjne związane ze świadczeniami rzeczowymi i osobistymi na rzecz obrony. W ramach realizacji zadań obronnych uczestniczono w treningu Stałego Dyżuru organizowanego przez Wojewodę Śląskiego pod kryptonimem „Klarus 2021”.

ZDARZENIA W MIEJSKO – POWIATOWYM CENTRUM ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO

Lp.	Nazwa zdarzenia	Ilość zdarzeń
1.	Zagrożenia naturalne (powódzie, burze, gradobicia, silny wiatr, dzikie zwierzęta, zagrożenia sanitarno – epidemiologiczne)	10
2.	Zagrożenia chemiczne i radiacyjne	2
3.	Wypadek, katastrofa, zagrożenia miejscowe	6
4.	Pożar	31
5.	Awarie (gazowe, wodociągowe, ciepłownicze, energetyczne i inne)	107
6.	Zdarzenia na drogach (akcja zima, uszkodzona nawierzchnia, niedziałająca sygnalizacja świetlna, uszkodzone oświetlenie ulic, uszkodzona infrastruktury)	1725
7.	Porządek publiczny	1
8.	Zagrożenia terrorystyczne	33
9.	Inne (bezdumni, niewybuchy, zdarzenia ze zwierzętami, tlenek węgla)	553
	Razem:	2468

Na realizację działań w sytuacjach zagrożeń wydatkowano z budżetu gminy na zadania w zakresie zarządzania kryzysowego poniższe kwoty:

- zakup dwóch samochodów dla Straży Miejskiej w Częstochowie - 320 000 zł;
- zakup fabrycznie nowego samochodu elektrycznego na potrzeby działań kryzysowych związanych ze zmianami klimatu w ramach zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom miasta – 94 587 zł;
- zakup dwóch kontenerów wraz z wyposażeniem na potrzebę organizacji masowych punktów szczepień COVID-19 przed Szpitalem Miejskim w Częstochowie przy ul. Mirowskiej 15 – 67 281 zł;
- utrzymanie M-PCZK – 20 549,06 zł, w tym 8 219,58 zł – dotacja z Powiatu Częstochowskiego; 12 329,48 zł – środki własne gminy;
- usługi telekomunikacyjne Centrex i bezpłatna infolinia TP 0-800 (kryzys) – 34 013,66 zł;
- wynajem kabiny TOI Fresk VIP oraz spryskiwacza do rąk rozstawionego przy kontenerach przed Szpitalem Miejskim w Częstochowie przy ulicy Mirowskiej 15 w okresie od 29 kwietnia do 31 grudnia 2021 roku – 12 925,44 zł;
- cykliczna dezynfekcja przez cały 2021 rok pomieszczeń wewnątrz budynków i terenów przyszpitalnych, pojazdów służb ratowniczych, porządkowych i komunalnych oraz przestrzeni publicznej (ławki i kosze na śmieci) w okresie pielgrzymkowym – 210 610,81 zł;
- zakup materiałów (maseczek, rękawiczek) na potrzeby pracy Wydziału, które przekazane będą do służb, inspekcji, straży i placówek oświatowych, w celu zapobiegania rozprzestrzeniania się koronawirusa COVID-19 – 114 669,02 zł;

- deratyzacja przestrzeni publicznej w obszarze Alei Najświętszej Maryi Panny, Alei Sienkiewicza, Skweru Solidarności oraz terenów przy DH Merkury i Parków Jasnogórskich obejmujący Park im. Stanisława Staszica i Park 3 Maja w okresie od 1 września do 30 listopada 2021 roku – 22 297,44 zł;
- remont hali magazynowej nr 3 w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Częstochowy przy ul. Bialskiej 20 o powierzchni 112 m² - 67 269,93 zł;
- rozbiórka pustostanu (budynków mieszkalnych i pozostałości ściany szczytowej stodoły) zlokalizowanych na posesji przy ul. Srebrnej 86A w Częstochowie przy granicy z nieruchomością przy ul. Srebrnej 88/90 – 11 685 zł;
- naprawa ogrodzenia zabezpieczającego tereny znajdujące się w Częstochowie przy ul. Koksowej 6B oraz przy ul. Legionów, na których składowane są niebezpieczne chemikalia stwarzające zagrożenie dla mieszkańców miasta – 3 690 zł;
- naprawa, przegląd oraz konserwacja syren elektronicznych i elektromechanicznych – 20 136 zł, w tym 5 400 zł – dotacja ze Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego; 14 736 zł – środki własne gminy.

W okresie całego roku główny wysiłek i środki zostały skierowane na przedsięwzięcia związane ze zwalczaniem i przeciwdziałaniem pandemii COVID-19. W ciągu całego roku pozyskano oraz przekazano do placówek oświatowych (szkoły, przedszkola, żłobki, pomocnicze jednostki oświatowe), placówek opieki zdrowotnej (POZ), domów pomocy społecznej oraz innych jednostek świadczących pomoc mieszkańcom następujące środki ochrony indywidualnej oraz dezynfekcyjne:

- maseczki chirurgiczne 746 310 szt.;
- rękawiczki ochronne 732 500 szt.;
- fartuchy ochronne 20 000 szt.;
- kombinezony ochronne 20 szt.;
- gogle ochronne 4 233 szt.;
- płyny dezynfekujące 25 640 szt.;
- mydło antybakteryjne 2 805 szt.

W ramach pomocy i współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi (KM PSP, szpitale, DPS) wydano 2 kpl. namiotów i dwa ogrzewacze pomieszczeń do zorganizowania dwóch polowych izb przyjęć. Jeden namiot jest przekazany jako poczekalnia punktu szczepień.

Zapewniono również gotowość bojową 12 jednostkom Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu miasta, w tym jednej jednostce zajmującej się ratownictwem wodnym i podwodnym (OSP Częstochowa). Jednostki wyjeżdżały do zdarzeń ratowniczo-gaśniczych na wezwanie Stanowiska Kierowania Państwowej Straży Pożarnej oraz Miejsko – Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Cztery jednostki są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (OSP Bleszno, OSP Dźbów, OSP Gnaszyn i OSP Częstochowa).

Do ważniejszych wydatków w 2021 roku dla jednostek OSP należy zaliczyć:

- a) zakup sprzętu i umundurowania dla jednostki OSP Błeszno. Całkowita wartość realizacji zadania wyniosła 165 954,29 zł.
- b) zakup sprzętu i umundurowania dla jednostki OSP Dźbów. Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 40 258,66 zł.
- c) zakup sprzętu i umundurowania dla jednostki OSP Wielki Bór. Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 109 980,51 zł.
- d) zakup umundurowania dla jednostki OSP Gnaszyn. Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 43 990,60 zł.
- e) zakup sprzętu i umundurowania dla jednostki OSP Kuźnica Marianowa i OSP Liszka Dolna. Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 189 968,13 zł.
- f) dotacja celowa w kwocie 3 000,00 zł dla jednostki OSP Błeszno na realizację zadania pn. udział w szkoleniach, zawodach sportowo-pożarniczych, w związku z udziałem drużyny żeńskiej OSP Błeszno w Krajowych Zawodach CTIF w Koninie.
- g) współfinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych:
  - jednostka OSP Błeszno - dofinansowanie z budżetu miasta w kwocie 2 300,00
  - jednostka OSP Brzeziny Wielkie – dofinansowanie z budżetu miasta w kwocie 1 165,00 zł.
  - jednostka OSP Dźbów - dofinansowanie z budżetu miasta w kwocie 1 800,00 zł.
  - jednostka OSP Gnaszyn – dofinansowanie z budżetu miasta w kwocie 1 900,00 zł.
  - jednostka OSP Kawodrza Dolna - dofinansowanie z budżetu miasta w kwocie 1 333,00 zł.

MONITORING WIZYJNY W MIEŚCIE

Z uwagi na wynikającą z pandemii SARS-COV-2 kontynuację obostrzeń i reglamentacji w korzystaniu z przestrzeni publicznej, zmniejszeniu uległa aktywność obywateli w przestrzeni publicznej.

Elektroniczny zapis zdarzeń zarejestrowanych przez system monitoringu miasta wykorzystano **510** razy jako materiał dowodowy w prowadzonych postępowaniach w sprawach o wykroczenia lub przestępstwa. W trakcie całodobowego dozoru jednostkom Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie w 2021 roku przekazano **61** informacji o ujawnionych zdarzeniach na terenie miasta, które zostały przekazane do realizacji przez komisariaty Policji, na terenie których doszło do zdarzenia.

Na dzień 31.12.2021 roku w skład systemu monitoringu miasta wchodziły 102 punkty kamerowe w których zainstalowanych zostało 122 urządzeń (kamer) tj.

- kamer szybkoobrotowych – **97**,
- kamer stałopozycyjnych – **25**.

Ogółem z zainstalowanych urządzeń pozyskiwane są 182 obrazy (zapisywane na macierzy dyskowej oraz prezentowane na stanowiskach operatorskich) z miejsc publicznych objętych dozorem kamer. Dodatkowo do weryfikacji poprawności gromadzenia odpadów w wyznaczonych miejscach oraz przeciwdziałania zjawisku powstawania dzikich wysypisk śmieci, Straż Miejska w Częstochowie wykorzystuje **5 szt. przenośnych autonomicznych foto-urządzeń (tzw. kamery foto-pułapki)**. Nie ulega jednak wątpliwości, że w zakresie dowodowym istniejące zapisy w znaczącej mierze stanowią istotne źródło informacji niezbędnych w procesie wykrywczym.

3. OCHRONA ZDROWIA

FUNKCJONOWANIE SŁUŻBY ZDROWIA W MIEŚCIE

W 2021 roku świadczenia zdrowotne na terenie miasta Częstochowy udzielało **267 podmiotów leczniczych zarejestrowanych w rejestrze wojewody śląskiego oraz 1 592 praktyki zawodowe lekarzy i lekarzy dentyistów** zarejestrowanych w rejestrze Okręgowej Izby Lekarskiej w Częstochowie, 82 praktyki zawodowe pielęgniarek i położnych zarejestrowanych w rejestrze Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych w Częstochowie oraz 101 praktyk zawodowych fizjoterapeutów zarejestrowanych w Krajowej Izbie Fizjoterapeutów.

Świadczenia zdrowotne w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia realizowane były przez 161 podmiotów, w tym z zakresu:

- leczenia szpitalnego – 6 podmiotów,
- podstawowej opieki zdrowotnej - 42 podmioty,
- ambulatoryjnej opieki specjalistycznej - 54 podmioty,
- opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień – 13 podmiotów,
- rehabilitacji leczniczej – 13 podmiotów,
- leczenia stomatologicznego – 47 podmiotów
- opieki paliatywnej i hospicyjnej – 4 podmioty
- świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych – 13 podmiotów,
- ratownictwa medycznego – 1 podmiot,
- pomocy doraźnej i transportu sanitarnego – 1 podmiot.

Na terenie miasta Częstochowy funkcjonują 3 podmioty lecznicze w formie samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej:

- a) dwa podmioty dla których organem założycielskim jest samorząd częstochowski : Miejski Szpital Zespolony przy ul. Mirowskiej 15 realizujący świadczenia z zakresu leczenia szpitalnego
- b) SPZOZ Stacja Pogotowia Ratunkowego świadcząca usługi w zakresie ratownictwa medycznego,
- c) jeden podmiot dla którego organem założycielskim jest samorząd wojewódzki: Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Najświętszej Maryi Panny przy ul. Białskiej 104/106) realizujący świadczenia z zakresu leczenia szpitalnego oraz pomocy doraźnej i transportu sanitarnego.

Świadczenia z zakresu nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej na terenie miasta Częstochowy w 2021r. realizował:

- Miejski Szpital Zespolony w Częstochowie przy ul. Mirowskiej 15,
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. NMP w Częstochowie przy ul. PCK 1

Na terenie miasta funkcjonuje 88 aptek, w tym jedna całodobowo przy ul. Focha 4/6.

MIEJSKI SZPITAL ZESPOLONY

Miejski Szpital Zespolony realizował zadania z zakresu stacjonarnej i ambulatoryjnej opieki

specjalistycznej w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia.

W 2021 roku szpital dysponował 501 łózkami oraz 30 miejscami psychiatrycznymi.

Liczba leczonych pacjentów w lecznictwie stacjonarnym (z ruchem między-oddziałowym) wyniosła 33 827 osób. W Poradniach Specjalistycznych udzielono 73 068 porad, w izbach przyjęć zrealizowano 1531 porad, w ramach nocnej świątecznej opieki zdrowotnej 4768 porad. Ogółem w Miejskim Szpitalu Zespolonym realizowano 79 367 porad

Głównym źródłem przychodów dla Miejskiego Szpitala Zespolonego był kontrakt z Narodowym Funduszem, który w roku 2021 roku wynosił 133 909 889,49 zł.

W związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 Miejski Szpital Zespolony zgodnie z decyzjami Wojewody Śląskiego w roku 2021 zapewnił - **w ramach I poziomu** zabezpieczenia szpitalnego, dla pacjentów z podejrzeniem zakażenia SARS-CoV-2 od 23 grudnia 2020 r. do 31 grudnia 2021 r. - 6 łóżek

W ramach II poziomu zabezpieczenia szpitalnego, dla pacjentów z potwierdzonym zakażeniem SARS CoV-2 zabezpieczano łóżka:

- 1) od 23 grudnia 2020 r. do 15 marca 2021 r. - 84 łóżka, w tym 8 respiratorowych,
- 2) od 16 marca 2021 r. - 106 łóżek, w tym 8 łóżek respiratorowych
- 3) od 23 marca 2021 r. - 118 łóżek, w tym 8 łóżek respiratorowych
- 4) od 30 marca 2021 r. - 138 łóżek, w tym 8 łóżek respiratorowych
- 5) od 07 kwietnia 2021 r. - 142 łóżka, w tym 8 łóżek respiratorowych
- 6) od 05 maja 2021 r. - 110 łóżek, w tym 8 łóżek respiratorowych,
- 7) od 21 maja 2021 r. - 106 łóżek, w tym 4 łóżka respiratorowe,
- 8) od 25 maja 2021 r. - 66 łóżek, w tym 4 łóżka respiratorowe,
- 9) od 01 czerwca 2021 r. - 38 łóżek, w tym 4 łóżka respiratorowe
- 10) od 08 czerwca 2021 r. - 34 łóżka, w tym 4 łóżka respiratorowe,
- 11) od 15 czerwca 2021 r. - 22 łóżka, w tym 4 łóżka respiratorowe,
- 12) od 09 listopada 2021 r. - 38 łóżek, w tym 4 łóżka respiratorowe,
- 13) od 22 listopada 2021 r. - 40 łóżek, w tym 4 łóżka respiratorowe,
- 14) od 26 listopada 2021 r. - 62 łóżka, w tym 4 łóżka respiratorowe,
- 15) od 22 grudnia 2021 r. - 74 łóżka, w tym 4 łóżka respiratorowe,

W 2021 roku Miejski Szpital Zespolony prowadził szeroką kampanię „Szczepmy się”. Na terenie szpitala funkcjonowały dwa węzłowo-populacyjne Punkty Szczepień. W 2021 roku podano 63 757 dawek szczepionki p/COVID-19 oraz 385 dawek szczepionki p/grypie. Zaszczepiono 96% pracowników cyklem podstawowym, 68% zatrudnionych przyjęło dawkę przypominającą.

Miejski Szpital Zespolony kontynuował działalność w zakresie poprawy warunków leczenia oraz pobytu pacjentów podnosząc jakość świadczonych usług zdrowotnych dla mieszkańców miasta

i regionu przy jednoczesnej poprawie infrastruktury i stanu technicznego obiektów Szpitala.

Na realizację zadań w zakresie modernizacji Miejskiego Szpitala Zespólnego oraz zakup sprzętu medycznego w 2021 roku wyasygnowano z budżetu miasta Częstochowy kwotę 2 242 664,00zł, w tym m.in. na :

- **zakupy sprzętu medycznego w wysokości 1 625 990,00 zł, w tym m. in.:**
zadanie realizowane z budżetu obywatelskiego- walczymy z COVID-19- respiratory dla szpitala miejskiego- 549 165,00 zł,
- **modernizacja obiektów szpitala w wysokości 616 674,00 zł.**

Ponadto w 2021 r. z budżetu miasta Częstochowy przekazano szpitalowi środki w wysokości 134 827,71 zł z przeznaczeniem na:

- na zadanie pn.: „Ergonomia w moim miejscu pracy - dotacja dla Miejskiego Szpitala Zespólnego na projekt współfinansowany środkami Unii Europejskiej”, współfinansowane z udziałem środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 - 129 827,71 zł,
- wydatki poniesione na wsparcie organizacyjne, techniczne lub organizacyjno- techniczne związane z tworzeniem punktu szczepień powszechnych- COVID-19- 5 000,00 zł.

LICZBA PACJENTÓW LEZONYCH W POSZCZEGÓLNYCH ODDZIAŁACH MIEJSKIEGO SZPITALA ZESPOLONEGO

Oddział	Liczba łózek	Liczba leczonych	Średnia liczba dni	Wykorzystanie łózek (%)
Chorób Wewnętrznych (przy Mirowskiej	52	1139	14,2	85,3
Chorób Wewnętrznych (ul. Mickiewicza	46	874	13,6	71,0
Chirurgiczny Ogólny	43	1403	7,4	66,2
Chirurgii urazowo-ortopedycznej	31	1421	4,7	59,0
Neurologiczny	25	658	7,4	53,6
Udarowy	16	692	9,4	111,8
Anestezjologii i intensywnej terapii	8	171	14,6	85,5
Gruźlicy i Chorób Płuc	41	729	13,8	67,1
Rehabilitacyjny	20	189	22,3	57,8
Neonatologiczny	16	510	3,5	30,5
Ginekologiczno-położniczy	31	1282	3,1	35,7
Urologiczny	20	768	5,4	56,9
Dermatologiczny	18	365	11,1	61,5
Pediatryczny	26	826	5,2	45,0
Psychiatryczny dzienny	30	101	45,1	-
Geriatryczny	40	1037	8,7	61,9
Zakład opiekuńczo leczniczy	60	185	104,2	88,0
Szpitalny oddział ratunkowy	4	20 019	-	-
Szpitalny oddział ratunkowy	8	1458	1,7	83,3

Oddział	Liczba łózek	Liczba leczonych	Średnia liczba dni	Wykorzystanie łózek (%)
Ogółem:	501	33 827	3,8	69,4

LICZBA PORAD UDZIELONYCH W MIEJSKIM SZPITALU ZESPOLONYM

Nazwa poradni	Lokalizacja	Liczba porad
Poradnia Gastroenterologiczna	ul. Mirowska 15	1312
Poradnia Kardiologiczna	ul. Mirowska 15	4993
Poradnia Leczenia Bólu	ul. Mirowska 15	5535
Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc	ul. Mirowska 15	6317
Poradnia Chirurgii Ogólnej	ul. Mirowska 15	5191
Poradnia Proktologiczna	ul. Mirowska 15	315
Poradnia Chirurgii Urazowo – Ortopedycznej	ul. Mirowska 15	17459
Poradnia Preluksacyjna	ul. Mirowska 15	904
Poradnia Urologiczna	ul. Mirowska 15	7129
Poradnia Neurologiczna	ul. Mirowska 15	4302
Poradnia Diabetologiczna	ul. Mirowska 15	4683
Poradnia Diabetologiczna	ul. Bony 1/3	1981
Poradnia Dermatologiczna	ul. Bony 1/3	2946
Poradnia Rehabilitacyjna	ul. Mickiewicza 12	236
Poradnia Zdrowia Psychicznego	ul. Bony 1/3	7720
Ośrodek Domowego Leczenia Tlenem	ul. Mirowska 15	480
Poradnia Ginekologiczno-Położniczy	ul. Mickiewicza 12	1565

Ogółem porad specjalistycznych - 73 068

Porady Izby Przyjęć MSZ - 1 531

Poradnia Nocnej i Świątecznej Opieki Zdrowotnej - 4 768

Liczba ogółem wszystkich porad - 79 367

STACJA POGOTOWIA RATUNKOWEGO

Stacja Pogotowia Ratunkowego realizuje zadania z zakresu ratownictwa medycznego, transportu sanitarnego oraz świadczenia w rodzaju podstawowej opieki zdrowotnej w zakresie nocnej i świątecznej w filii Kłomnice. Stacja obsługuje miasto Częstochowa, powiat częstochowski, lubliniecki i kłobucki. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Stacja Pogotowia Ratunkowego z siedzibą główną przy ul. Kilińskiego 10, realizuje zadania w filiach zlokalizowanych w:

- Częstochowie, ul. Rejtana 23/35,
- Częstochowie, ul. Sikorskiego 82/94,
- Koniecpolu, ul. Armii Krajowej 6A,
- Kłomnicach, ul. Częstochowska 3,
- Poczesnej, ul. Wolności 2,
- 6. Blachowni, ul. Sosnowa 16,
- Mykanowie, ul. Samorządowa 1.
- Dąbrowie Zielonej, Plac Kościuszki 47,
- Janowie, ul. Przyrowska 2
- Mykanowie ul. Samorządowa 1

W 2021 roku przyjęto z obsługiwanego terenu łącznie 33 448 zgłoszeń do zachorowań. Ponadto odbyło się 5 528 wyjazdów do wypadków.

Stacja dysponuje 17 zespołami ratownictwa medycznego, w tym: 3 specjalistycznymi zlokalizowanymi w Częstochowie- 2 zespoły, w Koniecpolu- 1 zespół oraz 14 podstawowymi zespołami.

ŚWIADCZENIA Z RATOWNICTWA MEDYCZNEGO ZREALIZOWANE W 2021 R.

Miejsce stacjonowania	Liczba wyjazdów do chorych
Częstochowa, Kilińskiego 10	9 888
Częstochowa, Sikorskiego 82/94	7 375
Częstochowa, Rejtana 23/35	7 059
Koniecpol	1 065
Poczesna	1 443
Kłomnice	1 356
Dąbrowa Zielona	859
Janów	1 205
Błachownia	1 844
Mykanów	1 354
Razem	33 448

W 2021 roku Stacja realizowała następujące umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia o udzielanie świadczeń o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju :

- „Pomoc doraźna i transport sanitarny” w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 roku”. łącznie wykonała 1 423 transporty. Wartość umowy z NFZ wyniosła 3 586 575,90 zł.
- „Podstawowa opieka zdrowotna” w zakresie „Transporty sanitarne w ramach podstawowej opieki zdrowotnej”. łącznie wykonano 7 950 transportów w tym 2 092 transporty w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. Wartość umowy z NFZ wyniosła 1 334 387,10 zł.
- „Podstawowa opieka zdrowotna” w zakresie „Nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej”. Wartość umowy z NFZ wyniosła 1 103 396,40 zł.

Stacja realizowała te świadczenia w ambulatorium w filii w Kłomnicach.

ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE W ZAKRESIE NOCNEJ I ŚWIĄTECZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ W 2021 R.

Lp.	Rodzaj świadczenia	Ilość
1.	Porady lekarskie ambulatoryjne	1552
2.	Wizyty pielęgniarskie ambulatoryjne	1615
3.	Wizyty pielęgniarskie wyjazdowe	20
4.	Porady lekarskie wyjazdowe	156
Razem		3343

Na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych

z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 374) Dyrektor Śląskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ zawarł umowę na uruchomienie w 2021 roku dodatkowych zespołów transportowych wykonujących transporty osób zakażonych Covid-19. W 2021 r. wykonano 500 transportów sanitarnych tzw. „covidowych”.

Ponadto od stycznia do maja 2021 roku w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID -19 Stacja otrzymała dodatkowe środki finansowe z NFZ na sfinansowanie tzw. dodatków 100%. Łączna wartość otrzymanych środków finansowych na realizację w/w zadania wyniosła 13 848 006,43zł. Wartość umowy z NFZ wyniosła 13 848 006,43zł.

Kolejnym źródłem przychodów były umowy z Wojewodą Śląskim o udzielenie środków finansowych z przeznaczeniem na sfinansowanie dodatkowego wynagrodzenia dla zespołów ratownictwa medycznego za pracę w niedziele i święta oraz w dni wolne od pracy na podstawie art. 47a ww. ustawy. Zrealizowana wartość umów za okres od 01.01.2021 r. do 31.12.2021 r. wyniosła 3.280.297,90 zł.

W 2021 r. Stacja posiadała również umowę ze Śląskim Urzędem Wojewódzkim w Katowicach na uruchomienie dodatkowych zespołów ratowniczych w związku z przeciwdziałaniem COVID-19. Zrealizowana wartość umowy wyniosła 1.085.837 zł.

Celem podnoszenie jakości usług medycznych oraz usprawnienia pracy Stacji z udziałem środków własnych oraz dotacji i darowizn zrealizowano inwestycje na łączną kwotę 3 407 944,81 zł:

- ambulanse sanitarne –6 szt. - wartość 1 903 244,19 zł
- nosze transportowe – 6 szt. wartość 584 888,42 zł
- respiratory – 2 szt. wartość 67 004,28 zł
- defibrylatory – 5 szt. wartość 393 538,47 zł
- urządzenia do kompresji klatki piersiowej – 1 szt. wartość 56 168,64 zł
- samochód osobowy – 1 szt. wartość 97 473,99 zł
- sprzęt informatyczny – 3 szt. wartość 89 409,93 zł
- sprzęt komputerowy (laptopy, komputery, drukarki, tablety) – 9 szt. wartość 46 823,71 zł
- sprzęt do dekontaminacji – 2 szt. wartość 114 337,73,
- sprzęt techniczny 4 szt. wartość - 4 szt. wartość 34 504,85 zł

Jakość usług Stacji Pogotowia Ratunkowego potwierdza Certyfikat Jakości PN EN ISO 9001:2015. We wrześniu 2021r. Stacja poddała się zewnętrznej ocenie spełniania wymagań wynikających z ww. normy. Audytowi poddane zostały wszystkie filie Stacji w zakresie prowadzonej tam działalności statutowej. Certyfikat jakości obejmuje spełnienie warunków w zakresie: ratownictwa medycznego, transportu sanitarnego oraz udzielanie świadczeń w zakresie nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej.

PROFILAKTYKA I PROMOCJA ZDROWIA

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców miasta oraz w trosce o ich dobrą kondycję psychiczną, fizyczną oraz zdrowotną samorząd częstochowski realizuje szereg działań mających na celu poprawę komfortu ich życia.

W 2021 r. Miasto otrzymało dofinansowanie w kwocie 44 025,20 zł z Narodowego Funduszu

Zdrowia na programy polityki zdrowotnej w zakresie:

- wczesnego wykrywania cukrzycy typu II u mieszkańców miasta Częstochowy z zespołem metabolicznym na lata 2017-2021”
- rehabilitacji i wspierania aktywności ruchowej dla seniorów, mieszkańców miasta Częstochowy na lata 2013-2017” kontynuacja na lata 2018-2022.

PROGRAMY ZDROWOTNE DLA MIESZKAŃCÓW MIASTA

W 2021 roku na rzecz mieszkańców Częstochowy realizowano ogółem 11 programów, w tym 4 polityki zdrowotnej, 7 profilaktycznych adresowanych do rodzin, seniorów, dzieci oraz osób aktywnych zawodowo.

Na programy zdrowotne wydatkowano kwotę w wysokości 747 370,25 zł.

PROGRAMY POLITYKI ZDROWOTNEJ I PROGRAMY PROFILAKTYCZNE REALIZOWANE W 2021 R.

Lp.	Nazwa programu	Adresaci programu	Mierniki	Kwota (PLN)
1.	Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego	<ul style="list-style-type: none"> • wiek kobiety mieścił się w przedziale 20-40 • niepowodzenie wcześniejszego leczenia, 	<ul style="list-style-type: none"> • 48 procedur • 11 ciąż, 	163 775,00
2.	Wczesne wykrywanie cukrzycy	Mieszkańcy Częstochowy w wieku 40-60 lat.	<ul style="list-style-type: none"> • udział 140 osób, • wykryto u 92 osób, 	18 651,00
3.	Rehabilitacja i wspieranie aktywności ruchowej dla seniorów,	Mieszkańcy Częstochowy powyżej 65 roku życia z niepełnosprawnością w zakresie narządu ruchu.	W rehabilitacji udział wzięło 338 osób	99 856,00
4.	Szczepienia ochronne przeciwko grypie	Osoby powyżej 65 roku życia i dzieci do lat 18,	1000 osób dorosłych i 193 przedszkolaków.	98 092,00
5.	Wczesne wykrywanie nowotworów	Mieszkancki Częstochowy, w wieku 25 do 50 lat,	Przebadano 144 osoby	39 979,00

Lp.	Nazwa programu	Adresaci programu	Mierniki	Kwota (PLN)
6.	Promocja i edukacja zdrowotna – wczesna profilaktyka onkologiczna	Mieszkańcy Częstochowy	<ul style="list-style-type: none"> • Marsz Różowej Wstążki, • debata on line w zakresie profilaktyki • Przygotowano materiały edukacyjne, • Spotkania warsztatowe z młodzieżą 	7 000,00
7.	Przeciwdziałanie narkomanii	Mieszkańcy Częstochowy	<ul style="list-style-type: none"> • Interwencje kryzysowe-58, • Warsztaty... 34 osoby • Grupa terapeutyczna dla 32 uczestników • Spotkania profilaktyczne dla 74 osób. 	8 857,00
8.	Wczesna profilaktyka alkoholowa	Mieszkańcy Częstochowy	<ul style="list-style-type: none"> • 92 godziny konsultacji indywidualnych dla osób uzależnionych • zajęcia dla trzech grup terapeutycznych 	60 000,00
9.	Badania przesiewowe - wczesne wykrywanie autyzmu u dzieci	Dzieci od 18 do 35 miesiąca życia	Przeprowadzono 100 badań przesiewowych pierwszego stopnia. W II etapie pomoc otrzymało 10 dzieci.	10 000,00
10.	Profilaktyka HIV/AIDS	Mieszkańcy Częstochowy	Wykonano badania testem przesiewowym na obecność wirusa HIV dla 100 osób.	15 000,00

Lp.	Nazwa programu	Adresaci programu	Mierniki	Kwota (PLN)
11.	Program profilaktyczno-edukacyjny dla pacjentów oddziału pediatrycznego miejskiego szpitala zespólnego	Hospitalizowani na oddziale pediatrycznym Miejskiego Szpitala Zespólnego	Zajęcia profilaktyczno-edukacyjne z dziećmi z Oddziału Pediatrycznego Miejskiego Szpitala w zakresie łagodzenia skutków przebywania w szpitalu.	5 157,00

OPIEKA NAD DZIECKIEM DO LAT 3

Żłobek Miejski „Reksio” z siedzibą przy Alei Armii Krajowej 66a wraz z Filią przy ul. Sportowej 34a realizuje zadania z zakresu opieki nad dziećmi do lat 3. Ogółem w Żłobku Miejskim w 2021 roku było 220 miejsc.

Ogółem średni miesięczny koszt utrzymania dziecka uczęszczającego do Żłobka Miejskiego wyniósł 2 530,84 zł, a miesięczny koszt dziecka zapisanego wyniósł 1 418,80 zł.

Liczba dzieci zapisanych do Żłobka w 2021 r. wyniosła 198, a średnio uczęszczających 111 dzieci.

Oznaczało to średnie wykorzystanie miejsc w żłobku na poziomie 90%.

Ponadto na terenie miasta Częstochowy opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 realizowało pięć żłobków niepublicznych i jeden klub dziecięcy, które zapewniały opiekę dla 155 dzieci. Dodatkowo funkcjonowało 10 dziennych opiekunów zapewniając opiekę dla 40 dzieci.

Ogółem opieką żłobkową objętych było 375 dzieci z terenu miasta. Zgodnie z uchwałą Rady Miasta Częstochowy placówki niepubliczne korzystały z dotacji celowej na każde dziecko. Dotacja celowa w żłobku niepublicznym na jedno dziecko wyniosła miesięcznie 210,00 zł, a w klubie dziecięcym 105,00 zł. Ogółem z budżetu gminy na działalność niepublicznych placówek przekazano kwotę w wysokości 255 547,78 zł.

PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM

Zadania z zakresu profilaktyki uzależnień od narkotyków obejmowały realizację zadań wynikających z „Programu przeciwdziałania narkomanii w mieście Częstochowa na lata 2021-2025”. W ramach programu dokonano wsparcia działań z zakresu profilaktyki używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP.

Na zadania te wydatkowano kwotę w wysokości 188 857,50 zł Zrealizowano następujące zadania:

- przeprowadzono indywidualne spotkania terapeutyczne dla 52 osób uzależnionych i współuzależnionych,
- przeprowadzono grupy terapeutyczne dla 33 osób,
- przeprowadzono warsztaty umiejętności psychospołecznych dla osób uzależnionych,

eksperymentujących z substancjami psychoaktywnymi oraz współuzależnionych – wzięło w nich udział 53 uczestników,

- wykonywano testy na zawartość metabolitów w organizmie oraz przeprowadzano poradnictwo okołotestowe dla 78 osób,
- przeprowadzono konsultacje prawne dla 14 osób,
- przeprowadzono zajęcia edukacyjne, warsztaty, szkolenia dla dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, w których udział wzięło 200 uczestników,
- w dniach od 12.10.2021r. do 24.10.2021r. odbyła się realizacja XVII edycji Kampanii Społecznej Białych Serc pod hasłem.: "Od piwa nie tylko głowa się kiwa". W kampanii realizowanej za pomocą mediów społecznościowych, wzięły aktywny udział szkoły podstawowe oraz ponadpodstawowe w Częstochowie,
- zorganizowano festyn profilaktyczny z udziałem 50 uczestników dzieci i młodzieży pod hasłem „Stop uzależnieniom od narkotyków, dopalaczy i innych środków psychoaktywnych”,
- 21 grudnia 2021r. odbyła się w trybie on-line konferencja na temat sieci uzależnień z udziałem specjalistów z dziedziny uzależnień połączona z rozstrzygnięciem konkursu plastyczno-fotograficznego dla młodzieży – wzięło w niej udział 200 osób,
- przeprowadzono kampanię społeczno-profilaktyczną dotyczącą przeciwdziałania narkomanii, zrealizowaną przez Wydział Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie przy współpracy Urzędu Miasta. W kampanii wzięło udział 687 uczniów szkół ponadpodstawowych. W ramach kampanii uczniowie uczestniczyli w warsztatach teatralnych i podsumowującym kampanię spektaklu pt.: „Stopklatka” w Teatrze im. A. Mickiewicza w Częstochowie z udziałem zawodowych aktorów, ponadto odbyły się w szkołach warsztaty profilaktyczne dotyczące uzależnień od narkotyków i dopalaczy,
- zakupiono profilaktyczną walizkę edukacyjną dla Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie zawierającą atrapy narkotyków i substancji psychoaktywnych, przeznaczoną do realizacji szkoleń pedagogów szkolnych oraz rodziców i opiekunów młodzieży szkolnej z zakresu zagrożenia narkomanią i uzależnieniami,
- zakupiono wagę do ważenia narkotyków na potrzeby Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie.

Profilaktyka uzależnień od alkoholu obejmowały wsparcie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu w podmiotach leczniczych oraz przeprowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych. Na zadanie wydatkowano kwotę w wysokości 60.000,00 zł

W ramach zadania:

- przeprowadzono zajęcia psychoterapeutyczne: grupowe i warsztatowe oraz indywidualne dla 32

osób uzależnionych od alkoholu,

- przeprowadzono konsultacje indywidualne dla 28 osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu,
- wykonano testy na spożycie alkoholu dla 16 osób wraz z poradnictwem okołotestowym,
- przeprowadzono konsultacje pracownika socjalnego dla 7 osób,
- przeprowadzono zajęcia informacyjno-edukacyjne dla dzieci i młodzieży, udział wzięło 170 osób,
- przeprowadzono plenerową kampanię informacyjno-edukacyjną nt. zdrowego stylu życia bez nałogów z udziałem ok. 1000 osób.

DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z PRZECIWDZIAŁANIEM ROZPRZESTRZENIANIA SIĘ WIRUSA SARS-CoV-2

Mając na uwadze minimalizację zagrożeń dla zdrowia publicznego podjęto szereg różnorodnych działań profilaktycznych w tym:

- wspólnie ze Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną monitorowano aktualną sytuację epidemiologiczną na terenie miasta,
- aktualizowano na bieżąco stronę internetową dla mieszkańców w oparciu o napływające informacje, wytyczne i zalecenia z różnych instytucji oraz rozdysponowano (m.in. do PS, KPS, MZDiT, publicznych i niepublicznych żłobków i klubów dziecięcych, MSZ, SPR) plakaty i ulotki edukacyjne związane z tematyką przeciwdziałania zakażeniom koronawirusem opracowane przez Ministerstwo Zdrowia oraz Narodowy Fundusz Zdrowia,
- opiniowano akty prawne i stanowiska dot. rozwiązań zawartych w ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, aktów prawnych związanych z pandemią i Narodowym Programem szczepień,
- analizowano wytyczne poszczególnych Ministerstw dot. postępowania przeciwepidemicznego i przekazywano do odpowiednich podmiotów,
- podjęto współpracę z podmiotami leczniczymi i rozpoznano możliwości w zakresie ubiegania się o zaopatrzenie w środki ochrony indywidualnej,
- podjęto współpracę z podmiotami medycznymi w zakresie wykonywania testów diagnostycznych na koronawirusa,
- zorganizowano oraz uruchomiono 2 Punkty Szczepień Powszechnych zlokalizowane przy Miejskim Szpitalu Zespolonym przy ul. Mirowskiej 15 i Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym przy Alei pokoju
- uruchomiono transport osób mających trudności w samodzielnym dotarciu do punktów szczepień przeciwko wirusowi SAR CoV-2, w tym osób niepełnosprawnych,
- zorganizowano telefoniczny punkt zgłoszeń potrzeb transportowych oraz informacji

o szczepieniach przeciwko wirusowi SARS CoV-2,

- zakupiono na potrzeby Miejskiego Szpitala Zespołonego 5 respiratorów,
- monitorowano pracę placówek lecznictwa zamkniętego w zakresie możliwości umieszczenia pacjentów zakażonych w szpitalu oraz pacjentów podejrzanych o zakażenie SARS CoV-2,
- zorganizowano kampanie edukacyjną promującą i popularyzującą wśród mieszkańców miasta szczepienia przeciwko koronawirusowi.

ORZĘKANIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Zadanie z zakresu orzekania o niepełnosprawności realizował Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. W 2021 roku Zespół wydał 10 713 orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, 1 254 legitymacje osoby niepełnosprawnej oraz 1644 karty parkingowe.

Z analizy przyjętych wniosków wynika, że:

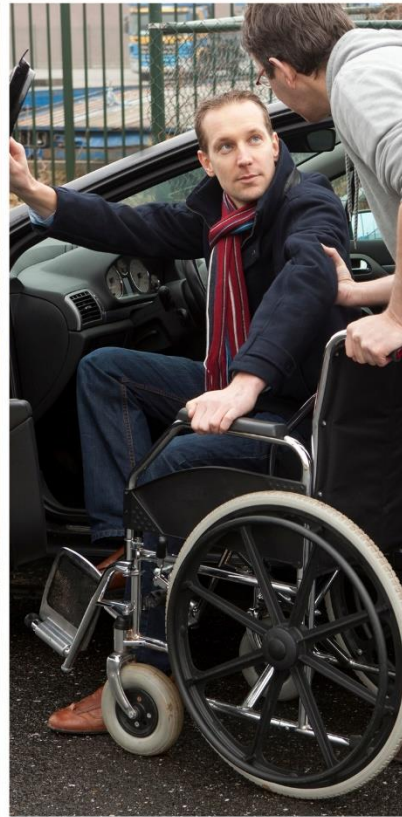
- 58,8 % wniosków wpłynęło z terenu miasta Częstochowy,
- 27,7 % wniosków wpłynęło z terenu powiatu częstochowskiego,
- 13,5 % wniosków wpłynęło z powiatu kłobuckiego.

Na działalność Zespołu w 2021 r. wydatkowano kwotę 1 917 544,72 zł.

WYDATKI BUDŻETU MIASTA NA OCHRONĘ ZDROWIA

- Zakup sprzętu medycznego oraz modernizacje Szpitala - 2 242 664,00 zł,
- Projekt współfinansowany ze środków RPO WSL 2014-2020 - 129 827,71 zł,
- Tworzenie punktu szczepień powszechnych- COVID-19 - 5 000,00 zł,
- Programy polityki zdrowotnej i profilaktyczne - 747 370,25 zł,
- Opieka nad dzieckiem do lat 3 - 3 626 623,84 zł.

4. POMOC SPOŁECZNA

DOKUMENTY STRATEGICZNE Z ZAKRESU POLITYKI SPOŁECZNEJ

Politykę społeczną Miasta Częstochowy określają następujące dokumenty:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Częstochowie do roku 2030;
- Program Działań Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością - do roku 2030;
- Program Przeciwdziałania i Wychodzenia z Bezdomności - do roku 2030;
- Program Działań Na Rzecz Seniorów w Mieście Częstochowie do roku 2030;
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście Częstochowie do roku 2025;
- Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Rynku Pracy - do roku 2025;
- Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej - na lata 2021-2023;
- Wieloletni program współpracy miasta Częstochowy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2021-2025;
- Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Roczny program współpracy Miasta Częstochowy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030 określiła misję miasta jako **„wzmocnienie rodziny, tworzenie warunków do lepszej pracy, zwiększenie aktywności i integracji społecznej oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego”**.

Wśród najważniejszych działań realizowanych w tym zakresie w 2021 r. należy wymienić:

- objęcie opieką wychowawczą 104 osób z niepełnosprawnością,
- realizację Programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- kontynuowanie realizacji projektów „Kooperacje 3D” i „Przyszłość to My – CIS rozwój”,
- realizację projektu „Akcja – Aktywizacja II”,
- kontynuowanie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej, którego efektem było powstanie w 2021 r. jednego rodzinnego domu dziecka, podpisanie umowy z jedną rodziną zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego oraz wszczęcie procedury likwidacji jednej placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- wspieranie rodzin przez 7 asystentów rodziny,
- promowanie rodzicielstwa zastępczego,
- kontynuowanie Częstochowskich Dni Profilaktyki,
- przeprowadzenie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych dotyczących zasad odpowiedzialnej sprzedaży i podawania napojów alkoholowych,

- działania profilaktyczne w ramach kampanii „Bezpiecznie na drodze w Częstochowie”, „Bezpieczna droga do szkoły” oraz „Powstrzymaj pijanego kierowcę”,
- współpracę w ramach zawiązanych przez miasto Częstochowę partnerstw na rzecz organizacji i aktywizowania społeczności lokalnej,
- udział w kampanii „16 Dni Przeciwko Przemocy ze względu na Płeć”,
- realizację form wsparcia i pomocy specjalistycznej dla osób pokrzywdzonych przemocą w Częstochowskim Centrum Interwencji Kryzysowej,
- działania osłonowe na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością
- pomoc osobom starszym i osobom z niepełnosprawnością w formie pobytu i usług w ośrodkach wsparcia, organizowanie przedsięwzięć integracyjnych,
- realizację usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- realizację programu specjalnego "Pomocna dłoń – II" oraz projektów „Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30+ zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie (IV)” i „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Mieście Częstochowa i powiecie częstochowskim (V)”,
- realizację projektu „Ciekawi świata. Ciekawi przyszłości”,
- stosowanie zrównoważonych zamówień publicznych,
- realizację zadania „Nieodpłatna pomoc prawna”,
- realizację projektu dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym „Częstochowa silna dzielnicami” (do czerwca 2021 r.), w ramach którego utworzono 13 Dzielnicowych Ośrodków Społeczności Lokalnych, które działały w 13 dzielnicach,
- zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych,
- realizację kampanii społecznej „Zostaw 1% w Częstochowie”,
- obchody Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu,
- przeprowadzenie VIII edycji budżetu obywatelskiego,
- prowadzenie działań, których celem jest propagowanie równości w społeczeństwie, w tym działania w ramach projektu „Strefa empatii”.

SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE

Funkcjonujący w Częstochowie system pomocy społecznej wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w godnych warunkach. Pozwala także zapobiegać trudnym sytuacjom życiowym, wspierając ich przy usamodzielnieniu się oraz integracji ze środowiskiem. Gwarantuje wsparcie osób i rodzin w formie finansowej, rzeczowej oraz w formie usług. System świadczeń pomocy społecznej wspiera finansowo osoby i rodziny o niskich dochodach oraz pozbawione dochodu.

Institutionalny system pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej tworzą w Częstochowie: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Częstochowskie Centrum Świadczeń oraz następujące placówki: domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia (w tym dzienne domy pobytu, schroniska, środowiskowe domy samopomocy), ogrzewalnię miejską, mieszkania chronione, placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki wsparcia dziennego, ośrodek interwencji kryzysowej, jednostki specjalistycznego poradnictwa, centra integracji społecznej, warsztaty terapii zajęciowej i zakład aktywności zawodowej.

Poniższa tabela przedstawia liczbę miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej w mieście Częstochowa w porównaniu z innymi miastami na prawach powiatu.

Miasto	Liczba miejsc w placówkach	Liczba mieszkańców placówek stacjonarnej pomocy społecznej
Gdynia*	399	305 (1 na 1 000 mieszkańców gminy)
Gliwice*	395	318 (2 na 1 000 mieszkańców gminy)
Kielce*	758	628 (3 na 1 000 mieszkańców gminy)
Olsztyn*	666	561 (3 na 1 000 mieszkańców gminy)
Radom*	713	625 (3 na 1 000 mieszkańców gminy)
Rzeszów*	592	471 (2 na 1 000 mieszkańców gminy)
Toruń*	498	443 (2 na 1 000 mieszkańców gminy)
Częstochowa*	645	599 (3 na 1 000 mieszkańców gminy)
Częstochowa**	764	877 (4 na 1 000 mieszkańców gminy)

* dane Głównego Urzędu Statystycznego za 2020 r.

** dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie za 2021 r.

Bardzo ważną rolę w rozwiązywaniu problemów społecznych odgrywają także placówki oferujące opiekę nad dziećmi i młodzieżą. Liczbę tych placówek oraz zabezpieczoną liczbę miejsc obrazuje poniższe zestawienie.

Gmina	Liczba placówek socjalizacyjnych (liczba miejsc)	Liczba placówek rodzinnych (liczba miejsc)	Liczba placówek wsparcia dziennego (liczba miejsc)
Gdynia*	2 (28)	6 (48)	16 (477)
Gliwice*	3 (46)	–	10 (200)
Kielce*	2 (28)	2 (19)	121 (2 675)
Olsztyn*	5 (98)	1 (6)	12 (375)
Radom*	1 (14)	5 (28)	6 (174)
Rzeszów*	4 (54)	–	10 (363)

Gmina	Liczba placówek socjalizacyjnych (liczba miejsc)	Liczba placówek rodzinnych (liczba miejsc)	Liczba placówek wsparcia dziennego (liczba miejsc)
Toruń*	5 (68)	2 (16)	10 (566)
Częstochowa*	8 (111)	3 (18)	15 (550)
Częstochowa**	8 (104)	3 (18)	15 (399)

* dane Głównego Urzędu Statystycznego za 2020 r.

** dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie za 2021 r.

PODSTAWOWE FORMY POMOCY SPOŁECZNEJ

Świadczeniami z systemów pomocy społecznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej są świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznawane przez ośrodki pomocy społecznej.

Kryterium dochodowe uprawniające do otrzymania świadczeń z pomocy społecznej wynosi:

- dla osoby samotnie gospodarującej – 776 zł
- dla osoby w rodzinie – 600 zł.

W ramach tych świadczeń osobom potrzebującym udzielano pomocy w postaci zasiłków: stałych, okresowych, celowych świadczeń dla rodzin zastępczych, pomocy na usamodzielnienie, zagospodarowanie i na kontynuowanie nauki, a także wydatków związanych z nauką języka polskiego dla uchodźców.

Równocześnie osoby potrzebujące pomocy korzystały z tzw. świadczeń niepieniężnych, tj. pracy socjalnej, składek na ubezpieczenie zdrowotne, pomocy rzeczowej, poradnictwa specjalistycznego posiłku, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i w ośrodkach wsparcia, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomocy asystenta rodziny.

Szczegółowe dane na temat liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w mieście Częstochowa na tle innych miast w kraju przedstawia poniższa tabela.

Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w Częstochowie na tle innych miast.

Miasto	Liczba gospodarstw domowych	Liczba osób	% udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców miasta
Gdynia*	3 414	5 387	2,2%
Gliwice*	2 670	4 252	2,4%
Kielce*	5 539	8 280	4,3%

Miasto	Liczba gospodarstw domowych	Liczba osób	% udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców miasta
Olsztyn*	3 332	5 643	3,3%
Radom*	4 540	8 243	3,9%
Rzeszów*	2 730	4 757	2,4%
Toruń*	3 787	6 726	3,4%
Częstochowa*	4 273	7 196	3,3%
Częstochowa**	3 806	5 826	2,8%***

* dane Głównego Urzędu Statystycznego za 2020 r.

** dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie za 2021 r.

*** według danych Urzędu Miasta Częstochowy liczba mieszkańców miasta Częstochowy na koniec 2021 r. wyniosła 207 467

WSPARCIE RODZIN I ROZWÓJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

Działania z zakresu wspierania rodziny oraz rozwoju pieczy zastępczej na terenie miasta podejmowane są przede wszystkim przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Częstochowskie Centrum Świadczeń oraz organizacje należące do sektora pozarządowego, w tym Stowarzyszenie na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „DLA RODZINY”, które prowadzi Częstochowskie Centrum Wsparcia Rodziny, oraz inne podmioty wymienione w ustawie jako jednostki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Miasto realizowało „Program wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej Miasta Częstochowy na lata 2021-2023”. Jego cel główny zakłada tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny oraz rozwojowi pieczy zastępczej. W 2021 r. cele strategiczne Programu realizowano poprzez realizację wyznaczonych w jego ramach zadań oraz jednocześnie prowadzono ocenę stopnia ich realizacji poprzez analizę przypisanych im wskaźników monitoringowych. **Programy operacyjne realizowano poprzez:**

Cel operacyjny 1.1. „Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny” realizowany był poprzez: prowadzenie pracy socjalnej z rodziną, wsparcie finansowe i rzeczowe dla rodzin, wspieranie działalności placówek wsparcia dziennego, rozwój oferty w placówkach wsparcia dziennego, organizowanie wsparcia specjalistycznego dla rodzin w kryzysie, monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy asystenta, monitorowanie sytuacji dziecka z rodziny z problemami

opiekuńczo-wychowawczymi, podejmowanie działań na rzecz rodzin zagrożonych i dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie zgodnie z uchwalonymi programami w tym zakresie.

Efekty realizacji celu operacyjnego 1.1. obrazuje poniższa tabela.

Wskaźnik monitoringowy	Wartość wskaźnika w 2020 r.	Wartość wskaźnika w 2021 r.
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	3 293	3 168
Liczba świadczeń udzielonych z ustawy o pomocy społecznej	365 131	366 107
Liczba świadczeń udzielonych z ustawy o świadczeniach rodzinnych	30 263	32 643
Liczba świadczeń udzielonych z ustawy o systemie oświaty (zasiłek szkolny, stypendium szkolne)	706	534
Liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	17	15
Wysokość środków gminy przekazanych na wsparcie działalności w ramach dotacji	569 330	591 660
Liczba uczestników zajęć w placówkach wsparcia dziennego	232	303
Liczba osób w kryzysie objętych wsparciem specjalistycznym	458	441
Liczba rodzin usamodzielnionych w efekcie pracy asystenta rodziny	18	20
Liczba dzieci w rodzinach z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	382	355
liczba dzieci w rodzinach objętych pracą asystenta rodziny	291	237
Liczba osób objętych wsparciem w ramach punktów konsultacyjnych	180	373
Wysokość dofinansowania działalności punktów konsultacyjnych	12 000	100 000
Liczba procedur „Niebieskie Karty”	402	419
Liczba osób stosujących przemoc w rodzinach objętych programem korekcyjno-edukacyjnym i psychologiczno-terapeutycznym	58	74
Liczba powołanych grup roboczych	339	343
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	357	345

Jedną z form poprawy funkcjonowania rodziny i podnoszenia jakości życia dzieci jest pomoc w opiece i wychowaniu w placówkach wsparcia dziennego. W 2021 r. na terenie miasta funkcjonowało 15 placówek na zlecenie gminy, które dysponowały 399 miejscami. W zajęciach realizowanych przez placówki wsparcia dziennego wzięło udział 303 dzieci. Środki przekazane na wsparcie ich działalności w ramach dotacji Gminy Miasta Częstochowy to 591 660 zł.

Cel operacyjny 1.2. „Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo-wychowawczych”

realizowany był poprzez: pracę z rodziną biologiczną dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, specjalistyczne poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla rodzin, zwiększenie liczby asystentów rodziny i organizowanie dla nich szkoleń, poszukiwanie i ustanawianie rodzin wspierających,

organizowanie pomocy w formie grup samopomocowych, grup wsparcia, szkoły dla rodziców dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Efekty realizacji celu operacyjnego 1.2. obrazuje poniższa tabela.

Wskaźnik monitoringowy	Wartość wskaźnika w 2020 r.	Wartość wskaźnika w 2021 r.
Liczba rodzin, które odzyskały prawo opieki nad dzieckiem	7	18
Liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	398	381
Liczba zatrudnionych asystentów	9	7
Liczba szkoleń asystentów	32	5
Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów	229	161
Liczba rodzin wspierających	0	0
Liczba uczestników grup samopomocowych, grup wsparcia, szkoły dla rodziców dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	243	218

Rodziny korzystające z pomocy w postaci objęcia wsparciem asystenta rodziny to takie, które przeżywały trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz były bezradne w prowadzeniu gospodarstwa domowego; występowały w nich różnego rodzaju dysfunkcje. W 2021 r. w przypadku 49 środowisk pracownik socjalny zdecydował o konieczności wnioskowania o pomoc asystenta rodziny. Wsparcie asystenta rodziny posłużyło rozwojowi kompetencji wszystkich członków rodziny, tj. rodziców i dzieci ze szczególnym naciskiem na pomoc m.in. w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, w udzielaniu pomocy rodzinom w rozwijaniu funkcji opiekuńczych, rozwiązywaniu problemów edukacyjnych dzieci oraz w udzielaniu pomocy rodzinom w załatwianiu spraw urzędowych.

Wymiernym efektem prowadzonej pracy z rodziną oraz jej wspieraniem przez asystenta było odzyskanie przez 18 rodzin prawa do opieki nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej.

Cel operacyjny 1.3. „Wsparcie rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością” realizowany jest poprzez: organizowanie opieki wytchnieniowej, organizowanie wsparcia asystenta rodziny w rodzinie z dzieckiem z niepełnosprawnością, zwiększanie oferty wsparcia dla rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością. Efekty realizacji celu operacyjnego 1.3. obrazuje poniższa tabela.

Wskaźnik monitoringowy	Wartość wskaźnika w 2020 r.	Wartość wskaźnika w 2021 r.
Liczba rodzin, którym zorganizowano opiekę wytchnieniową	16	104
Wskaźnik monitoringowy	Wartość wskaźnika w 2020 r.	Wartość wskaźnika w 2021 r.
Liczba rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością objętych wsparciem asystenta	23	19
Liczba dzieci z niepełnosprawnością korzystających z pomocy w placówkach wsparcia dziennego i ośrodkach wsparcia	240	203

W 2021 r. Program „Opieka wytchnieniowa – edycja 2021 r.” był realizowany w trzech formach pomocy:

- pobyt dzienny w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością, w ramach którego ze wsparcia skorzystało 56 osób z niepełnosprawnością. Pomoc realizowały: Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Częstochowie oraz Stowarzyszenie YAVA;
- pobyt całodobowy, w ramach którego ze wsparcia skorzystało 8 osób z niepełnosprawnością, realizowany był przez Fundację Oczami Brata;
- specjalistyczne poradnictwo, w ramach którego ze wsparcia skorzystało 40 osób z niepełnosprawnością. Pomoc realizowały: Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Częstochowie, Stowarzyszenie YAVA oraz Fundację Oczami Brata.

Ponadto 19 rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością zostało objętych wsparciem asystenta rodziny. Spośród 15 funkcjonujących w mieście placówek wsparcia dziennego, 4 przeznaczone były dla osób z niepełnosprawnością. W zajęciach w placówkach wsparcia dziennego uczestniczyło 87 dzieci z niepełnosprawnością. **W strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie funkcjonuje Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie. W 2021 r. z pomocy tego ośrodka wsparcia skorzystało 116 dzieci.**

Cel operacyjny 2.1. „Objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną” realizowany był poprzez: monitorowanie i ocenę sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, organizowanie specjalistycznego poradnictwa w pieczy zastępczej, zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających, finansowanie świadczeń pieniężnych dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, finansowanie pobytu dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy

zastępczej. Efekty realizacji celu operacyjnego 2.1. obrazuje poniższa tabela.

Wskaźnik monitoringowy	Wartość wskaźnika w 2020 r.	Wartość wskaźnika w 2021 r.
Liczba dokonanych okresowych ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	144	345
Liczba udzielonych porad dla pieczy zastępczej	1 310	800
Liczba zgłoszonych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną	54	64
Liczba świadczeń pieniężnych dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	10 135	9 999
Wysokość poniesionych nakładów finansowych na pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	6 205 705	6 333 521
Wysokość poniesionych nakładów finansowych na pobyt dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej	5 807 356	6 154 872

W 2021 r. na terenie miasta Częstochowy funkcjonowało 11 placówek opiekuńczo-

wychowawczych, które dysponowały 122 miejscami. Wysokość poniesionych nakładów finansowych na instytucjonalną pieczę zastępczą wyniosła 6 154 872 zł.

Cel operacyjny 2.2. „Tworzenie warunków do powstania i rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej”

realizowany jest poprzez: pozyskiwanie i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze, współpracę ze środowiskiem lokalnym na rzecz promocji i rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, szkolenie kadry pracującej z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej, przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu, specjalizację rodzinnych form pieczy zastępczej, organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy, stworzenie zaplecza mieszkań dla potrzeb prowadzenia rodzin zastępczych zawodowych.

Efekty realizacji celu operacyjnego 2.2. obrazuje poniższa tabela

Wskaźnik monitoringowy	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika
Liczba przeszkolonych kandydatów na rodziny zastępcze oraz rodziców zastępczych w ramach dokształcania	86	88
Liczba utworzonych rodzin zastępczych	28	31
Liczba działań w środowisku lokalnym na rzecz promocji i rozwoju rodzicielstwa zastępczego	47	13
Liczba szkoleń dla kadry pieczy zastępczej	66	58
Liczba osób korzystających z superwizji.	13	9
Liczba specjalistycznych rodzin zastępczych/pogotowi rodzinnych	2	2
Liczba wolontariuszy wspierających rodziny zastępcze	12	7

W 2021 r. na terenie miasta utworzono 31 rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym 20 rodzin zastępczych spokrewnionych, 9 niezawodowych, 1 rodzinę zastępczą zawodową o charakterze pogotowia rodzinnego oraz 1 rodzinny dom dziecka. Częstochowskie Centrum Wsparcia Rodziny przeszkoliło 88 osób, w tym oprócz kandydatów na rodziców zastępczych szkolono także osoby będące rodzicami zastępczymi w ramach doksztalcania. Na koniec 2021 r. na terenie miasta funkcjonowało 6 rodzinnych domów dziecka oraz 13 rodzin zastępczych zawodowych, w tym 1 pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i 1 rodzina zastępcza specjalistyczna.

Cel operacyjny 3.1. „Objęcie opieką usamodzielnianych wychowanków” realizowany był poprzez: wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, wsparcie finansowe usamodzielnianych wychowanków, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. Efekty realizacji celu operacyjnego 3.1. obrazuje poniższa tabela.

Wskaźnik monitoringowy	Wartość wskaźnika w 2020 r.	Wartość wskaźnika w 2021 r.
Liczba usamodzielnianych pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, którym udzielono wsparcia	146	152
Koszt udzielonych świadczeń w ramach wsparcia finansowego usamodzielnianych wychowanków	797 892	824 043
Liczba wychowanków, którzy otrzymali mieszkanie od gminy	16	10
Liczba mieszkań chronionych	4	4
Liczba osób usamodzielnianych korzystających z pobytu w mieszkaniu chronionym	14	16

W 2021 r. pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej udzielili wsparcia finansowego 152 osobom usamodzielnianym. Wychowankowie pieczy zastępczej otrzymywali świadczenia w formie pieniężnej: na usamodzielnienie, na zagospodarowanie, na kontynuowanie nauki.

W 2021 r. w mieście funkcjonowały 4 mieszkania chronione, w których 16 usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej umożliwiono rozpoczęcie nauki samodzielnego i dorosłego życia.

W analizowanym roku 10 wychowanków otrzymało mieszkanie z zasobów gminy.

Cel operacyjny 3.2. „Podnoszenie jakości wsparcia świadczonego usamodzielnianym wychowankom” realizowany był poprzez szkolenie kadry pracującej z usamodzielnianymi wychowankami. Efekty realizacji celu operacyjnego 3.2. obrazuje poniższa tabela.

Wskaźnik monitoringowy	Wartość wskaźnika w 2020 r.	Wartość wskaźnika w 2021 r.
Liczba osób pracujących z usamodzielnianymi wychowankami oraz opiekunów usamodzielnienia uczestniczących w szkoleniach	13	9

W 2021 r. w 2 szkoleniach dotyczących pracy z usamodzielnianymi wychowankami uczestniczyło 9 osób. W Programie, zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zawarto także limit rodzin zastępczych zawodowych na lata jego obowiązywania. Na 2021 r. wyznaczono limit 18 rodzin zastępczych zawodowych, z czego założono, iż powstaną nie więcej niż 4 nowe rodziny zawodowe. W 2021 r. powstała 1 rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. Dane szczegółowe w powyższym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Wskaźnik monitoringowy	Limity zapisane w programie na 2021 r.	Wskaźnik osiągnięty w 2021 r.
Liczba nowo utworzonych rodzin zastępczych zawodowych	4	1
Limit rodzin zastępczych zawodowych	18	13

Program określa limit rodzin zastępczych zawodowych, nie mniej jednak należy wykazać, iż w 2021 r. podpisano umowę na prowadzenie rodzinnego domu dziecka, który jest również jedną z preferowanych form rodzinnej pieczy zastępczej.

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ w Częstochowie wspierał rodziny, w szczególności poprzez analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych miały możliwość skorzystania z dodatkowej formy pomocy, tj. wsparcia asystenta rodziny (w 2021 r. w przypadku 49 środowisk pracownik socjalny zdecydował o konieczności wnioskowania o pomoc asystenta rodziny).

Rodziny, w których występował problem ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności i uzależnień, mogły skorzystać z pomocy finansowej w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej Nr 1 i 2 w następujących formach: zasiłek stały, zasiłek celowy, zasiłek celowy na zakup żywności lub posiłku, zasiłek okresowy, sprawienie pogrzebu. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Wydatki (PLN)
Zasiłek stały	14 195	7 691 221,00
Zasiłek celowy	6 992	1 182 999,00
Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Wydatki (PLN)
Sprawienie pogrzebu	34	114 802,00
Zasiłek okresowy	6 722	1 546 057,00
Zasiłek celowy na zakup żywności lub posiłku	6 681	871 550,00

6 Rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osobom bezrobotnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi, starszym i z niepełnosprawnością, uzależnionym od alkoholu oraz ofiarom przemocy udzielano także pomocy niematerialnej w formie rzeczowej:

- 1 432 skierowania uprawniające do otrzymania artykułów warzywnych i owocowych, skrobiowych, mlecznych, a także cukru, miodu, tłuszczu i dań gotowych, w sieci „punktów odbioru”, prowadzonych przez instytucje partnerskie
- 864 paczki ze środkami czystości, artykułami higienicznymi i kosmetykami oraz z podstawowym asortymentem żywności.

W analizowanym roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dysponował 3 mieszkaniami chronionymi przeznaczonymi dla znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej kobiet w ciąży i samotnych rodziców z dziećmi. Korzystanie z tego zasobu pozwalało na zabezpieczenie podstawowych potrzeb tej grupy klientów Ośrodka, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej.

MOPS realizował także Program „Posiłek w szkole i w domu”. W ramach realizacji programu w 2021 r. udzielono wsparcia 3 266 osobom, na łączną kwotę 2 026 726 zł Posiłki dla dzieci i młodzieży świadczone były przy współpracy z placówkami oświatowymi, natomiast posiłki dla dorosłych w jadłodajniach prowadzonych przez Fundację Chrześcijańską „Adullam” i Caritas Archidiecezji Częstochowskiej. Tą formą pomocy w 2021 r. objęto 633 dzieci i młodzieży oraz 376 osób dorosłych. łączna kwota wydatkowana na posiłki w placówkach oświatowych wyniosła 245 268 zł, natomiast w jadłodajniach dla osób dorosłych – 800 702 zł. Ponadto w ramach Programu rządowego przyznano pomoc w postaci zasiłków celowych z przeznaczeniem na zakup posiłku lub produktów żywnościowych dla 1 738 osób na kwotę 921 641 zł oraz pomoc rzeczową w postaci paczek i artykułów żywnościowych dla 254 osób w kwocie 59 116 zł.

Jednocześnie w 2021 r. wspierano dzieci i młodzież z rodzin ubogich poprzez przyznawanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym w formie stypendiów i zasiłków szkolnych. **Przyznano 511 stypendiów szkolnych, na które wydatkowano kwotę 405 811,59 zł. Na wypłatę zasiłków szkolnych dla 23 uczniów wydatkowano kwotę 13 800 zł.**

W ramach wsparcia dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo i korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie, w 2021 r. umożliwiono 6 dzieciom udział

w nieodpłatnym wypoczynku letnim w Korbielowie, organizowanym przez Kuratorium Oświaty w Katowicach. Ponadto podejmowano działania w ramach Projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”.

Wsparciem w postaci użyzonego sprzętu komputerowego do nauki zdalnej oraz sprzętu multimedialnego (drukarki, urządzenia wielofunkcyjne, głośniki, słuchawki bezprzewodowe, projektory z rzutnikami, telewizory) objęto 177 podmiotów, w tym: 130 rodzin zastępczych spokrewnionych, 10 rodzin zastępczych zawodowych, 23 rodziny zastępcze niezawodowe, 4 rodzinne domy dziecka oraz 10 placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W 2021 r. kontynuowano współpracę z podmiotami ekonomii społecznej działającymi na terenie miasta Częstochowy, tj. Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji Integracji Społecznej „Feniks”, Centrum Integracji Społecznej przy ul. Legionów 50A, Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej” i Powiatowo-Miejskim Centrum Integracji Społecznej, działającym w ramach Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Dobroczynnego „Jozue”.

Kierowano osoby korzystające z pomocy społecznej oraz inne osoby z obszaru wykluczenia społecznego do uczestnictwa w zajęciach z reintegracji społecznej i zawodowej. Opłacano składkę zdrowotną za uczestników, którzy realizowali indywidualne programy zatrudnienia socjalnego. Na ten cel wydatkowano kwotę 150 001,20 zł.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat liczby osób skierowanych do centrów integracji społecznej.

Nazwa centrum integracji społecznej	Liczba wydanych skierowań	Liczba wydanych kwalifikacji
Centrum Integracji Społecznej, ul. Legionów 50A	101	52
Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji „FENIKS”	265	156
Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej”	107	63
Powiatowo-Miejskie Centrum Integracji Społecznej przy Chrześcijańskim Stowarzyszeniu Dobroczynnym „Jozue”, ul. Gaczkowskiego 15a	32	23
Razem	565	281

CZĘSTOCHOWSKIE CENTRUM ŚWIADCZEŃ

Realizowało zadanie ochrony i wspierania rodziny z dziećmi na utrzymaniu, w szczególności rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, jak również osób z niepełnosprawnością

oraz osób rezygnujących lub niepodejmujących zatrudnienia w celu sprawowania opieki nad osobami wymagającymi wzmożonej troski i pielęgnacji.

W 2021 r. udzielało wymiernej pomocy finansowej, na którą Miasto przeznaczyło środki finansowe w kwocie 68 823 795,88 zł.

W ramach realizacji zadania wypłacano:

- świadczenia rodzinne na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych,
- zasiłek dla opiekuna na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- świadczenia rodzicielskie na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych,
- świadczenie „Za życiem” na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin,
- składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe społeczne za osoby otrzymujące świadczenia,
- specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie pielęgnacyjne oraz zasiłek dla opiekuna na podstawie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat świadczeń rodzinnych przyznanych w 2021r.

Lp.	Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń
1.	Zasiłek rodzinny	72 409
2.	Zasiłek pielęgnacyjny	63 111
3.	Świadczenia pielęgnacyjne	12 083
4.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	879
5.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	1 373
6.	Świadczenie rodzicielskie	3 469
7.	Zasiłek dla opiekuna	323

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dodatków do zasiłku rodzinnego przyznanych w 2021 r.

L.p.	Dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu	Liczba świadczeń
1.	Urodzenia dziecka	312
2.	Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	2 474
3.	Samotnego wychowywania dziecka	4 791
4.	Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	7 678
5.	Podjęcie przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	119
6.	Wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	10 442
7.	Rozpoczęcia roku szkolnego	6 728

W 2021 r. wypłacono świadczenia rodzinne oraz zasiłki dla opiekuna i świadczenia rodzicielskie w kwocie 54 863 052,03 zł, natomiast na składki społeczne za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne wydano kwotę 4 534 648,54 zł.

W ramach zadania realizowane były także wydatki związane z wypłatą świadczeń z funduszu alimentacyjnego, który stanowi system wsparcia osób uprawnionych do alimentów środkami finansowanymi z budżetu państwa, w 2021 r. z funduszu alimentacyjnego wypłacono 15 976 świadczeń na kwotę 6 753 443,13 zł.

Świadczenie wychowawcze

Realizacja zadania zleconego gminie z zakresu administracji rządowej dokonywana jest przy pomocy dotacji celowej. W 2021 r. w ramach dotacji celowej przeznaczonej na „Pomoc państwa w wychowywaniu dzieci” wydatkowano 187 187 365,30 zł, w ramach której **sfinansowano 373 325 świadczenia wychowawcze (500+) na kwotę 185 609 747,22 zł.**

Świadczenie „Dobry Start”

Program Dobry Start to inwestycja w edukację polskich dzieci. Wypłacana kwota świadczenia to jednorazowe wsparcie dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Świadczenie przyznawane jest bez względu na dochód w rodzinie. W 2021 r. w ramach dotacji celowej w kwocie 73 903 zł przeznaczonej na to zadanie CCŚ wydatkował 72 677,41 zł. **Sfinansowano 207 świadczeń na kwotę 61 500 zł,**

Świadczenia „Za życiem”

W ramach zadania realizowana jest wypłata jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. W jego ramach w 2021 r. wypłacono 12 świadczeń, co stanowiło kwotę 48 000 zł.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej. W ramach tego rozdziału opłacane są składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby uprawnione pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy i zasiłek dla opiekuna.

W 2021 r. wydatkowano 839 761,35 zł, w tym na składki zdrowotne opłacane za osoby:

- korzystające ze świadczenia pielęgnacyjnego i specjalnego zasiłku opiekuńczego – 829 406,09 zł,
- korzystające z zasiłku dla opiekuna – 10 355,26 zł.

Dodatki mieszkaniowe, energetyczne i dopłaty do czynszu

W 2021 r. w ramach zadania realizowano dopłaty do wydatków związanych z użytkowaniem lokali mieszkalnych przez osoby zamieszkujące w gminie. Środki finansowe przeznaczone na ten cel to kwota **8 605 017,98 zł**, W analizowanym roku wypłacono 28 943 dodatki mieszkaniowe w kwocie 8 506 855,29 zł oraz sfinansowano koszty związane z ich przekazaniem w wysokości 12 226,00 zł Wypłacono także 5 609 dodatków energetycznych Wydatki z tego tytułu wyniosły 79 785,27 zł, a koszty związane z ich przekazaniem 1 595,00 zł.

W 2021 r. wypłacono także 18 świadczeń w kwocie 4.538,04 zł w ramach nowego instrumentu wsparcia najemców lokali mieszkalnych dotkniętych ekonomicznymi skutkami epidemii COVID-19

Karta Dużej Rodziny

W 2021 r. przyznano 1 488 kart. Koszty poniesione w ramach realizacji zadania wyniosły 6 449,13 zł.

Częstochowska Karta „Rodzina+” i „Częstochowska Karta Mieszkańca – Rodzina+”

W 2021 r. kontynuowano wydawanie karty „Rodzina+”, a do 30 kwietnia 2021 r. funkcjonował również program „Częstochowska Karta Mieszkańca – Rodzina+”. Są one skierowane do rodzin wielodzietnych z terenu miasta Częstochowy i pozwalają na skorzystanie z promocji i ulg przygotowanych przez partnerów projektu. w zakresie wielu oferowanych przez partnerów Projektu.

W 2021 r. wydano 8 Częstochojskich Kart „Rodzina+”.

Nieodpłatna pomoc prawna

Na mocy ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej, w 2021 r. w Częstochowie funkcjonowało 9 Punktów Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, w tym 5 powierzonych do prowadzenia organizacji pozarządowej – Terenowemu Komitetowi Ochrony Praw Dziecka w Częstochowie. Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej pozwalają przeciwdziałać społecznej marginalizacji grup mieszkańców Częstochowy, określonych w art. 4 ust. 1 ww. ustawy. W 2021 r. w ww. Punktach, udzielono 3 223 porad, w tym 1 571 porad w Punktach prowadzonych przez organizacje pozarządowe oraz przeprowadzono 27 spotkań mediacyjnych. Z uwagi na stan pandemii COVID-19 Punkty NPP i NPO działały w formie zdalnej, a od października w formie hybrydowej (pomoc świadczona była stacjonarnie oraz telefonicznie lub mailowo).

Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

W 2021 r. działania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie były realizowane m.in. w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Program uwzględnia zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie.

W ramach Programu realizowano poniżej przedstawione zadania.

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu:

- 1) współpraca i dofinansowanie działań na rzecz pomocy osób i rodzinom z problemem uzależnień realizowanych przez Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie;
- 2) pomoc osobom uzależnionym udzielana na zlecenie miasta przez Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkoholu w Częstochowie, Ośrodek Terapii Uzależnień w Parzymiechach oraz Centrum Terapii w Częstochowie – 1 369 osób leczonych w ośrodkach oraz 33 396 osób, którym

udzielono porad;

- 3) przyjmowanie i realizacja wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego względem osób z problemem alkoholowym przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – przyjęto 303 wnioski, wobec 70 kobiet i 233 mężczyzn, na 54 posiedzeniach Zespołu ds. rozpatrywania wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego rozpatrzono 1 327 spraw oraz przeprowadzono 410 rozmów motywacyjnych, 152 osoby skierowano na badanie biegłych, 126 spraw skierowano do sądu a 99 spraw zawieszono;
  - 4) zorganizowano 27 plenarnych posiedzeń Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podczas których zaopiniowano i przekazano w formie postanowień 181 wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz omówiono podejmowane działania profilaktyczne;
  - 5) przeprowadzono spotkania zespołów roboczych funkcjonujących w ramach działalności Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 105 spotkań Zespołu ds. rozpatrywania wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego, 118 spotkań Zespołu ds. profilaktyki i przeciwdziałania przemocy wobec dzieci i młodzieży, 65 spotkań Zespołu ds. kontroli przestrzegania zasad punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, w tym m.in.:
- 1) wspierano zajęcia profilaktyczne, pracę środowiskową i dożywianie dzieci i młodzieży, realizowane w placówkach wsparcia dziennego;
  - 2) przeciwdziałano przemocy w rodzinie poprzez współdziałanie w pracach i dofinansowanie Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy;
  - 3) współdziałano w przeprowadzaniu procedury „Niebieskie Karty” – do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 419 „Niebieskich Kart”, które realizowane były przez 343 grupy robocze; 114 „Niebieskich Kart” przekazano do prowadzenia w 2021 r. z lat poprzednich; 97 wniosków przekazano do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie a 46 do Sądu Rodzinnego;
  - 4) dofinansowano w kwocie 902 008,00 zł Częstochowskie Centrum Interwencji Kryzysowej, prowadzone przez Częstochowskie Towarzystwo Profilaktyki Społecznej jako zadanie zleczone przez Miasto Częstochowę w ramach otwartego konkursu ofert;
  - 5) z pomocy skorzystało 441 osób stacjonarnie w siedzibie Częstochowskiego Centrum Interwencji Kryzysowej oraz 141 osób w ramach grupy wsparcia na Facebooku, co dało łączną liczbę 582 beneficjentów Częstochowskiego Centrum Interwencji Kryzysowej. Bezpłatne schronienie w hostelu dla osób i rodzin znajdujących się w stanie kryzysu uzyskało 38 osób (w

- tym 10 dzieci);
- 6) w ramach funkcjonowania Częstochowskiego Telefonu Zaufania przeprowadzono 3 843 rozmowy;
  - 7) zrealizowano program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie (z dotacji celowej Wojewody Śląskiego jako zadanie zlecone), na kwotę 24 300 zł; realizatorem wybranym w ramach otwartego konkursu ofert było Częstochowskie Stowarzyszenie ETOH. W programie wzięło udział 27 osób, z czego ukończyło go 15 osób. Zostały one objęte pomocą specjalistów w postaci zajęć grupowych oraz konsultacji indywidualnych;
  - 8) współpracowano z organizacjami pozarządowymi w ramach Partnerstwa Aktywności Lokalnej „Częstochowa – mówimy NIE uzależnieniom i przemocy”, 29.09.2021 r. odbyło się 1 spotkanie we współpracy z Częstochowskim Towarzystwem Profilaktyki Społecznej, którego celem było zwiększenie skuteczności oddziaływań na rzecz przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom, wymiana doświadczeń i wzmocnienie współpracy dla zintensyfikowania przeprowadzanych działań; z uwagi na stan epidemii, spotkania nie odbywały się regularnie 1 raz na kwartał;
  - 9) zorganizowano konferencje, debaty i przeprowadzono kampanie:
    - w dniach 25.11-10.12.2021 r. odbyła się kampania „16 Dni Przeciwko Przemocy ze względu na Płeć”; w trakcie jej trwania odbyły się: bezpłatne konsultacje specjalistów ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, dyżury prawników, mediatorów, psychologów, zorganizowano treningi układu tanecznego do akcji „Nazywam się Miliard/One Billion Rising Poland”, prowadzone przez trenerkę fitness, nagrano spot z udziałem Prezydenta Miasta i specjalistów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
    - Ogólnopolska akcja informacyjna „Tydzień Pomocy Ofiarom Przestępstw”;
    - Kampania „Wspólnie przeciw przemocy” – prelekcje on-line w częstochowskich szkołach;
    - Konferencja mediacyjna pt. „Potrzeba mediacji w życiu codziennym”;
    - kontynuacja Kampanii z 2019 r. „Bezpieczne hasło Rodzinne”;
    - kontynuacja Akcji pod patronatem Prezydenta Miasta „Misie i dzieci toną po cichu”;
    - Akcja pod patronatem Prezydenta Miasta oraz Komendanta Miejskiego pn. „Masz MOC by pokonać przeMOC”;
    - Kampania „STOP PRZEMOCY” z udziałem funkcjonariuszy Policji i aktorów teatralnych;
  - 10) w Ośrodku Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie zrealizowano z dotacji celowej jako zadanie zlecone 4 edycje programu korekcyjno-edukacyjnego (do programu przystąpiło 58 osób, a ukończyło 46 osób), na łączną kwotę 50 674,04 zł;
  - 11) w Ośrodku Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie zrealizowano

z dotacji celowej jako zadanie zlecone 2 edycji programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w którym wzięło udział łącznie 13 osób. Łączna kwota zadania to 11 038,44 zł.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych, w ramach zadania:
- 1) zorganizowano wypoczynek letni z programem profilaktycznym dla 180 dzieci z rodzin z problemem uzależnień; w ramach zadania zleconego dofinansowano ich organizację przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Częstochowie (90 uczestników) oraz TOUR & TRAVEL POLAND s.c. z Zakopanego (90 uczestników);
  - 2) w ramach konkursu ofert z zakresu zdrowia publicznego na zadanie pn. „Przeciwdziałanie alkoholizmowi – organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych jako element oddziaływań profilaktycznych” podpisano 4 umowy na łączną kwotę 77 000 zł; zadane realizowały:
    - Klub Sportowy SPIN – Profilaktyczne zajęcia „Tenis Stołowy 2021”,
    - Częstochowski Kolarski Klub Sportowy KOLEJARZ-JURA – „Jurajska Liga Rowerowa – minimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży”,
    - Stowarzyszenie Sportowa Częstochowa – „Profilaktyka poprzez Sport – 2021”,
    - RKS RAKÓW Częstochowa – „Przeciwdziałanie alkoholizmowi – organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych jako element oddziaływań profilaktycznych”;
  - 3) zrealizowano program profilaktyczny na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych uzależnieniami przez placówki wsparcia dziennego i placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Częstochowy – dofinansowanie na łączną kwotę odpowiednio 59 500 i 20 000 zł;
  - 4) zorganizowano Częstochowskie Dni Profilaktyki, w których udział wzięły Szkoły Podstawowe nr 7, 8 i 38, Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi (OPOPA) oraz Dzielnicowe Ośrodki Społeczności Lokalnej (DOSL), podejmujące następujące działania:
    - przeprowadzono warsztaty profilaktyczne, pokazy, prezentacje, prelekcje;
    - przygotowano plakaty, hasła i banery o tematyce związanej z zapobieganiem uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży;
    - przeprowadzono gry dydaktyczne, zajęcia sportowe połączone z zajęciami psychoedukacyjnymi;

- przeprowadzono zajęcia edukacyjne na temat uzależnień, warsztaty aktywizujące dzieci i młodzież z użyciem algogogli oraz narkogogli oraz zajęcia na temat rozpoznawania swoich uczuć i emocji – w Centrum Edukacyjno-Interwencyjnym przy OPOPA;
- 5) w ramach projektu profilaktycznego pn. „Dobra profilaktyka jest sztuką” dla młodzieży częstochowskich szkół w Teatrze im. Adama Mickiewicza wystawiono 4 spektakle, połączone z wykładami/rozmowami profilaktycznymi;
- 6) przeprowadzono szkolenie warsztatowe dotyczące m.in. diagnozy i interwencji w kryzysie suicydalnym oraz doskonalenia kompetencji nauczycieli, wychowawców i pedagogów w celu zapobiegania samookaleczeniom i zamachom samobójczym dzieci i młodzieży – łącznie objęto działaniami 40 osób za kwotę 7 600,00 zł;
- 7) w ramach projektu „Powstrzymaj pijanego kierowcę” przeprowadzono akcje „Podróżuj bezpiecznie” i „Bezpieczna droga do szkoły” oraz kampanię „Bezpieczne drogi w Częstochowie”, w ramach której odbyły się, m. in.:
- rozmowy funkcjonariuszy policji z mieszkańcami Częstochowy na temat bezpieczeństwa na drodze, ze szczególnym uwzględnieniem przejść dla pieszych w okolicach szkół;
  - patrole prewencyjne policji i straży miejskiej – akcja informacyjna dotycząca prawidłowego i bezpiecznego korzystania ze ścieżek rowerowych;
  - akcje informacyjne na temat bezpiecznego poruszania się niechronionego uczestnika ruchu drogowego, mającą na celu zmniejszenie liczby wypadków z udziałem rowerzystów;
  - kontrole stanu trzeźwości kierujących pojazdami, prowadzone przez policjantów z Wydziału Ruchu Drogowego KMP w Częstochowie, połączone z przekazywaniem podstawowych informacji nt. szkodliwości alkoholu i innych środków psychoaktywnych dla użytkowników dróg;
  - spotkania tematyczne z wykorzystaniem algogogli i narkogogli, prowadzone w szkołach przez pracowników Centrum Edukacyjno-Interwencyjnego Ośrodka Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi oraz prelekcje w szkołach i przedszkolach prowadzone przez policjantów;
  - porady dotyczące możliwości skorzystania z pomocy w przypadku problemów z uzależnieniem i przemocą;
  - sonda uliczna „Zatrzymaj pijanego kierowcę” na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców;
- 8) 29.09.2021 r. odbyło się 1 spotkanie w ramach Partnerstwa Aktywności Lokalnej „Częstochowa – mówimy NIE uzależnieniom i przemocy”, podpisanego 1 grudnia 2015 r., podczas którego omówiono podejmowane działania w zakresie przeciwdziałania

uzależnieniom i przemocy w rodzinie; z uwagi na stan epidemii, spotkania nie odbywały się regularnie 1 raz na kwartał.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, klubów abstynenckich, punktów konsultacyjnych oraz osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych – zlecono organizacjom pozarządowym i innym podmiotom w ramach otwartych konkursów ofert realizację zadań publicznych Miasta Częstochowy z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym:

1) Wspieranie programów z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym, realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty, wydatkowano kwotę 90.000,00 zł; zadanie realizowane przez:

- Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka – „Przemoc to zło, z którym możesz wygrać” oraz „Jestem sobą, nie udaję”;
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy – „Organizacja cyklicznych warsztatów profilaktycznych sceniczno-teatralnych z elementami akrobatyki oraz Postaw na zdrowie – Aktywność i Kreatywność”;
- Fundację Oczami Brata – „Bajki przyjazne dzieciom jako forma przeciwdziałania patologiom społecznym”;
- Stowarzyszenie Częstochowskie Amazonki – „Postaw na Rodzinę – Kocham i Rozumiem – kampania profilaktyczno-edukacyjna z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym”;
- Śląski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża – „Bezpieczna i świadoma młodzież”;
- Stowarzyszenie YAVA – „Wspieranie programów z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym, realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty”;
- Fundację Małego i Wielkiego Człowieka KOLOROWA – „Żyj kolorowo – organizacja kreatywnych warsztatów artystycznych i sportowo-rekreacyjnych połączonych z elementami profilaktyki”;
- Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Psychologów MACIERZ – „Profilaktyka zdrowia”;

2) Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie zadań z zakresu integracji społecznej (wydatkowano kwotę 10.000 zł); zadanie realizowane przez:

- Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka – „Pomagamy im, aby oni mogli pomóc sobie”;
- Caritas Archidiecezji Częstochowskiej – „Organizacja integracyjnego festynu z okazji Dnia Dziecka”;

3) Wsparcie pracy środowiskowej na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wydatkowano kwotę 9.400,00 zł; zadanie realizowało Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy Agape – „Streetworking wśród osób uzależnionych przebywających na ulicach miasta

4) Wspieranie działalności klubów wzajemnej pomocy i punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin, wydatkowano kwotę 250.000,00 zł; zadanie realizowane przez:

- Stowarzyszenie Abstynenckie Północ – „Życie bez alkoholu”;
- Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy Rozsądek – „Działalność bieżąca i merytoryczna”;
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta Ostoja – „Naszym celem trzeźwe życie”;
- Klub Abstynenta Wytrwałość – „Prowadzenie klubów wzajemnej pomocy i stowarzyszeń abstynenckich wspierających osoby z problemem alkoholowym i ich rodzin”;
- Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne „Jozue” – „Pomoc i wsparcie – punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin”;
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy – „Punkt konsultacyjno-wspierający w Centrum Rodziny i Praw Człowieka”;
- Częstochowskie Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych Powrót z U – „Prowadzenie punktów konsultacyjno-wspierających dla osób dotkniętych uzależnieniami, a także dla osób dotkniętych przemocą”;
- Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Psychologów MACIERZ – „Prowadzenie punktów konsultacyjno-wspierających dla osób dotkniętych uzależnieniami, a także dla osób dotkniętych przemocą”,
- Fundację Chrześcijańską Adullam – „Prowadzenie punktów konsultacyjno-wspierających dla osób dotkniętych uzależnieniami, a także dla osób dotkniętych przemocą”;

5) Wspieranie działań wolontariatu w obszarze pomocy osobom i rodzinom dotkniętym patologiami społecznymi, wydatkowano kwotę 70 000 zł; zadanie realizowane przez:

- Fundację Oczami Brata – „Akademia Wolontariatu”;
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śląska Hufiec Częstochowa – „Harcerskie Centrum Wolontariatu”;
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy – „Pasja rozwijania i promocji wolontariatu w środowisku lokalnym”;
- Stowarzyszenie Częstochowskie Amazonki – „Szkolenie Wolontariuszek-Ochotniczek”.

5. Podejmowanie interwencji w związku z reklamą i promocją alkoholu oraz sprzedażą alkoholu nieletnim:

1) szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych przeprowadzone w formie terenowej w 100 sklepach na terenie Częstochowy, połączone z badaniem dostępności napojów alkoholowych dla osób nieletnich (tajemniczy klient), obejmujące zagadnienia dotyczące:

- prawnych aspektów związanych ze sprzedażą napojów alkoholowych;

- konsekwencji sprzedaży napojów alkoholowych osobom poniżej 18. roku życia;
  - ustawowych zasad prowadzenia reklamy i promocji napojów alkoholowych;
  - ustawowych przesłanek do cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych;
  - praw i obowiązków sprzedawcy napojów alkoholowych wobec klienta;
- 2) przeprowadzono kontrolę łącznie 27 punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, szczególnie zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nieletnim oraz nietrzeźwym.

DZIAŁANIA W ZAKRESIE POMOCY OSOBOM Z PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ OD ALKOHOLU I NARKOTYKÓW

W 2021 r. Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie realizował w tym zakresie następujące zadania:

- zajęcia profilaktyczno-edukacyjne dla uczniów różnego typu szkół w zakresie zagrożeń związanych z alkoholem, narkotykami i dopalaczami; w zajęciach uczestniczyło 564 uczniów z 6 placówek;
- współorganizacja Częstochowskich Dni Profilaktyki – w dniu 21.06.2021 r. przeprowadzono zajęcia edukacyjne na temat uzależnień oraz warsztaty aktywizujące dzieci i młodzież z użyciem alkogogli oraz narkogogli.
- współorganizacja Kampanii „Bezpiecznie na drodze w Częstochowie” – przeprowadzono prelekcje dotyczące bezpiecznego poruszania się w przestrzeni publicznej, W zajęciach wzięło udział 286 uczniów;
- VIII Częstochowskie Dni Profilaktyki – w dniach 06.12.-10.12.2021 r zostały przeprowadzone warsztaty na temat uzależnień od alkoholu i środków psychoaktywnych dla młodzieży z Zespołu Szkół im. gen Wł. Andersa w Częstochowie, łącznie udział wzięło 62 uczniów.
- pomoc psychologiczna; porady i konsultacje psychologiczne, pedagogiczne oraz prawne – w Punkcie Konsultacyjnym dla ofiar przemocy w rodzinie oraz osób z problemami uzależnień ogółem przeprowadzono 22 rozmowy
- w Centrum Edukacyjno-Interwencyjnym Ośrodka przeprowadzono 25 rozmów osobistych; przeprowadzono również rozmowy telefoniczne w ramach Telefonu pomocowo-informacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych – 93 rozmowy;
- opieka nad osobami w stanie nietrzeźwości – 3 756 osób, w tym 4 nieletnich;
- rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego prowadzone z osobami opuszczającymi Ośrodek – 1 153 rozmowy;

- program korekcyjno-edukacyjny „Nie krzywdzę” – zrealizowano 4 edycje dla 58 osób stosujących przemoc w rodzinie, z których 46 ukończyło program; program finansowany był z dotacji celowej jako zadanie zlecone;
- program psychologiczno-terapeutyczny dla sprawców przemocy w rodzinie – zrealizowano 2 edycje dla 13 osób stosujących przemoc (wszyscy uczestnicy ukończyli program); program finansowany był z dotacji celowej jako zadanie zlecone;
- autorski program pt. „Wpływ alkoholu na popełnianie czynu zabronionego”, zrealizowany wśród 3 osób skazanych odpracowujących prace społecznie użyteczne w Ośrodku;
- propagowanie zdrowego trybu życia poprzez wydawanie ulotek i materiałów edukacyjnych.

Wydział Zdrowia opracował projekt Programu „Przeciwdziałania Narkomanii w mieście Częstochowa na lata 2021-2025”. Został on przyjęty uchwałą Rady Miasta Nr 606.XLIV.2021. Realizując ten

Program, podjęto zastępujące działania:

- przeprowadzono indywidualne spotkania terapeutyczne dla 52 osób uzależnionych i współuzależnionych;
- przeprowadzono grupy terapeutyczne dla 33 osób;
- przeprowadzono warsztaty umiejętności psychospołecznych dla osób uzależnionych, eksperymentujących z substancjami psychoaktywnymi oraz współuzależnionych – wzięło w nich udział 53 uczestników;
- wykonywano testy na zawartość metabolitów w organizmie oraz przeprowadzano poradnictwo okołotestowe dla 78 osób;
- przeprowadzono konsultacje prawne dla 14 osób;
- przeprowadzono zajęcia edukacyjne, warsztaty, szkolenia dla dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, w których udział wzięło 200 uczestników;
- Przeprowadzono XVII edycję Kampanii Społecznej Białych Serc pod hasłem „Od piwa nie tylko głowa się kiwa”. W kampanii realizowanej za pomocą mediów społecznościowych, wzięły aktywny udział szkoły podstawowe oraz ponadpodstawowe;
- zorganizowano festyn profilaktyczny w Olsztynie z udziałem 50 uczestników dzieci i młodzieży pod hasłem „Stop uzależnieniom od narkotyków, dopalaczy i innych środków psychoaktywnych”;
- 21 grudnia 2021 r. odbyła się w trybie on-line konferencja na temat sieci uzależnień z udziałem specjalistów z dziedziny uzależnień połączona z rozstrzygnięciem konkursu plastyczno-fotograficznego dla młodzieży – wzięło w niej udział 200 osób,
- przeprowadzono kampanię społeczno-profilaktyczną dotyczącą przeciwdziałania narkomanii, zrealizowaną przez Wydział Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie. W kampanii wzięło udział 687 uczniów szkół ponadpodstawowych. W ramach kampanii uczniowie

uczestniczyli w warsztatach teatralnych i w podsumowującym kampanię spektaklu pod tytułem „Stopklatka” w Teatrze im. A. Mickiewicza z udziałem zawodowych aktorów. Ponadto odbyły się w szkołach warsztaty profilaktyczne dotyczące uzależnień od narkotyków i dopalaczy;

- zakupiono profilaktyczną walizkę edukacyjną dla Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie, zawierającą atrapy narkotyków i substancji psychoaktywnych, przeznaczoną do realizacji szkoleń pedagogów szkolnych oraz rodziców i opiekunów młodzieży szkolnej z zakresu zagrożenia narkomanią i uzależnieniami;
- zakupiono wagę do ważenia narkotyków na potrzeby Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie.

W ramach zadań z zakresu profilaktyki uzależnień od alkoholu realizowanych przez Wydział Zdrowia dokonano wsparcia dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu oraz przeprowadzono działania informacyjno-edukacyjne. W ramach zadania:

- przeprowadzono zajęcia psychoterapeutyczne: grupowe i warsztatowe oraz indywidualne dla 32 osób uzależnionych od alkoholu;
- przeprowadzono konsultacje indywidualne dla 28 osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu;
- wykonano testy na spożycie alkoholu dla 16 osób wraz z poradnictwem okołotestowym;
- przeprowadzono konsultacje pracownika socjalnego dla 7 osób;
- przeprowadzono zajęcia informacyjno-edukacyjne dla dzieci i młodzieży, wzięło w nich udział 170 osób;
- przeprowadzono plenerową kampanię informacyjno-edukacyjną na temat zdrowego stylu życia bez nałogów z udziałem ok. 1000 osób.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI

W 2021 r. Gmina Miasto Częstochowa posiadała zabezpieczonych 230 miejsc w schroniskach dla osób w kryzysie bezdomności oraz 35 miejsc w Ogrzewalni Miejskiej na podstawie umów zawartych z Samorządowym Zakładem Budżetowym Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie oraz z organizacjami pozarządowymi – Caritas Archidiecezji Częstochowskiej, Fundacją Chrześcijańską „Adullam” i Stowarzyszeniem Wzajemnej Pomocy „Agape

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie współpracował z centrami integracji społecznej, kierując osoby w kryzysie bezdomności do uczestnictwa i realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego (w 2021 r. skierowano 83 osoby w kryzysie bezdomności). Prowadzona wobec osób w kryzysie bezdomności praca socjalna miała na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu tej grupy osób, ich degradacji społecznej oraz dążenie do usamodzielnienia głównie poprzez aktywizację zawodową i integrację ze społeczeństwem. W 2021 r. pracą socjalną zostały objęte 680 osób. Podejmowane działania polegały na motywowaniu i kierowaniu osób w kryzysie bezdomności na leczenie odwykowe, współpracy z innymi instytucjami celem zabezpieczenia potrzeb

osób w kryzysie bezdomności oraz podejmowaniu działań interwencyjnych, mających na celu monitoring miejsc niemieszkalnych na terenie miasta.

Poniższa tabela zawiera dane szczegółowe na temat form pomocy udzielanych osobom bezdomnym

Rodzaj pomocy	Liczba osób	Wydatki (PLN)
Udzielenie schronienia	359	3 550 469,00
Zasiłek celowy, w tym: na odzież i obuwie, pokrycie kosztu wyrobienia dokumentów tożsamości, zasiłek na bilety, na realizację bieżących potrzeb	131	67 492,00
Zasiłek celowy – paczki ze środkami czystości	75	1 625,00
Sprawienie pogrzebu	16	52 461,00
Zasiłek okresowy	188	168 975,00
Program „Posiłek w szkole i w domu”	132	52 264,00
Pomoc „Posiłek w szkole i w domu” – posiłek w jadłodajni	149	–
Zasiłek stały	225	1 291 113,00
Nabycie prawa do świadczeń zdrowotnych przez osoby nieubezpieczone	258	–

W 2021 r. działalność kontynuowało Centrum Aktywności Obywatelskiej, zlokalizowane przy ul. Krakowskiej 34, w którym swoją siedzibę ma Sekcja ds. Przeciwdziałania Bezdomności. W ramach profilaktyki na rzecz osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, w analizowanym roku podejmowano następujące działania:

- wspieranie w dążeniach do nawiązania relacji rodzinnych i powrotu do rodziny,
- monitorowanie posiadania dokumentów tożsamości umożliwiających pełny udział w życiu społecznym,
- motywowanie do aktywności samopomocowej,
- edukacja w zakresie pełnienia ról społecznych (mąż, żona, rodzic, obywatel, pracownik, klient pomocy społecznej itp.) i wiążącej się z nimi odpowiedzialności,
- motywowanie osób w kryzysie bezdomności do korzystania z pobytu w ośrodkach readaptacyjnych,
- informowanie o dostępnym poradnictwie psychologicznym, prawnym zawodowym oraz możliwościach skorzystania ze wsparcia oferowanego przez organizacje pozarządowe.

Wiele działań w tym zakresie podejmowała Straż Miejska, która otrzymała od mieszkańców 1 245 zgłoszeń dotyczących osób w kryzysie bezdomności, strażnicy dokonali 4 846 kontroli miejsc ich przebywania osób, 45 osób przekazano Pogotowiu Ratunkowemu, 21 osób umieszczono w

przylulisku, a 240 osób umieszczono w Ośrodku Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie. Ponadto Straż Miejska:

- na bieżąco monitorowała miejsca, w których przebywały osoby w kryzysie bezdomności i podejmowała działania interwencyjne w stosunku do osób przebywających m.in. na dworcach, klatkach schodowych i innych miejscach nienadających się do zamieszkania, w których przebywanie groziło utratą zdrowia czy życia;
- podejmowała interwencje wobec osób w kryzysie bezdomności dopuszczających się czynów zabronionych;
- przekazywała informacje o osobach w kryzysie bezdomności przebywających na dworcach i w innych miejscach nienadających się do zamieszkania do wiadomości MOPS;
- ściśle współpracowała z pracownikami socjalnymi MOPS, organizacjami pozarządowymi, np. Fundacją Chrześcijańską „Adullam”, oraz ze streetworkerami;
- przewoziła osoby w kryzysie bezdomności, szczególnie w okresie zimowym, do noclegowni, przylulisk i Ośrodka Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi lub przekazywała je Pogotowiu Ratunkowemu;
- w okresie szczególnie niskich temperatur, we współpracy z pracownikami MOPS, rozwoziła ciepłe posiłki osobom w kryzysie bezdomności, przebywającym w miejscach narażonych na niskie temperatury;
- reagowała na wszelkie sygnały mieszkańców zgłaszających interwencje dotyczące osób w kryzysie bezdomności;
- informowała społeczność lokalną o występujących zagrożeniach dla osób narażonych na zamarznięcie oraz apelowała o konieczność reagowania na powyższe sytuacje przy wykorzystaniu strony internetowej Straży Miejskiej oraz stałej współpracy z lokalnymi mediami;
- współpracowała z dzielnicowymi poszczególnych komisariatów Policji w Częstochowie, Częstochowskim Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, Urzędem Miasta Częstochowy, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Pogotowiem Ratunkowym, Caritasem, Fundacją Chrześcijańską „Adullam”, Stowarzyszeniem Wzajemnej Pomocy Agape i innymi podmiotami w celu zminimalizowania ryzyka utraty zdrowia lub życia osób w kryzysie bezdomności, narażonych na niskie temperatury lub znajdujących się w innych sytuacjach zagrożenia;
- rozdawała środki ochrony przeciw COVID-19.

MIASTO PRZYJAZNE SENIOROM

W 2021 r. Miasto kontynuowało realizację programu „Częstochowa wspiera Seniorów”, który realizowany jest w trzech sferach: zdrowie i bezpieczeństwo; aktywność społeczna, w tym: kultura, rekreacja, wsparcie oraz rozwój osobisty, w tym działania międzypokoleniowe.

W 2021 r. na terenie miasta funkcjonowały podmioty i podejmowane były następujące przedsięwzięcia na rzecz seniorów:

- 1) **Biuro Obsługi Seniora** – miejsce stworzone z myślą mieszkańców miasta w wieku senioralnym; mieści się w budynku Urzędu Miasta przy ul. Śląskiej 11/13, w Biurze Obsługi Interesanta BOI B3 i 4 oraz w pokoju 412 (IV piętro). Ma na celu koordynację wszystkich działań realizowanych na terenie miasta, zarówno przez poszczególne wydziały Urzędu Miasta, jednostki miejskie, jak i partnerów społecznych czy Uniwersytety III Wieku. Seniorzy trafiając do Biura mogą otrzymać kompleksową informację, z czego, kiedy, gdzie i w jaki sposób mogą w mieście skorzystać. Równoległe działa numer informacyjny **34 370 71 11**, pod którym seniorzy, w godzinach pracy Urzędu, mogą uzyskać wszystkie informacje w zakresie realizowanych na ich rzecz działań, zarówno przez Urząd Miasta Częstochowy, jak i inne jednostki miejskie;
- 2) **Roczny bilet miejski dla seniora** – częstochowskie emerytki powyżej 60. roku życia i emeryci powyżej 65. roku życia mogą korzystać z biletu emerytalnego – rocznego. Zapisywany na e-karcie i wydawany na podstawie ważnej legitymacji emeryta bilet kosztuje 100 zł i zachowuje ważność przez 365 kolejnych dni od dowolnie wybranego momentu;
- 3) **Projekt „W ochronie życia i zdrowia – nowoczesne technologie teleopiekuńcze i telemedyczne dla mieszkańców Częstochowy i okolic”**. W ramach projektu udzielane jest bezpłatne wsparcie w postaci opieki zdalnej. Seniorzy noszą w domu niewielkie urządzenie na nadgarstku lub szyi, które jest wyposażone w przycisk umożliwiający wezwanie pomocy. Wciśnięcie przycisku w razie wypadku powoduje natychmiastowe połączenie się z teleopiekunem. Bez względu na porę dnia lub nocy w Centrum Teleopieki czekają na wezwania wykwalifikowani opiekunowie i asystenci senioralni. Projekt jest kontynuacją projektu „Bezpiecznie we własnym domu – usługi teleopiekuńcze w mieście Częstochowa”,
- 4) **Dzienne Domy „Senior+”** – w Częstochowie działają dwa takie domy przy ul. Rapackiego 3/5 (prowadzony przez Caritas Archidiecezji Częstochowskiej; w 2021 r. wsparciem objęto 38 osób) i przy ul. Marysia 93 (prowadzony przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy; w 2021 r. wsparciem objęto 32 osoby). Ich oferta to połączenie uniwersytetu trzeciego wieku, klubu seniora, biblioteki i gabinetu rehabilitacyjnego. W placówkach organizowane są zajęcia edukacyjne, aktywizujące, kulturalno-oświatowe, terapia zajęciowa oraz aktywności ruchowej. Oferta obejmuje ciepły posiłek, wspólne spotkania społeczności, warsztaty tematyczne, spotkania z ciekawymi ludźmi, wspólne gotowanie, zajęcia wspomagające utrzymanie kondycji fizycznej oraz ćwiczenia relaksacyjne. W 2021 r., w związku z pandemią COVID-19, w Dziennych Domach Seniora+ obowiązywały szczególne zabezpieczenia przed zakażeniem koronawirusem.
- 5) **Częstochowskie Centrum Aktywności Seniorów** – jego celem jest koordynacja działań na rzecz seniorów, podejmowanych dotąd przez różne instytucje oraz realizacja wszechstronnej aktywizacji

ludzi starszych. W ramach swojej działalności CCAS: prowadzi Dzienny Domu Pomocy Społecznej w Częstochowie przy ul. Staszica 10 w Częstochowie (w 2021 r. wsparciem w jego ramach objęto 30 osób), organizuje imprezy o charakterze integracyjnym, umożliwia osobom starszym udział w imprezach kulturalnych, a także otrzymanie wsparcia w postaci żywności oraz pomocy rzeczowej w ramach zbiórek żywności i darowizn, prowadzi terapię zajęciową wśród seniorów, w tym: muzykoterapię, terapię ruchową, zajęcia edukacyjne, prowadzi Klub Seniora (wspólne śpiewanie, kursy komputerowe, zajęcia plastyczne, spacer, robótki ręczne, szybie, potańcówki, projekcje filmów, wycieczki krajoznawcze z zajęciami sportowymi, warsztaty rękodzieła i malarskie, prelekcje, dyskusje, wspólne wyjścia kulturalne, np. koncerty, teatr, operetka, kino, zajęcia sportowe i rekreacyjne

- 6) **„Koperta życia”** – ma na celu zapewnienie osobom starszym oraz samotnym wsparcia w sytuacji wystąpienia zagrożenia zdrowia i życia podczas udzielania pomocy przez różnego rodzaju służby medyczne. „Koperta życia” zakłada umieszczenie wszystkich ważnych informacji o danej osobie w jednym miejscu, tak, by służby wezwane w sytuacji zagrożenia życia nie traciły czasu na poszukiwania o niej informacji.
- 7) **Uniwersytety Trzeciego Wieku** – są formułą działalności edukacyjnej, która przyczynia się do zaspokajania takich potrzeb seniorów, jak: samokształcenie, poznawanie środowiska, poszerzanie wiedzy i umiejętności, wykonywanie społecznie użytecznych działań, wypełnienie czasu wolnego, utrzymywanie więzi towarzyskich, stymulacja psychiczna i fizyczna, a czasem nawet możliwość realizacji młodszych marzeń. Ponadto uniwersytety pełnią istotną rolę na rzecz podtrzymywania więzi społecznych i komunikacji międzyludzkiej wśród seniorów. Na terenie miasta działają 4 Uniwersytety Trzeciego Wieku:
- przy Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, Aleja Armii Krajowej 19b,
  - przy Uniwersytecie Humanistyczno-Przyrodniczym im. Jana Długosza w Częstochowie, ul. Jerzego Waszyngtona 4/8,
  - Stowarzyszenie Częstochowski Uniwersytet Trzeciego Wieku, ul. Jasnogórska 8,
  - Uniwersytet Trzeciego Wieku Akademii Polonijnej, ul. Gen. Kazimierza Pułaskiego 4/6.

W 2021 r., podczas pandemii COVID-19, wykłady organizowane przez UTW odbywały się on-line.

- 8) **Miejska Rada Seniorów** – głównym jej celem jest służyć osobom starszym poprzez reprezentowanie ich interesów wobec władz Miasta; zespół zajmuje się m.in. zapobieganiem i przełamywaniem marginalizacji seniorów, wspieraniem aktywności ludzi starszych, profilaktyką i promocją zdrowia seniorów, przełamywaniem stereotypów na temat seniorów i starości wraz z budowaniem ich autorytetu, rozwojem form wypoczynku, dostępu do edukacji i kultury, a także warunkami mieszkaniowymi. W 2021 r., z uwagi na pandemię COVID-19, odbyły się tylko trzy spotkania; Rada odpowiadała na pisemne problemy zgłaszane przez seniorów.

9) **Karta seniora** – założeniem przedsięwzięcia było udostępnienie częstochowskim seniorom oferty zniżek, rabatów i promocji, celem zachęcenia ich do korzystania z wielu aktywnych form socjalizacji. Zamieszkałe na terenie miasta Częstochowy osoby w wieku 60+, dzięki posiadaniu karty „Częstochowski Senior” mogą skorzystać z promocji przygotowanych przez partnerów, których baza obejmuje: kawiarnie, instytucje kultury, obiekty sportowe i rekreacyjne, klub fitness, usługi medyczne, rehabilitacyjne i fizjoterapeutyczne, szkoły językowe, biuro tłumaczeń, usługi fryzjerskie i kosmetyczne, taxi, ośrodki wypoczynkowe i sanatoryjne. W 2021 r. wydano 425 Kart „Częstochowski Senior”, jednak, z uwagi na pandemię COVID-19, możliwości korzystania z preferencyjnych usług były ograniczone.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

Osoby w wieku senioralnym znajdujące się w trudnej sytuacji finansowej w 2021 r. mogły korzystać z pomocy finansowej w formie zasiłków, na zasadach ogólnych obowiązujących w systemie pomocy społecznej. Jednocześnie seniorzy mieli możliwość korzystania z pomocy i usług realizowanych przez częstochowskie ośrodki wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Nazwa placówki	Liczba osób objętych pomocą
Dzienny Dom Pomocy Społecznej, ul. Staszica 10	30
Dzienny Dom „Senior+”, ul. Rapackiego 3/5	38
Dzienny Dom „Senior+”, ul. Marysia 93	32

W 2021 r. wydano 921 decyzji administracyjnych przyznających pomoc w formie usług opiekuńczych dla 639 podopiecznych oraz 43 decyzje dla 24 podopiecznych objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zadania z zakresu pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi były realizowane przez Spółdzielnię Socjalną „Jasne, że zmiana” w Częstochowie.

Osobom niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu udzielano pomocy w postaci skierowania i umieszczenia w domu pomocy społecznej. W 2021 r. w domach pomocy społecznej umieszczono 108 osób z terenu miasta Częstochowy;

Poniższa tabela zawiera dane szczegółowe na temat osób umieszczonych w domach pomocy społecznej w Częstochowie w 2021 r.

Nazwa domu	Liczba miejsc	Liczba osób umieszczonych
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Sióstr Wincentego a' Paulo w Częstochowie dla osób w podeszłym wieku, ul. Wieluńska 1	135	42
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Sióstr Albertynek Postępującym Ubogim- dla niepełnosprawnych intelektualnie kobiet, ul. Wesoła 14	85	2
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Braci Albertynów w Częstochowie- dla niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn, ul. św. Jadwigi 84/86	82	4
Nazwa domu	Liczba miejsc	Liczba osób umieszczonych
Dom Pomocy Społecznej w Częstochowie dla osób przewlekle psychicznie chorych, ul. Konkiewicza 2	192	17
Dom Pomocy Społecznej „Domus Misericordiae” w Częstochowie dla osób somatycznie chorych i w podeszłym wieku, ul. Ogrodowej 28	32	10

Mając na uwadze potrzebę niesienia pomocy seniorom jako grupie najbardziej narażonej na zachorowania w obowiązującym stanie pandemii, w 2021 r. kontynuowano realizację ogólnopolskiego Programu „Wspieraj Seniora”. Bezpośrednim realizatorem wsparcia w formie usługi zrobienia zakupów, wykupienia leków w aptece, dostarczenia gorącego posiłku i ich dostarczenia do miejsca zamieszkania seniorów był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie; 6 pracowników Ośrodka udzielało pomocy 26 seniorom. Na realizację Programu w 2021 r. wydatkowano kwotę 37 726,32 zł.

CZĘSTOCHOWA OSOBOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

W ramach realizacji „Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnością w mieście Częstochowie do roku 2030”, w 2021 r. podejmowano m.in. następujące działania:

- przyznano dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych dla 1 007 osób z niepełnosprawnością (w tym 100 dzieci) oraz 422 opiekunów na łączną kwotę 1 996 675,00 zł;
- dofinansowano zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla 24 osób z niepełnosprawnością (w tym 2 dzieci) na kwotę 9 867 zł oraz dla 2 Stowarzyszeń działających na rzecz osób niepełnosprawnych na kwotę 19 450,00 zł;
- udzielono dofinansowania na likwidację barier architektonicznych dla 46 osób z niepełnosprawnością (w tym 5 dzieci) oraz likwidację barier w komunikowaniu się i technicznych dla 98 osób (w tym 10 dzieci), wydatkując ogółem na ten cel 950 000,00 zł;

- w ramach działalności bezpłatnej wypożyczalni sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego dla mieszkańców Miasta Częstochowy wypożyczono 24 osobom łóżko ortopedyczne sterowane pilotem, wózki i kule inwalidzkie oraz balkoniki czterokołowe;
- dofinansowano koszty działalności dwóch Warsztatów Terapii Zajęciowej, wydatkując na ten cel ze środków PFRON kwotę 1 301 760 zł; z budżetu Miasta Częstochowy przeznaczono na ten cel 144 640,00 zł;
- dofinansowano zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla 3 138 osób z niepełnosprawnością (w tym: 178 dzieci), na łączną kwotę 1 113 852,00 zł;
- przyznano pomoc na dostosowanie samochodu do potrzeb wynikających z niepełnosprawności dla 9 osób z niepełnosprawnością ruchową na łączną kwotę 40 709,00 zł;
- zorganizowano transport dla dorosłych osób z niepełnosprawnością z terenu miasta Częstochowy; wydatkowano na ten cel 546 487 zł;
- przystąpiono do „Programu wyrównywania różnic między regionami” w obszarze D, w ramach którego zakupiono 9-miejscowy samochód osobowy do przewozu osób z niepełnosprawnością – pracowników Zakładu Aktywności Zawodowej „YAVA”; zakup dofinansowano ze środków PFRON w kwocie 80 000 zł;
- dofinansowano koszty uzyskania prawa jazdy kategorii B1 dla 6 osób na kwotę 3 500,00 zł;
- udzielono pomocy 19 osobom z niepełnosprawnością na zakup wózka o napędzie elektrycznym na kwotę 57 950,00 zł oraz 8 osobom na utrzymanie sprawności technicznej posiadanych przez te osoby wózków inwalidzkich o napędzie elektrycznym, przyznając na ten cel kwotę 4 420,00 zł;
- udzielono pomocy w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej, przyznając na ten cel dofinansowania dla 10 osób z niepełnosprawnością na kwotę 5 194,00 zł;
- dofinansowano koszty zakupu sprzętu elektronicznego dla 73 osób z niepełnosprawnością, przeznaczając na ten cel kwotę 422 137,00 zł. Dla 6 osób dofinansowano również szkolenia w zakresie nabytego sprzętu na kwotę 6 000,00 zł;
- dofinansowano koszty nauki na poziomie wyższym, zawierając 96 umów na kwotę 194 373,00 zł;
- w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie 30 osób skorzystało z Domu Dziennego Pobytu, a 24 osoby z uczestnictwa w Klubie Dziecka i Rodzica „Słoneczko”, natomiast świadczeniami w formie specjalistycznych usług opiekuńczych (rehabilitacji usprawniającej) objęto 122 osoby;
- 44 osoby z niepełnosprawnością skorzystały z pomocy w formie pobytu w Domu Dziennego Pobytu, natomiast ze specjalistycznych usług opiekuńczych realizowanych w Częstochowskim Centrum dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi skorzystało 15 osób;

- osoby z orzeczoną niepełnosprawnością, korzystające z systemu pomocy społecznej obejmowano pomocą w formie pracy socjalnej;
- przyznano dofinansowanie w wysokości 134 590,00 zł do kosztów zorganizowania przez organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością 31 imprez o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym, w których uczestniczyło 858 osób z niepełnosprawnością (w tym: 26 dzieci);
- udział mieszkańców Domu Pomocy Społecznej przy ul. Kontkiewicza 2, w ramach współpracy z Częstochowskim Stowarzyszeniem Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Perasada”, w dwóch wycieczkach: Moszna i Góra Św. Anny (50 osób) – dofinansowanie z PFRON oraz Opole – ogród zoologiczny, Muzeum Polskiej Piosenki (50 osób);
- włączenie się kilkunastu mieszkańców Domu Pomocy Społecznej przy ul. Kontkiewicza 2 w wolontariat na terenie placówki – wspieranie osób mających problem z pamięcią poprzez pomoc 8w docieraniu na czas na poszczególne zajęcia terapeutyczne, na posiłki itp.;
- współpraca Domu Pomocy Społecznej przy ul. Kontkiewicza 2 z czterema zakładami pracy, w których aktywnie działało 8 mieszkańców placówki.

W 2021 r. zorganizowano również pomoc w wykonywaniu codziennych czynności i w funkcjonowaniu w życiu społecznym dla 240 osób z niepełnosprawnością w formie usług asystenckich. Było to możliwe dzięki Programowi „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2021”. Zadanie zostało zlecone do wykonania czterem organizacjom pozarządowym: Fundacji Oczami Brata, Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Częstochowie, Spółdzielni socjalnej „Jasne że zmiana” oraz Stowarzyszeniu „YAVA”.

ZASPOKAJANIE POTRZEB MIESZKANIOWYCH

W minionym roku Miasto podejmowało także działania tworzące warunki do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej. Programowe kierunki działania w tym zakresie wytyczone zostały w Uchwale Nr 499.XXXVI.2020, uchwalającej nowy „Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasto Częstochowa na lata 2021-2025”.

Gospodarowanie i zarządzanie mieszkaniowym zasobem gminy powierzono spółce gminy Zakładowi Gospodarki Mieszkaniowej „Towarzystwo Budownictwa Społecznego” w Częstochowie Sp. z o. o.

Czynności wykonywane przez ZGM „TBS” Sp. z o. o. obejmują:

- gospodarowanie i zarządzanie mieszkaniowym zasobem gminy,
- gospodarowanie i zarządzanie nieruchomościami niemieszkalnymi wraz z nieruchomościami gruntowymi i infrastrukturą związaną z tym zasobem lub służącą do gospodarowania zasobem,
- sprawowanie funkcji inwestora zastępczego w zakresie remontów, modernizacji, inwestycji wykonywanych w obiektach przeznaczonych na zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych ludności

oraz infrastruktury związanej z budownictwem mieszkaniowym, w tym budowli i urządzeń infrastruktury technicznej związanej z funkcjonowaniem zasobu mieszkaniowego,

- zarządzanie nieruchomościami o nieuregulowanym stanie prawnym będącymi w posiadaniu i gospodarowanymi przez gminę na zasadach prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia.

Na koniec 2021 r. mieszkaniowy zasób gminy stanowiły 7 793 lokale mieszkalne o łącznej powierzchni 342 679,68 m², usytuowane w 640 budynkach mieszkalnych.

W okresie tym najem socjalny z zasobów gminnych obejmował 363 lokali o łącznej powierzchni 13 327,38 m², co stanowi 3,9% powierzchni użytkowej wszystkich lokali gminnych. Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Liczba budynków	Liczba lokali	Przeciętna pow. użytkowa (w m ²)
Budynki stanowiące 100% własność gminy	176	2 084	43,42
Budynki stanowiące współwłasność gminy i wspólnot mieszkaniowych	412	5 105	44,57
Budynki stanowiące współwłasność gminy i osób fizycznych	6	62	44,95
Budynki o nieuregulowanym stanie prawnym (w samoistnym posiadaniu gminy)	46	542	40,34
Razem	640	7 793	43,32

W okresie sprawozdawczym funkcjonowało 406 wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy, w tym 56, które zarządzane były przez innych zarządców niż ZGM TBS

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach odbywało się w oparciu o treść uchwały nr 740.LIII.2021 Rady Miasta Częstochowy z dnia 16 grudnia 2021 roku w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Częstochowa.

Na koniec 2021 r. na wynajem lokalu mieszkalnego oczekiwało 386 wnioskodawców spełniających kryteria określone w wyżej wymienionej uchwale, z tego:

- 338 na najem lokalu mieszkalnego na czas nieoznaczony,
- 48 na wynajem lokalu z tytułu zamiany.

Ponadto gmina była zobowiązana do realizacji 683 wyroków eksmisyjnych, z tego:

- 443 z prawem do najmu socjalnego,
- 240 bez prawa do najmu socjalnego.

Wynajem lokali z mieszkaniowego zasobu gminy w 2021 r.

Wyszczególnienie	Liczba lokali
Wynajem lokali na czas nieoznaczony, w tym:	108
zamiennych z powodu wyburzenia budynku	18
na zasadach ogólnych	78
Wyszczególnienie	Liczba lokali
na rzecz pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej	10
z powodu klęski żywiołowej, katastrofy, pożaru	2
Wynajem lokali na czas oznaczony, w tym:	34
najem socjalny	31
tymczasowe pomieszczenia	3
Wynajem lokali w wyniku zamiany, w tym:	36
na wolny lokal z zasobów gminy	14
dobrowolnej pomiędzy najemcami	22
Wynajem lokali w wyniku regulacji tytułu prawnego do lokalu, w tym:	138
po śmierci głównego najemcy	135
po wyprowadzeniu się głównego najemcy	3
Wynajem lokali z tytułu przedłużenia umowy najmu	173
Wynajem izby przyległej	0
Razem	489

W 2021 roku dokonano weryfikacji uprawnień do zajmowania lokalu z mieszkaniowego zasobu gminy 1 026 aktualnych najemców.

W oparciu o przepisy art. 15 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, w 2021 roku, interwenient uboczny, uczestniczył w 65 rozprawach sądowych o eksmisję z lokali mieszkalnych nienależących do mieszkaniowego zasobu gminy.

Zakończono 24 spraw, w wyniku których:

- w 9 sprawach orzeczono o braku uprawnień do najmu socjalnego lokalu;
- w 2 sprawach orzeczono o uprawnieniu do najmu socjalnego lokalu;
- w 13 sprawach umorzono, oddalono powództwo lub zawieszono postępowanie lub zawarto ugodę.

Zarządzanie gminnym zasobem mieszkaniowym wymaga także dbałości o jego stan techniczny, a tym samym o bezpieczeństwo jego mieszkańców.

Realizując to zadanie przeprowadzano – w ramach możliwości finansowych – remonty lokali i budynków. W 2021 roku wykonano:

- remont 108 zwolnionych lokali mieszkalnych w tym m.in. w zakresie wymiany instalacji elektrycznych i gazowych wraz z montażem urządzeń,

- prace remontowo-budowlane i zabezpieczające budynków, w tym: przewodów kominowych, blacharsko-dekarskie, instalacji wod.- kan.-gazowych, elektrycznych i c.o., wymianę stolarki otworowej, prace zdruńskie, montaż nawiewników,
- rozbiórkę obiektów użytkowych nieruchomości przy Alei Najświętszej Maryi Panny 2,
- wykonano prace zabezpieczające 10 obiektów.

W ramach zadań inwestycyjnych dotyczących mieszkaniowego zasobu gminy w 2021 roku zrealizowano:

- modernizację 6 wolnych lokali mieszkalnych po wyprowadzeniu się lub śmierci głównego najemcy,
- wykonanie instalacji gazowej oraz zakup i montaż kuchni gazowych dla 7 lokali mieszkalnych budynku przy ul. Spółdzielczości 5,
- likwidację wspólnych węzłów sanitarnych w budynku mieszkalnym przy ul. Krakowskiej 80 bl.11,
- zmianę sposobu ogrzewania poprzez likwidację ogrzewania piecowego opalanego węglem w 4 budynkach mieszkalnych w tym: w 2 budynkach w 15 lokalach mieszkalnych - montaż instalacji gazu i pieców dwufunkcyjnych z instalacją centralnego ogrzewania, w 1 budynku w 14 lokalach mieszkalnych - montaż instalacji indywidualnego centralnego ogrzewania w oparciu o ciepło z kotłowni lokalnej gazowej, w 1 budynku w 1 lokalu mieszkalnym – modernizacja instalacji elektrycznej wraz z montażem urządzeń grzewczych elektrycznych,
- rozpoczęto prace termomodernizacyjne w wielorodzinnym budynku komunalnym przy ul. Kilińskiego 13 obejmujące likwidację indywidualnych źródeł ogrzewania (pieców węglowych) w 10 lokalach mieszkalnych i w 1 lokalu użytkowym. Zakres prac obejmuje termomodernizację budynku oraz wykonanie instalacji c.o. zasilanej z sieci miejskiej, wykonanie instalacji elektrycznej, montaż kuchenek elektrycznych oraz urządzeń do podgrzewania wody. Zadanie realizowane jest w ramach PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020,
- zakończono prace termomodernizacyjne w wielorodzinnych budynkach komunalnych przy ul. Warszawskiej 13, 36 i 39. W jednym z tych obiektów – przy ul. Warszawskiej 39 w 10 lokalach mieszkalnych i 2 lokalach użytkowych zlikwidowano indywidualne źródła ogrzewania (piece węglowe) oraz wykonano instalację c.o. zasilaną z sieci miejskiej, w ramach PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020.

Miasto dysponuje również lokalami użytkowymi, których wynajem prowadzony jest zgodnie z treścią Zarządzenia Nr 524.2019 Prezydenta Miasta Częstochowy z dnia 16 września 2019 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali użytkowych i garaży niestanowiących odrębnych nieruchomości z późn. zm.

Na dzień 31.12.2021 r. Gmina Miasto Częstochowa dysponowała 516 lokalami użytkowymi.

W okresie sprawozdawczym w 7 przetargach oraz w drodze bezprzetargowego trybu wynajmu i negocjacji stawki czynszu, wynajęto 32 wolne lokale użytkowe i 3 wolne garaże, w tym:

- 14 lokali użytkowych w drodze przetargów nieograniczonych ofertowych,
- 13 lokali użytkowych w drodze negocjacji stawki czynszu,
- 5 lokali użytkowych w bezprzetargowym trybie wynajmu,
- 3 garaże w drodze przetargu nieograniczonego ofertowego.

5. KULTURA

INSTYTUCJE KULTURY

TEATR IM. ADAMA MICKIEWICZA

W 2021 r. działalność artystyczna Teatru im. Adama Mickiewicza była ograniczona ze względu na epidemię Covid-19. W okresach otwarcia instytucji dla widzów, **Teatr zaprezentował publiczności 202 wydarzenia artystyczne, w tym 194 przedstawienia/koncerty własne, 8 impresaryjnych oraz 5 w objęździe.** Były to projekty zrealizowane w różnych konwencjach sztuki teatralnej, od przedstawień kameralnych po widowiska wieloobsadowe, projekty poetycko-sceniczne, filmowe, literackie i muzyczne.

Zaprezentowano 27 tytułów (spektakle, salony, koncerty) – 23 własne i 4 impresaryjne, w tym:

- na Scenie Dużej: 177 pokazy (w tym 2 pokazy impresaryjne),
- na Scenie Kameralnej im. Iwo Galla: 25 pokazów.

Wystawiono 5 premier:

- „Pannonica” wg „Baronowej jazzu” H. Rothschild, w reżyserii Pawła Szumca
- „Strefa Zero” N. LaBute, w reżyserii André Hübnera-Ochodlo
- „Pożar w sercu” – uteatralizowany koncert w reżyserii Roberta Dorostawskiego
- „Skłodowska. Radium Girl” Fundacji Teatr Papahema, w reżyserii Agaty Biziuk (współpraca częstochowskiego Teatru z Fundacją Teatr Papahema w ramach projektu „Młoda Częstochowa”;
- „Kandyd, czyli optymizm” Voltaire'a, w reżyserii Rafała Szumskiego
- „Zażyński” A. Wakulik, w reżyserii Tomasza Mana (projekt „AudioTeatr” – czytanie performatywne, koprodukcja z Fundacją „Oczami Brata” i Teatrem Nowym w Częstochowie).

Edukacja teatralna

W 2021r. Teatr podejmował również ważne działania w zakresie szeroko pojętej edukacji teatralnej:

- kontynuacja projektu „Szkoła Teatru” - prezentacje dla młodzieży szkolnej;
- organizacja lekcji teatralnych pt. „Od scenariusza do premiery”, (także on-line) – 4 lekcje;
- kontynuacja spotkań z publicznością;
- organizacja kilkumiesięcznych warsztatów teatralnych dla dorosłych, zakończonych dwukrotnym pokazem widowiska „Małe stacyjki” – liczba uczestników: 38;
- organizacja dwóch edycji dwutygodniowych warsztatów profilaktyczno-teatralnych dla młodzieży pn. „Nie biorę, chcę żyć” (we współpracy z KM Policji w Częstochowie) – liczba uczestników: 30;
- Salony poezji – 2 salony: Anna Świrczyńska – 8 marca; „Mapa dzieciństwa” – wiersze Irit Amiel (salon poezji połączony z koncertem Leny Piękniewskiej) – 15 czerwca;
- lekcja online pt. „Irit Amiel w częstochowskim Teatrze” poprowadzona w lutym 2021 r. w VIII LOS;
- 4 wykłady/spotkania z aktorami po spektaklach w ramach II edycji projektu „Dobra profilaktyka jest sztuką” – liczba osób: 746;

- spotkania z aktorami i/lub twórcami po spektaklu „Stopklatka”, w tym jedno przedstawienie w ramach projektu „Dobra profilaktyka jest sztuką”; 7 spektakli;
- spotkanie z aktorką Agnieszką Łopacką po spektaklu „Pannonica” – 21 października.

Konkursy, festiwale, przeglądy, nagrody, nominacje

- prezentacja spektaklu „Łysa śpiewaczka” podczas Festiwalu Kultury Alternatywnej
- prezentacja spektaklu „Testosteron” podczas Nowosądeckiej Jesieni Teatralnej
- „Częstochowski GALL” – Nagroda Teatralna Prezydenta Miasta Częstochowy dla aktorów częstochowskiego Teatru: Iwony Chołuj za rolę Kat w spektaklu „Fałsz” i Michała Kuli za rolę Caribaldiego w spektaklu „Siła przyzwyczajenia”

Jubileusze aktorskie

W 2021 r. jubileusz 45-lecia pracy artystycznej świętowała Czesława Monczka, a jubileusz 25-lecia pracy artystycznej: Iwona Chołuj i Agnieszka Łopacka.

Działalność w sieci (on-line), ważniejsze prezentacje

- „Teatralne Q&A” (Marta Honzatko, Sylwia Warmus, Teresa Dzielska, Sebastian Banaszczyk, Agata Hutyra, Czesława Monczka, Michał Kula, Antoni Rot);
  - Teatralny serial „KASA GRA” – 6 odcinków;
  - „Małe stacyjki”;
  - Koncert pamięci Piotra Machalicy „Dziś są moje imieniny”;
  - wywiad z okazji jubileuszu 25-lecia pracy artystycznej Iwony Chołuj;
- łączna ilość odsłon na You Tube - 8 377.

Działania promocyjne i marketingowe

W 2021 r. Teatr podejmował następujące działania o charakterze promocyjnym i marketingowym:

- realizacja kampanii reklamowej przy powstaniu premier (Radio RMF MAXXX);
- kontynuacja współpracy z mediami lokalnymi i ogólnopolskimi w trakcie sezonu artystycznego;
- kontynuacja współpracy ze Sponsorami i Przyjaciółmi Teatru;
- utrzymanie dotychczasowych miejsc reklamowych w Częstochowie;
- podtrzymywanie i pobudzanie zainteresowania widzów działalnością instytucji poprzez regularne/codziennie publikowanie informacji na portalach społecznościowych, na stronie internetowej Teatru oraz poprzez newsletter;
- kontynuacja sprzedaży on-line Voucherów do Teatru (elektroniczne bony z wydłużonym terminem realizacji);
- cykliczne publikowanie informacji o planowanym repertuarze oraz wydarzeniach specjalnych;
- pozyskiwanie nowych widzów poprzez urozmaicone działania promocyjne on-line;
- kontynuacja programu Teatr 60+ - promocyjne ceny biletów dla osób w wieku 60+;

- kontynuacja projektu Teatr dla Gmin – promocyjne ceny biletów dla mieszkańców gmin w regionie częstochowskim;
- kontynuacja miejskiego projektu „Rodzina plus” (ulgowe bilety dla rodzin wielodzietnych);
- kontynuacja projektu „Teatr dla nastolatka” – promocyjne ceny biletów dla młodzieży na wybrany spektakl w miesiącu;
- udostępnianie biletów w promocyjnych cenach w ramach akcji „Szczęśliwe dni”.

BIBLIOTEKA PUBLICZNA IM. DR. WŁADYSŁAWA BIEGAŃSKIEGO

W roku 2021 miejską sieć placówek na terenie Częstochowy tworzyły: Biblioteka Główna (z oddziałami: Wypożyczalnia Główna, Czytelnia Główna, Oddział dla Dzieci i Młodzieży oraz działami wewnętrznymi), a także 22 osiedlowe placówki filialne, w tym Muzoteka.

Na mocy porozumienia, zawartego między Prezydentem Miasta Częstochowy i Starostą Powiatu Ziemskiego, Biblioteka kontynuowała opiekę merytoryczną nad 42 bibliotekami na terenie 16 gmin.

Wyniki czytelnicze

Sytuacja epidemiczna w kraju spowodowała kilkutygodniowe czasowe zamknięcie bibliotek. Po wznowieniu funkcjonowania wypożyczalnie pracowały zgodnie z ustalonymi, choć zmiennymi w ciągu roku, zasadami rygoru sanitarnego.

Liczba aktywnych czytelników wyniosła 24 157 osób, co stanowi 11 % ogółu mieszkańców miasta.

W wypożyczalniach odnotowano 435 407 wypożyczeń (wydawnictwa zwarte: 416 629 woluminów, czasopisma: 3 282 jednostki, zbiory specjalne: 9 733 jednostki inwentarzowe, e-biblioteki: 5 763 odsłony). Średnia liczba wypożyczeń przypadających na jednego czytelnika wyniosła 18 jednostek inwentarzowych.

Liczba zbiorów udostępnionych w czytelniach wyniosła 12 565 jednostek. W strukturze wykorzystania księgozbiorów literatura piękna dla dorosłych stanowiła 77%, literatura piękna dla dzieci 13%, literatura pozabeletrystyczna 10%.

Zbiory biblioteczne

Uzupełnianie zbiorów bibliotecznych składało się z bieżącego zakupu nowości wydawniczych oraz z darów książkowych pozyskiwanych od sponsorów, autorów, wydawców itp.

W 2021 r. na zakup nowości wydawniczych wydano 406 115 zł. Wartość materiałów pozyskanych w formie darów wyniosła 96 400 zł. Na 31.12.2021 r. w sieci bibliotek publicznych Częstochowy znajdowały się zasoby w postaci 457 481 woluminów wydawnictw zwartych (o wartości 7 178 113 zł) oraz 26 606 jednostek zbiorów specjalnych (o wartości 424 760 zł). Istotną część zbiorów Biblioteki stanowiły czasopisma bieżące, dzienniki, magazyny ilustrowane oraz periodyki o charakterze popularnonaukowym. Prenumerata dla Czytelni Czasopism obejmowała 169 tytułów tych wydawnictw. Odnotowano 146 160 wejść na stronę internetową Biblioteki, 497 813 wejść do katalogu online i 23 106 wejść do zbiorów zdigitalizowanych.

Działalność informacyjno-bibliograficzna

Podstawową funkcją placówek miejskiej sieci bibliotecznej, poza gromadzeniem i udostępnianiem zbiorów, była działalność informacyjna. W trakcie obsługi czytelniczej udzielono 36 284 informacji. W Dziale Informacyjno-Bibliograficznym opracowano i upowszechniono dla potrzeb czytelniczych 228 zestawień bibliograficznych z opisami 6 878 książek i artykułów.

Kontynuowano prace związane z: bazą komputerową artykułów z czasopism, katalogiem centralnym wydawnictw zwartych, likwidacją katalogów kartkowych, przeglądaniem kart oraz uzupełnianiem katalogu online o wartościowe opisy niedostępne w katalogach innych bibliotek, aktualizacją danych przesyłanych przez Bibliotekę Narodową. Utrzymywano współpracę z Częstochowskim Towarzystwem Naukowym, której efektem była Bibliografia Regionalna w suplemencie „Ziemi Częstochowskiej”. Prowadzono prace nad: Bibliografią Regionalną 2020-2022 i Bibliografią Czasopiśmiennictwa Częstochowy. Zakończono prace nad Bibliografią Regionu Częstochowskiego za lata 2017-2019 i Bibliografią Środowiska Przyrodniczego Regionu. Uzupełniana, na bieżąco, kartoteka regionalna liczyła na koniec roku 52 823 rekordy, a kartoteka historii regionu – 16 538 rekordów.

Działalność kulturalna i edukacyjna

Środowiskowa działalność kulturalna i edukacyjna została ograniczona. Z powodu epidemii część działalności stacjonarnej odwołano; pozostała odbywała się zgodnie z limitami uczestników; wybrane spotkania i warsztaty przeprowadzono w formie hybrydowej lub tylko w formie online.

W 2021 r. zorganizowano blisko 500 spotkań i zajęć, z których skorzystało stacjonarnie 8 826 os. oraz ponad 20 500 uczestników online.

Organizacja imprez i realizacja wybranych przedsięwzięć kulturalno-edukacyjnych

- „Zabookuj wakacje” - cykl różnorodnych działań interdyscyplinarnych dla dzieci;
- spotkania i zajęcia dla seniorów (m.in. Biblioteczne pogotowie komputerowe, Klub Rękodzieła, Śniadanie z prasą, salon gier planszowych, wystawy);
- zajęcia przygotowane dla osób z dysfunkcjami intelektualnymi i sprzężonymi;
- „Biblioteka Malucha” - czytanie dzieciom w wieku 3-4 lata, połączone z zabawami ruchowymi;
- „Przedszkolaki w bibliotece”, „Ekościeżkami z mądrymi książkami” oraz warsztaty bajkopisania - cykliczne spotkania łączące czytanie z edukacją i plastyką;
- „EtnoBiblioteka” - cykl wydarzeń popularyzujących dziedzictwo kulturowe społeczności lokalnej (projekt dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury);
- 7. Festiwal Bajki - impreza czytelnicza, obejmująca spotkania autorskie i zajęcia warsztatowe dla różnych grup wiekowych (projekt dofinansowany ze środków Fundacji PZU).

Ważniejsze przedsięwzięcia współrealizowane przez Bibliotekę

- „#NieZostawiamCzytelnika” - akcja Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich promująca dostęp do kultury, nauki i informacji w czasie pandemii;

- Dyskusyjny Klub Książki (działało 6 klubów: 1 dla dzieci, 1 dla młodzieży i 4 dla osób dorosłych);
- wykłady online z cyklu „Uniwersytet w Bibliotece”;
- „Jeszcze więcej Lema” (organizacja wspólnie z Ośrodkiem Promocji Kultury „Gaude Mater”, projekt związany z Rokiem Stanisława Lema);
- Academica, IBUK Libra i Legimi – elektroniczne wypożyczalnie;
- udział w projekcie Czytak - „Wypożyczalnia odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej dla osób niewidomych i słabowidzących” (projekt Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Larix” im. Henryka Ruszczyca).

Zadania realizowane w ramach budżetu obywatelskiego Miasta Częstochowy (BO)

W 2021 r., w ramach BO, zrealizowano 11 wniosków (dot. Filii nr 1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 13, 14, 15, 16, 18, 21, Oddziału dla Dzieci i Młodzieży, Wypożyczalni i Czytelni Głównych), związanych z zakupem zbiorów bibliotecznych i wyposażenia. Łączny koszt realizacji zadań to 614 000 zł.

MUZEUM CZĘSTOCHOWSKIE

W związku ze stanem epidemii koronawirusa SARS-CoV-2, działalność wystawiennicza i edukacyjna Muzeum Częstochowskiego została w 2021 r. ograniczona czasowymi zakazami udostępniania zbiorów publiczności oraz organizacji wydarzeń kulturalnych, w tym edukacyjnych, z udziałem publiczności – z wyłączeniem działań prowadzonych za pomocą środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość oraz udostępniania zbiorów w formie bezkontaktowej, z zachowaniem odpowiednich wymogów sanitarnych. W czasie nieobowiązania ww. zakazów, działalność Muzeum była ograniczona m.in. limitami osób mogących korzystać z oferty instytucji.

Zbiory

Stan zbiorów Muzeum Częstochowskiego na dzień 31.12.2021 r. to **ogółem 66 617 muzealiów**.

Należy podkreślić, że podana liczba jest w trakcie weryfikacji, ponieważ od 2018 r. trwa czasochłonny proces przeliczania zbiorów i porządkowania ich ewidencji, który nie został jeszcze ukończony.

Zbiory Muzeum Częstochowskiego były użyczane na wystawy organizowane przez inne muzea i instytucje, np.: Drzeworyt ludowy – zapomniana sztuka? w Muzeum Śląskim w Katowicach czy Alma Mater. Wystawa jubileuszowa Wydziału Sztuki UJD w Miejskiej Galerii Sztuki w Częstochowie.

Ponadto objazdowa wystawa Podróże wycinanek przygotowana ze zbiorów własnych przez Muzeum Częstochowskie była użyczana w 2021 r. do Muzeum w Lęborku, Muzeum Pomorza w Swołowie oraz Muzeum Wsi Kieleckiej. Kontynuowano użyczenia długoterminowe muzealiów, np. z kolekcji Działów Sztuki i Przyrody prezentowanych w Muzeum Regionalnym im. Zygmunta Krasińskiego w Złotym Potoku.

Wystawy

18 sierpnia 2021 r. Muzeum Częstochowskie udostępniło zwiedzającym wystawę stałą Historia Częstochowy – miasta nad Wartą oraz nowy obiekt, w jakim została ona zaprezentowana – Stary Ratusz na Starym Rynku.

W 2021 r. zorganizowano w Muzeum Częstochowskim 16 ekspozycji czasowych (w tym 3 mniejsze prezentacje wystawiennicze):

- XXXIII Plener Miejski – Częstochowa 2020 – wystawa poplenerowa przygotowana we współpracy ze Związkiem Polskich Artystów Plastyków – okręg częstochowski
- Jaćwingowie, zapomniani wojownicy, ekspozycja ze zbiorów Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie (Pawilon Wystawowy, 14.05 – 25.07.2021);
- Wióry, bażki i siódemki – ekspozycja przygotowana w ramach projektu Koziegłowy, zapomniany ośrodek twórczości rękodzielniczej,
- Imaginarium. Tomasz Sętowski – jubileuszowa wystawa przygotowana z okazji 60. rocznicy urodzin artysty i 40-lecia jego pracy twórczej.
- Ludobójstwo na Kresach Wschodnich - ekspozycja przygotowana we współpracy z Towarzystwem Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich – Oddział w Częstochowie
- Ulotne piękno. Egzotyczne owady świata z kolekcji Muzeum Częstochowskiego
- Jerzy Giedroyc i jego dzieło - ekspozycja zrealizowana w 115-lecie urodzin Jerzego Giedroycia
- Okładki – wystawa prac Łukasza Piskorka,
- *Terytoria. Granice. Nowa odłona*, wystawa prac Katarzyny Winczek.
- Photoartmedica. IX Międzynarodowy Salon Fotografii Artystycznej
- Wokół częstochowskiego Ratusza – prezentacja prac powstałych w ramach III Urban Sketchers meeting in Częstochowa 2021 (Stary Ratusz, 24.10 – 14.11.2021);
- Róże nie róże – oblicza sztuki Teodora i Wandy Grottów – wystawa ze zbiorów Muzeum Krakowa,
- Klimaty Częstochowy – wystawa pokonkursowa 14. edycji konkursu fotograficznego,
- Moje pasje – 40. Wystawa Stowarzyszenia Plastyków im. Jerzego Dudy-Gracza.
- Opowieści Starego Rynku – wystawa pokonkursowa
VaBank – banknoty na ziemiach polskich

Działalność edukacyjna

Oferta edukacyjna Muzeum realizowana była według bieżącego zapotrzebowania i możliwości związanych z sytuacją epidemiologiczną (np. dla dużo mniejszych grup), jednak liczba realizowanych zajęć i ich uczestników znacząco spadła w stosunku do czasów przed pandemicznych.

Zajęcia edukacyjne stacjonarne ogółem przedstawia poniższa tabela:

Zajęcia edukacyjne	Liczba zrealizowanych zajęć	Frekwencja (liczba osób)
Lekcje muzealne/ warsztaty	127	1 807
Wykłady, prelekcje, spotkania	29	1 430

Prace badawcze i dokumentacyjne

- opracowywanie naukowe nabytków, m.in. w kontekście tworzenia do nich kart katalogowych;
- opracowywanie scenariuszy wystaw, muzealiów, tworzenie dokumentacji fotograficznej;
- prace badawcze prowadzone przez pracowników Muzeum w związku z opracowaniem artykułów do „Rocznika Muzeum Częstochowskiego” t. 19;
- opracowywanie wykładów na konferencje naukowe, artykułów do wydawnictw pokonferencyjnych, a także do prezentacji w cyklu Wokół kolekcji, oprowadzań kuratorskich po wystawach;
- kwerendy internetowe i prasowe, kwerendy archiwalne, biblioteczne i inne do przygotowywanych wystaw, artykułów i publikacji
- prace nad projektem badawczo-wystawienniczym poświęconym Janinie Plucińskiej-Zembrzuskiej i Stanisławowi Majewskiemu w 100. rocznicę urodzin artystów: Dwie setki. Plucińska&Majewski. Różne drogi, jeden świat;
- realizacja wniosków poinwentaryzacyjnych w Dziale Przyrody;
- prace związane z kwerendami oraz udostępnianiem zbiorów i ich wizerunków; dokumentacja zbiorów oraz badania ich proveniencji.

Publikacje

- „Rocznik Muzeum Częstochowskiego” t. 19, red. dr E. Kaczmarzyk;
- przygotowywanie publikacji: Roman Zych – kawaler Krzyża Virtuti Militari z Częstochowy
- przygotowywanie artykułów: Zdobycie twierdzy Temeszwar –
- prace nad publikacją Szpitalnictwo w Częstochowie w latach 1918-1939
- E. Mędrala-Młyńska, Wióry, bażki i siódemki – katalog do wystawy
- Mieszkańcy ziemi częstochowskiej dla Górnego Śląska 1919–1920–1921.
- Region częstochowski wobec plebiscytu i powstań na Górnym Śląsku 1919–1920–1921,
- Encyklopedia Częstochowy – wydanie internetowe (uzupełnianie haseł);
- Rytm serca – wydanie płyty CD z recytacjami z wierszami Haliny Poświatowskiej

OŚRODEK PROMOCJI KULTURY „GAUDE MATER”

Ośrodek Promocji Kultury Gaude Mater w Częstochowie główną działalność w 2021 roku prowadził w trzech obszarach: muzyki, wystawiennictwa i literatury, realizując przy tym zadania poboczne i podejmując się współpracy z podmiotami zewnętrznymi.

W 2021 roku Ośrodek obchodził jubileusz 30. rocznicy powołania instytucji, w związku z czym przygotował dodatkową ofertę kulturalną, akcentującą główne obszary działalności instytucji. Ponadto Ośrodek kontynuował działalność zgodnie z obowiązującymi przepisami sanitarnymi, zgodnymi z zaleceniami m.in. Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie.

Realizacja działań statutowych

Celem działalności Ośrodka Promocji Kultury Gaude Mater jest tworzenie, upowszechnianie i promocja kultury poprzez zaspokajanie potrzeb kulturalnych mieszkanki i mieszkańców Częstochowy, animację twórczości artystycznej profesjonalnej i amatorskiej, edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę, promocję lokalnej działalności artystycznej i twórczej w kraju i za granicą, promocję miasta Częstochowy poprzez działania w dziedzinie kultury i sztuki.

Powyższe zadania statutowe Ośrodek Promocji Kultury Gaude Mater zrealizował organizując:

- 30. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Sakralnej Gaude Mater
- koncerty muzyczne (z cyklu JAZZtochowa – zespołów Immortal Onion, Marc Perrenoud Trio;
- Niedzielny Poranek z Muzyką – występy uczennic i uczniów Szkoły Muzycznej Suzuki w Częstochowie;
- Scena Lokalna – recital Olgi Przybylik, Weroniki Zielińskiej, występy zespołów Aku Stick, Fuzz'Ya, TyKa BAND, PreceDance, Kamil Gaciek & Szymon Błoch Acoustic Duo, Blurred Pink;
- występ grupy Gdańsk Necropolitan Orchestra w ramach Dni Częstochowy, Marcina Świetlickiego z zespołem Zgniłość, w tym również koncert online „Komeda Ahead” w wykonaniu Braci Oleś i Bartosza Pieszki z okazji 30-lecia instytucji), w tym koncerty w ramach VII Festiwalu Muzyki Organowej i Kameralnej Sola Musica we współpracy z Parafią Ewangelicko-Augsburską w Częstochowie;
- wystawy artystyczne (m.in. zamiejscowa prezentacja wystawy ubiegłorocznego 11. Międzynarodowego Biennale Miniatury w Galerii Sztuki Pałacu Kultury Zagłębia w Dąbrowie Górniczej, Galerii „Centrum” Nowohuckiego Centrum Kultury w Krakowie, Galerii BWA w Tarnowie, Galerii Brotzinger ART w Pforzheim w Niemczech; Międzynarodowy Konkurs Fotograficzny Fujifilm Moment Street Photo Awards oraz prezentacja zeszłorocznej ekspozycji w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Opolu w ramach OFF – Opolskiego Festiwalu Fotografii; wystawy Łukasza Rzeźnika, Marii Cieślík-Gurgul, Ireny Młynarczyk, Elżbiety i Lecha Ledeckich, Piotra Ledeckiego, Magdaleny Kmiecik, Roberta Krężlaka, Mateusza Pawełczyka, Michała Krzyszkowskiego, Dagmary Dziewiątkowskiej, Irminy Sętowskiej, Lecha Grochulskiego, duetu Sętowski & Gawron, Pauliny Krajewskiej, Czułpan Cwietkowej,
- ponadto prezentacja muralu Joanny Ambroz z okazji 30-lecia instytucji oraz instalacji artystycznych w Parku im. Stanisława Staszica Mirosława Maszłanki, na Placu Władysława Biegańskiego Anny Grzyb w ramach Roku Stanisława Lema);

- spotkania autorskie i promocje książek, w tym również autorek i autorów pochodzących z Częstochowy (np. z Jakubem Żulczykiem, Katarzyną Zwolską-Płusą, Tomaszem Bąkiem, Sebastianem Bachniakiem, Anną Rozenberg, Sebastianem Sadlejem, Justyną Tomską, Dominikiem Bielickim, Anną Kańtoch, Arturem Gielezym, Tomaszem Florczykiem, Milošem Doležalem, Lechem Grochulskim, Juliuszem Strachotą, Maciejem Marciszem, Mariuszem Czubajem, Jackiem Gierasieńskim, Grzegorzem Kopcem, Łukaszem Jaroszem), Festiwal Poezja Jest Najważniejsza (spotkania z Karoliną Kułakowską, Dogmą, Aleksandrem Wiernym, Robertem Rybickim, Konradem Górą, koncert zespołu Jaźna), wspólnie z Biblioteką Publiczną im. Władysława Biegańskiego w Częstochowie cykl spotkań i dyskusji Jeszcze Więcej Lema z okazji 100. rocznicy urodzin Stanisława Lema, spotkania autorskie we współpracy ze Stowarzyszeniem Komunikat w ramach Festiwalu Dekonstrukcji Słowa „Czytaj!” (z Dorotą Kotas, Mirą Marcinów, Emilią Kiecko, Arturem Nowakiem), Turniej Jednego Wiersza; organizację konkursów skierowanych zarówno do osób zajmujących się kulturą w kraju i na świecie (pod raz drugi Międzynarodowy Konkurs Fujifilm Moment Street Photo Awards); projekcje filmowe, zwłaszcza w cyklu Playback; pojedyncze wydarzenia rozrywkowe (Stand Up „Za starzy, by umrzeć młodo” duetu Ćwiek & Linke);

W 2021 roku Ośrodek zorganizował łącznie 139 wydarzeń i działań, które zebrały łącznie 5407 osób uczestniczących; w sumie przygotował łącznie 23 ekspozycje, zarówno w siedzibie, jak i poza nią, udostępniając je w formie stacjonarnej, w galerii instytucji, galeriach instytucji partnerskich, przestrzeni otwartej, a także przy wykorzystaniu mediów elektronicznych.

Współpraca z innymi podmiotami

Ośrodek w 2021 roku współpracował z następującymi podmiotami: Klasztorem Paulinów na Jasnej Górze, Filharmonią Częstochowską im. Bronisława Hubermana, Muzeum Częstochowskim, Biblioteką Publiczną im. Władysława Biegańskiego w Częstochowie, Parafią Ewangelicko-Augsburską w Częstochowie, Galerią Sztuki Pałacu Kultury Zagłębia w Dąbrowie Górniczej, Galerią „Centrum” Nowohuckiego Centrum Kultury w Krakowie, Galerią BWA w Tarnowie, Galerią Brotzinger ART w Pforzheim w Niemczech, Miejską Biblioteką Publiczną w Opolu, przedsiębiorstwem FUJIFILM Europe GmbH (Sp. z o.o.), sklepem cyfrowe.pl, Zespołem Szkół Muzycznych im. M. J. Żebrowskiego w Częstochowie, Szkołą Muzyczną Suzuki w Częstochowie, Stowarzyszeniem Komunikat, Klubem Złota Jesień, Stowarzyszeniem Due Terre.

FILHARMONIA CZĘSTOCHOWSKA IM. BRONISŁAWA HUBERMANA

Na kształt roku 2021 w Filharmonii Częstochowskiej, podobnie jak w 2020, znaczący wpływ miała epidemia koronawirusa, jej następstwa prawne dotyczące organizacji imprez oraz psychologiczne odbiorców wydarzeń kulturalnych. Kalendarz zaplanowanych na rok koncertów wymagał dostosowywania do bieżących wytycznych i obostrzeń wprowadzanych praktycznie z dnia na dzień kolejnym Rozporządzeniem Rady Ministrów.

Najważniejsze wydarzenia

Najważniejszym wydarzeniem roku 2021 był cykl koncertów Wielcy skrzypkowie - Dziedzictwo Hubermana. Planowany na rok 2021 13. Festiwal Wiolinistyczny im. Bronisława Hubermana nie doszedł do skutku (powodem był brak przyznania dotacji ministerialnej oraz niepewna sytuacja pandemiczna na świecie), zamieniono go na cykl koncertów utalentowanych i utytułowanych skrzypków polskich i zagranicznych.

W ramach tego projektu z Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii Częstochowskiej pod dyrekcją Adama Klocka wystąpili: znakomita skrzypaczka młodego pokolenia Nancy Zhou, Amerykanka o chińskim pochodzeniu, która wykonała koncert skrzypcowy D-dur Piotra Czajkowskiego (październik 2021), Jakub Jakowicz, który był solistą w dwóch cyklach będących współczesnym odczytaniem Vivaldowskich Pór roku, autorstwa Astora Piazzolli i Maxa Richtera (listopad 2021), wirtuozerski i technicznie perfekcyjny Roman Kim zaprezentował Koncert skrzypcowy D-dur nr 1 Niccolò Paganiniego w grudniu 2021. Kameralne koncerty w ramach Dziedzictwa Hubermana to m.in.: recital w wykonaniu Wojciecha Fudali - wiolonczela i Michała Rota – fortepian z utworami Chopina i Wajnerberga czy koncert kameralny tria w składzie: Tomasz Kulisiewicz – skrzypce, Adam Klocek – wiolonczela, Monika Wilińska–Tarcholik – fortepian, które zaprezentowało repertuar złożony z utworów Schuberta.

Równie ważnym wydarzeniem był koncert inauguracyjny 77. sezonu artystycznego 2021/2022 z udziałem obu zespołów artystycznych Filharmonii pod dyrekcją Adama Klocka oraz światowej sławy pianisty Petera Jablonskiego, pierwszego wykonawcy Koncertu fortepianowego Kilara - z nadaniem sali koncertowej imienia Wojciecha Kilara.

Wśród znaczących koncertów z udziałem Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Częstochowskiej, które odbyły się z udziałem publiczności wymienić należy:

- koncert Nasi soliści w lutym 2021, w którym instrumentalisci na co dzień tworzący zespół orkiestrowy Filharmonii Częstochowskiej lub stale z nim współpracujący zaprezentowali się jako soliści.
- koncert Dokończona/ Niedokończona, podczas którego Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Częstochowskiej pod dyrekcją Adama Klocka zaprezentowała: Mozartowską Wielką Symfonię g-moll KV 550 oraz równie słynną VIII Symfonię h-moll „Niedokończoną” Franza Schuberta;
- Koncert na 2 fortepiany d-moll Francisa Poulenca w wykonaniu Dariusza Micorka i Jacka Bylicy, również z krakowskiej Akademii Muzycznej (maj 2021);
- w czerwcu na zakończenie sezonu artystycznego 2020/2021 Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Częstochowskiej wraz z Chórem Filharmonii Częstochowskiej Collegium Cantorum wykonała Requiem c-moll Cherubiniego. Za pulpitem dyrygenckim stał dyrektor Adam Klocek.

Wśród koncertów okolicznościowych o charakterze rozrywkowym, które stacjonarnie

zorganizowano w tym roku znalazły się: walentynkowy „Od Broadway'u do Buenos Aires” z udziałem Orkiestry Filharmonii Częstochowskiej pod batutą Adama Klocka oraz mistrzowskiej pary tanecznej; Śledzik z Chórem Filharmonii Częstochowskiej Collegium Cantorum z najstojniejszymi ariami, duetami, ansamblami ze znanych oper i operetek, Koncert nie tylko dla Pań Nie jesteś sama - Krajewski Symfonicznie z Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii Częstochowskiej pod dykcją Adama Klocka i wokalistami Izą Połóńską i Wojtkiem Myrczkiem, „Najpiękniejsze piosenki z bajek” na Dzień Dziecka (z Orkiestrą i wokalistkami), andrzejkowy złożony z zaaranżowanych na orkiestrę przez Pawła Tomaszewskiego utworów zespołu The Police i Stinga, mikołajkowy z najpiękniejszymi piosenkami z bajek z wokalistką Agą Łazarczyk oraz sylwestrowy „Graj, piękny cyganie”, z udziałem solistów: Siergieja Wowkotruba – skrzypce, Marty Huptas – sopran, Łukasza Załęskiego – tenor.

Z koncertów emitowanych wirtualnie na kanale YouTube Filharmonii wymienić należy: Koncert noworoczny „Słynne chóry z oper i operetek” z oboma zespołami artystycznymi Filharmonii; Koncert w 140. rocznicę urodzin Bartóka z arcydziełem kompozytorskim XX wieku, czyli Muzyką na instrumenty strunowe, perkusję i czeleste; Sztukę fugi, czyli wybór z ostatniego dzieła w dorobku Johanna Sebastiana Bacha zaprezentowany przez 11-osobowy skład muzyków z dyrektorem Adamem Klockiem na wiolonczeli; koncert pasyjny „Siedem ostatnich słów Chrystusa na Krzyżu” Józefa Haydna w wykonaniu kwartetu smyczkowego w składzie: koncertmistrz Orkiestry Filharmonii Tomasz Kulisiewicz – skrzypce, Alicja Miruk-Mirska – skrzypce, Tomasz Ptak – altówka, dyrektor Adam Kłoczek – wiolonczela w przestrzeni Kościoła Rektorackiego; Koncert przy świecach (nagrany również w Kościele Rektorackim) złożony z kompozycji od baroku (Vivaldi), poprzez klasycyzm (Mozart), po współczesność (Moryto), a obok Orkiestry Filharmonii Częstochowskiej pod dykcją Adama Klocka wystąpił solista Tomasz Strahl – wiolonczela; Mszę C-dur Franciszka Lessla z udziałem Chóru i Orkiestry Filharmonii pod batutą Magdaleny Pawlisz, która ten utwór uczyniła tematem swojego doktoratu w Akademii Muzycznej w Krakowie.

W 2021 zaistniała nowa propozycja w kalendarium Filharmonii, czyli Letni Jurajski Festiwal

Muzyczny. Pomysł zrodził się z potrzeby kontaktu z publicznością po długiej przerwie spowodowanej obostrzeniami pandemicznymi oraz chęci połączenia różnorodnych w charakterze propozycji muzycznych w wykonaniu filharmonijnych zespołów kameralnych oraz Orkiestry i Chóru Filharmonii Częstochowskiej Collegium Cantorum z wrażeniami krajoznawczymi. W lipcu i sierpniu 2021 odbyło się w sumie 10 koncertów w atrakcyjnych turystycznie miejscach Jury Krakowsko-Częstochowskiej, w tym w: Olsztynie, Podlesicach, Bobolicach, Ogrodzieńcu, Pilicy i Miechowie.

Kanały internetowe

W okresach zakazu organizowania wydarzeń z udziałem publiczności, Filharmonia działania kulturalne w wykonaniu Orkiestry i Chóru przenosiła się do sieci, publikując koncerty na swoim

kanale YouTube (wszystkie dostępne bez opłat). Filharmonia Częstochowska intensywnie prowadziła działalność w swoich mediach społecznościowych, profilu facebookowym oraz instagramowym. Filharmonia prowadzi responsywną stronę internetową www.filharmonia.com.pl

Wydarzenia kulturalne w liczbach

Rodzaj imprezy	Liczba	Frekwencja	Frekwencja online
Koncerty symfoniczne	21	7 490	---
Koncerty symfoniczne online	4	---	8 655
Koncerty kameralne	22	1 930	---
Koncerty kameralne online	8	---	6 162
Koncerty szkolne	2	332	---
Inne imprezy okolicznościowe	14	1 895	---
Audycje muzyczne	29	3 032	---
Audycje muzyczne w terenie	65	3 900	---
Audycje muzyczne online	4	---	70
Wynajmy	50	28 275	---
Razem	219	46 854	14 887

MIEJSKI DOM KULTURY

Miejski Dom Kultury w Częstochowie w związku z sytuacją spowodowaną pandemią realizował cele statutowe w 2021 roku od miesiąca czerwca poprzez:

Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży

W roku sprawozdawczym zorganizowano 2235 godzin zajęć edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, prowadzonych przez profesjonalną kadre, obejmujących:

- zajęcia muzyczne – 614 godz.
- zajęcia plastyczne – 211 godz.
- zajęcia ZPIT "Częstochowa" – 238 godz.
- inne - 480 godz. (modelarskie, fotograficzne, teatralne, gimnastyka korekcyjna)
- zajęcia dla dorosłych - 692 godz. (gimnastyka relaksacyjna - joga, kroju i szycia, modelarskie, ceramiczne)

Działalność basenu:

- gimnastyka korekcyjna - 1740 osób
- aqua-aerobik dla dorosłych - 291 osób
- kursy pływania – 4125 osób
- basen ogólnodostępny – 19016 osób
- Rodzina plus - 470 osób
- Karta Seniora – 1005 osób

Imprezy, wydarzenia:

- 5 stycznia - koncert kolęd on-line "Przychodź już Gwiazdko"

- 28 stycznia - koncert on-line Zespołu "CacanaMANIA"
- 27 lutego - koncert on-line Zespołu "FORSAL"
- 8 marca - koncert on-line Zespołu "PasiBrzuchy" z okazji Dnia Kobiet
- 22 kwietnia - koncert on-line Zespołu "SYNAISTHESIS"
- 20 maja - koncert on-line Zespołu "ACHERTON"
- 17 czerwca - występ Zespołu Pieśni i Tańca "Częstochowa"
- 25 czerwca - widowisko obrzędowe "Noc Świętojańska"
- 26 czerwca - widowisko obrzędowe "Noc Świętojańska"
- 23-30 sierpnia - warsztaty tańca ZPiT "Częstochowa" w Murzasichle
- 3 października - koncert ZPiT "Częstochowa" "Wycinanka"
- 12 października - występ ZPiT "Częstochowa" w ramach obchodów "Dnia Edukacji Narodowej"
- 25 października - występ ZPiT "Częstochowa" dla ZGM-TBS
- 16 grudnia - koncert wokalny ZPiT "Częstochowa" dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- 29 grudnia - koncert kolęd on-line Zespołu PreceDance
- zrealizowano 93 wywiady z cyklu "Ludzie kultury".

Sesje nagraniowe

W sesjach nagraniowych udział wzięli: uczestnicy pracowni wokalne Pawła Sołtysika, Zespół "FORSAL", Zespół "The Storks", Sylwia Knop, Dariusz Bafeltowski, Antoni Rot, Krystyna Maciejewska, Szkoła Podstawowa Nr. 38. Na nagrania wykorzystano 245 godz.

Wystawy

- 18 marca - otwarcie wystawy fotograficznej Wioletty Dymidowskiej-Golec pt. "Kobiecość"
- 26 listopada - otwarcie wystawy fotograficznej Wioletty Dymidowskiej-Golec pt "Na uboczu"

Udział w festiwalach

- II miejsce - Klaudia Ujma - V Ogólnopolski Festiwal Pieśni Patriotycznej w Kielcach
- III miejsce - Nadia Trąbczyńska - 34 Międzywojewódzki Przegląd Amatorskich Zespołów Muzycznych i Solistów "Interpretacje" - Boronów 2021
- wyróżnienie - Nadia Trąbczyńska - konkurs poezji śpiewanej organizowanej przez ROK w Częstochowie

MIEJSKA GALERIA SZTUKI

Zadania i cele Miejskiej Galerii Sztuki na 2021 r. sformułowane zostały z założeniem utrzymania zainteresowania ofertą wystawienniczą. Jednak realizacja celów odbywała się w warunkach wyjątkowo utrudnionych. Z uwagi na obostrzenia pandemiczne dwukrotnie w ciągu roku doszło do zamknięcia galerii dla publiczności, uniemożliwiło to bezpośrednią prezentację wystaw. Niektóre ekspozycje mogły być pokazane jedynie za pośrednictwem kanałów społecznościowych - poprzez

publikację postów przedstawiających artystów i ich dzieła, publikację wideo-relacji z sal wystawowych, rozmów z artystami itp.

Mimo to zrealizowano szereg przedsięwzięć, np.:

Wybrane wystawy prezentujące różne dziedziny sztuki współczesnej oraz indywidualny dorobek artystów m.in.:

- „OUR. Barbara Jura”, grafika, instalacja
- Zdzisław Beksiński - fotografia, malarstwo, rysunek

Zbiorowe i indywidualne wystawy prezentujące twórczość częstochowskiego środowiska artystycznego:

- „Bartosz Frączek. 25 lat malowania”
- „Jacek Sztuka. Życie w obrazach”
- „Pandemania”. Dariusz Dąbrowski, rysunek satyryczny
- 46. Ogólnopolski Plener Malarski "Jurajska Jesień 2020

Wystawy promujące młode pokolenie artystów w programie Galeria Promocji Młodych:

- „Marginesy”. Mateusz Pawełczyk, malarstwo
- „Antymateria”. Anna Tarnowska, grafika

Wystawy – efekt konkursów artystycznych:

- 9. Międzynarodowy Salon Fotograficzny Martwa natura w fotografii. Częstochowa 2021

Wybrane spotkania autorskie zrealizowane przez MGS:

- spotkanie autorskie z Denisem Urubko, sala kina Iluzja OKF
- spotkanie autorskie z Kubą Bociągiem - muzykiem i podróżnikiem połączone z promocją książki „40 krajów przed czterdziestką”, sala OKF, hol Galerii

Wybrane wydarzenia muzyczne organizowane przez MGS:

- z cyklu "Nieśmiertelni" - Tom Waits, prowadzenie: Jan Chojnacki i Filip Łobodziński,
- koncert Irka Głyka - kompozytora, wibrafonisty i perkusisty, transmisja na żywo dostępna ONLINE na FB MGS oraz You Tube;
- koncert Gary Moore Tribute Band, tarasy MGS
- koncert Krzysztof Herdzin Trio - Chopin
- koncert "Polska liryka chóralna", Chór Filharmonii Częstochowskiej Collegium Cantorum przygotowany przez Instytut Rozwoju Sztuki i Filharmonię Częstochowską we współpracy z MGS

Wybrane wydarzenia muzyczne towarzyszące wernisażom wystaw organizowanym przez MGS:

- koncert muzyki klasycznej towarzyszący wernisażowi wystawy „Alma Mater”, wykonawcy artyści z Katedry Muzyki Wydziału Sztuki UJD w Częstochowie,

- koncert fortepianowy Bartosza Sienkiewicza towarzyszący finałowi wystawy „Z miłości i wiatru”,
- Olek Klepacz, Michał Walczak i Michał Rorat oraz Krzysztof Niedźwiecki - koncert towarzyszący otwarciu wystawy Bartosza Frączka,
- koncert Lidii, Marcina, Mikołaja, Nikodema Pospieszalskich oraz Zuzanny Tomaszewskiej towarzyszący wernisażowi wystawy „Jacek Sztuka. Życie w obrazach”

Wybrane warsztaty plastyczne:

- cykl warsztatów Kaligrafia dla wszystkich, prowadzenie Rafał Cierpiat
- „Gwiazda”, warsztaty plastyczne do wystawy „OUR Barbara Jura”

KINO STUDYJNE OKF ILUZJA

Rok 2021 był kolejnym rokiem ze znacznymi ograniczeniami na rynku dystrybucji filmowej. Pandemia uniemożliwiła normalne funkcjonowanie całej branży, daty premier były wielokrotnie odwoływane bądź przekładane, festiwale odbywały się online.

Działania Kina Studyjnego OKF Iluzja w zakresie upowszechniania kultury filmowej:

Przeglądy, festiwale, repliki:

- Złota Piątka – coroczny plebiscyt na najlepszy film roku oraz pokazy filmów, które zdobyły największą liczbę głosów
- Klasyka Warner Bros. - przegląd dzieł z wytwórni Warner Bros, które tworzyły historię światowej kinematografii, w odnowionej wersji cyfrowej
- Weekend z Festiwalem Millenium Docs Against Gravity – najlepsze filmy z warszawskiego festiwalu
- Festiwal Polskiej Animacji O! PLA pod hasłem Teraz Dzieci mają głos! czyli najlepsze polskie animacje dla dzieci i młodzieży
- Festiwal Filmowy Kino Dzieci – filmy dla widzów w wieku 4-12 lat oraz warsztaty plastyczne
- 2 dni z Festiwalem Integracja Ty i Ja – pokazy filmów o różnych formach niepełnosprawności
- Weekend z J.P. Belmondo – mini przegląd filmów z udziałem aktora
- 7 x Jarmusch- przegląd filmów mistrza amerykańskiego kina niezależnego

Realizacja programów i działań prorodzinnych i dostosowanych do określonych grup wiekowych i społecznych:

- Kino Seniora - comiesięczne pokazy dla seniorów - specjalnie wyselekcjonowane filmy, dogodna godzina seansu, obniżona cena biletu
- Młody Iluzjonista - cykliczne pokazy filmów dla młodych widzów
- Ferie z filmem – pokazy filmów dla dzieci i młodzieży podczas ferii zimowych
- Wakacyjny Iluzjonista – przedpołudniowe projekcje dla dzieci w lipcu i sierpniu

- Tanie poniedziałki - stały dzień tygodnia, w którym promocyjna cena biletu w wysokości 12 zł jest niezmienna i przysługuje każdemu widzowi oraz obowiązuje na każdy seans przez cały dzień

Działania specjalne i okolicznościowe:

- Dzień Kobiet z Madsem Mikkelsenem – przedpremierowe pokazy filmów z udziałem aktora
- Oscarowe otwarcie – przegląd filmów oscarowych na otwarcie kina po kolejnym lockdownie
- Dzień Dziecka z niespodziankami
- spotkanie z Małgorzatą Kuzdrą, autorką projektu Cinemap (10 dni, 10 kin),
- Najlepsze z Gdyni – pokazy filmów nagrodzonych na Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych
- pokaz filmu W poszukiwaniu Chopina w trakcie trwania XVIII Konkursu Chopinowskiego
- Dzień Kina Polskiego pokazy filmów polskich w Święto Niepodległości 11 listopada
- Europejski Dzień Kina Artystycznego / European Art Cinema
- specjalny pokaz dokumentu *Animal* z okazji Dnia Bez Futra
- Filmowe Mikołajki – seanse szkolne i rodzinne z udziałem św. Mikołaja

Edukacja filmowa

Kontynuowaliśmy ogólnopolski projekt Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej. Umożliwia on dzieciom i młodzieży ze wszystkich poziomów nauczania pogłębienie wiedzy na temat sztuki filmowej, rozwija ich wrażliwość i przygotowuje do świadomego uczestnictwa w kulturze. Każda grupa przychodzi do kina raz w miesiącu. Filmy poprzedzone są prelekcjami, dla najmłodszych organizujemy dodatkowo warsztaty plastyczne, nauczyciele otrzymują materiały dydaktyczne.

Od października uczestniczymy także w projekcie ZEF FILMOWE OKNO NA EUROPE, który ma na celu wskazywanie i promowanie wartościowych filmów dla dzieci i młodzieży.

Inicjatywa otrzymała dofinansowanie Europa Cinemas w ramach programu Collaborate to Innovate.

Współpraca kina OKF Iluzja z instytucjami kultury oraz innymi podmiotami:

- Stowarzyszenie Europa Cinemas, Sieć Kin Studyjnych i Lokalnych, Sieć Polskich Kin Cyfrowych, Zespół Edukatorów Filmowych, kino Amok w Gliwicach – lider projektu Zespół Edukatorów Filmowych
- dystrybutorzy filmowi: Aurora, Autograf, Against Gravity, AP Manana, Best Film, Bomba, Ferment, Liveincinema, Forum Film, Gutek Film, Hagi, Kinoplex, Kino Świat, Mayfly, Monolith, M2 Films, Phoenix, Next Film, Rafael, Solopan, Tongariro, UIP, Vision, Vivarto, Warner Bros., TVP
- Stowarzyszenie Filmowców Polskich, Stowarzyszenie Kin Studyjnych, Stowarzyszenie Nowe Horyzonty
- Uniwersytety Trzeciego Wieku, media lokalne i ogólnopolskie, instytucje kultury, placówki oświatowe, szkoły, przedszkola
- Platforma Kin Studyjnych MOJEEKINO.PL

DZIAŁANIA PROMOCYJNE I MARKETINGOWE

- obsługa projektowa wystaw i wydarzeń: projekty graficzne plakatów, zaproszeń, folderów i katalogów, przygotowanie do druku
- prowadzenie dwóch stron internetowych: MGS i OKF oraz profili na Facebooku i Instagramie
- opracowanie i publikacja materiałów filmowych i fotograficznych o wystawach
- opracowanie tekstów do zamieszczania w przestrzeni wystaw, w folderach i katalogach
- przekazywanie bieżących materiałów prasowych i filmowych; współpraca z mediami
- przygotowanie materiałów filmowych – wywiadów z artystami, relacji z wernisaży – publikacja na YouTube, w pakietach do mediów
- wywiady i informacje dźwiękowe dla lokalnych redakcji radia i telewizji
- współpraca z portalami o kulturze
- rozpowszechnianie bezpłatnych ulotek, afiszy i plakatów,
- organizacja eventów promujących wydarzenia (wernisaże, finały konkursów),
- realizacja umowy barterowej z MPK w Częstochowie na wzajemną wymianę usług
- mailing do wybranych adresatów z zaproszeniami i ofertą programową,
- wydawanie Kart Stałego Widza OKF

6. SPORT I REKREACJA

WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI SPORTOWYMI

Na terenie miasta działało ponad 200 podmiotów sportowych i rekreacyjnych, w tym blisko 200 klubów sportowych, działających w formie stowarzyszenia oraz uczniowskich klubów sportowych, 3 kluby sportowe działające w formie spółek akcyjnych, 6 ognisk towarzystwa krzewienia kultury fizycznej, 14 okręgowych związków sportowych oraz kilka innymi organizacji/fundacji, funkcjonujących w obszarze kultury fizycznej na terenie Częstochowy.

W 2021 r. do ewidencji uczniowskich klubów sportowych, prowadzonej przez Prezydenta Miasta Częstochowy, został wpisany 1 podmiot, wykreślono natomiast – 4 podmioty. Do ewidencji stowarzyszeń (prowadzonej przez Prezydenta Miasta Częstochowy), których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej, wpisano 2 kluby sportowe, wykreślono natomiast 1 podmiot.

Promocja miasta przez sport

Na ten cel wydatkowano z budżetu miasta kwotę 3 189 998 zł. W wyniku przetargów nieograniczonych umowy zawarto z:

- podmiotem Włókniarz Częstochowa SA na kwotę 1 500 000 zł (promocja poprzez zespół i poszczególnych zawodników, biorących udział w rozgrywkach ekstraklasy żużlowej oraz innych międzynarodowych/ogólnopolskich zawodach żużlowych),
- podmiotem RKS Raków Częstochowa SA na kwotę 1 490 000 zł (promocja poprzez zespół piłki nożnej, biorący udział w rozgrywkach ekstraklasy lub I ligi, w których uczestniczy minimum 16 drużyn w jednej grupie oraz podczas rozgrywek o Puchar Polski i innych zawodów),
- Klubem Uczelnianym AZS Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza na kwotę 199 998 zł (promocja poprzez zespół i poszczególne zawodniczki/poszczególnych zawodników, biorące/ych udział w rozgrywkach ekstraklasy tenisa stołowego oraz innych międzynarodowych/ogólnopolskich zawodach sportowych w tej dyscyplinie).

Rewitalizacja Parku Lisiniec

Z uwagi na sytuację epidemiologiczną nie podejmowano działań związanych z rewitalizacją kulturalną Parku Lisiniec.

W roku sprawozdawczym zawarto 140 umów dotacji na łączną kwotę 5 870 700 zł, w ramach których realizowano następujące zadania:

- szkolenie sportowe dla dzieci i młodzieży (4 500 000 zł),
- szkolenie sportowe dla osób z niepełnosprawnością (99 800 zł),
- organizacja imprez sportowych rangi międzynarodowej i ogólnopolskiej (49 000 zł),
- zapewnienie bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne oraz upowszechnianie sportu (54 000 zł),
- współzawodnictwo sportowe szkół i działalność Dzielnicowych Ośrodków Sportu Szkolnego (186 900 zł),

- upowszechnianie turystyki kwalifikowanej i krajoznawstwa (40 000 zł),
- organizacja wypoczynku zimowego oraz letniego dzieci i młodzieży (67 000 zł),
- różne przedsięwzięcia sportowe i rekreacyjne - małe granty (23 000 zł),
- organizacja i udział w zawodach sportowych na wysokim poziomie współzawodnictwa (851 000 zł).

Sportowe imprezy masowe

W oparciu o przepisy ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych wydane zostały 2 decyzje administracyjne na przeprowadzenie masowych imprez sportowych dla:

- WŁÓKNIARZ CZĘSTOCHOWA SA (Rozgrywki Ekstraligi Żużlowej 2021);
- RKS RAKÓW Częstochowa SA (Mecze piłki nożnej Ekstraklasa – runda jesienna sezonu rozgrywkowego 2021/2022 oraz mecze Pucharu Polski i mecze towarzyskie wg załączonego terminarza).

Współpraca zagraniczna z zakresu kultury fizycznej

Ze względu na stan epidemii i nieustannie zmieniające się przepisy sanitarne, w tym dot. organizacji sportowych imprez masowych, nie podjęto współpracy z miastami bliźniaczymi i partnerskimi oraz klubami sportowymi w zakresie kultury fizycznej.

Działalność Rady Sportu

W roku sprawozdawczym nie zwołano posiedzenia Rady Sportu. Zapisy Regulaminu działania Rady Sportu określają bowiem, iż w okresie obowiązywania sytuacji nadzwyczajnej, w tym zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, posiedzenia nie odbywają się.

Przystąpienie Częstochowy do stowarzyszenia miast żużlowych

Uchwała intencyjna Rady Miasta Częstochowy podjęta w 2020 r. (Uchwała nr 370.XXVII.2020 Rady Miasta Częstochowy z dnia 26 marca 2020 r.) ws. przystąpienia do stowarzyszenia miast żużlowych nie została zrealizowana w 2021 r. Ze względu na trwający stan epidemii przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego zawiesili działania w tym zakresie. Do końca 2021 r. przedmiotowe stowarzyszenie nie zostało założone.

Sport szkolny i system szkolenia w wybranych dyscyplinach

W roku szkolnym 2020/2021 z uwagi na panujący stan epidemii, a co za tym idzie zamknięcie szkół oraz zdalną naukę, igrzyska Szkolnego Związku Sportowego organizowane były w bardzo ograniczonym zakresie. Z tego powodu nie dokonano podsumowania współzawodnictwa szkół i nie ustalono klasyfikacji końcowej. Mimo tego zrealizowano rozgrywki w następujących dyscyplinach sportu: biegi przełajowe, liga LA, liga rowerowa, szachy, rugby, tenis stołowy, badminton, pływanie, tyżniarstwo, gry zespołowe (piłka nożna, koszykówka, koszykówka 3x3,, piłka siatkowa, piłka siatkowa plażowa) . We współzawodnictwie sportowym szkół uczestniczyło ogółem 2800 uczniów.

W roku szkolnym 2020/2020 kontynuowano realizację systemu szkolenia w piłce siatkowej dziewcząt i chłopców. Powyższy system szkolenia prowadzono w następujących ośrodkach (szkołach): Szkoła

Podstawowa nr 36 - piłka siatkowa dziewcząt i Szkoła Podstawowa nr 2 - piłka siatkowa chłopców. Szkoleniem w tych dyscyplinach sportu objętych zostało ok. 100 uczniów.

BUDŻET OBYWATELSKI z zakresu kultury fizycznej:

W ramach budżetu obywatelskiego sfinansowano realizację następujących zadań:

- Szkolenie sportowe dzieci i młodzieży Victa 2021 – 43 000 zł,
- Bramki do RUGBY na Miejskim Stadionie Lekkoatletycznym - 14 493,49 zł,
- Ogólnodostępne treningi futbolu amerykańskiego dla młodzieży i dorosłych (w dzielnicach Wrzosowiak i Podjasnogórskiej) – łącznie 7 200 zł,
- Ogólnodostępne treningi rugby dla dzieci i młodzieży - rozwijamy ciało i ducha! (w dzielnicach: Zawodzie-Dąbie, Trzech Wieszców, Północ, Dźbów, Gnaszyn-Kawodrza, Lisiniec, Podjasnogórska) – łącznie 14 000 zł.

Propagowanie krajoznawstwa oraz aktywnego wypoczynku wśród dzieci i młodzieży

Na podstawie otwartych konkursów ofert, zlecono organizacjom pozarządowym następujące zadania:

- upowszechnianie turystyki kwalifikowanej i krajoznawstwa,
- organizacja wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży

W zakresie upowszechniania turystyki kwalifikowanej i krajoznawstwa współpracowano z 2 organizacjami pozarządowymi. Stowarzyszenia w ramach zadania zrealizowały przedsięwzięcia na kwotę 40 000 zł. Zawarto 5 umów z: Regionalnym Oddziałem Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, Komendą Hufca Związku Harcerstwa Polskiego. Podmioty te zorganizowały ogólnodostępne imprezy turystyczne (rajdy piesze i rowerowe, wycieczki autokarowe, imprezy na orientację, biwaki, złazy)

Prowadzono koordynację organizacji wypoczynku dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych i wakacji letnich. Propozycje zajęć ogólnodostępnych w ramach akcji wypoczynku dotyczyły głównie imprez sportowo - rekreacyjnych, jednodniowych wycieczek z programem krajoznawczym oraz zajęć świetlicowych. W ramach otwartego konkursu ofert na organizację ferii zimowych i wypoczynku letniego, przydzielono dotacje dla 15 podmiotów, zawarto 18 umów, które zrealizowały zadania na kwotę 67 000 zł.

Boiska sportowe – wartość inwestycji: 1 133 132,24 zł

W ramach „Programu budowy boisk wraz z infrastrukturą sportową” zrealizowano 1 boisko wielofunkcyjne zlokalizowane przy: Szkole Podstawowej nr 33 ul. Goszczyńskiego 9/11. Boisko pokryto nawierzchnią syntetyczną poliuretanową w technologii typu EPDM. Zawarto w jego obrysie: boisko do piłki ręcznej, dwa boiska do siatkówki, dwa boiska do koszykówki i boisko do tenisa. Boiska wyposażono w sprzęt sportowy, piłkochwyty, ogrodzenie, schody, chodnik z ławkami oraz wykonano

oświetlenie. Przeniesiono plac zabaw zlokalizowany uprzednio na terenie boiska, wykonano nowy monitoring boiska i terenu szkoły. Koszt: 585 632,21 zł.

Wykonano system zraszaczy boiska głównego oraz placu treningowego w ramach zadania „Poprawa bezpieczeństwa uczestników zajęć klubu Victoria Częstochowa” Koszt: 24 746,34 zł.

Rozpoczęto budowę boiska z nawierzchnia sztuczną na potrzeby klubu Victoria Częstochowa ul. Krakowska 80. Wykonano podbudowę pod boisko. Koszt: 522 753,69 zł /całkowita wartość zadania 1 159 136, 01 zł.

Sale gimnastyczne – wartość inwestycji: 167 644,38 zł.

Wykonano remont sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 7, ul. Zamenhofska 23. W ramach zadania wykonano przebudowę i remont sali gimnastycznej (ściany, sufit: usunięcie istniejących powłok malarskich, wykonanie tynków gipsowych, malowanie; wymianę drzwi; montaż elementów wykończenia wewnątrz: osłon grzejnikowych, tablicy szklanej podświetlanej, piłkochwyty na ścianie okiennej, wymiana drabinek gimnastycznych; wykonanie wewnętrznej instalacji nagłośnieniowej - okablowanie oraz wewnętrznej instalacji elektrycznej wraz z osprzętem, instalacją uziemiającą, tablicą rozdzielczą i oprawami oświetleniowymi).

Place zabaw dla dzieci i rekreacji dla dorosłych - wartość inwestycji: 272 466,49 zł.

W roku sprawozdawczym zrealizowano z budżetu miasta w ramach budżetu obywatelskiego:

- park kieszonkowy w dzielnicy Raków, ul. Zamenhofska - 114 228,60 zł
- doposażenie Promenady Śródmiejskiej w urzędzenia do rekreacji – 158 237,89 zł

• Centrum Piłki Nożnej w Częstochowie – przebudowa i rozbudowa obiektu sportowego przy ul. Bolesława Limanowskiego 83 - 12 858 608,50 zł (całkowita wartość zadania 16 251 279, 42zł.)

W roku sprawozdawczym zakończono dwuletnią realizację inwestycji i oddano obiekt do użytku.

Wykonano następujące roboty budowlane:

- budowa boiska stadionowego 120 x 75 m wraz z wyposażeniem i instalacjami: podgrzewania murawy, nawadniania, drenażem odwadniającym.
- budowa trybun dla kibiców o pojemności 5 510 miejsc, w tym dla osób niepełnosprawnych: trybuna zachodnia z zadaszeniem dla 1 000 osób, trybuny: wschodnia, południowa i północna, przebudowa tunelu łączącego boisko z budynkiem klubowym, budowa ogrodzeń i wygrodzeń.
- dostawa i montaż modułowych pawilonów socjalnych, sanitarnych, gastronomicznych, kasowych, depozytowych, obsługi telewizyjnej, monitoringu, policji, magazynu sprzętu technicznego.
- budowa instalacji elektrycznych i teletechnicznych: dostosowanie oświetlenia stadionu, przyłącze energetyczne, rozdzielnie elektryczne, instalacja nagłośnienia, instalacja monitoringu, urządzenia serwerowni, system kontroli dostępu, kanalizacja teletechniczna.
- budowa sieci i instalacji sanitarnych: kanalizacja sanitarna, kanalizacja deszczowa, zbiornik

nawadniania, instalacja hydrantowa, instalacja wodociągowa, węzeł cieplny.

- **zagospodarowanie terenu: przebudowa istniejących dróg wraz z budową parkingów, zabudowa elementów małej architektury, dostawa i montaż telebimów, nasadzenie zieleni.**

7. EDUKACJA

Gmina Częstochowa na koniec 2021 r. była organem prowadzącym dla 113 jednostek:

- 37 samodzielnych miejskich przedszkoli,
- 39 samodzielnych szkół podstawowych
- 6 zespołów szkolno-przedszkolnych,
- 21 szkół ponadpodstawowych, w tym 8 samodzielnych liceów, 12 zespołów szkół ponadpodstawowych, 1 Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego,
- 6 placówek kształcenia specjalnego,
- Samorządowy Ośrodek Doskonalenia do dnia 31.08.2021 r.
- Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych,
- Bursa Miejska,
- Biuro Finansów Oświaty.

MIEJSKIE PRZEDSZKOLA I ODDZIAŁY PRZEDSZKOLNE W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH

W roku 2021 do 43 miejskich przedszkoli uczęszczało średniorocznie 4 764 dzieci, natomiast do oddziałów przedszkolnych w 15 szkołach podstawowych uczęszczało średniorocznie 283 dzieci.

Od 1 września 2021 r. rodzice dzieci w wieku 3-5 lat uczęszczających do miejskich przedszkoli i oddziałów przedszkolnych ponoszą opłaty za pobyt dziecka w przedszkolu w wysokości 1 zł za każdą godzinę pobytu w przedszkolu przekraczającą wymiar 5 godzin.

Już od 1.10.2013 r. organizowane w przedszkolach zajęcia dodatkowe są bezpłatne, dzięki czemu stały się dostępne dla wszystkich dzieci uczęszczających do miejskich przedszkoli. Zajęcia prowadzone przez specjalistów dostosowane są do wieku i zainteresowań dzieci. Najczęściej przedszkola oferują zajęcia ruchowe, rytmiczne oraz zajęcia taneczne.

Wszystkie dzieci korzystające z wychowania przedszkolnego w miejskich przedszkolach, objęte są badaniami przesiewowymi w kierunku wykrycia wad wymowy. Zajęcia specjalistyczne z zakresu logopedii realizowane są również w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i obejmują wszystkie dzieci wymagające ww. terapii. Na wniosek dyrektorów przedszkoli lub szkół, po przeprowadzeniu badań przesiewowych w zakresie wad wymowy przez logopedów z danych placówek i pracowników Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Częstochowie, organ prowadzący systematycznie zwiększa liczbę godzin zajęć logopedycznych.

a) przedszkola:

- średnioroczne zatrudnienie pracowników pedagogicznych – 507,37 etatów,
- średnioroczne zatrudnienie pracowników administracji i obsługi – 442,17 etatów,
- średniomiesięczne wydatki poniesione przez przedszkola na 1 ucznia – 1 188,58 zł.

b) oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych:

- średnioroczne zatrudnienie pracowników pedagogicznych – 35,70 etatów,
- średnioroczne zatrudnienie pracowników administracji i obsługi – 9,06 etatów,

- średniomiesięczne wydatki poniesione przez szkoły na 1 ucznia – 738 zł.

SZKOŁY PODSTAWOWE

W roku 2021 do 45 szkół podstawowych uczęszczało średniorocznie 13 652 uczniów. Z dniem 1 września 2021 r. naukę w klasie pierwszej rozpoczęło 1 643 uczniów, w 87 oddziałach, o 9 mniej niż w roku poprzednim.

a) szkoły podstawowe

- średnioroczne zatrudnienie pracowników pedagogicznych – 1 878,37 etatów,
- średnioroczne zatrudnienie pracowników administracji i obsługi – 512,21 etatów,
- średniomiesięczne wydatki poniesione przez szkoły na 1 ucznia – 1 186,55 zł.

SZKOŁY PONADPODSTAWOWE

W 2021 r. funkcjonowało:

- 15 liceów ogólnokształcących (w tym 5 liceów, które ze względu na brak zainteresowania nie dokonały naboru),
- 11 techników,
- 12 branżowych szkół pierwszego stopnia.

Szkoły ponadpodstawowe wraz z Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego (CKZiU)

prowadzone przez miasto:

- średnioroczne zatrudnienie pracowników pedagogicznych – 1 369,84 etatów,
- średnioroczne zatrudnienie pracowników administracji i obsługi – 279,73 etatów,
- średnioroczna liczba uczniów – 13 086 uczniów,
- średniomiesięczne wydatki poniesione przez szkoły i CKZiU na 1 ucznia – 829,80 zł.

SZKOŁY SPECJALNE

W 2021 r. funkcjonowały:

- 2 przedszkola specjalne,
- 5 szkół podstawowych specjalnych,
- 5 szkół specjalnych przysposabiających do pracy,
- 1 technikum specjalne,
- 1 branżowa szkoła specjalna pierwszego stopnia.

a) szkoły i przedszkola specjalne

- średnioroczne zatrudnienie pracowników pedagogicznych – 198,64 etatów,
- średnioroczne zatrudnienie pracowników administracji i obsługi – 38,03 etatów,
- średnioroczna liczba uczniów – 299 uczniów,
- średniomiesięczne wydatki poniesione przez szkoły na 1 ucznia – 6 294,29 zł.

b) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze:

- średnioroczne zatrudnienie pracowników pedagogicznych – 87,22 etatów,
- średnioroczne zatrudnienie pracowników administracji i obsługi – 23,94 etatów,
- średnioroczna liczba uczniów – 102 uczniów,
- średniomiesięczne wydatki poniesione przez ośrodek na 1 ucznia – 7 722,67 zł.

PLACÓWKI OŚWIATOWE

a) Samorządowy Ośrodek Doskonalenia

Z dniem 31 sierpnia 2021 r. Samorządowy Ośrodek Doskonalenia został zlikwidowany. Do tego momentu SOD wspierał nauczycieli oraz kadrę kierowniczą szkół i placówek oświatowych Częstochowy w rozwoju, w celu podniesienia efektów kształcenia poprzez m.in.:

- realizowanie kierunków polityki oświatowej państwa oraz priorytetów organu prowadzącego – Miasta Częstochowy, prowadząc szkolenia dla nauczycieli i dyrektorów, z wykorzystaniem wyników diagnozy ich potrzeb oraz z uwzględnieniem zmian w systemie oświaty,
- organizowanie i prowadzenie szkoleń i kursów doskonalących dla nauczycieli szkół prowadzonych przez Miasto Częstochowę,
- prowadzenie szkoleń dla rad pedagogicznych zgodnie z ich potrzebami,
- organizowanie i prowadzenie szkoleń i kursów odpłatnych dla nauczycieli z tej działalności około 20 000,00 zł rocznie było przeznaczane na wyposażenie i remonty Ośrodka,
- organizowanie i prowadzenie wspomagania samorządowych szkół i przedszkoli w oparciu o diagnozę ich potrzeb,
- prowadzenie Akademii Skutecznego Dyrektora dla nowo powołanych dyrektorów i wicedyrektorów szkół i placówek,
- przygotowywanie ogólnomiejskich konferencji dla nauczycieli i dyrektorów we współpracy z różnymi podmiotami (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. J. Długosza w Częstochowie, Politechnika Częstochowska, Kuratorium Oświaty w Katowicach, Instytut Prymasa Wyszyńskiego w Warszawie),
- wydawanie Biuletynu Edukacyjnego – pisma metodycznego dla nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek Miasta Częstochowy. Samorządowy Ośrodek Doskonalenia zrealizował również inne, następujące zadania:
- przygotowanie materiałów niezbędnych do opracowania dokumentu *Informacja o realizacji zadań oświatowych przez Miasto Częstochowę w roku szkolnym 2018/2019*,
- opracowanie analizy wyników egzaminów zewnętrznych szkół prowadzonych przez Miasto Częstochowę w oparciu o wskaźniki statystyczne oraz skalę staninową,
- zorganizowanie i przeprowadzenie szkoleń dla pracowników częstochowskiej oświaty w zakresie programu Vulcan oraz SIO),

- przeprowadzenie szkoleń dla nauczycieli częstochowskich samorządowych szkół i placówek w zakresie udzielania pierwszej pomocy,
- zorganizowanie konkursów tematycznych dla szkół dotyczących historii, samorządności i ekonomii,
- współorganizowanie przedsięwzięć związanych z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych (Muzyczna Scena Integracji, Konkurs Gier i Zabaw - Paraolimpiada),
- aktywne uczestniczenie w realizacji miejskiego projektu *Ciekawi świata. Ciekawi przyszłości*.

Z usług placówki skorzystało ponad 10 tysięcy osób, z czego prawie 80 % uczestniczyło w szkoleniach nieodpłatnych. Średnioroczne zatrudnienie pracowników pedagogicznych – 2,67 etatów, średnioroczne zatrudnienie pracowników administracji i obsługi – 2,67 etatów.

b) Bursa Miejska

Bursa Miejska zapewnia pobyt uczniom na terenie miasta Częstochowy w okresie pobierania nauki. Dysponuje 448 miejscami w 3 internatach. W roku 2021 w Bursie Miejskiej średniorocznie przebywało 265 uczniów. Ponadto:

- średnioroczne zatrudnienie pracowników pedagogicznych – 36,73 etatów,
- średnioroczne zatrudnienie pracowników administracji i obsługi – 47,03 etatów,
- średnioroczne wydatki poniesione przez bursę na 1 ucznia – 1 691,37 zł.

c) Zespół Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych

Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych (ZPPP) w Częstochowie jest publiczną placówką oświatową, w skład której wchodzi 4 placówki:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 ul. Marysia 93B
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2 ul. Ireny Kosmowskiej 5
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 3 ul. mjra Waleriana Łukasińskiego 40
- Centrum Informacji Zawodowej ul. mjra Waleriana Łukasińskiego 40.

Terenem działania Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych jest miasto Częstochowa w aktualnych granicach administracyjnych.

Z usług placówki korzystać mogą dzieci i młodzież przedszkoli, szkół i placówek mających siedzibę na terenie działania Zespołu oraz ich rodzice (prawni opiekunowie), a także nauczyciele i wychowawcy.

Dzieciom nieuczęszczającym do przedszkola i szkoły, a także ich rodzicom Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych udziela pomocy o ile ich miejsce zamieszkania leży w obrębie działania Zespołu.

Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych udziela dzieciom (od momentu urodzenia) i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udziela rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

W roku 2021 średnioroczne zatrudnienie pracowników pedagogicznych wynosiło 79,56 etatów, natomiast pracowników administracji i obsługi – 15,25 etatów.

Formy pomocy udzielanej przez Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych przedstawiają poniższe tabele.

Pomoc bezpośrednia udzielona dzieciom i młodzieży	ZPPP
Liczba dzieci przyjętych przez wszystkie placówki ZPPP	6482
Terapia psychologiczna, w tym psychoterapia	1093
Zajęcia grupowe prowadzone w szkołach i placówkach	5950
Zajęcia grupowe aktywizujące do wyboru kierunku kształcenia zawodu	1812
Terapia logopedyczna	128
Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne (terapia pedagogiczna)	63
Odroczenie obowiązku szkolnego	93
Przyspieszenie obowiązku szkolnego	1

Wydane orzeczenia dla uczniów

Rodzaje wydanych orzeczeń dla uczniów:	ZPP
Niesłyszących i słabosłyszących	28
Niewidomych i słabowidzących	33
Z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją	92
Z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	76
Z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym	56
Z autyzmem, w tym z Zespołem Aspergera	287
Z niepełnosprawnościami sprzężonymi	151
Zagrożonych niedostosowaniem społecznym	7
O potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	5
O potrzebie nauczania indywidualnego	267
Razem	1002

Biurow Finansów Oświaty zapewnia obsługę finansową dla łącznie 90 szkół i przedszkoli (z wyjątkiem szkół ponadpodstawowych). Średnioroczne zatrudnienie pracowników administracji i obsługi 72,33 etaty.

PRZEDSZKOLA I SZKOŁY NIEPUBLICZNE DOTOWANE PROWADZONE PRZEZ OSOBY INNE NIŻ JST

W ramach prowadzonej ewidencji, obejmującej szkoły i placówki prowadzone przez podmioty inne niż samorząd uzupełniająca ofertę kształcenia i opieki, w roku sprawozdawczym wydano 6 zaświadczeń o wpisie do ewidencji prowadzonej przez Prezydenta Miasta Częstochowy, 33 zaświadczeń o zmianach we wpisach do ewidencji szkół i placówek niepublicznych, 1 decyzję o zmianie decyzji sprawie udzielenia zezwolenia na założenie szkoły publicznej. W tym samym czasie wykreślono z ewidencji

4 szkół i placówek niepublicznych. Nie wydano żadnego zezwolenia na założenie publicznej placówki oświatowej wpisanej do rejestru wydanych zezwoleń na założenie szkoły lub placówki publicznej.

W roku 2021 w Częstochowie funkcjonowało łącznie 104 szkół i placówek niepublicznych i publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jst, dotowanych przez Miasto:

Przedszkola

a) przedszkola publiczne prowadzone przez osoby prawne inne niż jednostka samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne oraz przedszkola niepubliczne, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1930):

- średnioroczna liczba uczniów – 532 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 1 103,97 zł.

b) przedszkola niepubliczne niespełniające warunków, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1930):

- średnioroczna liczba uczniów – 1 427 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 1 003,51 zł.

c) liczba przedszkoli publicznych i niepublicznych – 40

Punkty przedszkolne niepubliczne:

- liczba punktów przedszkolnych – do 31.08.2021- 6, od 01.09.2021-31.12.2021- 5
- średnioroczna liczba uczniów – 61 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 624,13 zł.

Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych

a) oddziały przedszkolne w **publicznych** szkołach podstawowych **prowadzone przez osoby prawne inne niż jednostka samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne**

- średnioroczna liczba uczniów – 12 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 712,89 zł.,

b) oddziały przedszkolne w **niepublicznych** szkołach podstawowych o uprawnieniach szkoły publicznej:

- średnioroczna liczba uczniów – 52 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 576,37 zł.

Szkoły podstawowe

a) szkoły podstawowe **publiczne prowadzone przez osoby prawne inne niż jednostka samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne**

- średnioroczna liczba uczniów – 475 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 998,75 zł.

b) szkoły podstawowe **niepubliczne** o uprawnieniach szkoły publicznej:

- liczba szkół podstawowych – 8,

- średnioroczna liczba uczniów - 1 174 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 646,62 zł.

c) Szkoła podstawowa mistrzostwa sportowego

- średnioroczna liczba uczniów – 122 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 1 065,77 zł.

Szkoły ponadpodstawowe

a) Szkoły ponadpodstawowe publiczne prowadzone przez osoby prawne inne niż jednostka samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne

- liczba szkół - 2,
- średnioroczna liczba uczniów – 268 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 976,53 zł.

b) Szkoły ponadpodstawowe niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej:

- liczba szkół – 26,
- średnioroczna liczba uczniów – 3 912 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 437,53 zł.

c) Szkoły ponadpodstawowe mistrzostwa sportowego niepubliczna:

- liczba szkół – 2,
- średnioroczna liczba uczniów – 141 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 1 117,73 zł.

Szkoły i przedszkola specjalne

a) szkoły specjalne publiczne prowadzone przez osoby prawne inne niż jednostka samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne:

- liczba szkół – 2,
- średnioroczna liczba uczniów – 109 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 4 826,67 zł.

b) szkoły i przedszkola specjalne niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej

- liczba szkół i przedszkoli – 11,
- średnioroczna liczba uczniów/dzieci – 524 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 4 488,91 zł.

Specjalne ośrodki wychowawcze niepubliczne:

- liczba ośrodków – 3,
- średnioroczna liczba uczniów/dzieci – 169 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 3 421,00 zł.

Niepubliczne placówki wychowania pozaszkolnego

- liczba placówek – 3,
- średnioroczna liczba uczniów/dzieci – 212 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 17,89 zł.

Internaty i bursy szkolne

Internat Niższego Seminarium Duchownego Archidiecezji Częstochowskiej Liceum

Ogólnokształcącego:

- średnioroczna liczba uczniów – 18 uczniów,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 789,46 zł.

Niepubliczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne:

- liczba poradni – 4
- średnioroczna liczba dzieci objętych WWR – 566 dzieci,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 442,10

Realizacja zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka (WWR) w szkołach, przedszkolach i punkty przedszkolne niepubliczne:

- średnioroczna liczba dzieci objętych WWR – 161 dzieci,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 432,17 zł.

Realizacja zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka (WWR) w szkołach specjalnych niepublicznych:

- średnioroczna liczba dzieci objętych WWR - 11 dzieci,
- średniomiesięczna kwota dotacji – 442,10 zł.

POZOSTAŁE DZIAŁANIA REALIZOWANE W ZAKRESIE ZADAŃ EDUKACYJNYCH

Nagrody dla nauczycieli.

W roku sprawozdawczym 104 częstochowskich nauczycieli otrzymało *Nagrody Prezydenta Miasta Częstochowy za osiągnięcia w pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej*. Sposób przyznawania nagród dla nauczycieli określono w Uchwale nr 125.XIII.2015 Rady Miasta Częstochowy z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie trybu i kryteriów przyznawania nagród dla nauczycieli za ich osiągnięcia w pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej. Przyznano: 8 nagród II stopnia i 96 nagród III stopnia. Nagroda III stopnia wyniosła 3 538,00 zł. brutto, II stopnia – 7 076,00 zł brutto.

Dowożenie oraz zwrot kosztów przejazdu dzieci i uczniów niepełnosprawnych.

Wydział Edukacji realizuje zadanie związane z dowożeniem oraz ze zwrotem kosztów przejazdu dzieci i uczniów niepełnosprawnych z miejsca zamieszkania do przedszkola, szkoły lub ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego umożliwiającego realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki w przypadku zapewnienia dowozu i opieki przez rodziców, prawnych opiekunów oraz osoby (podmioty) sprawujące pieczę zastępczą. Na koniec roku 2021 bezpłatnym transportem objętych było

150 dzieci i uczniów. Z kolei wydatki związane z realizacją ww. zadania wyniosły 1 117 469,71 zł.

Nagrody Prezydenta Miasta Częstochowy dla uczniów szczególnie uzdolnionych

Podobnie jak w latach ubiegłych najzdolniejszym uczniom częstochowskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych (z wyjątkiem szkół artystycznych) wręczono Nagrody Prezydenta Miasta Częstochowy. Istotnym novum było wprowadzenie nowej kategorii nagrody - dla uczniów szkół technicznych i branżowych I stopnia oraz zróżnicowanie gratyfikacji pieniężnej dla laureatów, w zależności od ich osiągnięć. Przyznano także nagrody specjalne dla "najlepszych wśród najlepszych" czyli uczniów, którzy byli laureatami przynajmniej 3 konkursów przedmiotowych i olimpiad na szczeblu - minimum - wojewódzkim. W roku sprawozdawczym przyznano łącznie 75 nagród na kwotę 50 800 zł. w tym 65 nagród zwykłych i 3 specjalne dla uczniów szkół ogólnych (46 200,00 zł.) oraz 7 nagród dla uczniów szkół technicznych i branżowych (na kwotę 4 600,00 zł.).

Awans zawodowy nauczyciela – stopień nauczyciela mianowanego.

W 2021 r. zostały przeprowadzone 53 postępowania egzaminacyjne na stopień nauczyciela mianowanego, wszystkim wnioskodawcom wydano decyzje administracyjne o nadaniu stopnia awansu zawodowego nauczyciela mianowanego. Ponadto na podstawie art. 9a ust. 5 oraz 9b ust. 4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela 1 nauczycielowi ze stopniem naukowym doktora wydano decyzję o nadaniu stopnia nauczyciela mianowanego.

Wspieranie szkolenia sportowego dzieci i młodzieży oraz kształtowanie nawyków prozdrowotnych

W roku sprawozdawczym młodzież chcąc doskonalić umiejętności sportowe mogła kontynuować zajęcia w klasach sportowych następujących szkół: Szkoły Podstawowej nr 21 i Szkoły Podstawowej nr 38 (profile klas: taniec i piłka nożna), Szkoły Podstawowej nr 32 (profil klasy: siatkówka), Szkoły Podstawowej nr 36 (pływanie, bieganie, strzelanie), Szkoły Podstawowej nr 7 (piłka nożna i lekkoatletyka), Szkoły Podstawowej nr 13 (koszykówka), Szkoły Podstawowej nr 8 (piłka nożna, pływanie, taniec), IV Liceum Ogólnokształcącego im. H. Sienkiewicza (profile klasy piłka nożna, lekkoatletyka), IX Liceum Ogólnokształcącego im. C.K.Norwida (siatkówka)

Wspieranie szkół i placówek oświatowych w realizacji programów finansowanych ze środków unijnych

W roku 2021 wydatki na programy finansowane z udziałem środków budżetu Unii Europejskiej (Erasmus+, Power) zamknęły się kwotą 3 342 591,57 zł. Dyrektorom szkół i placówek oświatowych udzielono 34 pełnomocnictwa umożliwiające realizację dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej projektów w ramach programu Erasmus+, 3 pełnomocnictwa do projektów w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 3 pełnomocnictwa w ramach Polsko-Ukraińskiej Rady Wymiany Młodzieży i jedno pełnomocnictwo w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2021. Głównym księgowym udzielono 6 upoważnień do kontrasygnowania czynności prawnych, które mogą spowodować powstanie

zobowiązań pieniężnych, dokonywanych w imieniu Gminy Miasto Częstochowa przez dyrektorów częstochowskich szkół.

Dofinansowanie i realizacja przedsięwzięć edukacyjnych:

W związku ze stanem epidemii w 2021 r. została zrealizowana mniejsza liczba przedsięwzięć edukacyjnych niż było to w latach poprzednich, tj.:

- realizacja konkursu *Zdalnie-Aktywni*, którego celem było zachęcenie uczennic i uczniów do kreatywnych działań podczas nauczania online. W konkursie *Zdalnie-Aktywni* udział wzięło 20 częstochowskich szkół.
- zainicjowano kampanię społeczną *Aktywna wiosna* – trwającą w okresie od kwietnia do czerwca 2021 roku. Jej celem było promowanie zdrowego trybu życia, zachęcenie do zwiększenia aktywności fizycznej oraz dbałości o środowisko naturalne.
- w nawiązaniu do Uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej ustanawiającej rok 2021 Rokiem Powstań Śląskich, aktywnie włączając się w obchody 100-lecia powstań, przedstawiciele częstochowskich placówek przedszkolnych otrzymali od przedstawicieli miasta młode dęby, które zostały zasadzone w ogródkach przedszkolnych.
- wraz z Towarzystwem Patriotycznym "Kresy" po raz kolejny zorganizowano zbiórkę charytatywną dla Polaków mieszkających na Kresach (Wilno, Grodno, Lwów),
- zorganizowano przedsięwzięcia skierowane do szkół podstawowych i ponadpodstawowych tematycznie związane z obchodami roku pamięci o ofiarach częstochowskiego getta,
- sfinansowano realizację projektu „Różowa skrzyneczka” polegającego na zakupie skrzynek oraz doposażeniu ich w środki higieniczne dla kobiet, z których korzystać mogą uczennice szkół ponadpodstawowych.

Realizacja programu "Za życiem"

Na podstawie porozumienia nr MEN/2017/DWKI/1909 z dnia 8 grudnia 2017 roku, zawartego pomiędzy Ministrem Edukacji Narodowej a Gminą Miasto Częstochowa w roku sprawozdawczym w Zespole Szkół Specjalnych nr 23 im. Janusza Korczaka w Częstochowie realizowano zadania w ramach rządowego programu kompleksowego wsparcia dla rodzin pn. „Za życiem”.

W ramach programu zatrudniono 47 osób, w tym 46 specjalistów z zakresu:

- terapii integracji sensorycznej,
- indywidualnych zajęć z pedagogiem specjalnym,
- indywidualnych zajęć z terapeutą pedagogicznym,
- indywidualnych zajęć z tyflopedagogiem,
- zajęć z psychologiem dla dziecka i jego rodziny,
- indywidualnych zajęć z logopedą,
- indywidualnych zajęć z neurologopedą,

- terapii behawioralnej,
- terapia Biofeedback,
- indywidualnych zajęć z fizjoterapeutą,
- hipoterapii,
- terapia Tomatis
- arteterapia.

oraz koordynatora finansowanego przez Gminę Miasto Częstochowa.

W trakcie trwania programu, tj. od lutego 2021 r. do końca grudnia 2021 roku wsparciem objęto 150 dzieci, w tym 100 dzieci - wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka. Zrealizowano 8 868,5 godz. zajęć, a także przeprowadzono 18 godz. konsultacji lekarskich. W zależności od potrzeb, każde dziecko otrzymało od 2 do 5 godz. tygodniowo wsparcia.

Zdiagnozowano:

- 23 dzieci uzyskało diagnozę lekarską
- 24 dzieci uzyskało opinię o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka,
- 6 dzieci uzyskało diagnozę lekarską i jest w procedurze uzyskania opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.

Dla każdego dziecka powołano lub zmodyfikowano istniejący zespół wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka oraz opracowano program wsparcia. Rodzice i opiekunowie dziecka otrzymali wsparcie w ramach m.in. konsultacji indywidualnych, instruktażu, rozmów z psychologiem, skierowań na konsultacje medyczne lub do innych instytucji. Odbiło się 30 konsultacji z psychologiem i 51 z pedagogiem.

Systematycznie modyfikowano bazę instytucji świadczących pomoc i wsparcie oraz edukację dla dzieci z niepełnosprawnościami lub zagrożonych niepełnosprawnością na terenie Gminy Miasto Częstochowa.

Program promowano w placówkach służby zdrowia, w przedszkolach, ośrodkach, poradniach psychologiczno-pedagogicznych, portalach społecznościowych, w lokalnej prasie i TV oraz stronie internetowej szkoły.

W ramach działań merytorycznych – stały kontakt mailowy z koordynatorem oraz dyrektorem szkoły w celu omawiania spraw merytorycznych i organizacyjnych, bieżąca kontrola dokumentów.

W roku 2021 ze względu na pandemię i związane z nią obostrzenia, trudności z bezpośrednim kontaktem ze specjalistami oraz czasowe zawieszanie zajęć stacjonarnych odbyło się mniej konsultacji lekarskich oraz znacznie utrudnione było prowadzenie zajęć.

Innowacje pedagogiczne.

W celu uatrakcyjnienia zajęć dydaktycznych, jak i poszerzenia wiedzy uczniów w roku sprawozdawczym realizowano innowacje pedagogiczne m.in.:

- W Technikum nr 4 w Zespole Szkół im. gen. W. Andersa: Animacja i tworzenie gier komputerowych, Cyberbezpieczeństwo.
- W Technikum nr 12 w Zespole Szkół Technicznych:
  - w klasie technik budownictwa - Poznanie specyfiki budownictwa wojskowego oraz elementów renowacji i rekonstrukcji militarnej,
  - w klasie technik ochrony środowiska - Wspomaganie wojsk w sytuacjach zagrożenia środowiskowego.
- W Technikum nr 2 w Zespole Szkół im. J. Kochanowskiego: innowacja policyjna, innowacja wojskowa, innowacja pożarniczo-ratownicza, innowacja policyjno-prawna.
- W I LO im. J. Słowackiego:
  - Wychować człowieka mądrego
  - Język angielski w różnych dziedzinach nauki,
- W II LO im. R. Traugutta: Klasa przygotowująca do matury międzynarodowej.
  - Edukacja obronna i patriotyczna w XII Liceum Ogólnokształcące
  - Kosmetyka i pielęgnacja urody w Technikum nr 6 w zawodzie technik usług fryzjerskich
- W V LO im. A. Mickiewicza: Filmoznawstwo.
- W Technikum nr 5 w Technicznych Zakładach Naukowych: Technik budownictwa z elementy architektury.
- W Technikum nr 10 w Zespole Szkół Samochodowych: Innowacja z elementami edukacji policyjnej, pojazdy elektryczne i hybrydowe.

SFERA FINANSOWA OŚWIATY.

Zadania realizowane w zakresie oświaty i wychowania oraz edukacyjnej opieki wychowawczej finansowane były ze środków własnych miasta, dotacji celowych oraz z części oświatowej subwencji ogólnej. Podstawą określenia przez Ministerstwo Edukacji Narodowej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej na 2021 r. była liczba uczniów w szkołach prowadzonych i dotowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego. Łączna liczba uczniów przyjęta do naliczenia części oświatowej subwencji ogólnej dla miasta Częstochowy we wszystkich typach szkół w mieście finansowanych z subwencji wyniosła 34.101 uczniów. Wartości wag, wg których kalkulowana była część oświatowa subwencji ogólnej nie uwzględniały jednak rzeczywistych kosztów ponoszonych na realizację zadań oświatowych.

Ministerstwo Edukacji Narodowej na 2021 r. określiło finansowy standard A stanowiący kalkulacyjną kwotę jednostkową na ucznia przeliczeniowego w wysokości 6069,377.

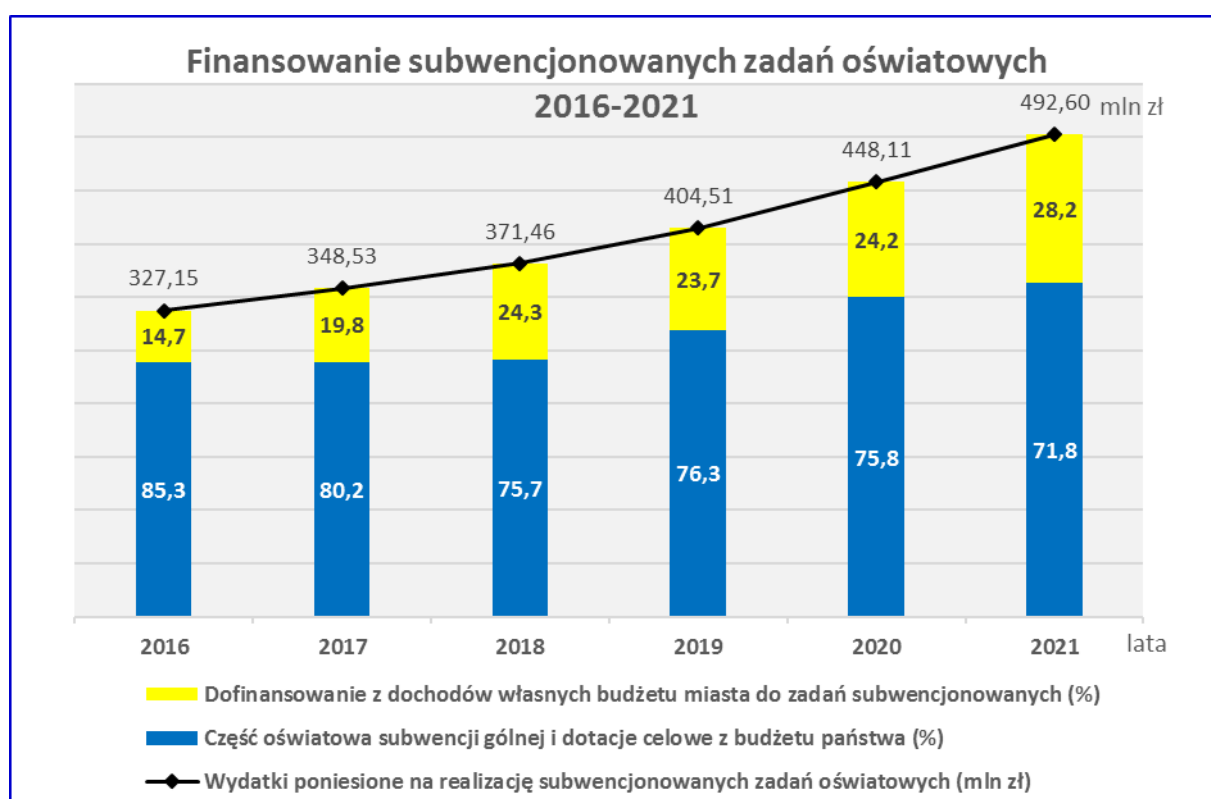
Kwota otrzymanej w 2021 r. części oświatowej subwencji ogólnej wyniosła 350 117 131 zł.

Wydatki na zadania oświatowe subwencionowane wyniosły 492 598 108,58 zł, dofinansowanie

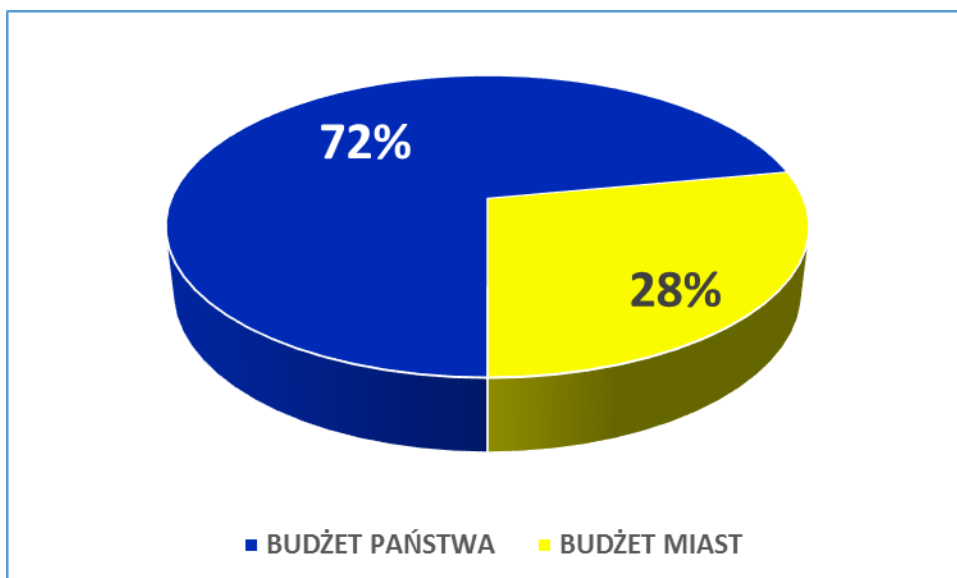
z dochodów własnych miasta wyniosło 138 897 586 zł, co stanowi 28,2 % wydatków poniesionych na zadania subwencjonowane.

Wydatki na zadania w zakresie oświaty i wychowania nie objęte subwencją (zapewnienie kształcenia, wychowania i opieki w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego dzieciom w wieku do 5 lat oraz dowożenie uczniów do szkół) wyniosły 69 996 006,41 zł, z tego z dochodów własnych miasta sfinansowane zostały wydatki w kwocie 62 250 792,41 zł. Pozostała kwota sfinansowana została z dotacji celowej z budżetu państwa.

Pogłębienie się negatywnej dla budżetu miasta struktury źródeł finansowania subwencjonowanych zadań oświatowych na przestrzeni lat 2016 – 2021 przedstawia poniższy wykres.

Źródła finansowania subwencjonowanych zadań oświaty w roku 2021 przedstawia poniższy wykres.

Dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia pracowników młodocianych.

W celu przygotowania zawodowego poprzez praktyczną naukę zawodu lub przyuczenia do wykonywania określonej pracy młodocianych pracowników wydano 51 decyzji o dofinansowaniu wykszolenia 26 młodocianych przez 24 pracodawców. Łącznie wydatkowano na ten cel środki Funduszu Pracy w kwocie 186 677,43 zł.

Rządowy program pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w latach 2020-2022

Realizując rządowy program, którego celem jest wyrównywanie szans edukacyjnych i wspieranie rozwoju edukacyjnego uczniów niepełnosprawnych przez dofinansowanie zakupu podręczników i materiałów edukacyjnych, udzielono wsparcia 462 uczniom szkół publicznych i szkół niepublicznych. Łącznie wydatkowano na ten cel 156 599,87 zł.

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2021-2025

W roku sprawozdawczym Ministerstwo Edukacji i Nauki uruchomiło nową edycję Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa na lata 2021 - 2025, w ramach którego, za pośrednictwem organu prowadzącego placówki oświatowe, dofinansowywany jest zakup książek i wyposażenia bibliotek szkolnych i przedszkolnych. W 2021 r. dofinansowanie z budżetu państwa na łączoną kwotę 46 000 zł uzyskało 16 prowadzonych przez miasto przedszkoli. Wymagany, 20 % wkład własny do programu sfinansowany z budżetu miasta wyniósł 11 500 zł. W ramach programu przedszkola - beneficjenci wzbogacili swoje księgozbiory o ponad 3000 egzemplarzy książek i e-booków.

Posiłek w szkole i w domu 2019-2023

W 2021 r. w ramach modułu 3 wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" dotyczącego wspierania w latach 2019-2023 organów prowadzących publiczne szkoły podstawowe w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki przez organizację stołówek

i miejsc spożywania posiłków, dofinansowanie z budżetu państwa otrzymała 1 szkoła w kwocie 99 989,31 zł. Wkład własny do programu sfinansowany z budżetu miasta wyniósł 19 997,87 zł.

Akcje: Ferie w mieście i Lato w mieście

W roku sprawozdawczym dofinansowano organizację wypoczynku dzieci zarówno podczas ferii zimowych, jak i letnich. W akcji zimowej wsparcie z budżetu miasta w kwocie 39 437,46 zł otrzymało 18 placówek a opieka objęto ponad 600 dzieci, natomiast w akcji letniej 22 placówki otrzymały dofinansowanie w kwocie 24 902,15 zł, zapewniając wypoczynek prawie 1200 dzieci.

Program Edu-Akcja

W okresie od marca do maja 2021 w ramach II edycji programu EDU-AKCJA - to wiem, to rozumiem, to umiem, którego celem jest przeciwdziałanie negatywnym społecznym skutkom pandemii, w 13 szkołach podstawowych prowadzonych przez miasto odbyły się zajęcia wyrównawcze oraz rozwijające dla ucznia zdolnego. Wydatki związane z prowadzeniem zajęć sfinansowane były z dochodów własnych miasta. Na przeprowadzenie zajęć przewidziano ponad 300 tys. zł. W okresie od września do grudnia 2021 r. w klasach IV-VIII szkół podstawowych oraz w szkołach ponadpodstawowych prowadzonych przez miasto i dotowanych z budżetu miasta prowadzone były zajęcia wspomagających uczniów w opanowaniu i utrwalaniu wiadomości i umiejętności z wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego oraz zajęć z języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej i języka regionalnego. Zajęcia sfinansowane były z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej. Miasto Częstochowa otrzymało na realizację zajęć 867 930 zł, z czego 144 200 zł przekazano w formie dotacji szkołom nie samorządowym.

Doradztwo metodyczne

W 2021 r. miasto Częstochowa otrzymało dotację celową z budżetu państwa w kwocie 336 426,51 zł na sfinansowanie kosztów obniżenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych nauczycielom, którym powierzono zadania doradcy metodycznego przez dniem 1 stycznia 2019 r.

Remonty w placówkach oświatowych

W 2021 roku Wydział Edukacji w ramach posiadanych środków finansowych przeznaczył na remont placówek oświatowych kwotę 1 172 245 zł. W ramach przeprowadzonych prac wyremontowano m.in. podłogi w salach lekcyjnych, odnowiono ciągi komunikacyjne, przeprowadzono remonty dachów, wymieniono kotły centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, systemy monitoringu, instalacje elektryczne, wodno-kanalizacyjne, drzwi wejściowe oraz drzwi do sal lekcyjnych, wymieniono również oświetlenie sali gimnastycznej, remontowano place zabaw oraz realizowano zadania wynikające z zaleceń Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Częstochowie i Komendanta Miejskiego Państwowego Straży Pożarnej.

Realizacja Strategii Rozwoju Miasta do roku 2030+

Wprowadzenie form partnerstwa szkół zawodowych z małymi i średnimi przedsiębiorstwami oraz zakładami rzemieślniczymi w zakresie rozwoju praktycznej nauki zawodu. (B.3.3)

W roku sprawozdawczym 4 szkoły ponadpodstawowe zawarły łącznie 17 umów patronackich Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego m. in.: w zawodzie technik elektryk - Tauron Dystrybucja S.A Oddział w Częstochowie; Zespół Szkół im. Kochanowskiego w zawodzie technik logistyk - Castorama; Zespół Szkół Technicznych m.in.: Komobex - Inel S.A., Zespół Szkół Przemysłu Mody i Reklamy w zawodzie stolarz - Miedziński Grupa Kapitałowa Sp. z o.o. W grudniu 2021 przygotowano ofertę edukacyjną szkół ponadpodstawowych uwzględniającą potrzeby regionalnego rynku pracy.

Pilotażowy program dwujęzyczności w wybranych miejskich przedszkolach. (C.2.3)

W roku 2021 r. rozpoczęła się realizacja pilotażowego programu dwujęzyczności w Miejskim Przedszkolu nr 14 oraz Miejskim Przedszkolu nr 36. W Miejskim Przedszkolu nr 14 program dwujęzyczności realizowany był w jednej grupie przedszkolnej. W Miejskim Przedszkolu nr 36 odbyły się szkolenia rady pedagogicznej w zakresie prowadzenia zajęć. W miesiącu grudniu 2021 r. rozpoczęła się realizacja projektu we wszystkich grupach przedszkolnych.

Pilotażowy projekt "Lego education". (C.2.3)

28 września 2021 r. została otwarta pracownia LEGO Education w Szkole Podstawowej nr 41 im. Jana Matejki. Przeprowadzono warsztaty dla dyrektorów szkół podstawowych oraz warsztaty dla uczniów. Zajęcia z uczniami były realizowane z wykorzystaniem treści programu nauczania zgodnie z założeniami harmonogramu oraz w ramach zajęć świetlicowych w klasach I-III oraz w kl. IV i VII. W okresie październik-grudzień zrealizowano łącznie 37 godzin zajęć. Na sfinansowanie Pracowni LEGO przeznaczono 60 667,00 zł, w tym 45 667 zł na przygotowanie sal a 15 000 zł na wyposażenie pracowni w sprzęt.

Realizacja projektu ekologicznego w miejskich przedszkolach pn. "Kolory wiosny". (C.2.3)

Organizatorem konkursu był Urząd Miasta Częstochowy we współpracy z Zespołem Szkół Technicznych. Celem konkursu jest m.in.: rozwijanie zainteresowań plastycznych dzieci inspirowanych światem przyrody, rozwijanie i kształtowanie zainteresowań przyrodniczych u dzieci, stwarzanie dzieciom możliwości prezentacji własnych dokonań twórczych. W konkursie wzięło udział 41 częstochowskich przedszkoli miejskich. Zadaniem maluchów było wykonanie pracy plastycznej pod hasłem „Wiosenne kwiaty z Ekorabaty” oraz aranżacja „Wiosennego Kącika Przyrodniczego”. Komisja konkursowa przyznała nagrody pieniężne - 11 wyróżnień i nagrodę główną.

Niwelowanie negatywnych skutków pandemii poprzez realizację projektu "Antyprzemocowa Częstochowa". (C.2.6)

W ramach programu Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych podejmowała szereg działań na rzecz nauczycieli, rodziców, uczniów a także mieszkańców miasta. Były to m.in. konsultacje indywidualne, grupowe i zdalne, szkolenia on-line, terapie indywidualne i online, poradnia on-line.

W styczniu br. zostało przeprowadzonych 5 spotkań na platformie Microsoft Teams, w tym 3 dla rodziców i 2 dla nauczycieli. W dniu 21.02.2021 r. na antenie radia "Złote przeboje" zostały poprowadzone dwie audycje pt. Wpływ pandemii na zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży". Ponadto zostały ogłoszone konkursy: Konkurs na plakat pt. POZYTYWNE ZAKRĘCENI W CYBERPRZESTRZENI organizowany dla klas uczniów klas VI-VIII szkół podstawowych oraz Konkurs na spot filmowy pt. BEZPIECZNY ŚWIAT WE MNIE I WOKÓŁ MNIE organizowany dla uczniów klas I-II szkół ponadpodstawowych. Ponadto ZPPP na swojej stronie internetowej zamieszczało materiały, z których mogli skorzystać wszyscy wyżej wymienieni.

Niwelowanie negatywnych skutków pandemii poprzez organizację zajęć z zakresu wiedzy o regionie i Częstochowie w wybranych szkołach podstawowych - "Częstochowa moje miasto". (C.2.7)

Z dniem 1.09.2021 r. rozpoczęła się realizacja projektu „Częstochowa – moje miasto”, w ramach programu Edukacji regionalnej.

Cele programu to m. in.:

- uczeń zna historię rozwoju Częstochowy,
- potrafi omówić proces przemian społecznych i urbanistycznych, a także czynniki wpływające na rozwój Miasta oraz takie, które mogą spowalniać progres,
- zna tradycje kultywowane przez mieszkańców,
- wie, dlaczego Częstochowę można określić mianem miasta wielokulturowego,
- potrafi omówić cechy typowe dla architektury miasta regionu, ze zwróceniem szczególnej uwagi na rozwój poszczególnych dzielnic,
- wie czym jest samorząd, rozumie odpowiedzialność mieszkańców za Miasto, wie w jaki sposób mieszkańcy Częstochowy mogą wpływać na decyzje miejskich władz samorządowych.

Ponadto z dniem 1.09.2021 r. rozpoczęła się realizacja projektu edukacyjnego dla częstochowskich przedszkolaków pn. "Jestem dumnym Polakiem". Cele projektu:

- kształtowanie postaw patriotycznych u dzieci w wieku przedszkolnym,
- uwrażliwienie na piękno, folklor i tradycje Polski oraz naszego regionu,
- kształtowanie tożsamości narodowej dzieci,
- próby rozumienia doniosłości świąt państwowych oraz wydarzeń historycznych z nimi związanych,
- rozpoznawanie symboli narodowych.

Niwelowanie negatywnych skutków pandemii poprzez organizację zajęć wyrównawczych dla uczniów oraz zajęć dla uczniów szczególnie uzdolnionych w ramach projektu pn. "EduAkcja", w wybranych szkołach podstawowych. (C.2.5)

EduAkcja to wsparcie dla uczniów w formie zajęć dydaktyczno– wyrównawczych, zajęć rozwijających oraz profilaktyczno – terapeutycznych. Celem akcji było wyrównywanie braków edukacyjnych, które

nastąpiły skutek pandemii. Zadaniem było również udzielenie wsparcia pedagogiczno – psychologicznego dla uczniów, którzy potrzebują szczególnej pomocy. Zajęcia były dedykowane dla wszystkich uczniów, którzy mają problemy w nauce oraz potrzebują pomocy w odnalezieniu się w szczególnej sytuacji pandemii. Zajęcia były prowadzone po zajęciach lekcyjnych przez chętnych nauczycieli uczących w danej szkole. EduAkcja początkowo wprowadzona została w kilku szkołach jako pilotażowy projekt. Miała bardzo pozytywny oddźwięk wśród uczniów, nauczycieli i rodziców. Przyczyniła się do wzrostu postępów uczniów w nauce, w szczególności uczniów, którzy mają problemy z opanowaniem materiału. Dzięki niej uczniowie zostali też objęci w szerszym zakresie pomocą psychologiczno – pedagogiczną niezbędną w ostatnim czasie potrzebującą. Od 1 marca do 31 maja 2021 program pn. EDU-AKCJA - to wiem, to rozumiem, to umiem, jego II edycja była kontynuowana w 13 placówkach: 11 miejskich szkołach podstawowych i dwóch zespołach szkolno-przedszkolnych (SP nr 31, SP nr 38, SP nr 32, SP nr 8, SP nr 49, SP nr 9, SP nr 21, SP nr 22, SP nr 52, SP nr 37, SP nr 15 ZSP nr 4, ZSP nr 6. W zależności od potrzeb, były to zarówno zajęcia wyrównawcze, jak i rozwijające dla ucznia zdolnego i wzięło w niej udział ok. 2,5 tys. dzieci i młodzieży w klasach I-VIII. Łącznie w obu edycjach „Edu-Akcji” wzięło udział 3,5 tysiąca uczestników i zrealizowano 5,5 tysiąca godzin nauki

Zagwarantowanie dostępu do przedszkoli lub oddziałów przedszkolnych dla wszystkich dzieci w wieku 3-6 lat

W roku szkolnym 2020/2021 oraz 2021/2022 gmina Częstochowa zapewniła miejsca wychowania przedszkolnego wszystkim dzieciom w wieku 3-6 lat, których rodzice starali się o przyjęcie do przedszkola lub oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej. Realizując obowiązek zagwarantowania miejsc wychowania przedszkolnego wszystkim dzieciom w wieku 3-6 lat miasto Częstochowa prowadzi przedszkola publiczne oraz oddziały przedszkolne w publicznych szkołach podstawowych.

W rekrutacji do przedszkoli i oddziałów w roku 2021 wzięło udział 1 439 kandydatów, z czego 1 338 zostało zakwalifikowanych, a 101 dzieciom, które nie zostały zakwalifikowane do żadnego przedszkola/oddziału przedszkolnego, gmina wskazała inne miejsce realizacji wychowania przedszkolnego.

Realizując zadanie zapewnienia opieki przedszkolnej wszystkim dzieciom, które mają prawo do korzystania z wychowania przedszkolnego Prezydent Miasta Częstochowy w roku 2021, jak w poprzednich latach ogłosił konkurs dla przedszkoli niepublicznych. W wyniku konkursu 6 przedszkoli niepublicznych uzupełnia sieć miejskich przedszkoli i oferują łącznie 426 miejsc dla dzieci w wieku 3-6 lat. Przedszkola te w 2021 r. otrzymały dotację, o której mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych oraz realizowały zadanie wychowania przedszkolnego na warunkach określonych w art. 17 ust. 1 ww. ustawy.

II. SFERA GOSPODARCZA

1. ROZWÓJ PRZESTRZENNY

W dziedzinie planowania przestrzennego, w 2021 r. prace planistyczne koncentrowały się głównie na opracowywaniu planów miejscowych w wielu dzielnicach naszego miasta.

Zakończono również sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania oraz ich zmian w dzielnicach: Grabówka, Częstochówka-Parkitka, Gnaszyn-Kawodrza, Dźbów, Ostatni Grosz, Błeszno i Stradom.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone w 2021r.

Lp.	Obszar objęty planem	ha
1	MPZ obejmujący obszary położone w Częstochowie, w dzielnicy Ostatni Grosz, w rejonie ulic: Bór i Równoległej – Uchwała nr 538.XXXVIII.2021 Rady Miasta	3
2	MPZ obejmujący obszar położony w Częstochowie, w dzielnicy Częstochówka-Parkitka, w rejonie ulic: Małopolskiej, Obrońców Westerplatte oraz Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego – Uchwała nr 552.XXXIX.2021 Rady Miasta Częstochowy z dnia 18 lutego 2021 r.	51
3	MPZ obejmujący obszar położony w Częstochowie, w dzielnicach: Gnaszyn-Kawodrza i Dźbów, w rejonie ulic: Przejazdowej, Lakowej i Drucianej oraz granicy administracyjnej miasta Częstochowy – Uchwała nr 598.XLIV.2021 Rady Miasta	42,3
4	MPZ obszaru położonego w Częstochowie w dzielnicy Grabówka, w rejonie ulic: Radomskiej i Ikara – Uchwała nr 599.XLIV.2021 Rady Miasta Częstochowy z dnia 20	12
5	MPZ obejmujący obszar położony w Częstochowie, w dzielnicach Błeszno i Stradom, w rejonie ulic: Jagiellońskiej, Królewskiej i Dojazdowej – Uchwała nr	29,3
6	MPZ obszaru położonego w Częstochowie w dzielnicy Stradom w rejonie ulic: Piastowskiej, Sabinowskiej oraz rzeki Konopki – Uchwała nr 662.LXVIII.2021 Rady	160

Na koniec 2021 r. w opracowaniu były 23 plany. Kontynuowano prace nad planami miejscowymi dla centrum miasta.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego rozpoczęte i pozostające w opracowaniu

Lp.	Obszar objęty planem	ha
1	Centrum – Dzielnica Śródmieście w rejonie ulic: Aleja Najświętszej Maryi Panny, Waszyngtona, Jasnogórska.	30
2	Centrum – Dzielnica Śródmieście w rejonie ulic: Aleja Najświętszej Maryi Panny, Wolności, Nowowiejskiego.	25

Lp.	Obszar objęty planem	ha
3	Centrum – Dzielnice Śródmieście i Stare Miasto w rejonie ulic: Aleja Najświętszej Maryi Panny, Piłsudskiego, Wolności – etap I.	6
4	Centrum – Dzielnice Śródmieście i Stare Miasto w rejonie ulic: Aleja Najświętszej Maryi Panny, Piłsudskiego, Wolności – etap II.	18
5	Centrum – Dzielnice Śródmieście i Stare Miasto w rejonie ulic: Aleja Najświętszej Maryi Panny, Krakowska, Piłsudskiego.	21
6	Centrum – Dzielnica Częstochówka-Parkitka w rejonie Rynku Wieluńskiego.	37
7	Centrum – Dzielnica Częstochówka-Parkitka teren Klasztoru na Jasnej Górze.	36
8	Centrum – Dzielnica Podjasnogórska w rejonie ulicy Św. Barbary.	48
9	Dzielnica Trzech Wieszców pomiędzy Alejami: Wolności, Niepodległości i Bohaterów Monte Cassino, a ulicami: Sobieskiego, Korczaka, Nowowiejskiego i 1 Maja.	46
10	Dzielnice Trzech Wieszców i Stare Miasto, pomiędzy Aleją Wolności, Aleją Niepodległości, a ulicami: Mielczarskiego i Krakowską oraz terenami kolejowymi.	67
11	Dzielnice Stare Miasto i Zawodzie-Dąbie, pomiędzy ulicą Krakowską i Aleją Wojska Polskiego.	25
12	Dzielnice: Lisiniec, Gnaszyn-Kawodrza oraz Stradom.	143
13	Dzielnica Wyczerpy-Aniołów, w rejonie ulic: Warszawskiej i Rzęsawskiej.	53
14	Dzielnice: Ostatni Grosz i Zawodzie-Dąbie, fragmenty dolin: rzeki Warty i rzeki Stradomki, na odcinku pomiędzy Aleją Pokoju a ulicą Rzeźnicką.	65
15	Dzielnica Częstochówka-Parkitka, w rejonie ulic: Mościckiego, Pasaż Stasieckiego i Bialskiej.	3
16	Dzielnica Grabówka, w rejonie ulicy Wiolinowej.	10
17	Dzielnica Grabówka, w rejonie ulicy Strefowej.	16
18	Dzielnica Gnaszyn-Kawodrza, w rejonie ulic: Głównej, Tatrzkańskiej i Warownej.	8
19	Dzielnica Grabówka, w rejonie ulicy Ikara.	12
20	Dzielnica Zawodzie-Dąbie, w rejonie ulic: Legionów, Hallera i Odlewników.	98
21	Dzielnica Błeszno, w rejonie ulic: Załogi i Grobla.	2

Lp.	Obszar objęty planem	ha
22	Dzielnica Częstochówka-Parkitka, w rejonie ulic: Poleskiej i Nowobialskiej.	18
23	Dzielnica Kiedrzyn, w rejonie ulicy Gruszowej.	87
24	Dzielnica Wyczerpy-Aniołów, w rejonie ulic: Batalionów Chłopskich i prof. Stanisława Kontkiewicza – zmiana planu.	3
25	Dzielnica Częstochówka-Parkitka, w rejonie ulic: Poleskiej, Łódzkiej i Obrońców Westerplatte – zmiana planu.	3,4
26	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący obszar położony w Częstochowie, w dzielnicy Częstochówka-Parkitka, w rejonie ulicy Obrońców Westerplatte.	2

W dniu 31 grudnia 2021 r. na terenie Częstochowy obowiązywało 75 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujących 4289 ha, co stanowiło około 26,85% powierzchni ogólnej miasta. Natomiast powierzchnia inwestycyjna miasta pokryta jest już w 75 %. Dalszą poprawę tego wskaźnika spowodują plany będące aktualnie w trakcie opracowania.

Wysokość aktualnych wskaźników planistycznych oraz po uwzględnieniu powierzchni miasta objętych planami będącymi w trakcie opracowania obrazują poniższe dane.

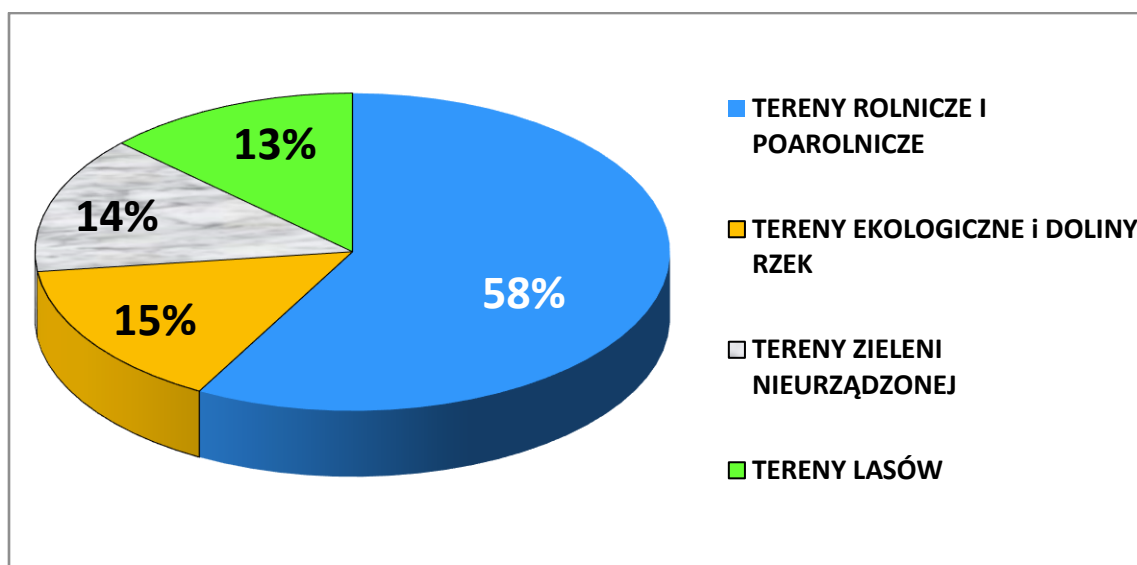
Obszar miasta objęty planami miejscowymi	4 289 ha
Wskaźnik pokrycia planistycznego liczony do ogólnej powierzchni miasta	26,85%
Wskaźnik pokrycia planistycznego do powierzchni zurbanizowanej miasta	74,9%

O atrakcyjności danego terenu dla potencjalnych inwestorów decyduje stopień pokrycia planami zagospodarowania zurbanizowanej części miasta. W przypadku naszego miasta jest to już prawie 75% tego obszaru.

Natomiast pozostała część miasta – **niezurbanizowana**, zajmująca 10.277 ha to:

- 58% powierzchni to tereny rolnicze
- 27% powierzchni to lasy i zieleń
- 15% powierzchni to tereny ekologiczne i doliny rzek

Podkreślić również należy, że Miasto sukcesywnie kontynuuje udostępnianie danych o przestrzeni miejskiej poprzez Zintegrowany system informacji przestrzennej. Jest to narzędzie, które łączy dane o przestrzeni miasta ze zbiorem narzędzi służących do zarządzania takimi danymi, w tym ich przeglądania, wyszukiwania i wykorzystywania w procesach decyzyjnych

W ramach zintegrowanego systemu informacji przestrzennej są bardzo popularnym wśród mieszkańców oraz inwestorów jest geoportal mieszkańca oraz geoportal inwestora. Stanowią one istotny i przyjazny element publikacji danych o mieście poprzez prezentację danych przestrzennych. W ramach Geoportalu mieszkańców uruchomiono również ogólnodostępny serwis WMS (Web Map Service), udostępniający wybrane zasoby mapowe zewnętrznym aplikacjom i serwisom internetowym – poprzez tzw. usługi sieciowe. Geoportal mieszkańca i Geoportal inwestora stanowią również istotny element promujący miasto, wzmacniający kontakt z mieszkańcami oraz inwestorami. W roku 2021 zarejestrowano ponad 40 000 odwiedzin na geoportalu, co daje liczbę 119 odwiedzin każdego dnia.

W 2021 r. poprzez zintegrowany system informacji przestrzennej została udostępniona ortofotomapa opracowana na podstawie zdjęć lotniczych wykonanych w dniach 27, 28 kwietnia oraz 9 maja 2021 r. Atutem nowej ortofotomapy jest to, że jest bardzo czytelna.

2. ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA MIASTA

Obwodnica miasta w ramach sieci TENT Bałtyk - Adriatyk oraz nowe połączenie A1, skróciło dystans lotniskiem Katowice – Pyrzowice do 20 min. Miasto wciąż posiada trzy lokalizacje nieruchomości w Katowickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej przy węzłach autostradowych i DK1! Miasto wybudowało już czwarty oddział Parku Technologicznego, a jego powierzchnię wynajęto. W planie zagospodarowania 550 h przeznaczono na działalność produkcyjną i tyle samo na usługową. Dzięki doskonałej lokalizacji i mądrej polityce kadrowej rośnie konkurencyjność miasta. Częstochowa ma łatwy dostęp do zasobów ludzkich - 8,5 mln osób w zasięgu 1,5 h. Firma produkcyjna max

w ciągu 50 dni jest w stanie skompletować wykwalifikowaną 100 osobową załogę. Rozbudowywana wciąż sieć dróg, nowoczesne szkoły techniczne i branżowe dostosowane do potrzeb gospodarki i osiem uczelni wyższych to duże atuty. Nasze miasto wyróżnia przekraczający 70% udział terenów potencjalnie inwestycyjnych objętych miejscowym planem zagospodarowania oraz wysoki współczynnik firm produkcyjnych. Świadczy to o dobrych warunkach do rozwoju biznesu oraz większych niż gdzie indziej możliwościach znalezienia poddostawców lub kooperantów.

W wyniku inwestycji firmy Hillwood powstała droga, z której skorzysta nie tylko inwestor, ale i mieszkańcy miasta oraz okolic. Centrum Logistyczne Hillwood zapewni kolejne miejsca pracy oraz umocni pozycję Częstochowy jako korzystnej lokalizacji dla inwestycji z obszaru logistyki i transportu. W 2021 roku, w mieście wciąż dominującą była branża motoryzacyjna i tu potentatem jest cały czas ZF zatrudniający przeciętnie ponad 5000 pracowników. ZF posiada na terenie miasta kilka dywizji: pasy bezpieczeństwa, poduszki powietrzne, centrum inżynieryjne, centrum zakupów, Centrum usług wspólnych oraz najmłodsze dziecko: **ZF Global Electronics**. Najnowszy zakład elektroniki produkuje najnowocześniejsze elementy systemów bezpieczeństwa do samochodów, czołowych światowych producentów. Zakład wciąż rekrutuje, zatrudnienie znajdują tu inżynierowie elektronicy także spoza terenu kraju. Zakład podejmuje współpracę z częstochowskimi szkołami w zakresie szkolenia kadr oraz z Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną także, poza relacjami inwestorskimi, w zakresie pozyskiwania kadr pracowniczych. Na terenie strefy funkcjonuje także jeden z dużych dostawców ZF – CGR Polska, który ma plany rozbudowy dotychczasowego zakładu na terenie strefy „Kusięcka” i zatrudnienie dodatkowych kadr. Zwrócić należy uwagę jednak na problem zaopatrzenia strefy „Skorki” w prąd, ponieważ spółka TAURON obrała obecnie nowe kierunki rozwoju.

W 2021 na uwagę zasługuje z pewnością nowa inwestycja firmy **TS Tech** – światowego potentata w branży siedzeń, który we wrześniu odkupił nieruchomości firmy GST przy ul. Legionów. Docelowo zakład zatrudniać będzie 200 pracowników jednak w 2022 zacznie od 50 osób.

W siłę rośnie też branża transportowa oraz usług okołotransportowych (usługi logistyczne i magazynowe). Przykładem jest firma **Hegelmann**, która rozpoczęła budowę flagowego biurowca firmy właśnie w Częstochowie, a pod koniec roku zakupiła dawny szpital hutniczy na potrzeby swoich pracowników. Także firma Oliwier ostatecznie przeniosła się z innej gminy do siedziby przy ul. Korfantego. Z pewnością wpływ na to ma doskonała lokalizacja miasta (A1, DK1) także w kontekście dostępu do wykwalifikowanych kadr w ciągu godziny drogi od miasta. Ulokowanie magazynów przez firmę Panattoni przy Częstochowskim Parku Technologicznym, inwestycja magazynowa firmy Hillwood przy DK, która także buduje nową drogę (ul. Jaskrowska), inwestycja Operatora ARP w Parku Technologicznym KUCELIN oraz szereg innych rozmów prowadzonych z potentatami branży świadczy o dużym zainteresowaniu Częstochową jako lokalizacją pod tę branżę i nie przewiduje się by sytuacja

uległa zmianie. Nawet przebudowa DK1 na częstochowskim odcinku nie powinna być problemem – przeciwnie – deweloperom jawi się raczej jako poprawa stanu infrastruktury.

HUTA Częstochowa Sytuacja Huty ISD, jednego z największych pracodawców, również jest już stabilna. Obecnie to Liberty Częstochowa - 28 maja 2021 r. **Liberty Częstochowa sp. z o.o.** wpłaciło całą cenę sprzedaży w kwocie 190 mln zł. Huta Częstochowa ma ambitne plany zwiększenia produkcji stali do miliona ton rocznie oraz realizacji ekologicznego programu Greensteel. Obecnie teoretyczne zdolności produkcyjne przedsiębiorstwa sięgają 800 tys. ton stali rocznie. Teren Huty, należącej do Liberty Częstochowa Sp. z o.o., to ponad 151 hektarów, na których znajdują się 92 budynki.

Huta Liberty już wypełnia swoje „zielone” zobowiązania. Instalację fotowoltaiczną na jej potrzeby zbuduje firma Solsafe. Takie „czyste” źródło energii oznacza oszczędności dla częstochowskiego zakładu, ale i korzyści dla miejskiego ekosystemu. Zgodnie z planami huty, prace przy budowie farmy fotowoltaicznej obok walcowni blach grubych mają się zakończyć już w marcu przyszłego roku.

Instalacja o mocy 450 kW ma zacząć działać natychmiast po uzyskaniu zgody na jej użytkowanie od Tauronu. Farma zasili oświetlenie terenu walcowni oraz rejon linii cięcia. Oszczędności dla Liberty Częstochowa – według przewidywań – mają sięgnąć 260 tys. zł rocznie. Tego rodzaju inwestycja wpisuje się w prowadzoną przez grupę Liberty w swoich zakładach na całym świecie politykę „Greensteel” – czyli produkcję wysokiej jakości stali w procesie przeróbki złomu w piecu elektrycznym zasilanym „zieloną” energią, z poszanowaniem środowiska naturalnego. Liberty ma w planach uruchomienie dla swoich potrzeb kolejnych instalacji fotowoltaicznych na terenie zakładu. Projektowana jest farma o mocy 3,5 MW. W sierpniu Liberty Częstochowa Sp. z o.o., nowy właściciel częstochowskiej Huty oraz Politechnika Częstochowska zawarły umowę o współpracy i podpisały list intencyjny m.in. w sprawie płatnych staży dla studentów. Miasto Częstochowa patronuje współdziałaniu przedsiębiorstwa i uczelni.

W 2020 produkcję wznowił już Guardian Glass, bo spektakularnej rozbudowie zakładu, a w 2021 **Stoelzle Częstochowa** wybudowało magazyn logistyczny (ponad 20 000 m²) i rozbudowa trwa dalej. Dynamika sprzedaży terenów objętych statusem stref jeszcze w 2014 r. przed zmianą ustawy o SSE nieco spadła. Sytuacja ta wynika z faktu sprzedaży znacznej ilości działek będących oferowanych przez miasto jeszcze przed rokiem 2020. W chwili obecnej większość inwestorów już prowadzi działalność na zakupionych terenach, na pozostałych rozpoczęły się lub trwają nowe inwestycje. Zainteresowanie halami produkcyjnymi pod wynajem (na terenach ze statusem sse) było na tyle duże, że Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A. postawiła nową, przyległą do pierwszego budynku, hali na wynajem. Trwają rozmowy na temat sprzedaży kolejnych. Dodatkowym stymulantem jest fakt uruchomienia autostrady A1 przebiegającej w bezpośrednim sąsiedztwie terenu inwestycyjnego „Skorki” i przygotowywanego przez miasto „Skorki II” (ok. 30 metrów w linii prostej od A1)

Częstochowa stała się atrakcyjna dla deweloperów. Po wybudowaniu węzłów przesiadkowych przy ul. Piłsudskiego i rewitalizacji Starego Rynku, deweloperzy odkryli, że ta dzielnica miasta ma wielki potencjał. Pierwszą i bardzo odważną inwestycją jest rewitalizacja Fabryki Guzików POLGAL przez firmę De Silva House (powstaną tam mieszkania w wysokim standardzie od 28 m² do 78 m²), a kolejną budowa apartamentowca Katedralna przez firmę Pekabex. Trwają również rozmowy na temat innych lokalizacji na Starym Mieście, które sprawią, że będzie można przywrócić tamtej części miasta jej dawną funkcjonalność.

Wielu pracodawców z Częstochowy, ściśle współpracuje z miastem i wspiera wiele inicjatyw: ekologicznych, edukacyjnych, społecznych, etc. Sytuacja ta wpływa znacznie na poprawę klimatu biznesowego w mieście i pośrednio ma bardzo duży wpływ na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta. Miasto ujmowane jest w rankingach i raportach czołowych firm consultingowych. Ostatnim jest raport Cushman & Wakefield dotyczącym alternatywy lokalizacyjnej dla branży BSS, Zaznaczyć jednak należy, że ze względu na światową sytuację pandemii sytuacja branży usług dla biznesu zmieniła swoje oblicze i w związku z możliwościami pracy kadr w formie zdalnej, nieco zmalało zainteresowanie deweloperów budową nowych powierzchni biurowych. Od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w świetle Zawiadomienia Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art.107 ust 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. U.E 2016/C 262/01) z pomocą publiczną mamy do czynienia, w sytuacji, gdy zachowane są łącznie następujące warunki:

- pomoc udzielana jest przez państwo lub ze środków publicznych,
- jej beneficjent uzyskuje przysporzenie na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku,
- pomoc ma charakter selektywny,
- zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji oraz wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 roku w Mieście Częstochowa udzielono pomocy publicznej kwocie 65 495 028,86 zł tj. 13 042 786,21 Euro. Przedsiębiorcy otrzymali 57 666 665,68 zł pomocy publicznej udzielonej przez Miasto za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie (ok. 88,05% pomocy publicznej). Przedsiębiorcy korzystali również ze zwolnień z podatku od nieruchomości na podstawie gminnych programów pomocowych. Wartość zwolnienia z podatku od nieruchomości wynosiła 5 554 660 zł i stanowiła ok. 8,48 % pomocy publicznej ogółem udzielonej przez Miasto.

W 2021 roku podatnicy korzystali na podstawie następujących programów pomocowych ze zwolnienia z podatku od nieruchomości na podstawie nabytych wcześniej praw do zwolnienia (uchwały

o pomocy regionalnej wygasły z dniem 31.12.2020r., natomiast uchwała o pomocy de minimis z dniem 30.06.2021r.):

- Uchwała Nr 157/XIV/2007 Rady Miasta Częstochowy z dnia 27 sierpnia 2007 roku w sprawie zwolnienia z podatku od nieruchomości w ramach pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją – 1 012 204 zł (1 przedsiębiorca korzystał ze zwolnienia w 2021r.);
- Uchwała Nr 315/XX/2012 Rady Miasta Częstochowy z dnia 29 marca 2012 roku w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości w ramach programu pomocy de minimis na tworzenie nowych miejsc pracy – 77 282 zł (4 przedsiębiorców korzystało ze zwolnienia 2021r.);
- Uchwała Nr 316/XX/2012 Rady Miasta Częstochowy z dnia 29 marca 2012 roku w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości stanowiącego regionalną pomoc inwestycyjną – 74 466 zł (2 przedsiębiorców korzystało ze zwolnienia w 2021r.);
- Uchwała Nr 860/XLIX/2014 Rady Miasta Częstochowy z dnia 20 lutego 2014 roku w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości w ramach programu pomocy de minimis na tworzenie nowych miejsc pracy (ze zmianami na podstawie Uchwały Nr 544.XL.2017 Rady Miasta Częstochowy z dnia 24 kwietnia 2017 roku oraz 191.XVII.2019 z 26 września 2019r.) – 4 465 174 zł (69 przedsiębiorców korzystało ze zwolnienia w 2021r.);
- Uchwała Nr 118.XIII.2015 Rady Miasta Częstochowy z dnia 2 lipca 2015 roku w sprawie zwolnienia z opodatkowania nieruchomości położonych w Częstochowie stanowiącego regionalną pomoc inwestycyjną zmienionej uchwałami 614.XLV.2017 i 38.IV.2018 – 189 266 zł (2 przedsiębiorców korzystało ze zwolnienia w 2021r.).

W 2021r. Rada Miasta Częstochowy podjęła uchwałę mającą na celu wsparcie działań innowacyjnych i badawczo-rozwojowych. Na podstawie Uchwały Nr 566.XLII.2021 Rady Miasta w sprawie zwolnień z podatku od nieruchomości w zakresie regionalnej pomocy inwestycyjnej na wspieranie nowych inwestycji na terenie Miasta Częstochowy nie skorzystał żaden podmiot (nie wpłynął żaden wniosek).

PROJEKT „TERAZ LEPSZA PRACA”

Na podstawie Uchwały Nr 860/XLIX/2014 Rady Miasta Częstochowy z dnia 20 lutego 2014 roku w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości w ramach programu pomocy de minimis na tworzenie nowych miejsc pracy (ze zmianami na podstawie Uchwały Nr 544.XL.2017 Rady Miasta Częstochowy z dnia 24 kwietnia 2017 roku oraz 191.XVII.2019 z 26 września 2019r.) prawo do zwolnienia z podatku od nieruchomości od momentu jej wejścia w życie do dnia 31.12.2021 nabyło 124 przedsiębiorców. W efekcie końcowym do dnia obowiązywania uchwały tj. do 30 czerwca 2021 zostało utworzonych 590 nowych miejsc pracy.

- **Program Fair Play** został stworzony by praca dawała mieszkańcom poczucie szacunku oraz satysfakcji, a przede wszystkim bezpieczeństwa, aby na rynku pracy w Częstochowie obowiązywały

zasady fair play, a przedsiębiorcy działający według tych reguł będą odznaczani Certyfikatem Lepszej Pracy, a nad pracownikami czuwać ma Rzecznik Praw Pracownika, do którego zadań należy promowanie uczciwego zatrudnienia oraz wsparcie w przypadku trudnej sytuacji w pracy.

- **Centrum Lepszych Miejsc Pracy:** znajdujące się w budynku Urzędu Miasta Częstochowy, przy ul. Waszyngtona 5 w pokoju nr 112 (Centrum Obsługi Inwestora). W ramach CLMP działa również portal o nazwie „Teraz Lepsza Praca” pod adresem: www.praca.czestochowa.pl, umożliwiający spotkanie się w jednym miejscu uczniów szkół ponadpodstawowych, przedsiębiorców i mieszkańców chcących zmienić lub znaleźć pracę;
- **Cel: Twój Rozwój:** inicjatywy służące podnoszeniu kwalifikacji osób, które chcą mieć lepszą pracę i stawiają na rozwój swoich kompetencji zawodowych.
W ramach programu funkcjonują: Ulgi premiujące pracodawców, Rzecznik Praw Pracownika, Certyfikat Lepsza Praca W znalezieniu lepszej pracy czy kwalifikacji poszukiwanych na rynku, pomagają szkolenia i kursy podnoszące kompetencje pracowników.
Program jest na bieżąco realizowany. - zorganizowano m.in.: e-ferie z MINECRAFT i Targi ZAWODOWIEC online.

Centrum Lepszych Miejsc Pracy (Centrum Obsługi Inwestora)

W Częstochowie udało się podwoić liczbę nowych miejsc pracy. Teraz trzeba zadbać o to, by były to miejsca lepsze i bezpieczne, by ilość przeszła w jakość. Dlatego powstało Centrum Lepszych Miejsc Pracy, dzięki któremu bez wychodzenia z domu pracownik może znaleźć pracę, a firmy fachowców. Centrum to miejsce łączące nasze dotychczasowe działania. To miejsce, w którym "spotkają się" pracodawcy z pracownikami, a także uczniami szkół. Wystarczy kliknąć praca.czestochowa.pl. W ramach CLMP funkcjonuje portal **praca.czestochowa.pl**, znajdują się tu kompleksowe informacje na temat szkół, pracowników, pracodawców oraz zawodów w Częstochowie zebrane w jednym miejscu. Szczególnie istotną wartością portalu jest ukazanie oferty wszystkich szkół technicznych, które prezentują swoje osiągnięcia i profile kształcenia. Znacznie usprawnia to proces komunikacji pomiędzy szkołą, a przedstawicielami biznesu i przemysłu.

PROGRAM AKADEMICKA CZĘSTOCHOWA

Program Akademia Częstochowa powstał ze względu na potrzebę wsparcia i promocji częstochowskich publicznych uczelni wyższych, które w bezpośredni sposób przyczyniają się do promocji gospodarczej miasta, a tylko ścisła współpraca pomiędzy samorządem, uczelniami wyższymi i biznesem może zagwarantować właściwe kształcenie kadr inżynierskich i zarządzających dla inwestorów.

Ze względu na zmianę ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wprowadzono zmiany w prawie miejscowym regulujące zasady przyznawania dotacji dla publicznych uczelni wyższych oraz w sprawie

nagród i wyróżnień dla absolwentów tychże uczelni.

Zasady działania Programu AKADEMICKA CZĘSTOCHOWA regulują w chwili obecnej dwa akty prawa miejscowego:

- Zarządzenie 665.2019 Prezydenta Miasta Częstochowy z dnia 2 grudnia 2019 w sprawie określenia zasad udzielenia dotacji celowych z budżetu miasta Częstochowy dla uczelni publicznych z terenu miasta Częstochowy.
- Zarządzenie nr 662.2019 Prezydenta Miasta Częstochowy z 2 grudnia 2019 w sprawie zmiany zarządzenia w sprawie ustanowienia Nagrody Prezydenta Częstochowy za najlepszą pracę inżynierską, licencjacką, magisterską lub doktorską związaną z promocją Częstochowy.

Na podstawie powyższych uregulowań w 2021r. przeznaczono środki:

- na promocję częstochowskich uczelni - 22 000 zł,
- na doposażenie laboratoriów i środki trwałe - 68 000 zł
- Nagroda Prezydenta Miasta Częstochowy za najlepszą pracę inżynierską, licencjacką, magisterską lub doktorską związaną z promocją Częstochowy: 6000 zł:
  - dla Emila Kulińskiego - 3 000 zł
  - dla Aleksandry Ryś - 1 000 zł
  - dla Marleny Przybylskiej - 1 000 zł
  - dla Laury Słotwińskiej - 1 000 zł

PROGRAM "AKADEMICKA CZĘSTOCHOWA 2021"

Lp.	Uczelnia	Nazwa zadania	Kwota dotacji (PLN)
1	Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. J. Długosza	Promocja rekrutacji "Studuj w Częstochowie"	10 000,00
2	Politechnika Częstochowska	Promocja Częstochowskiego Uniwersytetu Młodzieżowego	2 000,00
3	Politechnika Częstochowska	"Studuj w Częstochowie" Promocja rekrutacji na studia w roku akademickim 2021/2022	10 000,00
4	Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. J. Długosza	Utworzenie Uniwersyteckiego Centrum Wirtualnej Rzeczywistości w budynku Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego	25 000,00
5	Politechnika Częstochowska	Promocja PCz i miasta poprzez budowę stanowiska PV i prowadzenie badań wykorzystania energii odnawialnej na Eco-mobilnej jednostce naukowo-badawczej	17 000,00
6	Politechnika Częstochowska	Promocja uczelni poprzez popularyzację zajęć z wykorzystaniem robotów edukacyjnych w ramach diagnostycznego laboratorium	16 000,00
7	Politechnika Częstochowska	Doposażenie laboratorium: zakup interaktywnych urządzeń	10 000,00

Program DOSTĘPNY LEKARZ został zamieniony na „Częstochowa dla Medyków”

W ramach Częstochowy dla Medyków stypendia przyznano siedmiu pielęgniarkom z częstochowskich uczelni. Stypendia będą kontynuowane w 2022. Podpisano także umowy z wyłonionymi w ubiegłym roku stypendystami z kierunków lekarskich.

JURAJSKI KONGRES GOSPODARCZY:

Jest to impreza cykliczna mająca na celu przede wszystkim promocję subregionu północnego Województwa Śląskiego. W 2021 impreza odbyła się w Hotelu Arche wraz z warsztatami employer brandingu oraz Galą Jurajskiego Produktu Roku.

PROMOTOR CZĘSTOCHOWSKIEJ GOSPODARKI:

Wyróżnienia zostały przyznane za wyjątkowe zaangażowanie w działania na rzecz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz tworzenie klimatu dla biznesu i nowych inwestycji. Mają na celu rozwijanie aktywności obywatelskiej oraz promowanie rozwoju gospodarczego miasta. W roku 2020, w związku z bezprecedensową pomocą dla szpitali i placówek medycznych, wyróżnieni zostali:

X-KOM sp. z o.o.

ELTROX - E-COMMERCE PARTNERS sp. z o.o.

F.U.H. INVESTBUD Jarosław Kasprzyca

P.H.U. Jakubex

Salon Dekorian Home w Częstochowie - P.H."MAM" Sp. z o.o.

P.H.U. TAR - MAG

KILMEK - PLAST Sp. z o.o., sp. k

PROJEKT ZAWODOWA CZĘSTOCHOWA

Wykwalifikowane, gotowe i chętne do pracy kadry to najcenniejszy kapitał miasta. Aby go jednak stworzyć nie wystarczy duża ilość szkół średnich. Uczniowie szkół, głównie technicznych i branżowych, muszą uczyć się w klasach profilowanych zgodnie z realnym zapotrzebowaniem rynku pracy. Od roku 2015 Centrum Obsługi Inwestora promuje częstochowskie szkoły techniczne w ścisłej współpracy z przedsiębiorcami, a także z samorządem gospodarczym oraz Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną S.A. W mieście powstały liczne projekty zacieśniające współpracę szkół z biznesem jak choćby „Zawodowa Współpraca” w kilku edycjach, w ramach której powstała na przykład jedyna w tej części Europy klasa kształcąca zegarmistrzów. Od lat Centrum Obsługi Inwestora organizuje także wraz z przedsiębiorcami dużą imprezę targową promującą nasze szkoły wśród uczniów całego Subregionu Północnego Województwa Śląskiego.

TARGI SZKOLNE ZAWODOWIEC V

Projekt targowy, nowoczesny w swojej formule. Promuje szkolnictwo techniczne i branżowe w mieście. Szkoły prezentują się wraz ze swoimi partnerami biznesowymi – pracodawcami, u których uczniowie odbywają praktyki i absolwenci znajdują zatrudnienie. W 2021 r. targi odbyły się w formie online.

OCHRONA ŚRODOWISKA

Sukcesywne podwyższanie atrakcyjności inwestycyjnej miasta wymaga także działań w zakresie ochrony klimatu. Dlatego też Miasto Częstochowa od wielu lat udziela dotacji celowych z budżetu

miasta dla osób fizycznych, na zadania polegające na modernizacji systemów grzewczych, montażu kolektorów słonecznych oraz usuwania wyrobów budowlanych zawierających azbest. Wspierany jest montaż instalacji fotowoltaicznych.

W 2021r. udzielono z budżetu miasta dotacji na zadania w zakresie:

- a) **na modernizację systemów grzewczych - Dotację otrzymało 53 mieszkańców miasta w łącznej kwocie 230 tys. zł.** z przeznaczeniem na zdemontowanie i zlikwidowanie źródła ciepła starego typu opalanego węglem, miałem, koksem i zastąpieniu go podłączeniem do sieci centralnego ogrzewania, ogrzewaniem elektrycznym, pompą ciepła, kotłem gazowym lub olejowym.
- b) **montaż instalacji fotowoltaicznych- Dotację otrzymało 8 mieszkańców w łącznej kwocie 40 tys. zł.** z przeznaczeniem na dofinansowanie zakupu i montażu instalacji fotowoltaicznych na potrzeby budynków mieszkalnych jednorodzinnych.
- c) **unieszkodliwienie azbestu – Dotację otrzymało 2 mieszkańców na łączną kwotę 3 tys. zł.** – z przeznaczeniem na dofinansowanie demontażu, transportu oraz unieszkodliwienia wyrobów budowlanych zawierających azbest.

3. SPECJALNE STREFY EKONOMICZNE

Wprowadzenie

Od 2018 roku na terenie Rzeczypospolitej Polskiej obowiązuje Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji (Dz.U. 2018 poz. 1162), która zastąpiła Ustawę z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych, zmienia ona zasady ustanawiania terenów objętych statusem SSE i narzuca rejonizację w podziale kraju. Na podstawie tejże ustawy tereny inwestycyjne na obszarze miasta Częstochowa znalazły się w strefie oddziaływania KSSE S.A. Zmieniło to także sytuację terenu inwestycyjnego przy ul. Korfantego – właściwą dla wydania pozwolenia w zakresie pomocy publicznej jest KSSE S.A., a nie SSE Euro – Park Mielec jak dotychczas. Zaznaczyć należy, że nowa Ustawa nazywana potocznie PSI – Polską Strefą Inwestycji w praktyce działa dopiero od końca 2018 r. ze względu na brak aktów wykonawczych do Ustawy.

Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. – pozycję na rynku buduje od dwóch dekad, obejmując swym zasięgiem województwo śląskie oraz 6 powiatów województwa opolskiego. Od lat jest liderem w Polsce pod względem liczby pozyskanych inwestycji i tworzonych miejsc pracy. Obecnie działa w niej ponad 540 przedsiębiorstw, które łącznie zainwestowały około 44 mld złotych i stworzyły 90 000 miejsc pracy. Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. (KSSE) została uznana w rankingu FDI Business Financial Times 2021 najlepszą strefą ekonomiczną w Europie, i drugą na świecie, po Dubaju.

W październiku 2019 Częstochowa podpisała z KSSE **nową umowę na zarządzanie gruntami inwestycyjnymi oraz porozumienie o wzajemnej promocji i wsparciu szkolnictwa technicznego.**

Intensywne działania Częstochowy z zakresu promocji szkolnictwa zawodowego, aktywizowania szkół

i przedsiębiorców w zakresie wzajemnej współpracy stały się argumentem dla Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej by zaprosić miasto jako jednego z ośmiu partnerów do projektu „Śląskie Zawodowcy” – projekcie kluczowym z zakresu szkolnictwa branżowego i technicznego w Województwie Śląskim.

Na terenie miasta wciąż znajdują się tereny w obszarze oddziaływania KSSE, które zachowały swój status, oprócz przedsiębiorców inwestujących na tych terenach o pomoc publiczną w ramach SSE mogą ubiegać się także przedsiębiorcy będący właścicielami nieruchomości znajdującymi się poza terenami wcześniej wyznaczonymi. W sumie, od czasu (2014 r.) funkcjonowania terenów SSE w Częstochowie do końca 2021 r. przeprowadzono 35 przetargów i rokowań, utworzono ponad 1200 nowych miejsc pracy i zachowano 6962 przy deklarowanych nakładach minimalnych 1 miliard 757 miliony 800 tysięcy złotych. Miasto zainwestowało dotąd w przygotowanie terenów inwestycyjnych kwotę 28 milionów złotych.

W 2021 r. decyzję o pomocy publicznej na terenie KSSE, w strefie „Skorki” uzyskali:

- 1) FKR Sales Sp. z o. o.
- 2) ZF Automotive Systems Poland Sp. z o. o.

W okresie 2014-2021

- **35 PRZETARGÓW i ROKOWAŃ**
- Nowe miejsca pracy: **1 206**
- Utrzymane miejsca pracy: **6 962**
- Deklarowane nakłady inwestycyjne: **1 mld 757 mln 800 tys. zł**
- Nakłady miasta na przygotowanie terenów stref ekonomicznych: **28 mln zł**

TERENY INWESTYCYJNE SSE 2014-2021

Lp.	Tereny SSE	Ilość nowych miejsc pracy	Utrzymane zatrudnienie	Deklarowane nakłady inwestycyjne (PLN)
1	Teren inwestycyjny KSSE „KUSIĘCKA”	416	560	141 100 000,00
2	Teren inwestycyjny KSSE „KORFANTEGO”	282		85 600 000,00
3	Teren inwestycyjny KSSE „SKORKI”	248	4 786	369 500 000,00
4	Przedsiębiorcy objęci statusem KSSE poza strefą	260	1 616	1 161 600 000,00
łącznie:		1206	6962	1 757 800 000,00

TERENY INWESTYCYJNE KSSE „KUSIĘCKA” 2014-2021 (wydane decyzje w KSSE)

Lp.	Nazwa firmy	Termin przetargu	Nowe miejsca pracy	Utrzymane zatrudnienie	Deklarowane nakłady inwestycyjne (PLN)
1	ViperPrint Sp. z o.o.	2015	10	73	6 100 000,00
2	Hufgard Optolith Bauprodukte Polska Sp. z o. o	2015	10		4 000 000,00
3	CGR Polska Sp. z o. o	2015	30	71	22 400 000,00
4	Enckel Sp. z o. o	2015	50		9 200 000,00
5	„LiM” Kowolik Sp. jawna	2015	14		3 500 000,00
6	BDG Produkcja Sp. z o.o.	2016	25	1	4 500 000,00
7	ZF Automotive System Poland Sp. z o.o.	2017	200	304	13 000 000,00
8	SELTRE Production APC- BACK EUROP Polska sp. z o. o., sp.k.	2018	8		8 000 000,00
9	ZF Automotive System Poland Sp. z o.o.	2018	30		43 300 000,00
10	ETQA Sp. z o.o.	2018	10	72	12 700 000,00
11	F.H.U. ARGO Śmierciak Paweł	2019	4	14	2 100 000,00
12	Halter Consulting Sp. z o.o.	2020	25	25	12 300 000,00
łącznie:			416	560	141 100 000,00

TERENY INWESTYCYJNE KSSE „KORFANTEGO” (kiedyś EURO-PARK MIELEC) 2014-2021

Lp.	Nazwa firmy	Termin przetargu	Ilość nowych miejsc pracy	Deklarowane nakłady inwestycyjne (PLN)
1	X-kom Sp. z o. o	2014	40	38 000 000,00
2	Retail Service Sp. z o. o	2014	150	2 500 000,00
3	STALTIM STAWIARSCY Sp. j.	2016	15	3 000 000,00
4	NSTEEL Sp. z o.o.	2017	42	24 600 000,00
5	KEBE Poland Sp. z o.o.	2018	35	17 500 000,00
łącznie:			282	85 600 000,00

TERENY INWESTYCYJNE KSSE „SKORKI” 2014-2021

Lp.	Nazwa firmy	Termin przetargu	Ilość nowych miejsc pracy	Utrzymane zatrudnienie	Deklarowane nakłady inwestycyjne (PLN)
1	WIKO Sp. z o.o.	2015	11	17	10 000 000,00
2	PMS4i Sp. z o.o.	2017	10		3 700 000,00
3	PROMATEKMEDIA J. Pogorzelska	2017	7	7	2 000 000,00
4	Kubara Sp. z o.o.	2017	12	49	12 000 000,00
5	SteriService Sp. z o.o.	2017	10		8 500 000,00
6	Electroline SA	2017	10	20	6 200 000,00
7	ZF TRW	2017	100	4 082	88 000 000,00
8	SGP Group Sp. z o.o.	2017	10	175	4 500 000
9	Linmot Sp. z o.o.	2017	3	16	1 300 000
10	SGP Group Sp. z o.o.	2018	10	253	3 300 000
11	FKR Sales Sp. z o.o.	2021	15	19	2 200 000,00
12	ZF Automotive System Poland Sp. z o.o.	2021	50	148	227 800 000,00
łącznie:			248	4 786	369 500 000,00

TERENY INWESTYCYJNE OBJĘTE STATUSEM SSE 2014-2021

Lp.	Nazwa firmy	Termin przetargu	Nowe miejsca pracy	Utrzymane zatrudnienie	Deklarowane nakłady inwestycyjne (PLN)
1	TRW Sp. z o.o.	2014	100	209	3 800 000,00
2	GST Automotive Safety Poland Sp. z o.o.	2014	12		8 000 000,00
3	Guardian Częstochowa Sp. z o.o.	2016	8		244 600 000,00
4	TRW Sp. z o.o.	2016	30		46 800 000,00
5	Guardian Częstochowa Sp. z o.o.	2017	90	351	697 400 000,00
6	Stoelzle Częstochowa Sp. z o.o.	2020	20	1056	161 000 000,00
łącznie:			260	1616	1 161 600 000,00

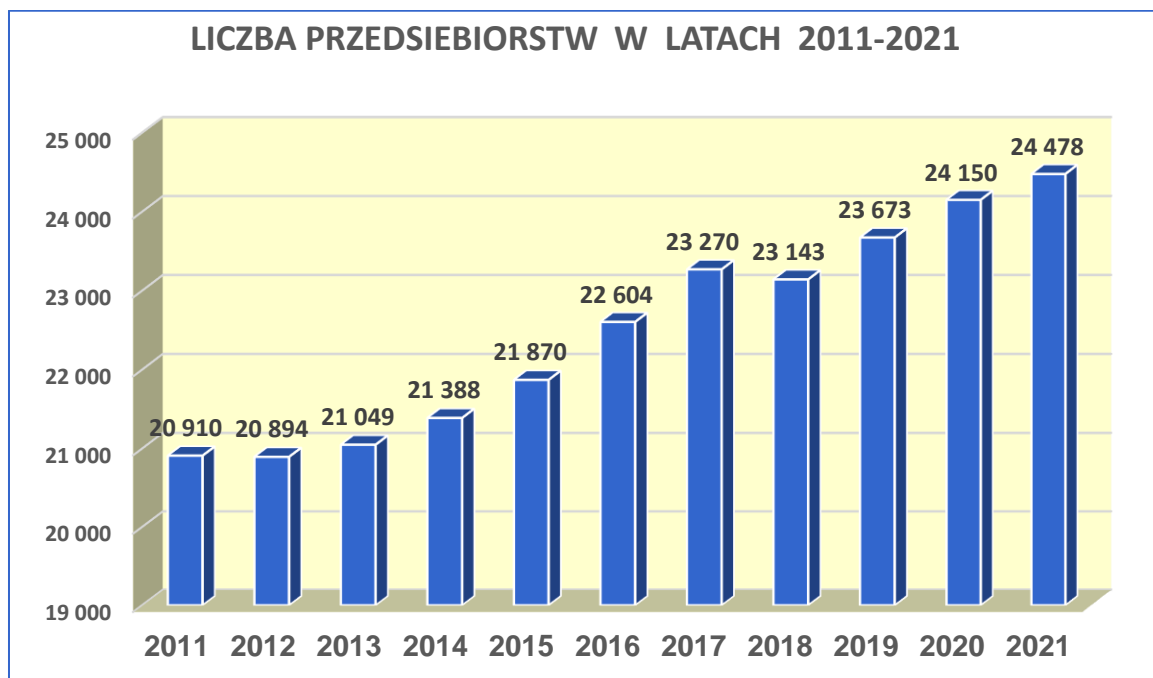
4. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W MIEŚCIE

W roku 2021, trwający wciąż stan pandemii spowodował, że obsługa przedsiębiorców w UM odbywała się po wcześniejszym umówieniu się przez telefon. Dużym zainteresowaniem cieszył się wciąż punkt doradczy dla osób rozpoczynających działalność i mikro przedsiębiorców utworzony w ramach „Programu Wspierania Przedsiębiorczości i Tworzenia Nowych Miejsc Pracy w Częstochowie na lata 2013-2018”. Stan epidemii ogłoszony z powodu COVID-19 spowodował, że osoby prowadzące działalność oraz przyszli przedsiębiorcy chętniej korzystali z telefonicznej i elektronicznej formy kontaktu z urzędem. Z pomocą urzędników przedsiębiorcy uczyli się zakładać profil zaufany, a następnie drogą elektroniczną załatwiali swoje urzędowe sprawy.

Ogólna liczba przedsiębiorców w naszym mieście na koniec 2021 roku wynosiła 24 478,

Należy zauważyć, że nawet w tak trudnym czasie utrzymuje się w Częstochowie tendencja wzrostowa tej grupy przedsiębiorców.

Obrazuje to poniższy wykres.

Utrzymanie tendencji wzrostowej jest między innymi wynikiem tworzenia dla przedsiębiorców dogodnych warunków funkcjonowania i rozwoju. Służą temu realizacja szeregu programów, łączących wspólne potrzeby i interesy zarówno inwestorów, będących pracodawcami, jak i pracowników oraz uczelni kształcących przyszłe kadry np.:

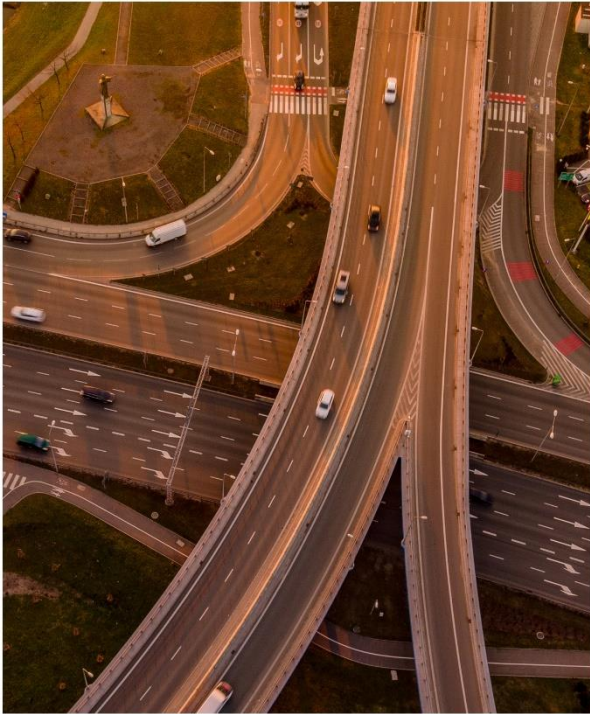
5. NAKŁADY INWESTYCYJNE INWESTORÓW

Deklarowane MINIMALNE nakłady inwestycyjne na terenach Specjalnej Strefy Ekonomicznej wynoszą na koniec roku 2021: **1 763 700 000 zł**

Zatrudnienie utrzymane (wraz z terenami nie objętymi statusem, ale będącymi w strefie oddziaływania) to: **6967**, a do tego nowe, deklaratoryjne miejsca pracy to minimum: **1096**.

6. TRANSPORT I DROGOWNICTWO

PROGRAM „LEPSZA KOMUNIKACJA”

Programy: Lepsza Komunikacja

W ramach Programu realizowano działania i zadania w trzech sferach:

- Lepsza komunikacja rowerowa
- Lepsza komunikacja publiczna
- Lepsza komunikacja drogowa

Lepsza komunikacja rowerowa

Od 2018 roku w mieście wprowadzono system roweru miejskiego. Powstało 20 stacji użyczających mieszkańcom 185 rowerów (30 spośród nich było wyposażonych w foteliki dziecięce). Dzięki inwestycjom z Budżetu Obywatelskiego zwiększyła się liczba stacji dokujących i samych jednośladów. Cały system liczy już sobie 215 rowerów dostępnych przy 23 stacjach. W 2021 roku skończył się obowiązująca dotąd umowa z operatorem. Kontynuowany jest również projekt budowy systemu ścieżek rowerowych łączących dzielnice miasta i gminy ościenne. Uwzględniono dogodną infrastrukturę do obsługi ruchu rowerowego przy planowaniu centrów przesiadkowych. Na koniec 2021 roku sieć dróg rowerowych w mieście liczyła 86 km.

Lepsza komunikacja publiczna

Trwa proces wymiany taboru autobusowego MPK. **W 2021 roku zakupiono 15 całkowicie nowych, elektrycznych autobusów marki Autosan wraz z infrastrukturą do ładowania. Za kwotę ok. 90 mln. zł. zakupiono 10 nowoczesnych tramwajów typu Twist 2 generacji. Prowadzona jest wymiana i modernizacja wiat przystankowych.** Wdrożono aplikację informującą zdalnie pasażerów o rozkładzie jazdy i lokalizacjach oczekiwanych autobusów. W ramach realizowanego projektu centrów przesiadkowych powstały trzy przyjazne miejsca obsługi ruchu pasażerskiego, zaopatrzone w elektroniczny system dynamicznej informacji pasażerskiej. SDiP jest ponadto obecny na 47 innych przystankach. To zsynchronizowany system informujący o rzeczywistym czasie przyjazdu danego pojazdu komunikacji miejskiej. Wyświetlane są także komunikaty o utrudnieniach i zagrożeniach (dostępne są także komunikaty głosowe, 1000 osób niedosłyszących z miasto otrzymało piloty do zdalnego wywoływania komunikatów). **Zakończono realizację wielkiej przebudowy starej linii tramwajowej, największe tego typu zadanie od czasów budowy linii w 1959 r. Przebudowie uległo 14 km linii pełnej infrastruktury tramwajowej od Północy do Rakowa.** W większości autobusów i tramwajów dostępne są automaty biletowe do płatności gotówkowych i bezgotówkowych, w części pojazdów wprowadzono możliwość zakupu biletu jednorazowego poprzez użycie zbliżeniowej karty płatniczej oraz korzystanie z aplikacji typu Google Pay czy Android Pay na smartfonach, a także za pomocą innych urządzeń z funkcją płatności zbliżeniowych, takich jak opaska czy zegarek.

Lepsza komunikacja drogowa

Realizacja projektu prowadzona jest zgodnie z uchwałami budżetowymi. Projekt obejmuje następujące obszary działań:

- realizacja dużych inwestycji drogowych, współfinansowanych środkami unijnymi (m.in. modernizacja DK-91 (dawnej DK-1) za 179 mln zł, DK-46 ulice: Główna i Przejazdowa wraz z budową drogowego obejścia ul. św. Barbary za 98 mln zł),
- w 2021 zakończono budowę odwodnienia dzielnicy Północ wraz z przebudową ul. św. Brata Alberta (za ok. 12,5 mln zł)
- zrealizowana została przebudowa ul. Mirowskiej na odcinku od ul. Nadrzecznej do ul. Michała Faradaya 9,9 mln zł
- zakończono budowę drogi łączącej ul. Jaskrowską z ul. Warszawską (wraz z budową ronda i sięgacza), w rejonie ulicy Warszawskiej, Alei Jana Pawła II i Alei Wojska Polskiego w Częstochowie za kwotę ok. 6,8 mln zł
- w 2021 r. kontynuowana była przebudowa ul. Złotej od Legionów do Mirowskiej (8,6 mln zł)
- zakończyła się rozbudowa ul. Tadeusza Boya Żeleńskiego wraz z budową drogi rowerowej (ul. Wolności i Sobieskiego) – 3,4 mln zł
- zakończono trwająca od poprzedniego roku wymiana 694 opraw oświetleniowych na nowoczesne typu LED za łącznie ok. 4,5 mln zł
- w 2021 roku przebudowany został układ drogowy w obrębie al. Niepodległości (6,5 mln zł)
- przebudowane zostało rondo na skrzyżowaniu ul. Legionów z ul. Żużłową (1,2 mln zł)
- w 2021 roku przebudowana została ul. Mączna (1,2 mln zł)
- Rozpoczęto budowę odwodnienia zlewni ulicy Traugutta wraz z jej przebudową – (8,8 mln zł);
- w 2021 roku rozpoczęto budowę drogowego przedłużenia ul. Jesiennej do ul. Bór wraz z przebudową jej istniejącego śladu (15,5 mln zł)

Utrzymanie i rozbudowy układu komunikacyjnego

W ramach tak strategicznej płaszczyzny działania realizowano szereg przedsięwzięć w kilku obszarach:

- kontynuacja zadań inwestycyjnych rozpoczętych w latach ubiegłych oraz realizacja nowych zadań w zakresie przebudowy układu komunikacyjnego, modernizacji miejskiego systemu infrastruktury drogowej oraz poprawy życia mieszkańców poszczególnych dzielnic miasta,
- pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację inwestycji drogowych,
- poprawa organizacji ruchu drogowego i parkowania,
- remonty i utrzymanie majątku drogowego,
- budowa i modernizacja oświetlenia drogowego.

Kontynuacja zadania inwestycyjnego rozpoczętego w 2019 r. a zakończonego w 2021 r.:

Odwodnienie dzielnicy Północ w Częstochowie. Inwestycja została zakończona. Zakres zadania powierzchnia objęta systemem zagospodarowania wód opadowych 0,64 km², długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej - 1,91 km, pojemność obiektów małej retencji - 2183 m³, objętość retencjonowanej wody - 2985m³. Budowa ulicy św. Brata Alberta: budowa jezdni szerokości 6,00m i długości 1323,02m; budowa zjazdów publicznych i indywidualna budowa drogi dla rowerów, budowa skrzyżowań; budowa kanalizacji deszczowej, budowa oświetlenia ulicznego; budowa kanału technologicznego; Budowa ulicy Hiacyntowej. budowa jezdni o szerokości 5,00m i długości 157,87m; budowa zjazdów publicznych i indywidualnych; budowa jednostronnego chodnika o szerokości 2,0m; budowa kanalizacji deszczowej z przyłączami do posesji; budowa zbiornika chłonna - odparowującego; budowa oświetlenia ulicznego; budowa kanału technologicznego wraz ze studniami; Budowa ulicy Lawendowej. budowa jezdni o szerokości 5,00m i długości 217,33m; budowa zbiornika chłonna - odparowującego; budowa oświetlenia ulicznego; budowa kanału technologicznego wraz ze studniami. Koszt inwestycji: 12 581 332 PLN.

Kontynuacja zadań inwestycyjnych rozpoczętych w 2020 r. a zakończonych w 2021 r.:

- 1) Rozbudowa ulicy Tadeusza Boya-Żeleńskiego w Częstochowie wraz z budową drogi rowerowej po zachodniej stronie Alei Wolności od ul. Jana III Sobieskiego do budynku nr 48.** Inwestycja została zakończona. W ramach zadania wykonano: Długość przebudowywanego odcinka:249,70 m, Przebudowano jezdnię, chodniki, zjazdy, parkingi, wybudowano infrastrukturę rowerową, przejścia przez tory tramwajowe, elementy małej architektury. przyłącza kanalizacji deszczowej, oświetlenia uliczne, zabezpieczono i przebudowano sieć elektroenergetyczną, zabezpieczono i przebudowano sieć teletechniczną, wybudowano kanał technologiczny. Koszt inwestycji 2 839 950 PLN.
- 2) Budowa drogi łączącej ul. Jaskrowską z ul. Warszawską (wraz z budową ronda i sięgacza) zgodnie z MPZP, w rejonie ulicy Warszawskiej, Alei Jana Pawła II i Alei Wojska Polskiego w Częstochowie** Zakres inwestycji: budowa nowego przebiegu drogi gminnej, rozbudowa drogi gminnej ul. Jaskrowskiej, budowa ciągów pieszych i rowerowych (ścieżka rowerowa: 2067m², chodniki z płyt betonowych: 2043m²), budowa zatok postojowych; budowa zatoki asenizacyjnej; budowa zatoki postojowej z miejscem do kontroli i ważenia pojazdów ciężarowych; budowa placu do zwracania; budowa kanalizacji deszczowej; budowa i przebudowa oświetlenia ulicznego; rozbiórka i budowa sieci elektroenergetycznej; budowa kanału technologicznego; Koszt inwestycji 6 819 822 PLN.
- 3) Budowa ulicy Sasankowej w Częstochowie.** Zakres inwestycji: wykonanie warstw konstrukcyjnych podbudowy i nawierzchni jezdni. Koszt inwestycji 392 119 PLN.
- 4) Budowa odcinka kanału deszczowego ul. Mącznej od skrzyżowania z ul. Zawodziańską do posesji nr 70.** Zakres inwestycji: budowa kanału deszczowego w ul. Mącznej o dł. łącznej 309m

z rur żelbetowych wraz z wpustami ulicznymi i przyłączami do posesji; Koszt inwestycji 1 216 988, PLN.

Inwestycje w całości zrealizowane w 2021 r.:

1) Dobudowa systemu detekcji ruchu na ciągu Alei Tadeusza Kościuszki i Alei Wolności wraz z modernizacją sygnalizacji świetlnych wg procedury „zaprojektuj i zbuduj”. Zadanie obejmowało:

a) dobudowę systemu detekcji ruchu pojazdów i pieszych oraz wprowadzenie priorytetu dla tramwajów wraz z modernizacją urządzeń w sygnalizacjach świetlnych na skrzyżowaniach: Jasnogórska / Armii Krajowej, oraz Wolności / Sobieskiego

b) dobudowę sygnalizatorów do skrętu w prawo na skrzyżowaniach:

- ✓ Okulickiego / Krzysztofa,
- ✓ Sobieskiego / Pułaskiego,
- ✓ Pułaskiego / Kopernika,
- ✓ Rondo Trzech Krzyży.

Wartość zadania: 298.890 zł.

2) Dobudowa systemu detekcji ruchu na ciągu Alei Niepodległości oraz Alei Pokoju wraz z modernizacją sygnalizacji świetlnych wg procedury „zaprojektuj i zbuduj”. Zadanie obejmowało:

a) Dobudowę systemu detekcji ruchu pojazdów i pieszych oraz wprowadzenie priorytetu dla tramwajów wraz z modernizacją urządzeń w sygnalizacjach świetlnych na skrzyżowaniach:

- ✓ Bór / Niepodległości,
- ✓ Niepodległości / Źródlana,
- ✓ Al. Pokoju / Iłakowiczówny

b) instalację sieci światłowodowej oraz urządzeń światłowodowych w celu podłączenia do systemu nadzoru pracy sygnalizacji oraz w celu skoordynowania sygnalizacji na ciągu ul. Fieldorfa-Nila.

Wartość zadania: 298.890 zł

3) Przebudowa układu drogowego Alei Niepodległości na odcinku od skrzyżowania z ul. Bór do skrzyżowania z ul. Niepodległości. Inwestycja została zakończona. W ramach inwestycji wykonano: przebudowę jezdni (18280m²) Alei Niepodległości na odcinku o dł. 545m,, utworzenie w ciągu Alei Niepodległości wysp kanalizujących na skrzyżowaniu z ul. Równoległą, przebudowę południowego wlotu ul. Równoległej ,wydzielenie pasa do lewoskrętu, przebudowę dojazdów do przyległych terenów, zmianę lokalizacji stacji rowerowej zlokalizowanej w obrębie skrzyżowania Al. Niepodległości z ul. Równoległą, zmianę lokalizacji przystanku autobusowego linii nocnej

zlokalizowanego skrzyżowania Al. Niepodległości z ul. Równoległą, przebudowę kanalizacji deszczowej, przebudowę sieci ciepłowniczej, przebudowę i zabezpieczenie sieci elektroenergetycznych, przebudowę oświetlenia drogowego, budowę kanału technologicznego, przebudowę i zabezpieczenie sieci telekomunikacyjnych, przebudowę ciągu pieszo-rowerowego (po stronie południowej) w Al. Niepodległości na dwóch odcinkach: 1. pierwszy odcinek od skrzyżowania z ul. Bór do Zespołu Szkół Technicznych im. Stefana Żeromskiego przy Al. Niepodległości 16/18 o długości 362,10m, 2. drugi odcinek od zjazdu do zajezdni tramwajowej MPK do skrzyżowania z ul. Źródlaną o długości 129,90m. **Koszt inwestycji: 6 498 746 PLN.**

4) Przebudowa ul. Mirowskiej na odcinku o ul. Nadrzecznej do ul. Faradaya w Częstochowie.

Inwestycja została zakończona. Zamówienie obejmowało: przebudowę, renowację i budowę odwodnienia układu drogowego; przebudowę wodociągu; przebudowę i budowę oświetlenia, przebudowę sieci elektroenergetycznej; przebudowę sieci telekomunikacyjnej własności ORANGE; budowę kanału technologicznego; wykonanie warstw konstrukcyjnych projektowanych nawierzchni jezdni wraz ze skrzyżowaniami, chodników, dróg rowerowych, miejsc postojowych, zatoki autobusowej, peronów autobusowych i zjazdów do terenów przyległych; przebudowę mostu przez rzekę Wartę; regulacja wysokościowa studni, zaworów, zasuw i zabezpieczenie mechaniczne istniejących sieci uzbrojenia terenu; **wartość 10 488 970 PLN**

5) Przebudowa ronda na skrzyżowaniu ul. Legionów z ul. Żużłową w Częstochowie na rondo

turbinowe: Inwestycja została zakończona. Zakres zadania: przebudowa dwóch wpustów ulicznych; przebudowa oświetlenia ulicznego, budowa kanału technologicznego oraz wymiana dziesięciu studni; wykonanie warstw konstrukcyjnych nawierzchni jezdni, warstwa ścieralna 1835,9 m², warstwa wiążąca: 1735,6 m², wykonanie chodników i dróg rowerowych, ścieżka rowerowa z masy bitumicznej: 575,3m². Koszt inwestycji: 1 302 689 PLN

Inwestycje rozpoczęte w 2020 roku z terminem realizacji w latach późniejszych:

1) Przebudowa alei Wojska Polskiego – DK 1 w Częstochowie (zaprojektuj i zbuduj)

Koszt inwestycji – 195 524 723 PLN Inwestycja dofinansowana ze środków unijnych z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020.

2) Przebudowa DK-46 – ulicy Głównej i ulicy Przejazdowej w Częstochowie wraz z budową obejścia ul. Św. Barbary do ul. Pułaskiego. (zaprojektuj i zbuduj) Koszt inwestycji – 122 450 952 PLN

Inwestycja dofinansowana ze środków unijnych z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020.

3) Budowa ulicy Złotej w Częstochowie. Zakres inwestycji: budowa jezdni o nawierzchni bitumicznej wraz z ciągami pieszymi i zjazdami indywidualnymi, przebudowa oświetlenia ulicznego; budowa kanalizacji deszczowej; Koszt inwestycji 8 650 353 zł

Inwestycje rozpoczęte w 2021 roku z terminem realizacji w latach późniejszych:

1) Odwodnienie zlewni ulicy Traugutta w Częstochowie. Zakres zadania: budowa kanalizacji deszczowej wraz z przyłączami; budowa zbiornika chłonno - odparowującego; budowa drogi gminnej; budowa zjazdów; budowa chodnika; budowa skrzyżowań z ulicami przyległymi; przebudowa wodociągu; budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami; przebudowa przyłączy kanalizacji sanitarnej; przebudowa sieci gazowej wraz z przyłączami; budowa oświetlenia ulicznego. **Koszt inwestycji: 8 777 777 PLN**

2) Rozbudowa ul. Jesiennej od ul. Marszałka Rydza Śmigłego do alei 11- Listopada oraz budowa łącznika drogowego ul. Jesiennej i ul. Marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego z ul. Bór w Częstochowie. Zakres zadania: budowa jezdni, budowa ciągu pieszo – rowerowego i ciągu pieszego, - budowa kanalizacji deszczowej, budowa kanalizacji sanitarnej, przebudowa sieci wodociągowej, przebudowa sieci gazowej, przebudowa sieci elektroenergetycznej, demontaż istniejącego oraz budowa nowego oświetlenia pasa drogowego, budowa kanału technologicznego. **Koszt inwestycji: 15 442 294 PLN**

REMONTY I UTRZYMANIE MAJĄTKU DROGOWEGO

W ramach tego zadania realizowano:

1) Utrzymanie bieżące dróg gminnych:

- Remonty cząstkowe nawierzchni bitumicznych - drogi gminne - 56 777,7 m²
- Nakładki asfaltobetonowe (dywaniki) 7275,87m²
- Równanie nawierzchni dróg gruntowych : 228 139,14 m²
- Remonty cząstkowe chodników : 1 019,58 m²
- Zarurowanie rowu Lakowa, wykonanie przepustu fi 500mm ul. Legionów - Brzyszowska
- Nawierzchnie/podbudowy z tłuczni - utwardzenie 16123,0 m²
- Masy na zimno 144,75m²
- Patcher – 49 659,38 m²
- Remonty chodników : Wały Dwernickiego – 149,77m²; oraz Brzezińska - 72,5 m²
- Frez na gorąco: ul. Ketlinga, ul. Wiśniowieckiego - 1182,50m²
- ul. Lakowa –zarurowanie rowu
- ul. Legionów wykonanie przepustu fi500
- ul. Rocha- zjazd 32,5 m²
- ul. Borelowskiego- odwodnienie
- wycinka drzew: Wały Dwernickiego, boczna od ul. Drzewnej,

2) Utrzymanie bieżące dróg powiatowych wojewódzkich i krajowych:

- Remonty cząstkowe nawierzchni bitumicznych :
  - ✓ - drogi powiatowe - 11574,29 m²

- ✓ - drogi wojewódzkie - 281 m2
- ✓ - drogi krajowe - 599,47 m2
- Dywanik 14672,51 m2
- Podbudowy kamienne (pobocza) 2063,90 m2
- Chodnik kostka brukowa 113,8 m2
- Równanie dróg gruntowych powiatowych – 1647,0 m2

3) Prace remontowe w rozszerzonym zakresie :

- Niezbędne modernizacje mostów ze względu na stan techniczny - Przebudowa drogi w zakresie torowiska tramwajowego z dostosowaniem obiektu mostowego w Al. Niepodległości do warunków ruchu tramwajowego.
- Budowa parkingu przy cmentarzu na ul. Ostatniej- budżet obywatelski
- Przebudowa nawierzchni ul. Torowej w Częstochowie-II etap – budżet obywatelski
- Budowa chodnika w ul. Młodości-budżet obywatelski
- Budowa chodnika w ul. Orawskiej- budżet obywatelski
- Budowa chodnika na ul. Filtrowej na odcinku - budżet obywatelski
- Budowa chodnika w ul. Górskiej do szkoły podstawowej nr 8- budżet obywatelski
- Przebudowa drogi pieszej i rowerowej wzdłuż ul. Gen. Augusta Fieldorfa Nila
- Budowa chodnika wzdłuż ul. -budżet obywatelski
- Budowa chodnika i parkingu w ul. Kpt Jerzego Kurpińskiego- Ponurego-budżet obywatelski
- Przebudowa chodnika w ul. Księcia Adama Jerzego Czartoryskiego- budżet obywatelski
- Obniżenie krawężnika na drodze rowerowej- ul. Jagiellońska-budżet obywatelski
- Obniżenie wysokiego krawężnika na Wrzosowiaku- ul. Jagiellońska/Makro- budżet obywatelski
- Budowa parkingu przy bloku Alei Armii Krajowej 53- budżet obywatelski
- Przebudowa nawierzchni ul. Zygmunta Glogera
- Budowa chodnika na ul. Zaciszańska- budżet obywatelski
- Chodnik przy ul. Pankiewicza- budżet obywatelski
- Przebudowa odcinka ul. Józefa Mireckiego
- Przebudowa pobocza w ul. Jana Karłowicza
- Przebudowa odcinka ul. Stanisława Orzechowskiego
- Zarurowanie rowu otwartego pomiędzy ulicą Królewską i Al. Bohaterów Monte Cassino
- Przebudowa ulic Tomasz Wilsona, Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury, Juliusza Słowackiego i gen Mieczysława Dąbkowskiego w zakresie miejsc postojowych.
- Budowa przystanku MPK Ludowa 140
- Rozszerzenie Strefy Parkowania-Rynek Wieluński

- Przebudowa odcinka Alei Wolności od ul. Ferdynanda Focha do ul. Jana III Sobieskiego
- Przebudowa drogi dojazdowej do wylotu kolektora deszczowego w ul. Zawodziańskiej

4) Utrzymanie obiektów mostowych 2021r.

Zakres rzeczowy zadania obejmował m.in.:

- czyszczenie jezdni, chodników, schodów, pochylni i ścieżek rowerowych oraz skarp i stożków z roślinności – 3 120,66m²,
- czyszczenie wpustów mostowych – 421szt,
- czyszczenie odwodnienia liniowego i dylatacji – 2 477,5 mb.,
- remont cząstkowy jezdni – 355,73 m²,
- frezowanie korygujące nawierzchni na Estakadzie – 900m²
- malowanie ścian tunelu w Alei Wyzwolenia 1.416,13 m², odbudowa instalacji oświetleniowej
- zabezpieczenie i naprawa kładki po kolizji drogowej nad DK-1 przy ul. Mireckiego,
- naprawy odwodnienia ACO (wymiana elementów) - 16m,
- naprawy uszkodzonych powierzchni betonowych zaprawami PCC – 151,57 m²,
- wiadukt nad PKP w Al. Pokoju; naprawy przy dylatacjach – 22,53m², montaż siatek oraz kolców zabezpieczających wnętrza i rurociągi przed gołębiami, mycie zabrudzonych ścian z piaskowca
- czyszczenie szczelin w nawierzchni podtorowej na wiadukcie w Alei Niepodległości z wypełnieniem masą bitumiczną- 1.243,40 mb, naprawy ubytków betonu - 27 m², ułożenie izolacji z żywicy na chodnikach – 56,25m², ułożenie nowych dylatacji bitumicznych -15,2m.
- budowa nowych schodów skarpowych po rozbiórce starych wraz z balustradami i zjazdami dla wózków przy moście w Alei Boh. Monte Cassino o pow. 119m²,
- czyszczenie i malowanie pow. betonowych mostów o pow. łącznej 362,86 m²
- uzupełnienie naprawianych elementów torkretem – 44,85 m²
- czyszczenie i malowanie balustrad – 104 m,
- wykonanie naw. z żywicy 19,24m²
- montaż nowych balustrad – 15,6m,
- uzupełnienie dylatacji bitumicznych na chodnikach – 30,8mb,
- remont filara środkowego wiaduktu w ul. Mirowskiej na pow. 104,5m², iniekcji rys, naprawieniu słupów masami PCC -65,92m² oraz pomalowaniu pow. 170,34m²
- wymiana zniszczonych elementów drewnianych kładek – 2,46 m³ drewna,

dodatkowo wykonano szereg drobnych napraw elementów wyposażenia

DZIAŁANIA W ZAKRESIE ORGANIZACJI RUCHU DROGOWEGO

Utrzymanie znaków drogowych pionowych i urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego

Montaż i demontaż znaków pionowych i urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego

Kategoria drogi	Ilość w szt.	Poniesione koszty w zł
krajowa	121	109 311,00
wojewódzka	36	43 761,00
powiatowa	371	454 680,00
gminna	394	429 369,00
Razem:	922	1 037 121,00

Ilość zamontowanych nowych znaków pionowych i urządzeń brd:

Rodzaj znaków	Ilość w szt.
ostrzegawcze	40
zakazu	106
nakazu	27
informacyjne	172
Pozostałe oraz urządzenia bezpieczeństwa ruchu drogowego	2 296
Razem:	2 641

Odtworzenie oznakowania poziomego

Kategoria drogi	Powierzchnia w m ²	Poniesione koszty w zł
krajowa	4964,03	73 380,00
wojewódzka	721,65	10545,00
powiatowa	8209,54	119 961,00
gminna	3840,08	56 113,00
Razem:	17735,3	259 999,00

Utrzymanie i konserwacja sygnalizacji świetlnej

Kategoria drogi	Liczba sygnalizacji w szt.	Poniesione koszty w zł
krajowa	35	270 562,00
wojewódzka	9	66 287,00
powiatowa	40	206 491,00
Razem:	84	543 340,00

Nowe oświetlenie

W ramach inwestycji dotyczących oświetlenia drogowego zrealizowano zadania:

- Budowa oświetlenia ulicy Koszarowej w Częstochowie (koszt realizacji zadania: 26 445 zł);
- Budowa oświetlenia ulicy Storczykowej w Częstochowie (koszt realizacji zadania: 40 344 zł);
- Budowa oświetlenia ulicy Karkonoskiej w Częstochowie (koszt realizacji zadania: 43 850 zł);
- Budowa oświetlenia ulicy gen. Stanisława Maczka (koszt realizacji zadania: 33 192 zł);
- Budowa oświetlenia ulic Longina Podbipięty i Księcia Jeremiego Wiśniowieckiego (koszt: 89 657 zł);
- Budowa oświetlenia ulicy Górskiej w Częstochowie (koszt realizacji zadania: 19 604 zł);
- Budowa oświetlenia ulicznego w pasie drogi krajowej nr DK-43 ul. Św. Rocha z ul. Gminną (przejście dla pieszych) – BO (całkowita wartość inwestycji: 21 724 zł);
- Budowa oświetlenia ul. Szydłowska, Kłodzka, Bocheńska – BO (całkowita wartość: 87 535 zł);
- Przebudowa oświetlenia ulicznego wzdłuż traktacji tramwajowej (realizacja 2019-2021, koszt zadania poniesiony: w 2019 roku - 990 194 zł, w 2020 roku: 1 400 835 zł, w 2021 roku: 1 676 264 zł,).

W ramach przygotowania realizacji inwestycji w kolejnych latach, w roku 2021 wykonano dokumentację projektową dla zadań:

- Budowa oświetlenia ulicy Malowniczej (8 300 zł);
- Budowa oświetlenia ulicy Suwalskiej (7 350 zł);
- Budowa oświetlenia ulicy Inspektowej (6 250 zł);
- Budowa oświetlenia ulicy Połanieckiej (6 650 zł).

Nowe dokumentacje projektowe zlecone w 2021r dla następujących inwestycji:

- Rozbudowa ul. Adama Bienia – 158 055,00 zł.
- Rozbudowa ul. Meliorantów -278 595,00 zł.
- Budowa Korytarza Północnego od węzła drogowego Aleja Wojska Polskiego z ul. Kornela Makuszyńskiego w kierunku wschodnim – 300120,00 zł.
- Rozbudowa ul. Skrzetuskiego– 166 050,00 zł.
- Rozbudowa ul. Józefa Mehoffera na odcinku a Chodowieckiego do ul. Artyleryjskiej – 116 850,00 zł
- Rozbudowa ulic Lednickiej i Gnieźnieńskiej 119 925,00 zł
- Przebudowa ul. Pirotechników na odcinku od ul. Sabinowskiej do ul. Oficerskiej – 115 000,00 zł
- Rozbudowa ul. Leśnej – 429 270,00 zł
- Rozbudowa ul. Krzemiennej na odcinku od ul. św. Rocha do ul. Modrej – 99 015,00 zł

Dokumentacje projektowe zakończone w 2021r.:

- Budowa drogi łączącej ul. Korfantego z ul. Bugajską– 502 885,00 zł

- Rozbudowa ul. Lwowskiej od ul. Dobrzyńskiej do ul. Wyszyńskiego – 123 800,00 zł.
- Rozbudowa ul. Józefa Mehoffera do ul. Daniela Chodowieckiego - 69 900,00 zł
- Zarurowanie rowu pomiędzy ul. Królewską i Aleją Bohaterów Monte Cassino -33 000,00 zł
- Budowa ul. Krynickiej – 116 900,00 zł

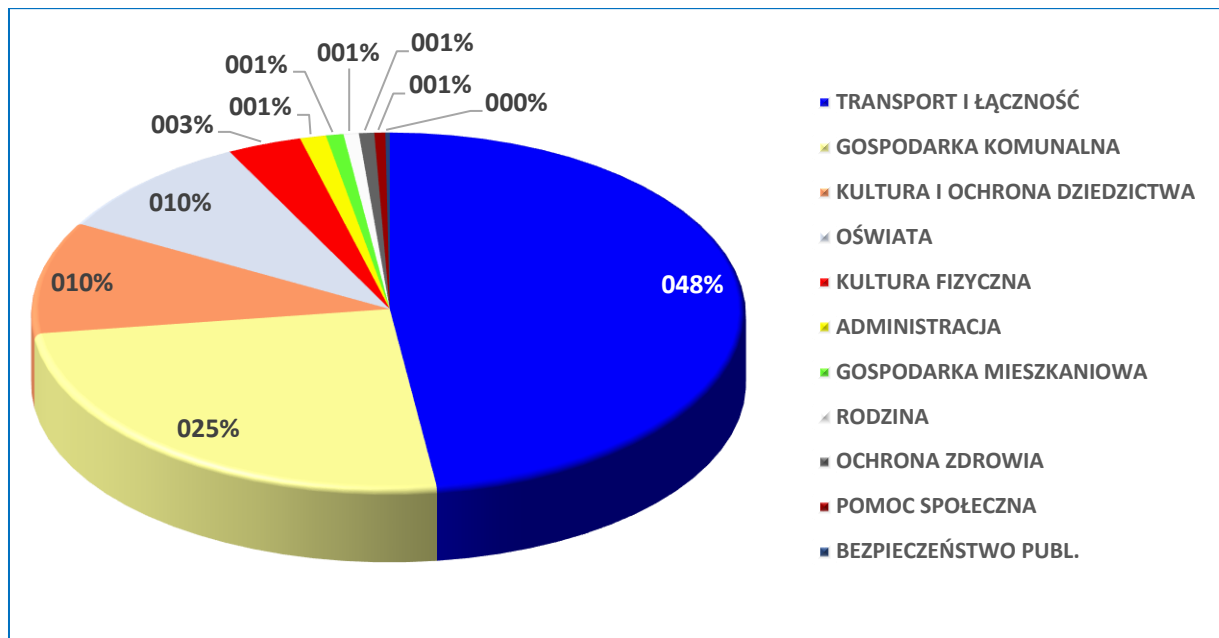
Dokumentacje projektowane zlecone w latach wcześniejszych w trakcie opracowania w roku 2021r.:

- Budowa połączenia ul. 1-go Maja z ul. Krakowska – 386 220,00 zł.
- Budowa przedłużenia ulicy Westerplatte od ul. Szajnowicza-Iwanowa do ul. Nowobialskiej – 535 904,00 zł.

7. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA MIASTA

Na działalność inwestycyjną w mieście przeznaczono w minionym roku **127 388 938,07 zł**,

Procentową strukturę kierunków inwestowania w ramach tej kwoty przedstawia poniższy wykres.

Najważniejsze zadania strategiczne dla miasta realizowane w roku 2020 to:

- Budowa budynków mieszkalnych wielorodzinnych (budynek u zbiegu ulic Syrokomli i Fredry) - 2 178 777,65 zł /całkowita wartość zadania 4 184 865 zł/.
- Przebudowa i rozbudowa budynku Ratusza Starej Częstochowy wraz z zagospodarowaniem terenu - 4 357 205,79 zł /całkowita wartość zadania 27 139 722,18 zł/
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej- etap I i II - 6 590 674,68 zł /całkowita wartość zadania 38 620 778 zł/
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej- III etap - 861 170,64 zł /całkowita wartość zadania 26 728 064 zł/
- Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 19 przy ul. Orlej 4/8 – 1 023 860,71 zł

- Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 17 przy Alei Wojska Polskiego - 2 261 421,73 zł
- Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 34 przy ul. M. Dąbrowskiej 5/9- 1 525 858,68 zł
- Termomodernizacja budynku ZSE przy ul. Św. Augustyna 28/30 – 2 405 613,32 zł
- Termomodernizacja budynku MP nr 36 przy ul. Kukuczki 4 – 783 337,24 zł
- Termomodernizacja szkół średnich, VIII LO Samorządowe przy ul. Worcella 22 oraz IX LO im. K.C. Norwida przy ul. Jasnogórskiej - 1 610 649,76 zł /całkowita wartość zadania 5 700 000 zł/
- Rozbudowa i przebudowa Miejskiego Przedszkola nr 38 przy ul. gen. Leopolda Okulickiego 63 w Częstochowie – 1 738 401,42 zł /całkowita wartość zadania 3 636 651 zł/
- Przebudowa budynku przy ul. Jasnogórskiej 34 w Częstochowie dla Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie – 2 909 340,55 zł /całkowita wartość zadania 4 708 422 zł/

Kanalizacje sanitarne

W roku sprawozdawczym wybudowano kanalizacje sanitarne za łączną kwotę 286 828,81 zł.

- w rejonie ul. Bytomskiej (97,40 mb, 5 szt. przyłączy),
- w rejonie ul. Broni (49,96 mb i 2 szt. przyłączy),
- w rejonie ul. Busolowej (200,65 mb i 4 szt. przyłączy),
- ul. Lakowa (52,49 mb i 3 szt. przyłączy),
- Rozpoczęto budowę kanalizacji sanitarnej w ul. Legionów (450,00 mb i 21 szt. przyłączy) Koszt: 822 579,00 zł /całkowita wartość zadania 2 998 000, 00 zł/.

Nowe dokumentacje i programy funkcjonalno – użytkowe

W roku sprawozdawczym wykonano dokumentacje projektowe za łączną kwotę 788 248,22 zł.

- Termomodernizacja Zespołu Szkół Gastronomicznych przy ul. Worcella 1
- Termomodernizacja budynku ZS im. J. Kochanowskiego przy ul. Warszawskiej 142
- Termomodernizacja budynku SP nr 17 przy Alei Wojska Polskiego 130
- Termomodernizacja budynku SP nr 24 ul. Hubermana 8
- Termomodernizacja budynku VIII LOS przy ul. Worcella 22
- Termomodernizacja budynku IX LO przy ul. Jasnogórskiej 8
- Dokumentacja aplikacyjna dla budynków: SP nr 36, SP nr 42, ZSP nr 3, II LO
- Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Bardowskiego
- Budowa budynku MP nr 29 przy ul. Osada Młyńska 1
- Program funkcjonalno-użytkowy dla Centrum Piłki Nożnej – przebudowa i rozbudowa obiektu sportowego przy ul. Limanowskiego w Częstochowie – II etap
- Dostosowanie budynku filii Żłobka Miejskiego przy ul. Sportowej 34a do obowiązujących przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej

- Dostosowanie budynku Biblioteki Miejskiej przy Alei NMP 22 do obowiązujących przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej
- Koncepcja kanalizacji sanitarnej w obszarze ulic: Kuronia, Parczyńskiego, Karskiego i Ludowej
- Zagospodarowanie terenu wokół Hali Polonia i Żłobka Miejskiego
- Audyt energetyczny dla zadania: termomodernizacja budynku SP nr 22 przy ul. Żabiej.

8. ŚRODKI UNIJNE

W 2021 roku realizowano 7 projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego - kontynuowano realizację 5 projektów z lat ubiegłych oraz podpisano 1 nową umowę o dofinansowanie.

a) Projekty kontynuowane z lat poprzednich:

1. Projekty edukacyjne:

- **„Zawodowa współpraca 2”** - projekt kierowany do uczniów/uczennic szkół zawodowych. Zakłada udział uczniów/uczennic w praktykach, stażach, doradztwie edukacyjno-zawodowym, a także zajęciach specjalistycznych i kursach zawodowych, w tym certyfikowanych. Celem projektu jest również doposażenie pracowni zawodu, zakup pomocy dydaktycznych oraz udział nauczycieli w kursach, szkoleniach i studiach podyplomowych.
- **„Zawodowa współpraca 3”** - projekt adresowany do uczniów/uczennic szkół zawodowych - zakłada praktyki i staże, a także doposażenie pracowni zawodu i zakup pomocy dydaktycznych. Ponadto planowany jest udział nauczycieli/ek w kursach i szkoleniach doskonalących oraz studiach podyplomowych.
- **„Zawodowa współpraca 4”** - celem projektu jest poprawa jakości kształcenia w szkołach zawodowych poprzez uczestnictwo uczniów/uczennic w zajęciach specjalistycznych, kursach zawodowych, w tym certyfikowanych oraz doradztwie zawodowym, a także zakup pomocy dydaktycznych. Projekt przewiduje również kursy i szkolenia doskonalące dla nauczycieli/ek.
- **„Zawodowa współpraca 5”** - głównym założeniem projektu jest udział uczniów/uczennic szkół zawodowych w doradztwie edukacyjno-zawodowym, zajęciach specjalistycznych i kursach zawodowych, w tym certyfikowanych, oraz doposażenie pracowni zawodu i zakup pomocy dydaktycznych. Projekt ma na celu również podniesienie jakości nauczania poprzez udział nauczycieli/ek w kursach i szkoleniach doskonalących.

2. Projekty z zakresu wzrostu zatrudnienia:

- **„Aktywni rodzice – szczęśliwe dzieci 3”** - projekt adresowany do rodziców planujących powrót do pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka. W ramach projektu dostosowano pomieszczenia oraz zakupiono wyposażenie do Żłobka Miejskiego „Reksio” przy al. Armii Krajowej 66a, co umożliwiło utworzenie 13 nowych miejsc dla dzieci. W ramach

trzeciej edycji projektu wsparcie w postaci świadczenia usług przez nianie otrzymało 36 rodziców.

b) Projekty rozpoczęte w 2021 roku:

1. Projekty edukacyjne:

- **„Wesołe przedszkole II”** - projekt przewiduje utworzenie 2 nowych oddziałów w Miejskim Przedszkolu nr 38 w Częstochowie dla łącznie 50 dzieci, w tym: zakup mebli, sprzętu i artykułów kuchennych oraz pomocy dydaktycznych i zabawek. Ponadto zostaną zorganizowane zajęcia dodatkowe dla dzieci oraz szkolenia dla nauczycieli.
- **„Specjalistyczne Centrum Wspierające Edukację Włączającą w Gmina Miasto Częstochowa”.** Celem projektu grantowego jest poprawa dostępności usług edukacyjnych dla dzieci/uczniów/słuchaczy ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi, w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W ramach projektu utworzono Specjalistyczne Centrum Wsparcia Edukacji Włączającej w Zespole Szkół Specjalnych nr 23 i. Janusza Korczaka w Częstochowie, którego celem jest wsparcie nauczycieli i specjalistów, pracujących w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych, również kadry zarządzającej, oraz podnoszenie ich kompetencji, a także zapewnienie dostępu do specjalistycznego sprzętu poprzez uruchomienie i prowadzenie wypożyczalni specjalistycznego sprzętu.

Wartość projektów oraz kwota dofinansowania

Lp	Nazwa projektu	Ogólna wartość	Dofinansowanie z EFS
1	Zawodowa współpraca 2	4 468 434	4 245 012
2	Zawodowa współpraca 3	1 348 116	1 280 710
3	Zawodowa współpraca 4	1 181 874	1 122 780
4	Zawodowa współpraca 5	1 342 936	1 275 789
5	Aktywni rodzice – szczęśliwe dzieci 3	2 251 150	1 981 012
6	Wesołe przedszkole 2	714 588	607 400
7	Specjalistyczne Centrum Wspierające Edukację Włączającą	1 380 689	1 380 689

Wartość projektów, których realizację rozpoczęto w 2021 roku wynosi 2 095 277,00 zł, w tym kwota dofinansowania 1 988 089,00 zł. Natomiast łączna wartość wszystkich projektów realizowanych w roku sprawozdawczym wynosi 12 687 787,00 zł, w tym kwota dofinansowania 11 893 392,00 zł.

Miasto Częstochowa z ogromną starannością aplikuje o wszelkie dostępne bezzwrotne środki finansowe - zarówno unijne, jak i krajowe. O ogromnej roli tych środków dla rozwoju społecznego i gospodarczego Miasta świadczą pozyskane w ostatnich latach kwoty, co obrazuje tabela:

POZYSKANE ŚRODKI ZEWNĘTRZNE w tys. zł.

Wyszczególnienie	Kadencja 2007– 2010	Kadencja 2011– 2014	Kadencja 2015– 2018	Kadencja 2019– 2023
UNIA EUROPEJSKA	392 783	200 000	744 573	57 637
ŚRODKI KRAJOWE	27 105	110 022	17 686	58 560
OGÓŁEM	410 888	310 022	762 259	116 197

W 2021 roku zawarto kolejne umowy na dofinansowanie projektów środkami unijnymi. Szczegółowy wykaz projektów inwestycyjnych i tzw. „miękkich” zawierają tabele:

Projekty nieinwestycyjne

Lp	Tytuł projektu	Wartość (PLN)	Dofinansowanie UE
1	Specjalistyczne Centrum Wspierające Edukację Włączającą w Gmina Miasto Częstochowa	1 388 689	1 380 689

Projekty inwestycyjne

Lp	Tytuł projektu	Wartość (PLN)	Dofinansowanie UE
2	Zakup autobusów elektrycznych	11 168 400	7 718 000
3	Budowa Zielonej Promenady Śródmiejskiej	6 120 749	5 202 637
4	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej - III etap: Termomodernizacja budynku SP nr 36,	3 598 342	1 809 598
5	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej - III etap: Termomodernizacja budynku SP nr 42,	4 477 317	2 443 268
6	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej - III etap: Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno - Przedszkolnego Nr 3	2 263 671	1 374 441
7	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej - III etap: Termomodernizacja budynku II LO im. R. Traugutta	5 090 281	3 216 412

W 2021 r. realizowano następujące projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej:

1. Projekty edukacyjne:

- Zawodowa współpraca 2
- Zawodowa współpraca 3
- Zawodowa współpraca 4
- Zawodowa współpraca 5
- Wesołe Przedszkole II

- Specjalistyczne Centrum Wspierające Edukację Włączającą w Gmina Miasto Częstochowa
- 2. **Projekty z zakresu pomocy społecznej oraz rozwoju usług społecznych:**
  - Częstochowa silna dzielnicami,
- 3. **Projekty z zakresu wzrostu zatrudnienia:**
  - **Aktywni rodzice - szczęśliwe dzieci 3**
- 4. **Projekty inwestycyjne** - kontynuacja z lat poprzednich oraz projekty rozpoczęte w 2021 r.
  - Budowa węzłów przesiadkowych na terenie miasta Częstochowy
  - Termomodernizacja wielorodzinnych budynków komunalnych przy ul. Warszawskiej 13, 36, 39
  - Rozbudowa i przebudowa Miejskiego Przedszkola nr 38 przy ul. gen. Leopolda Okulickiego 63 w Częstochowie
  - Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w Częstochowie
  - Przebudowa budynku przy ul. Jasnogórskiej 34 w Częstochowie dla Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie
  - Przebudowa i rozbudowa budynku Ratusza Starej Częstochowy
  - Odwodnienie dzielnicy Północ w Częstochowie
  - Zakup autobusów elektrycznych wraz ze stacjami ładowania
  - Przebudowa Alei Wojska Polskiego - DK 1 w Częstochowie
  - Rozbudowa DK-46 – ulicy Głównej i ulicy Przejazdowej wraz z budową obejścia ul. Św. Barbary do ul. Pułaskiego w Częstochowie

Regionalne Inwestycje Terytorialne

Na mocy porozumień z dnia 6 marca 2015 r. oraz 13 marca 2015 r. Gmina Miasto Częstochowa została liderem subregionu północnego, w którego skład weszły również powiaty częstochowski, myszkowski i kłobucki. Jako lider odpowiada za wdrażanie i koordynację działań mających na celu pozyskiwanie funduszy pomocowych dla gmin i powiatów subregionu.

W tym celu z inicjatywy Prezydenta została opracowana „Strategia Regionalnych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Północnego Województwa Śląskiego”, którą ówczesne Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju zaopiniowało pozytywnie 17.12.2015 r.

Na podstawie zapisów „Strategii...” subregionowi przyznano do wykorzystania alokację **456 mln zł**, w celu wsparcia projektów na jego obszarze. Z przyznanej puli środków do końca 2021 roku podpisano umowy na wdrożenie projektów o wysokości aż 98,68% alokacji, czyli około **450 mln zł**. Z powyższej kwoty, dla samej Częstochowy przypada prawie **192 mln zł** na projekty realizowane przez Urząd Miasta oraz jednostki organizacyjne Gminy. Dotyczą one kluczowych dla mieszkańców Częstochowy problemów takich: jak modernizacja sieci oświetleniowej, termomodernizacja szkół,

basenów i innych obiektów użyteczności publicznej, zakup nowego taboru autobusowego, budowa węzłów przesiadkowych, czy też realizowana rewitalizacja starego rynku. Ponadto miasto realizuje projekty wspierające szkolnictwo zawodowe i przedszkola, opiekę socjalną oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Efekty realizacji wszystkich podjętych dla Częstochowy w ramach RIT działań, będą w pełni widoczne w chwili zakończenia realizacji projektów w 2022 roku.

W ramach **Regionalnych Inwestycji Terytorialnych (RIT)** do dnia 31 grudnia 2021 r. w ramach ogłoszonych naborów wybrano do dofinansowania projekty o wartości 465 474 660,39 PLN. Wartość kontraktacji środków na dzień 31.12.2021 r. wynosi 450 486 845,93 PLN. Certyfikacja środków rozliczonych w ramach wniosków o płatność wynosi na dzień 31 grudnia 2021 362 487 418,20 PLN.

9. RYNEK PRACY

Rynek pracy. Liczba pracujących i zatrudnionych, poziom bezrobocia

W 2021 r. lokalny rynek pracy wciąż borykał się z negatywnymi skutkami trwającej pandemii COVID-19 i jej kolejnych fal. Co prawda skala bezrobocia rejestrowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie przybrała nieco mniejszy rozmiar, lecz pracodawcy nadal z wielką ostrożnością kształtowali politykę zatrudnieniową we własnych przedsiębiorstwach. W 2021 r. PUP nadal realizował część zadań określonych w tzw. Tarczy antykryzysowej, czyli kompleksowym pakiecie działań rządu przeciwdziałającym negatywnym skutkom pandemii. Bezrobotni byli także wspierani w ramach aktywizacji zawodowej, oferowanej w programach i projektach realizowanych przez częstochowski urząd pracy.

W końcu grudnia 2021 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie zarejestrowanych było 3 883 bezrobotnych mieszkańców Częstochowy, tj. o 849 (o 17,1%) mniej niż rok wcześniej.

Bezrobotni poprzednio pracujący stanowili 86,7% ogółu zarejestrowanych, a nieposiadający żadnego stażu pracy – 13,3%. Kobiety z terenu Częstochowy zarejestrowane w PUP stanowiły 52,6% ogółu (2 043 osoby) a mężczyźni – 47,4% (1 840 osób). Prawo do zasiłku dla bezrobotnych posiadało 549 osób (14,1% bezrobotnych), bez prawa do pobierania zasiłku były 3 334 osoby (85,9%).

Stopa bezrobocia rejestrowanego w grudniu 2021 r. wynosiła:

- w Częstochowie – 3,6% (spadek o 0,8 p. proc. w stosunku do grudnia 2020 r.),
- w woj. śląskim – 4,2% (spadek o 0,7 p. proc. w stosunku do grudnia 2020 r.),
- w Polsce – 5,4% (spadek o 0,9 p. proc. w stosunku do grudnia 2020 r.).

Kształtowanie się stopy bezrobocia na przestrzeni ostatnich lat przedstawia poniższa tabela.

wyszczególnienie	2011	2015	2019	2020	2021
Polska	12,5	9,7	5,2	6,2	5,4
Woj. Śląskie	9,9	8,2	3,6	4,9	4,2
Częstochowa	11,7	8,5	2,9	4,2	3,6

W 2021 r. ze statusem osoby bezrobotnej zarejestrowało się 5 841 osób z Częstochowy (w 2020 r. – 6 975 osób); wśród nich przeważały osoby rejestrujące się po raz kolejny – 4 762 osoby, tj. 81,5% ogółu, natomiast osoby rejestrujące się po raz pierwszy stanowiły 18,5% zarejestrowanych (1 079 osób).

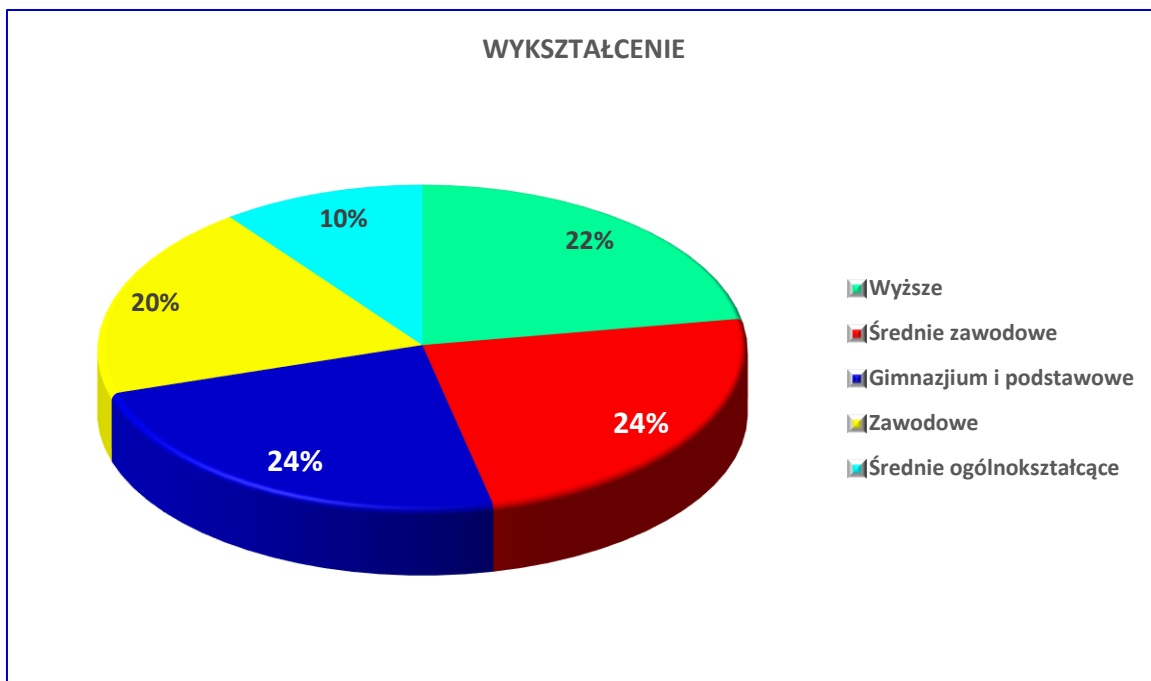
Z ewidencji wyłączonych zostało z różnych przyczyn 6 690 osób (w 2020 r. – 5 471 osób).

Najczęstszym powodem utraty statusu osoby bezrobotnej było:

- podjęcie pracy – 4 223 osoby (w 2020 r. – 3 641),
- niepotwierdzenie gotowości do pracy – 825 osób (w 2020 r. – 491),
- dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego – 317 osób (w 2020 r. – 305),
- odmowa bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy – 54 osoby (w 2020 r. – 428),
- osiągnięcie wieku emerytalnego – 148 (w 2020 r. – 131).

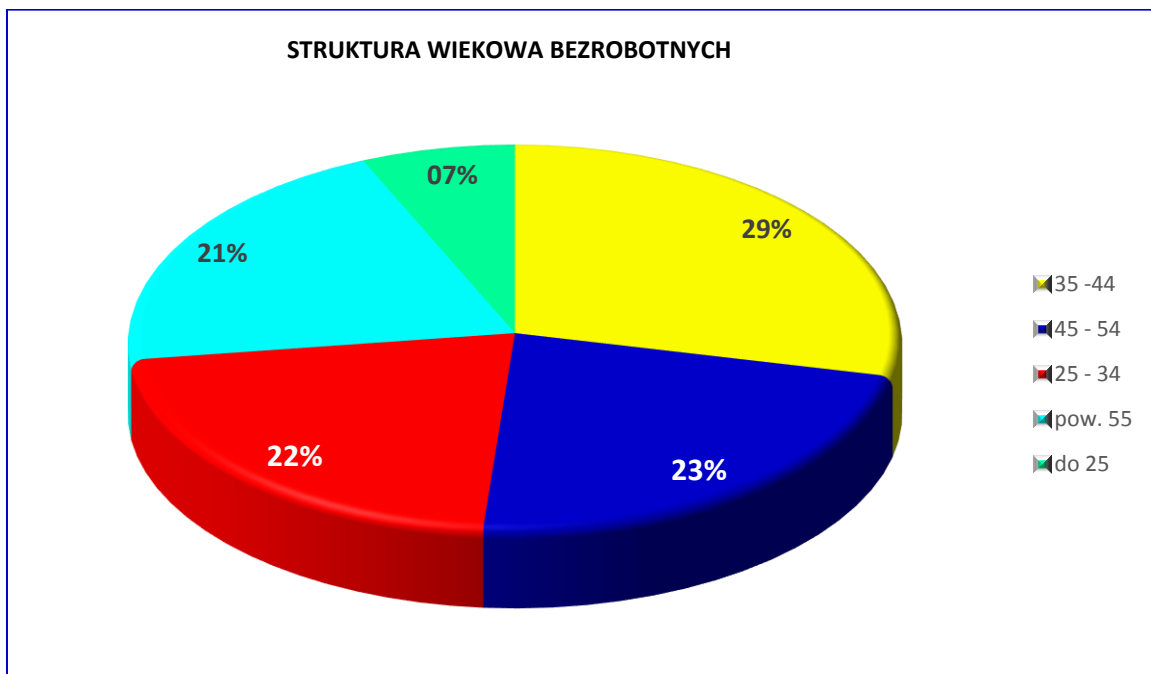
Z analizy bezrobocia w Częstochowie pod względem wykształcenia, wieku, stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy zarejestrowanych osób wynika, że 43,2% bezrobotnych posiadało wykształcenie niższe niż średnie. I tak wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe posiadało 19,5% bezrobotnych, a gimnazjalne/podstawowe i poniżej – 23,7%. Z kolei wykształceniem policealnym i średnim zawodowym/branżowym legitymowało się 24,1% bezrobotnych, średnim ogólnokształcącym – 10,3%, a wyższym – 22,4%.

Struktura rodzaju wykształcenia wśród bezrobotnych.

Wśród zarejestrowanych przeważały osoby w wieku od 35 do 44 lat – 28,6% zarejestrowanych, a następnie w wieku od 45 do 54 lat – 22,7%. Wysoki był również udział osób w wieku od 25 do 34 lat – 21,5%. Z kolei osoby młode do 25. roku życia stanowiły 6,6% ogółu. Natomiast osoby starsze, tj. powyżej 55. roku życia, stanowiły 20,6% wszystkich zarejestrowanych. Obrazuje to wykres:

Struktura wieku bezrobotnych.

Pod względem długości stażu pracy: 40,7% bezrobotnych posiadało staż pracy krótszy niż 5 lat, 15,4% bezrobotnych posiadało staż pracy od 5 do 10 lat, 15,8% – staż pracy od 10 do 20 lat, a bezrobotni z ponad 20-letnim doświadczeniem zawodowym stanowili 14,9% ogółu bezrobotnych. Bez stażu pracy zarejestrowanych było 13,2% wszystkich bezrobotnych.

DZIAŁANIA W ZAKRESIE ŁAGODZENIA SKUTKÓW I LIKWIDACJI BEZROBOCIA

W 2021 r. pracodawcy z terenu Częstochowy zgłosili 6 841 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej (w 2020 r. – 5 228). Z sektora publicznego wpłynęły 283 oferty pracy (4,1% ogółu), z sektora prywatnego – 6 558 (95,9%). Miejsca subsydiowane (836) stanowiły 12,2% ogółu zgłoszonych miejsc pracy z Częstochowy. Dla osób z niepełnosprawnością pracodawcy zgłosili 103 wolne miejsca pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w realizuje zadania z zakresu aktywizacji zawodowej w ramach różnego rodzaju form wsparcia. Środki na ten cel pochodzą z Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

W 2021 r. aktywizacją zawodową objętych zostało 707 bezrobotnych mieszkańców Częstochowy (w 2020 r. – 534 osoby), którzy skorzystali z:

- prac interwencyjnych – 65 osób
- robót publicznych – 67 osób
- stażu – 285 osób
- szkoleń (w tym w ramach bonu szkoleniowego) – 15 osób
- jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej – 108 osób
- zatrudnienia w ramach refundacji kosztów wyposażenia stanowiska pracy – 130 osób
- dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego, który ukończył 50 lat – 20 osób
- prac społecznie użytecznych – 11 osób,
- podjęcia pracy w ramach refundacji części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne skierowanego bezrobotnego do 30. roku życia – 6 osób

Na koniec 2021 r. z terenu Częstochowy zarejestrowanych było 130 osób posiadających status osoby poszukującej pracy (64 kobiety, 66 mężczyzn). Osoby poszukujące pracy z niepełnosprawnością i niepozostające w zatrudnieniu stanowiły 46,2% tej grupy osób (60 osób, w tym 21 kobiet).

W 2021 r., tak jak w 2020 r., wyzwaniem dla urzędów pracy było ograniczanie negatywnych skutków wystąpienia pandemii COVID-19. Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie w dalszym ciągu realizował zadania zapisane w tzw. Tarczy antykryzysowej, tj.:

- dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników dla mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców,
- dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej dla przedsiębiorców samozatrudnionych,
- dotacje dla mikro i małych przedsiębiorstw określonych branż (Rozp., rozdz.3),
- dotacje dla mikro i małych przedsiębiorstw – sklepiki szkolne,
- niskoprocentowana pożyczka z Funduszu Pracy dla mikroprzedsiębiorców,
- niskoprocentowana pożyczka z Funduszu Pracy dla organizacji pozarządowych,

- dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz składek na ubezpieczenia społeczne dla kościelnej osoby prawnej działającej na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, oraz jej jednostce organizacyjnej,
- dotacje na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy i małego przedsiębiorcy określonych branż.

W 2021 r. na realizację usług związanych z „tarczą” PUP w Częstochowie wydatkował ogółem kwotę 38 268 898,70 zł.

W 2021 r. do Powiatowego Urzędu Pracy wpłynęły 18 584 oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom (z czego 17 792 wpisano do ewidencji). Największa liczba oświadczeń dotyczyła obywateli Ukrainy.

Niezależnie od powyższych działań zorganizowano 49 staży dla osób bezrobotnych w wydziałach Urzędu Miasta Częstochowy. Koordynowano również organizację prac w formie robót publicznych (34 miejsca) refundowanych ze środków Funduszu Pracy. Prace w ramach robót publicznych organizowano w Urzędzie Miasta Częstochowy oraz w Samorządowym Zakładzie Budżetowym Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie oraz w Straży Miejskiej w Częstochowie.

W analizowanym roku kontynuowane były również działania sprzyjające wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości oraz promocji zatrudnienia:

- wspomagano działalność Samorządowego Zakładu Budżetowego Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie (126 osób; liczba osób przyjętych w 2021 r. – 58; liczba osób kontynuujących zajęcia – 45), Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji Integracji Społecznej „Feniks” (391 osób; liczba osób przyjętych w 2021 r. – 173; liczba osób, które ukończyły zajęcia w 2021 r. – 271 osób), Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu Pomocy Potrzebującym „Podaj dalej” (64 osoby, w tym 30 osób zakończyło udział), w których osoby bezrobotne, nieaktywne zawodowo, korzystające z pomocy społecznej, miały szansę na usamodzielnienie poprzez uczestnictwo w zajęciach z zakresu reintegracji zawodowej i społecznej oraz możliwość skorzystania ze wsparcia merytorycznego, w tym indywidualnego doradztwa zawodowego, poradnictwa prawnego, wsparcia psychologicznego i specjalistycznej terapii indywidualnej;
- realizowano obowiązek stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, których wartość przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty określonej w art. 4 pkt 8 ustawy z 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych, przez wydziały Urzędu Miasta Częstochowy i jednostki organizacyjne Gminy Miasta Częstochowy. W ramach stosowania klauzul zatrudniono 87 osób;
- zrealizowano III edycję projektu „Ciekawi świata. Ciekawi przyszłości”. Celem projektu było

wprowadzanie uczniów szkół ponadpodstawowych w tematykę realiów rynku pracy, rozwijanie umiejętności społecznych, kreatywności i przedsiębiorczości wśród uczniów. W ramach projektu uczniowie odwiedzali zakłady pracy w formie wizyt on-line. Jesienią 2021 r. rozpoczęto IV edycję projektu.

III SFERA FINANSOWA

1. MAJĄTEK MIASTA

Stan zasobu nieruchomości Gminy Miasto Częstochowa według form udostępnienia.

Zasób tworzą nieruchomości, które stanowią przedmiot własności gminy i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego gminy.

Gminny zasób nieruchomości obejmuje 2206,6287 ha gruntów:

Zasób nieruchomości ze względu na formy udostępnienia kształtuje się następująco:

Forma udostępnienia	Powierzchnia (w ha)
nieruchomości przekazane w użytkowanie	63,5800
nieruchomości przekazane w użyczenie	2,6568
nieruchomości oddane w trwały zarząd	598,9452
nieruchomości oddane w dzierżawę	42,5406
nieruchomości zarządzane przez ZGM TBS Sp. z o.o.	53,3668
nieruchomości drogowe (na których brak trwałego zarządu)	549,9180
tereny zielone (na których brak trwałego zarządu)	323,3300
pozostałe	572,2913

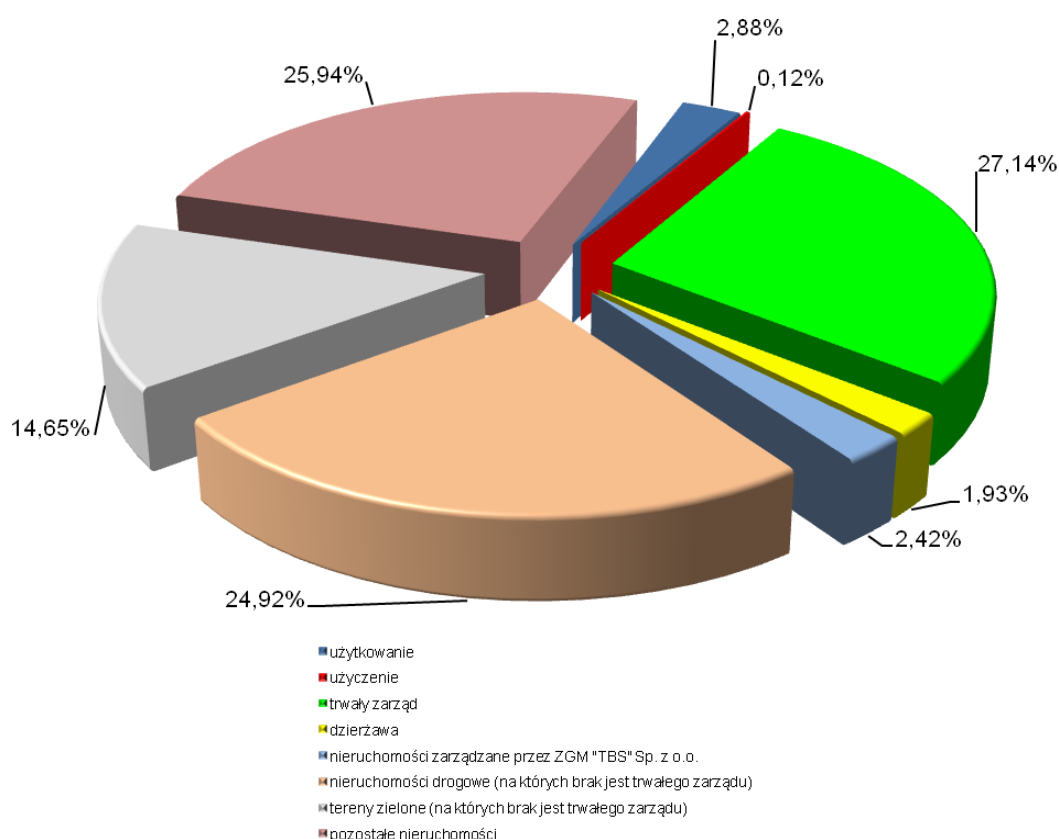
Gminny zasób nieruchomości jest podstawowym składnikiem mienia gminnego. Gospodarka zasobem polega na wykonywaniu różnorodnych czynności o charakterze fizycznym i prawnym względem nieruchomości, prowadzących do optymalnego ich wykorzystania, w pierwszej kolejności – do realizacji celów publicznych. Wybór właściwej formy gospodarowania nieruchomościami gminnymi uzależniony jest od wielu kryteriów, w tym m.in.: rodzaju nieruchomości, kosztów utrzymania nieruchomości i możliwych do osiągnięcia dochodów związanych z określonym sposobem rozdysponowania mienia.

Nieruchomości gruntowe mogą być:

- zbywane,
- oddawane w trwały zarząd,
- dzierżawione,
- oddawane w użytkowanie,
- użyczane,
- wynajmowane,
- obciążane służebności gruntowymi i służebnościami przesyłu.

Formy udostępniania nieruchomości obrazuje poniższy wykres:

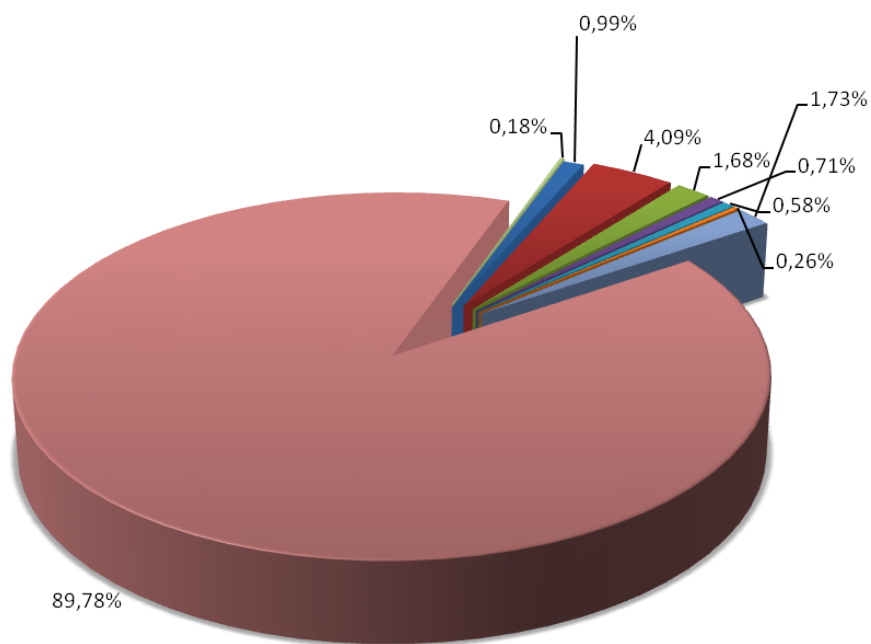

Użytkowanie

Użytkowanie jest ograniczonym prawem rzeczowym, polegającym na korzystaniu z cudzej rzeczy i pobieraniu z niej pożytków. Zgodnie z zawartymi umowami w użytkowanie przekazano 63,5800 ha nieruchomości gruntowych zabudowanych i niezabudowanych. Nieruchomości zostały przekazane w użytkowanie na rzecz niżej wymienionych podmiotów:

Podmiot	Powierzchnia (w ha)
SP ZOZ Stacja Pogotowia Ratunkowego	0,6326
SP ZOZ Miejski Szpital Zespolony	2,5973
Miejska Galeria Sztuki	1,0689
Teatr im. Adama Mickiewicza	0,4510
Filharmonia Częstochowska im. Bronisława Hubermana	0,3700
Muzeum Częstochowskie	0,1678
Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o.	1,0974
Polski Związek Działkowców i inne stowarzyszenia ogrodowe	57,079
Województwo Śląskie	0,1160

Zestawienie podmiotów, którym przekazano nieruchomości w użytkowanie obrazuje wykres:

- SP ZOZ Stacja Pogotowia Ratunkowego
- SP ZOZ Miejski Szpital Zespolony
- Miejska Galeria Sztuki
- Taetr im. Adama Mickiewicza
- Filharmonia Częstochowska
- Muzeum Częstochowskie
- MPK w Częstochowie Sp. z o.o.
- Polski Związek Działkowców i inne stowarzyszenia ogrodowe
- Województwo Śląskie

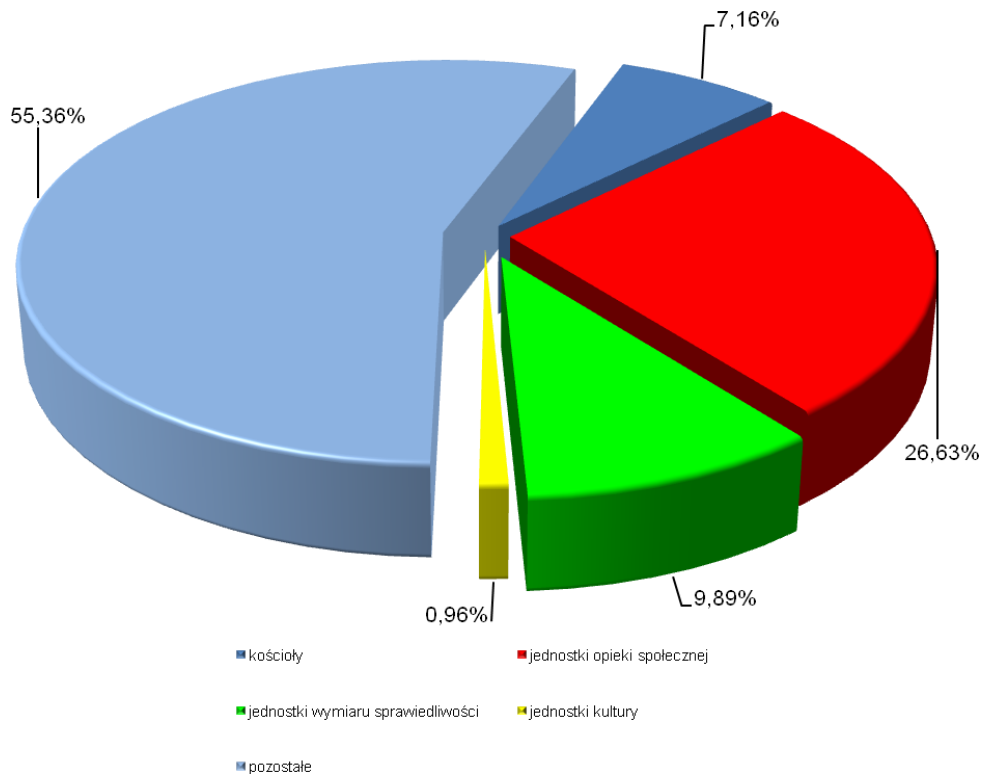
Użyczenie

Przez umowę użyczenia użyczający zobowiązuje się zezwolić biorącemu, przez czas oznaczony lub nieoznaczony, na bezpłatne używanie oddanej w tym celu rzeczy. Przedmiotem użyczenia może być również nieruchomość.

Zgodnie z zawartymi umowami w użyczenie przekazano 2,6568 ha nieruchomości gruntowych zabudowanych i niezabudowanych. Nieruchomości te zostały przekazane na rzecz niżej wymienionych podmiotów:

Podmiot	Powierzchnia (w ha)
Kościóły	0,1902
jednostki opieki społecznej	0,7076
jednostki wymiaru sprawiedliwości	0,2629
jednostki kultury	0,0254
Pozostałe	1,4707

Zestawienie podmiotów, którym użyczono nieruchomości gminy obrazuje wykres:

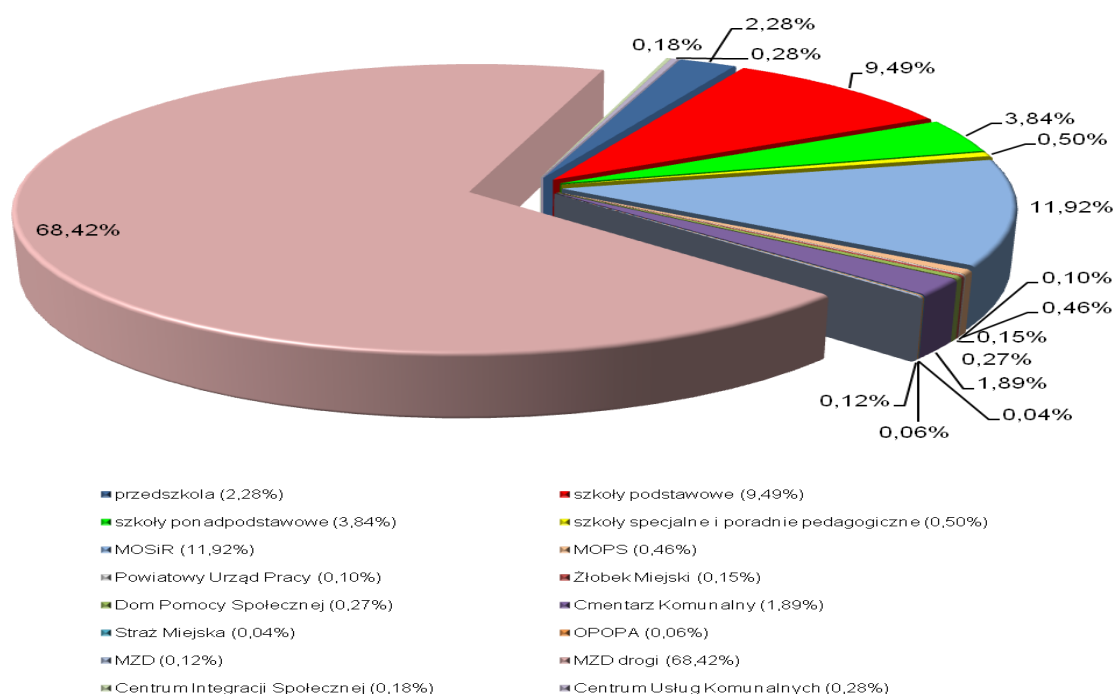
Trwały zarząd

Trwały zarząd jest formą prawną władania nieruchomością przez gminną jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej (podmiot stosunku cywilnoprawnego nieposiadający osobowości prawnej, jednak posiadający na mocy ustawy zdolność prawną). Nieruchomości będące przedmiotem własności lub przedmiotem użytkowania wieczystego właściwej jednostki samorządu terytorialnego oddawane są odpowiednio w trwały zarząd samorządowej jednostce organizacyjnej. Zgodnie z decyzjami o ustanowieniu trwałego zarządu na nieruchomościach gminy, w trwały zarząd przekazano grunty o łącznej powierzchni 598,9452 ha, niżej wymienionym podmiotom:

Podmiot	Powierzchnia (w ha)
przedszkola	13,6698
szkoły podstawowe	56,8488
szkoły ponadpodstawowe	23,0090
szkoły specjalne i poradnie pedagogiczne	2,9714
Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Częstochowie	71,3697
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie	2,7621
Powiatowy Urząd Pracy	0,5780
Żłobek Miejski	0,8754

Podmiot	Powierzchnia (w ha)
Dom Pomocy Społecznej	1,6471
Cmentarz Komunalny	11,3313
Straż Miejska	0,2251
Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi	0,3330
Miejski Zarząd Dróg w Częstochowie	0,7011
Miejski Zarząd Dróg w Częstochowie - drogi	409,8371
Centrum Integracji Społecznej	1,0979
Centrum Usług Komunalnych	1,6884

Strukturę wśród podmiotów, którym przekazano nieruchomości w trwały zarząd przedstawia poniższy wykres:

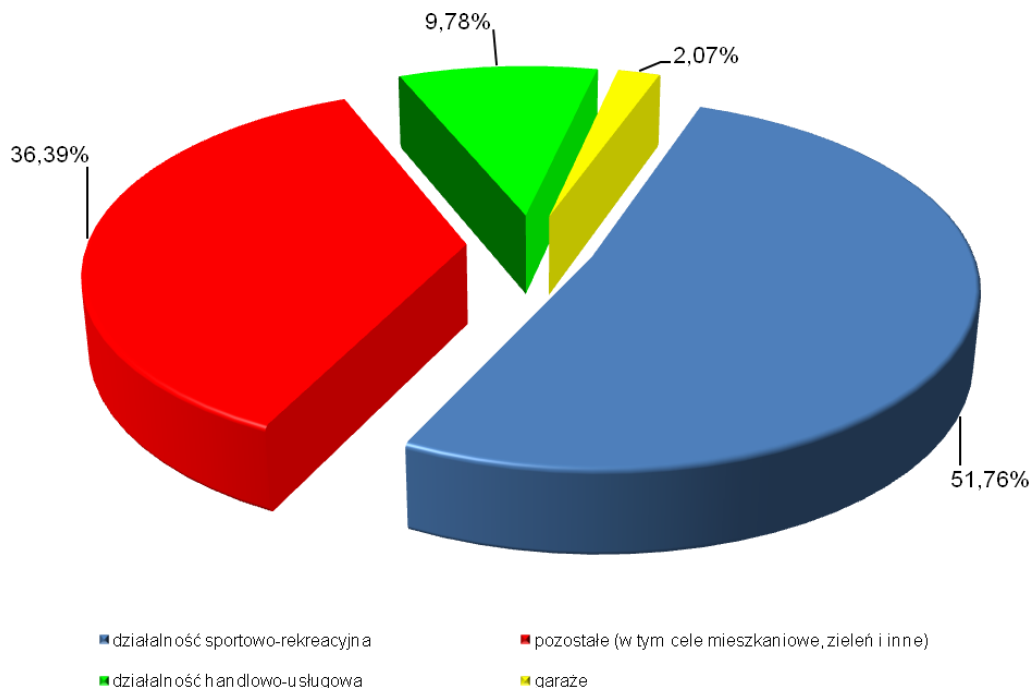
Dzierżawa nieruchomości

Przez umowę dzierżawy wydzierżawiający zobowiązuje się oddać dzierżawcy rzecz do używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a dzierżawca zobowiązuje się płacić wydzierżawiającemu umówiony czynsz.

Zgodnie z zawartymi umowami, w dzierżawę oddano nieruchomości gruntowe, o łącznej powierzchni 42,5406 ha, w tym

Cel dzierżawy	Powierzchnia (ha)
garaże (w tym grunt do ich obsługi oraz zieleń towarzysząca)	0,8813
działalność handlowo-usługowa (w tym targowiska i kawiarenki letnie)	4,1624
działalność sportowo-rekreacyjna	22,0187
pozostałe (w tym cele mieszkaniowe, zieleń i ogródki przydomowe i inne)	15,4782

Zestawienie dzierżawionych nieruchomości według celu obrazuje wykres

Użytkowanie wieczyste

Użytkowanie wieczyste jest ograniczonym w czasie prawem rzeczowym ustanawianym na okres 99 lat. W przypadkach wyjątkowych, jeżeli cel gospodarczy tego nie wymaga, dopuszczalne jest oddanie gruntu na okres krótszy, co najmniej 40 lat. W oparciu o przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami gmina oddaje nieruchomości gruntowe w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym i prawnym. Gmina Miasto Częstochowa, co do zasady pobiera pierwszą opłatę w wysokości 15%-25% ceny nieruchomości oraz opłaty roczne, które kształtują się na poziomie 0,3%-3% ceny nieruchomości gruntowej, w zależności od celu na jaki nieruchomość została oddana. Na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów (jt. Dz. U. z 2020 r. poz. 2040 z późn. zm.), z dniem 1 stycznia 2019 r. prawo użytkowania wieczystego nieruchomości

zabudowanych na cele mieszkaniowe przekształciło się w prawo własności. Potwierdzeniem przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności z dniem 1 stycznia 2019 r. jest zaświadczenie potwierdzające przekształcenie, które zawiera między innymi informacje o obowiązku wnoszenia rocznej opłaty przekształceniowej, wysokości i okresie wnoszenia tej opłaty oraz rachunek bankowy Gminy Miasto Częstochowa. Opłata przekształceniowa jest ustalana w tej samej wysokości co opłata roczna z tytułu użytkowania wieczystego i powinna być wnoszona przez 20 lat.

Zaświadczenia powinny być wydane z urzędu w terminie 12 miesięcy od daty przekształcenia.

Na wniosek uprawnionych, prezydent miasta jest zobowiązany udzielić bonifikaty od opłaty jednorazowej w wysokości 99%. Bonifikata ta przysługuje właścicielom budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub lokali mieszkalnych służących wyłącznie zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych tych osób.

Ponadto na podstawie uchwały nr 55.V.2019 Rady Miasta Częstochowy z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie ustalenia warunków udzielania bonifikaty od opłaty za dany rok za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów (Dz. Urz. Woj. Śląskiego poz. 801 z późn. zm.), po spełnieniu dotychczas obowiązującego kryterium dochodowego opisanego w ustawie o gospodarce nieruchomościami w odniesieniu do opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego, na wniosek uprawnionych zostanie udzielona bonifikata od opłaty rocznej przekształceniowej w wysokości 60%.

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. wydano 1 514 zaświadczeń potwierdzających przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności oraz wydano 415 zaświadczeń potwierdzających wniesienie opłat albo opłaty jednorazowej.

GŁÓWNE KIERUNKI GOSPODAROWANIA NIERUCHOMOŚCIAMI (SPRZEDAŻ, NABYCIE)

Gmina gospodaruje zasobem nieruchomości zgodnie z zasadami racjonalnej gospodarki, na podstawie obowiązujących przepisów prawa, uwzględniając w pierwszej kolejności realizację celów publicznych i zadań własnych. Gospodarka nieruchomościami oparta jest na miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku ich braku – na studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Zbywanie nieruchomości przez gminę następuje sukcesywnie. W 2021 r. sprzedano 21 nieruchomości o łącznej powierzchni 2,8690 ha, udziały gminy w 3 nieruchomościach o łącznej powierzchni 0,1715 ha oraz zbyto prawo użytkowania wieczystego nieruchomości o powierzchni 0,2319 ha.

Ponadto, w wyniku zamiany zbyto prawo własności 4 działek o powierzchni łącznej 0,0135 ha, w wyniku zniesienia współwłasności zbyto udział wynoszący 3/24 części prawa własności 3 działek o łącznej powierzchni 0,5301 ha. W ramach należnego odszkodowania, za nieruchomość, która z mocy prawa przeszła na własność gminy na mocy decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, przyznano prawo własności działki o powierzchni 0,0830 ha.

Sprzedano także 14 lokali mieszkalnych w budynkach komunalnych, jak również w trybie przetargu ustnego nieograniczonego zbyto 6 (spadkowe) samodzielnych lokali mieszkalnych będących własnością Gminy Miasto Częstochowa.

W 2021 r. gminny zasób nieruchomości został powiększony poprzez:

a) nabycie z mocy prawa:

- w trybie komunalizacji – na podstawie 172 ostatecznych decyzji Wojewody Śląskiego ujawniono własność gminy dla 357 działek o powierzchni łącznej 40,4006 ha,
- w trybie art. 73 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną – 2 działek o powierzchni łącznej 0,0062 ha,
- w trybie art. 98 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami – 14 działek o powierzchni łącznej 3,7550 ha,
- w trybie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (specustawa drogowa) – 37 działek o powierzchni łącznej 0,3552 ha,

b) nabycie na podstawie umów cywilno-prawnych:

- w drodze nieodpłatnego przekazania – prawo użytkowania wieczystego 13 działek o powierzchni łącznej 1,9590 ha,
- w drodze kupna-sprzedaży – prawo własności 6 działek o łącznej powierzchni 0,0316 ha, prawo własności nieruchomości zabudowanej – 1 działka o powierzchni 0,0422 ha,
- w drodze zniesienia współwłasności gmina nabyła udział wynoszący 21/24 części w 1 działce o powierzchni 0,0246 ha,
- w drodze rozwiązania za porozumieniem stron umowy o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste – 3 działki o powierzchni łącznej 0,1766 ha,
- w drodze umowy zamiany – prawo własności 2 działek o powierzchni 0,0017 ha, udział wynoszący 1/8 części w prawie własności działki o powierzchni 0,1068 ha oraz prawo użytkowania wieczystego 2 działek o powierzchni łącznej 0,0676 ha,
- aktem notarialnym gmina nabyła udział wynoszący 52 730/100 000 części lokalu niemieszkalnego o powierzchni 749,2 m² wraz z udziałem wynoszącym 52 730/400 000 części w prawie własności działki o powierzchni 0,1662 ha,
- ustanowiono odrębną własności lokalu, w odniesieniu, do którego gminie przysługiwało spółdzielcze własnościowe prawa do lokalu nabytego w drodze spadku,

c) nabycie w drodze spadków: ujawniono własność gminy do 9 spadków dot. nieruchomości, w tym 1 działkę o pow. 0,2280 ha, udziały do 10 działek o powierzchni łącznej 3,3433 ha, udział do 2 lokali o powierzchni 95,4 m² oraz użytkowanie wieczyste do 2 działek o powierzchni łącznej 0,1187ha.

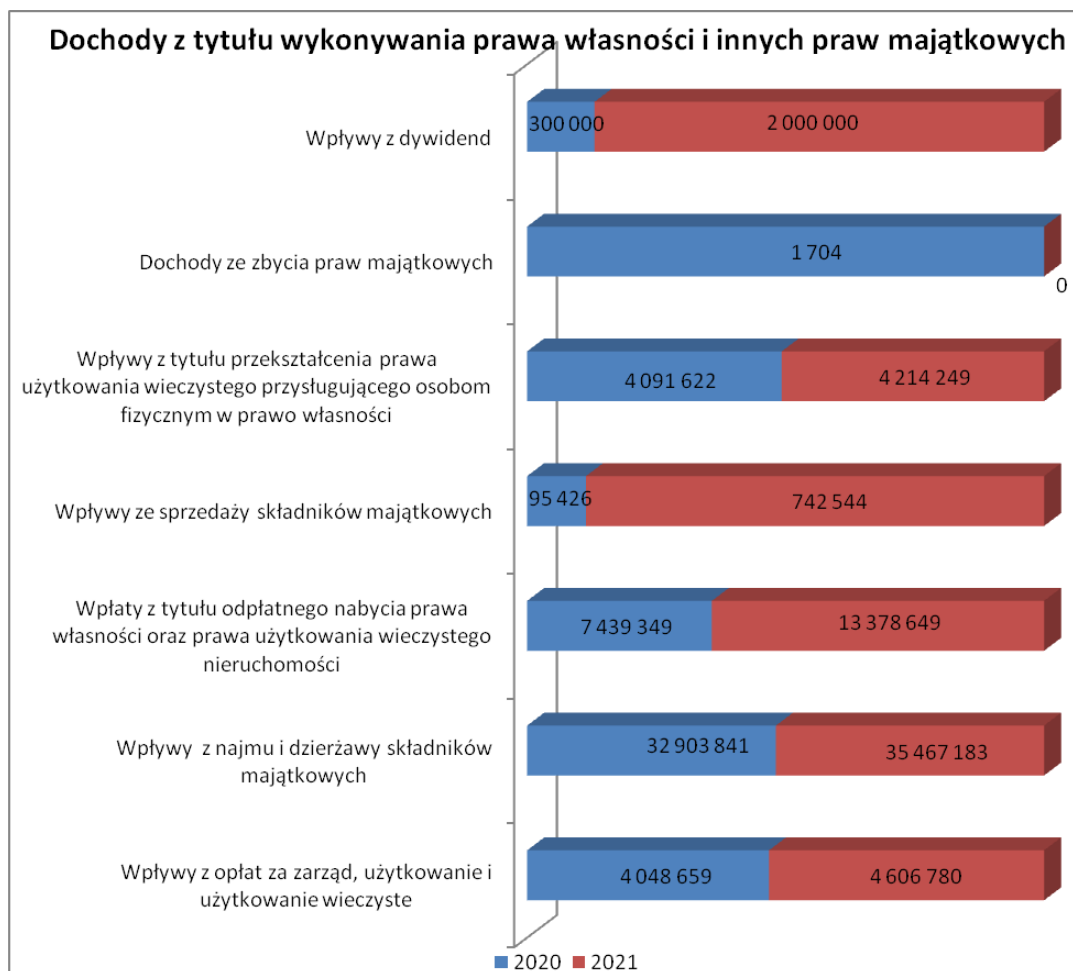
DOCHODY Z MAJĄTKU MIASTA

Efekty finansowe z gospodarowania gminnym zasobem nieruchomości to przede wszystkim dochody uzyskiwane z nieruchomości, które są jednym ze składników mienia gminy. Mienie to – wraz z posiadanymi nieruchomościami – stanowi majątek gminy, będący podstawą jej samodzielności i samorządności. Dochody uzyskiwane przez gminę z nieruchomości własnych mogą mieć charakter wpływów jednorazowych lub stałych. Wpływy jednorazowe generowane są w przypadku zbycia prawa własności nieruchomości i stanowią znaczną pozycję w budżecie. Wpływy stałe, długookresowe powstają w wyniku takiego rozdysponowania nieruchomości, które choć nadal pozostają w zasobie gminy, są użytkowane przez inne podmioty (np. trwałe zarząd, dzierżawa, użytkowanie).

Dochody Gminy Miasto Częstochowa (odpowiednio wykonanie za rok 2020 i 2021) uzyskane z tytułu wykonywania prawa własności i innych praw majątkowych w rozbiciu na poszczególne tytuły przedstawiono w tabeli i na wykresie poniżej:

Lp.	Tytuły dochodów	Wykonanie2020 (PLN)	Wykonanie2021 (PLN)
1.	Opłaty za zarząd, użytkowanie i użytkowanie wieczyste	4 048 659	4 606 780
2.	Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych	32 903 841	35 467 183
3.	Odpłatne nabycia prawa własności oraz użytk. Wieczyst.	7 439 349	13 378 649
4.	Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	95 426	742 544
5.	Przekształcenia prawa użytkowania wieczystego	4 091 622	4 214 249
6.	Dochody ze zbycia praw majątkowych	1 704	0
7.	Wpływy z dywidend	300 000	2 000 000
Razem:		48 880 601	60 409 405

WARTOŚĆ MAJĄTKU GMINY

Pod pojęciem mienia Gminy Miasto Częstochowa rozumie się aktywa trwałe i aktywa obrotowe, tj. kontrolowane przez jednostkę zasoby majątkowe o wiarygodnie określonej wartości, powstałe w wyniku przeszłych zdarzeń.

Mienie gminy stanowi bazę materialną, przy pomocy, której gmina realizuje swoje zadania.

Dysponowanie mieniem powierzono komunalnym i powiatowym jednostkom organizacyjnym.

Do aktywów trwałych zalicza się:

- 1) wartości niematerialne i prawne,
- 2) rzeczowe aktywa trwałe, w tym:
  - a) środki trwałe:
    - grunty oraz prawo użytkowania gruntów,
    - budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej,
    - urządzenia techniczne i maszyny,
    - środki transportu,
    - pozostałe środki trwałe,
  - b) środki trwałe w budowie (inwestycje),

- 3) należności długoterminowe,
- 4) długoterminowe aktywa finansowe,
- 5) wartość mienia zlikwidowanych jednostek,
- 6) długoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Do aktywów obrotowych zalicza się:

- 1) zapasy,
- 2) należności krótkoterminowe,
- 3) środki pieniężne,
- 4) krótkoterminowe papiery wartościowe,
- 5) rozliczenia międzyokresowe.

Wartość majątku gminy obejmuje majątek figurujący w ewidencji:

- 1) jednostek budżetowych, w tym:
  - a) Urzędu Miasta
  - b) przedszkoli,
  - c) szkół podstawowych,
  - d) szkół ponadpodstawowych,
  - e) szkół specjalnych i pozostałych placówek oświatowych,
  - f) Straży Miejskiej,
  - g) Miejskiego Zarządu Dróg,
  - h) Powiatowego Urzędu Pracy,
  - i) Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
  - j) Ośrodka Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi,
  - k) Żłobka Miejskiego,
  - l) Domu Pomocy Społecznej,
  - ł) Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej typu rodzinnego
  - m) Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej typu rodzinnego
  - n) Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej typu rodzinnego
  - o) Biura Finansów Oświaty,
  - p) Częstochowskiego Centrum Świadczeń,
  - r) Centrum Usług Komunalnych
- 2) samorządowych zakładów budżetowych, w tym:
  - Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji
  - Cmentarza Komunalnego,
  - Centrum Integracji Społecznej,
- 3) instytucji kultury, w tym:

- Filharmonii Częstochowskiej,
- Miejskiej Galerii Sztuki,
- Muzeum Częstochowskiego,
- Ośrodka Promocji Kultury „Gaude Mater”,
- Teatru im. Adama Mickiewicza,
- Miejskiej Biblioteki Publicznej im. dr. Władysława Biegańskiego,
- Miejskiego Domu Kultury,

4) jednostek służby zdrowia, w tym:

- SP ZOZ Miejskiego Szpitala Zespolonego,
- SP ZOZ Stacji Pogotowia Ratunkowego.

Mienie Gminy w latach 2020-2021 obejmujące aktywa trwałe i aktywa obrotowe, według wartości bilansowej netto (z uwzględnieniem amortyzacji tj. stopnia zużycia majątku oraz odpisów aktualizujących w przypadku należności oraz udziałów i akcji) przedstawiono w tabeli poniżej:

Poz.	Wyszczególnienie	Wartość netto na koniec roku 2020 (PLN)	Wartość netto na koniec roku 2021 (PLN)	Różnica
Poz.	Aktywa trwałe (poz. I+II+III+IV+V)	3 685 604 016	3 838 424 452	152 820 436
I.	Wartości niematerialne i prawne	1 004 627	1 403 229	398 602
II.	Rzeczowe aktywa trwałe (poz. 1+2+3)	3 445 002 641	3 545 303 799	100 301 158
1.	Środki trwałe (poz. od 1.0 do 1.9)	3 329 091 693	3 490 361 498	161 269 805
1.1	Grunty	1 166 596 517	1 290 842 829	124 246 312
1.2	Budynki i lokale	734 230 895	774 205 174	39 974 279
1.3	Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	1 382 300 557	1 366 756 246	- 15 544 311
1.4	Kotły i maszyny energetyczne	3 910 693	4 808 698	898 005
1.5	Maszyny, urządzenia i aparaty	6 932 982	9 137 724	2 204 742
1.6	Specjalistyczne maszyny, urządzenia	484 806	422 866	- 61 940
1.7	Urządzenia techniczne	10 653 528	16 497 530	5 844 002
1.8	Środki transportu	6 826 450	9 470 830	2 644 380
1.9	Narzędzia, przyrządy, ruchomości ...	15 345 575	16 366 481	1 020 906
1.10	Dzieła sztuki	1 809 690	1 853 120	43 430
2.	Inwestycje rozpoczęte (środki	115 910 948	54 864 301	- 61 046 647
3.	Środki przekazane na poczet	0	78 000	78 000
III.	Należności długoterminowe	67 424 291	72 283 310	4 859 019
IV.	Długoterminowe aktywa finansowe (udziały i akcje)	172 172 457	219 434 114	47 261 657

Poz.	Wyszczególnienie	Wartość netto na koniec roku 2020 (PLN)	Wartość netto na koniec roku 2021 (PLN)	Różnica
V.	Wartość mienia zlikwidowanych jednostek	0	0	0
Poz.	Aktywa obrotowe, w tym:	317 195 996	247 684 615	-69 511 381
1.	Zapasy	5 452 283	4 197 989	-1 254 294
2.	Należności krótkoterminowe	283 719 365	210 594 108	-73 125 257
3.	Środki pieniężne	27 089 534	31 932 628	4 843 094
4.	Krótkoterminowe papiery	0	0	0
5.	Rozliczenia międzyokresowe	934 814	959 890	25 076
Poz.	Ogółem (aktywa trwałe + aktywa obrotowe)	4 002 800 012	4 086 109 067	83 309 055

Wartość majątku ogółem na koniec 2021 r. w porównaniu do 2020 r. zwiększyła się o kwotę 83 309 055 zł. Na wzrost aktywów trwałych miało wpływ przyjęcie nowych środków trwałych do ewidencji księgowej m.in. w wyniku rozliczonych inwestycji:

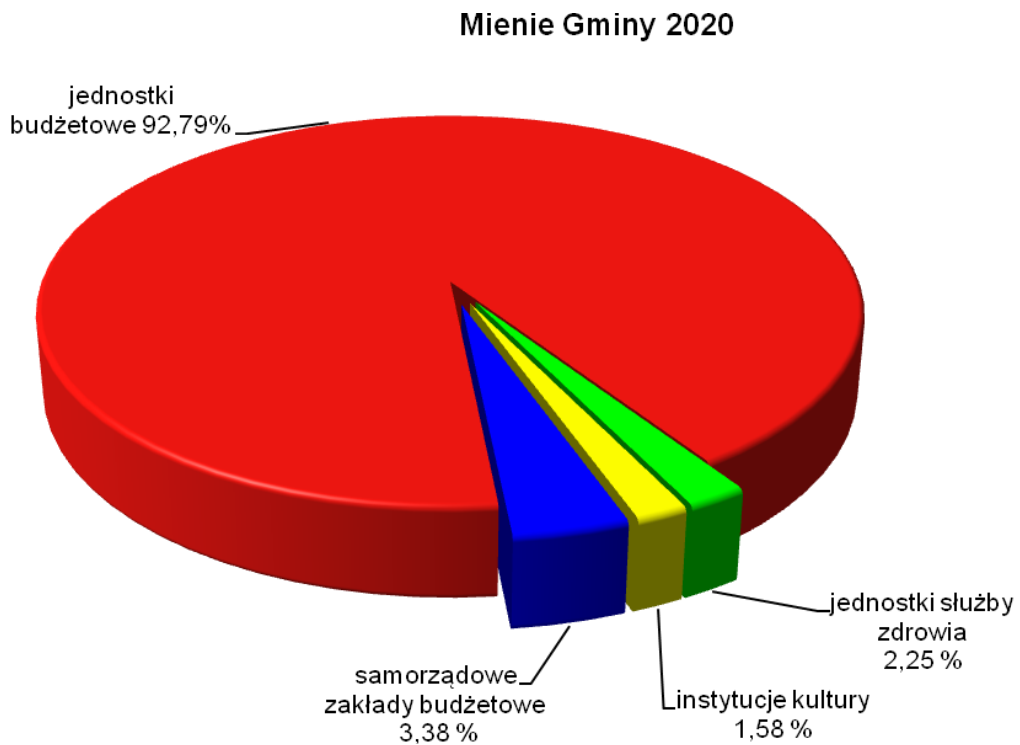
- budowa kompleksu rekreacyjno-sportowego – park wodny,
- centrum piłki nożnej w Częstochowie – przebudowa i rozbudowa obiektu sportowego
- przebudowa i rozbudowa budynku Ratusza Starej Częstochowy
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w Częstochowie,
- odwodnienie dzielnicy Północ,
- przebudowa drogi w zakresie torowiska tramwajowego z dostosowaniem obiektu mostowego w Alei Niepodległości do warunków ruchu tramwajów.

Największy wzrost aktywów trwałych figuruje w samorządowym zakładzie budżetowym – Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Częstochowie i wiąże się z przyjęciem do ewidencji nieruchomości otrzymanych w trwałe zarząd, jak również nowych środków trwałych.

Mienie Gminy na dzień 31 grudnia 2020 r. w kwocie **4 002 800 012 zł** obejmuje majątek:

- 1) jednostek budżetowych, w kwocie **3 714 042 041 zł**, co stanowi 92,79% majątku ogółem,
- 2) samorządowych zakładów budżetowych, w kwocie **135 449 782 zł**, co stanowi 3,38% majątku
- 3) instytucji kultury, w kwocie **63 380 375 zł**, co stanowi 1,58% majątku ogółem,
- 4) jednostek służby zdrowia, w kwocie **89 927 814 zł**, co stanowi 2,25% majątku ogółem.

Zestawienie mienia poszczególnych jednostek (według wartości procentowej w majątku ogółem) obrazuje wykres:

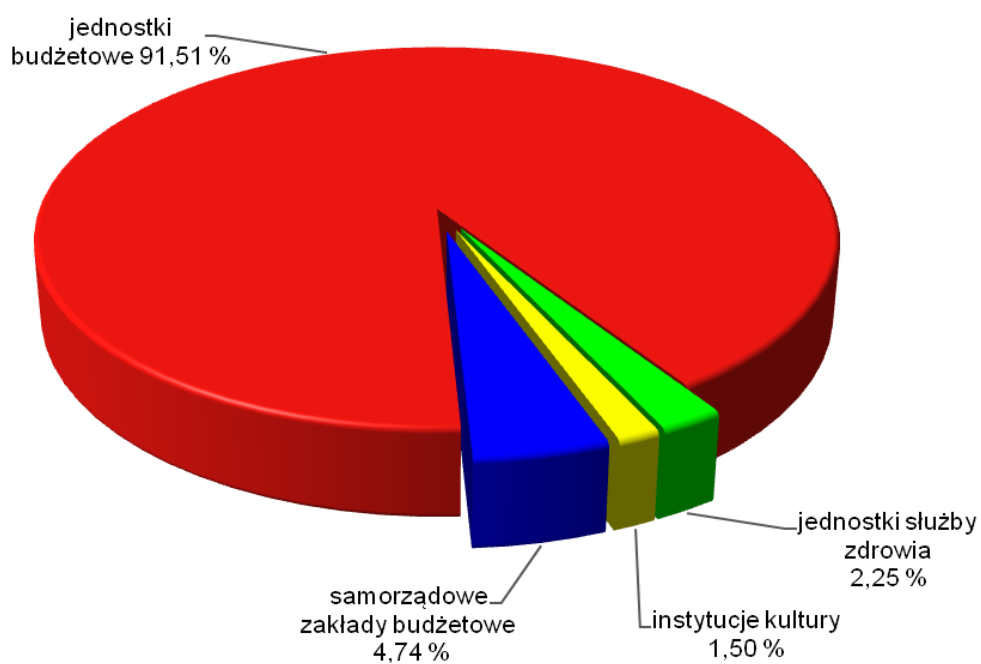

Mienie ogółem na koniec grudnia 2021 r. w kwocie 4 086 109 067 zł obejmuje majątek figurujący na stanie:

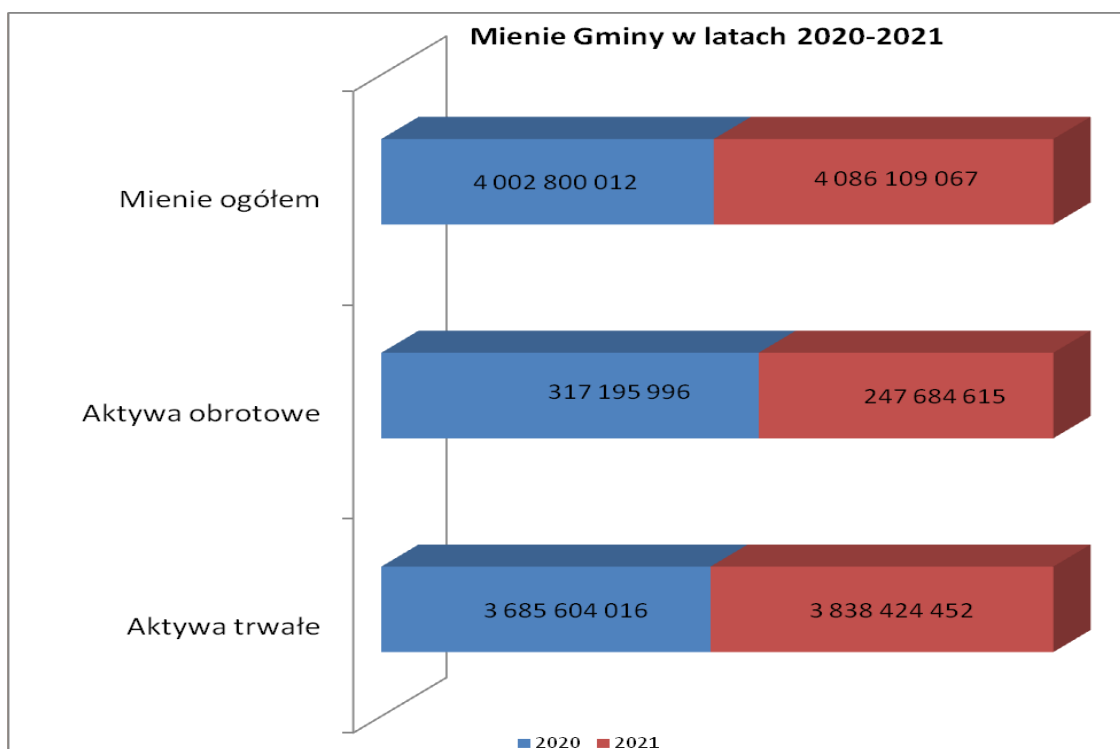
- 1) jednostek budżetowych, w kwocie **3 739 376 842 zł**, co stanowi 91,51% majątku ogółem,
- 2) samorządowych zakładów budżetowych, w kwocie **193 460 055 zł**, co stanowi 4,74% majątku ogółem
- 3) instytucji kultury, w kwocie **61 411 268 zł**, co stanowi 1,50% majątku ogółem,
- 4) jednostek służby zdrowia, w kwocie **91 860 902 zł**, co stanowi 2,25% majątku ogółem.

Zestawienie mienia poszczególnych jednostek (według wartości procentowej w majątku ogółem) obrazuje wykres:

Mienie Gminy 2021

Zestawienie porównawcze mienia Gminy Miasto Częstochowa w latach 2020-2021 obrazuje wykres:

UDZIAŁY I AKCJE W SPÓŁKACH PRAWA HANDLOWEGO

Strategiczne dla miasta obszary działalności w zakresie transportu publicznego, budownictwa mieszkalnego, zdrowia, zbiórki i przetwarzania odpadów czy oczyszczania ścieków są obsługiwane przez spółki z wyłącznym udziałem Gminy Miasto Częstochowa. Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (jt. Dz. U. z 2021 r. poz. 679), Prezydent Miasta Częstochowy wykonuje kompetencje zgromadzenia wspólników/walnych zgromadzeń wobec jednoosobowych spółek Gminy Miasto Częstochowa. Na zgromadzeniach wspólników lub walnych zgromadzeniach w pozostałych spółkach, gmina jest reprezentowana przez prezydenta miasta lub jego pełnomocników.

Na dzień 31 grudnia 2021 r. Gmina Miasto Częstochowa posiadała udziały lub akcje w następujących spółkach:

- 1) Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A. – 100% akcji,
- 2) Częstochowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. – 100% udziałów,
- 3) Hala Sportowa Częstochowa Sp. z o.o. – 100% udziałów,
- 4) Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Częstochowie Sp. z o.o. – 100% udziałów,
- 5) Oczyszczalnia Ścieków „WARTA” S.A. – 100% akcji,
- 6) Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Częstochowie Sp. z o.o. – 100% udziałów oraz w obcym podmiocie gospodarczym pod nazwą: Przędzalnia Czesankowa „ELANEX” S.A. w likwidacji – 6,13% akcji w całości kapitału zakładowego. W dniu 15

stycznia 2021 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego wydał postanowienie o wykreśleniu spółki Concorde Investissement S.A. w likwidacji z Rejestru Przedsiębiorców, której akcje posiadała gmina. W dniu 26 listopada 2021 r. został podwyższony kapitał zakładowy Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Częstochowie Sp. z o.o. o kwotę 4 800 000 zł w postaci wkładu pieniężnego z przeznaczeniem na częściowe sfinansowanie inwestycji „Przebudowa liniowej infrastruktury tramwajowej w Częstochowie (odcinek 1, 2, 3, 4, 5a, 6) oraz zakup taboru tramwajowego na potrzeby transportu publicznego w Częstochowie” – do dnia 31 grudnia 2021 r. podwyższenie nie zostało zarejestrowane przez Krajowy Rejestr Sądowy.

W pozostałych podmiotach gospodarczych, w których Gmina Miasto Częstochowa posiada udziały lub akcje, w omawianym okresie zmian nie odnotowano.

Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A.

Częstochowa, Aleja Najświętszej Maryi Panny 24

<http://www.arr.czestochowa.pl/>

Spółka powstała w 1992 r. – uchwała nr 258/XXX/92 Rady Miasta Częstochowy z dnia 2 lipca 1992 r. Przedmiotem jej działalności jest inicjowanie i podejmowanie działań stymulujących rozwój gospodarczy regionu poprzez wspomaganie rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), współpracę z władzami samorządowymi w celu opracowania programów i planów rozwoju, administrowanie programami wsparcia dla MŚP oraz pełnienie roli edukacyjnej w przekazywaniu doświadczeń i rozwiązań w zakresie polityki regionalnej, a także wspomaganie inwestorów w podejmowaniu działalności w regionie oraz promocję gospodarczą. Głównym źródłem przychodów spółki są dotacje unijne, które w największym zakresie finansują działalność statutową. Kapitał zakładowy spółki wynosi 15 287 500 zł i składa się z 6 115 akcji po 2 500 zł każda.

W 2021 r. priorytety działań Agencji Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A. koncentrowały się głównie na:

- kontynuacji realizowanych projektów finansowanych ze środków budżetu państwa i Unii Europejskiej, w tym na udzielaniu pożyczek z Funduszu Pożyczkowego dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa śląskiego,
- rozpoczęciu realizacji nowych projektów finansowanych ze środków budżetu państwa i Unii Europejskiej,
- przygotowywaniu nowych projektów na rzecz przedsiębiorstw, instytucji rynku pracy i jednostek samorządu terytorialnego,
- wspieraniu lokalnego i regionalnego rozwoju gospodarczego,

- zarządzaniu Częstochowskim Parkiem Przemysłowo-Technologicznym, w tym poszerzeniu działalności Parku poprzez wybudowanie nowej hali przemysłowej na terenach objętych Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną.

Spółka realizowała następujące projekty:

- 1) „Fundusz Pożyczkowy w Częstochowie prowadzony przez Agencję Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A. dla przedsiębiorców z województwa śląskiego” – działalność funduszu po 30 września 2019 r., do czasu całkowitej spłaty pożyczek, polega na zarządzaniu środkami wracającymi ze spłacanych przez przedsiębiorców zobowiązań,
  - 2) „Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej” (JOWES) – działalność JOWES jest uwarunkowana posiadaniem przez spółkę akredytacji „AKSES” wydawanej przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Aktualna akredytacja obowiązuje do dnia 21 lipca 2022 r.,
  - 3) „Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Częstochowie” – od 1 stycznia 2021 r. do 1 grudnia 2021 r. spółka realizowała VI edycję projektu,
  - 4) „Centrum Usług Rozwojowych w województwie śląskim. Wsparcie na rzecz MŚP i ich pracowników”. Projekt był realizowany w partnerstwie 4 podmiotów, Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A. (Lider) – realizacja projektu obejmowała okres od 1 kwietnia 2017 r. do 31 grudnia 2021 r.,
  - 5) „Usługi rozwojowe dla MŚP” – realizacja projektu obejmowała okres od 1 lipca 2019 r. do 30 czerwca 2021 r. W ramach projektu ARR w Częstochowie S.A. prowadziła dystrybucję środków przeznaczonych na realizację usług rozwojowych,
  - 6) „Operator wsparcia finansowego MŚP w województwie śląskim” – termin realizacji projektu obejmuje okres od 1 czerwca 2020 r. do 31 maja 2022 r.,
  - 7) „Szansa na lepsze zatrudnienie” – termin realizacji projektu obejmował okres od 1 kwietnia 2019 r. do 31 marca 2021 r.,
  - 8) „Nowa praca - lepsza przyszłość” – termin realizacji projektu obejmował okres od 1 marca 2019 r. do 31 maja 2021 r.,
  - 9) „Zrealizowany cel zawodowy” – projekt realizowany od 1 listopada 2019 r. do 29 stycznia 2022 r.,
  - 10) „Czas na biznes” – termin realizacji projektu obejmuje okres od 1 października 2020 r. do 30 września 2022 r.,
  - 11) „Młodzi na start” – realizacja projektu obejmuje okres od 1 lutego 2021 r. do 31 stycznia 2023 r.
- Dodatkowo spółka zarządza Częstochowskim Parkiem Przemysłowo-Technologicznym (CzPP-T), który oferuje biura, magazyny i hale produkcyjne powstałe z myślą o stworzeniu przyjaznych warunków pracy, wspomagających rozwój małych i średnich przedsiębiorstw z terenu Częstochowy i okolic. Park utworzono w odpowiedzi na potrzeby przedsiębiorców dotyczące nowoczesnej infrastruktury

technicznej oferowanej na atrakcyjnych warunkach. W chwili obecnej w skład CzPP-T wchodzi cztery nieruchomości:

- budynek produkcyjno-biurowy przy ul. Wały Dwernickiego 117/121 – o całkowitej powierzchni użytkowej 5 859,40 m² jest przeznaczony pod wynajem dla przedsiębiorców w celu prowadzenia działalności gospodarczej. Pozostałą powierzchnię budynku stanowią części wspólne, Centrum Konferencyjno-Szkoleniowe, sala wystawiennicza oraz powierzchnie wykorzystywane na potrzeby działalności spółki. Na bieżąco prowadzona jest akcja promocyjna wolnych powierzchni pod wynajem. Centrum Konferencyjno-Szkoleniowe w Częstochowskim Parku Przemysłowo-Technologicznym o łącznej powierzchni 700 m² oferuje w pełni wyposażone, klimatyzowane, nowoczesne, 4 sale konferencyjno-szkoleniowe mieszczące grupy od 15 do 200 osób, dostosowane do organizowania różnego rodzaju spotkań, szkoleń, konferencji, sympozjów, targów, wystaw, ekspozycji, imprez okolicznościowych, eventów itp. Na życzenie najemców możliwie jest dowolne konfigurowanie sal, dzięki czemu oferta jest bardzo elastyczna i odpowiada na potrzeby nawet najbardziej wymagających klientów. Dbając o wysoki standard świadczonych usług w ramach wynajmu, Centrum oferuje m.in.: nagłośnienie, mikrofony bezprzewodowe, mikrofon konferencyjny, rzutniki multimedialne montowane pod sufitem, podwieszane ekrany projekcyjne sterowane elektrycznie, flipcharty, bezprzewodowy Internet. Centrum Konferencyjno-Szkoleniowe dysponuje również salą wystawową/bankietową mieszczącą do 170 osób, która wynajmowana jest na potrzeby organizacji targów, spotkań, imprez okolicznościowych itp., spełnia również funkcję zaplecza gastronomicznego w trakcie organizacji konferencji i szkoleń na salach konferencyjno-szkoleniowych,
- hale produkcyjno-magazynowe przy ul. Odlewników 43 – 4 hale o całkowitej powierzchni użytkowej 5 783,62 m² (powierzchnia całego obiektu z zapleczem technicznym typu kotłownia, portiernia, magazynek porządkowy), które są przeznaczone w szczególności pod wynajem dla firm prowadzących działalność o charakterze produkcyjno-magazynowym. Każda hala posiada pomieszczenia socjalno-biurowe oraz niezależny wjazd. Cały budynek wyposażony jest w niezbędne media, tj. energię elektryczną, sieć wod.-kan., sieć teletechniczną i teleinformatyczną oraz ciepło sieciowe. Z myślą o klientach i w celu świadczenia najwyższej jakości usług halę A wyposażono w suwnicę o udźwigu 16 t. W 2015 r. najemca hali A zamontował na istniejących już torach dodatkową suwnicę o udźwigu 6,3 t. Wokół hal znajdują się strzeżone parkingi oraz place manewrowe,
- hala produkcyjno-magazynowa wraz z zapleczem socjalno-bytowym przy ul. Ekonomicznej 5 – została wybudowana w 2017 r. i oddana do użytku w listopadzie tego samego roku. Hala została wybudowana na terenie o powierzchni 23 903 m² m.in. w celu poszerzenia działalności Częstochowskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego. Na lokalizację hali wybrano teren

Katowickiej Strefy Ekonomicznej. Inwestycja powstała w odpowiedzi na zgłaszane przez przedsiębiorców zapotrzebowanie na nowoczesne powierzchnie produkcyjne i magazynowe pod wynajem. Budynek posiada 4 hale o całkowitej powierzchni użytkowej 3 496,53 m² (powierzchnia całego obiektu z zapleczem technicznym typu kotłownia, hydroforownia, rozdzielnia elektryczna, szachty technologiczne) i jest przeznaczony w szczególności pod wynajem dla firm prowadzących działalność o charakterze produkcyjno-magazynowym. Wszystkie hale dysponują niezależnymi bramami wjazdowymi. Cały budynek wyposażony jest w niezbędne media, tj. energię elektryczną, sieć wod.-kan., sieć teletechniczną i teleinformatyczną oraz kotłownię gazową. Wszystkie moduły hal przygotowane są konstrukcyjnie do montażu suwnic. Wokół hal znajdują się parkingi oraz place manewrowe,

- hala produkcyjno-magazynowa wraz z zapleczem socjalno-bytowym nr 2 przy ul. Ekonomicznej 5 – została oddana do użytku w czerwcu 2021 r. i jest przeznaczona na prowadzenie działalności magazynowo-produkcyjnej. Całkowita powierzchnia użytkowa wynosi 2 245,60 m². Część przemysłowa obiektu jest jednokondygnacyjna, składa się z dwóch segmentów: hali A i hali B. Zaplecze socjalno-biurowe zaprojektowano jako parterowe, niepodpiwniczone. Oba segmenty funkcjonują jako dwa niezależne zakłady użytkowane przez dwóch różnych najemców. Obsługa komunikacyjna hal odbywa się zarówno bezpośrednio z terenu zewnętrznego przez bramy, drzwi i dok załadunkowy (segment B), jak również przez drzwi bezpośrednio z korytarza wewnątrz budynku socjalno-biurowego. Jedyłą częścią wspólną dla całego obiektu są pomieszczenia kotłowni i hydroforni. Wszystkie instalacje zostały zaprojektowane w sposób umożliwiający niezależne i odrębne rozliczanie zużywanych mediów.

Częstochowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.

Sobuczyna, ul. Konwaliowa 1

<http://czpk.czyst.pl/>

Spółka powstała w 1997 r. w wyniku przekształcenia zakładu budżetowego pn. Zakład Gospodarki Odpadami w Częstochowie – uchwała nr 354/XLI/97 Rady Miasta Częstochowy z dnia 19 czerwca 1997 r. Spółka zarządza składowiskiem odpadów i prowadzi działalność w zakresie unieszkodliwiania odpadów, odzyskiwania i zagospodarowywania surowców oraz pozyskiwania biogazu przetwarzanego na energię elektryczną. Podstawową grupą odpadów unieszkodliwianych na składowisku są odpady komunalne. Kapitał zakładowy wynosi 30 641 000 zł i składa się z 61 282 udziałów po 500 zł każdy.

W 2021 r. spółka:

- 1) kontynuowała realizację zadania inwestycyjnego polegającego na zaprojektowaniu, wykonaniu kompleksowej rozbudowy i modernizacji istniejącej oczyszczalni ścieków w technologii odwróconej osmozy – wartość zadania brutto: 7 648 404 zł. Realizowane zadanie inwestycyjne

polega na rozbudowie i modernizacji oczyszczalni odcieku z 60 m³/d na 200 m³/d w technologii odwróconej osmozy oczyszczania odcieków pochodzących ze składowiska odpadów i zakładu zagospodarowania odpadów w Sobuczynie. Do realizacji przedsięwzięcia zostanie wykorzystana istniejąca infrastruktura. Zastosowanie rozwiązania w technologii odwróconej osmozy zapewnia spełnienie wymagań aktualnie obowiązujących konkluzji najlepszych dostępnych technik (BAT) i osiągnięcie wysokiego stopnia ochrony środowiska,

- 2) rozpoczęła realizację zadania inwestycyjnego polegającego na modernizacji sortowni zmieszanych odpadów komunalnych o wydajności 95 000 Mg/rok. W 2021 r. została wykonana koncepcja modernizacji sortowni. Zadanie będzie obejmowało linię technologiczną przeznaczoną do sortowania odpadów komunalnych zmieszanych, która musi być przystosowana do pracy z odpadami pochodzącymi ze zbiórki selektywnej tj. zarówno odpadów opakowaniowych tworzywowych, mieszaniny odpadów opakowaniowych (tworzyw sztucznych, papieru i metali) oraz odpadów selektywnie zbieranych. Celem inwestycji jest zapewnienie elastyczności, funkcjonalności oraz skuteczności sortowania odpadów zmieszanych, jak również zbieranych selektywnie, tak, aby możliwe było maksymalizowanie ilości kierowanych do recyklingu frakcji materiałowych, a co za tym idzie ograniczenie ilości składowanych bądź poddawanych termicznemu przetwarzaniu odpadów komunalnych,
- 3) zakupiła urządzenie do rozdrabniania odpadów wielkogabarytowych o wartości 1 489 000 zł,
- 4) zakupiła sprzęt audiowizualny o wartości 121 659 zł,
- 5) zakupiła zbiornik na siarczan amonu o wartości 112 195 zł,
- 6) zakupiła system przeciwpożarowy (sortownia odpadów) o wartości 154 400 zł,
- 7) zakupiła przesiewacz bębnowy o wartości 400 000 zł,
- 8) zakupiła dwie ładowarki kołowe o wartości 1 741 400 zł,
- 9) zakupiła ogrodzenie przechwytyjące opady lekkie o wartości 40 100 zł,
- 10) zakupiła instalację hydrantową o wartości 24 600 zł.

W roku sprawozdawczym:

- przetworzono na sortowni 57 145 Mg odpadów,
- przetworzono na placu kompostowym 15 418 Mg odpadów zielonych,
- przyjęto 4 514 Mg odpadów wielkogabarytowych,
- przyjęto 11 543 Mg odpadów selektywnie zebranych,
- przyjęto 2 433 Mg odpadów selektywnie zebranych na PSZOK.

Hala Sportowa Częstochowa Sp. z o.o.

Częstochowa, ul. Śląska 11/13

<http://hala-czestochowa.pl/>

Pierwotnie spółka była zarejestrowana pn. Przedsiębiorstwo Energetyki Miejskiej Sp. z o.o. i została utworzona na mocy uchwały nr 366/XLII/1997 Rady Miasta Częstochowy z dnia 10 lipca 1997 r. W listopadzie 2012 r. zmieniono nazwę na obecną, jak również zapisy aktu założycielskiego, m.in. poprzez rozszerzenie przedmiotu działalności tak, aby spółka mogła zarządzać i administrować wielofunkcyjną halą sportową. Na podstawie umowy zawartej z gminą, spółka wykonywała zadania w zakresie zarządzania halą przy ul. Żużlowej 4 w Częstochowie oraz wykonywała usługi wynajmu hali – dzierżawienia nieruchomości na działalność związaną ze sportem, organizacją imprez kulturalnych, koncertów, targów, wystaw i kongresów. Kapitał zakładowy spółki wynosi 54 000 zł i składa się z 54 udziałów po 1 000 zł każdy. W 2021 r., w wielofunkcyjnej hali sportowej odbyły się m.in.: International TT Series – międzynarodowe zawody w tenisie stołowym, gala Stand-up Comedy, koncert Lady Pank, Częstochowska Noc Kabaretowa, koncert Cleo oraz koncert Sanah. W 2021 r. w obiekcie hali sportowej przy ul. Żużlowej 4 poniesiono nakłady inwestycyjne o 70 433 zł.

Oczyszczalnia Ścieków „WARTA” S.A.

Częstochowa, ul. Srebrna 172/188

<http://www.wartasa.eu/>

Spółka powstała w 2002 r. w wyniku przekształcenia Przemysłowej Spółki Wodnej „Warta” – uchwała nr 908/LXIX/02 Rady Miasta Częstochowy z dnia 10 października 2002 r. Spółka prowadzi działalność w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych. Kapitał zakładowy spółki wynosi 57 912 980 zł i składa się z 5 791 298 akcji po 10 zł każda. Spółka eksploatuje dwie oczyszczalnie, które obsługują mieszkańców Częstochowy oraz kilkaset różnej wielkości zakładów przemysłowych. Zasadniczym źródłem dochodów spółki są przychody uzyskiwane za usługi polegające na odbiorze i oczyszczaniu ścieków. Pozwala to na samodzielne finansowanie bieżącej działalności. Nakłady inwestycyjne w 2021 r. wyniosły 8 284 000 zł. Na tę kwotę składały się zadania inwestycyjne kontynuowane z lat ubiegłych, prace dotyczące dokumentacji projektowej i o charakterze budowlano-montażowym oraz zakupy inwestycyjne.

W 2021 r. wykonano planowane zadania mające na celu utrzymanie w gotowości i sprawności urządzenia oraz proces technologiczny. Jednocześnie realizowano działania zmierzające do polepszenia warunków pracy pracowników i zwiększenia bezpieczeństwa na terenie oczyszczalni. Zaplanowane zadania w zakresie działalności remontowej wykonano na łączną kwotę 1 036 000 zł. W spółce funkcjonuje Zintegrowany System Zarządzania, na który składa się System Zarządzania Jakością według normy PN-EN ISO 9001:2009 i System Zarządzania Środowiskowego według normy PN-EN ISO 14001:2005. Funkcjonujący system jest dowodem na spełnienie nie tylko wymogów norm,

ale stanowi też o świadomości potrzeby ciągłej dbałości o utrzymanie wysokiego poziomu świadczonych usług. W czerwcu 2021 r. w laboratorium działającym przy Oczyszczalni Ścieków „WARTA” S.A. miał miejsce audit, podczas którego oceniano spełnienie wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02. Auditowi podlegały obszary wdrożonego w laboratorium systemu zarządzania, na które składają się następujące elementy: organizacja, zarządzanie, bezstronność i niezależność laboratorium, w tym poufność i prawa własności klientów, realizacja procesów i kompetencje techniczne. W wyniku auditu potwierdzono kompetencje laboratorium w ocenianych obszarach do realizacji badań wyszczególnionych w aktualnie obowiązującym zakresie akredytacji. Certyfikat akredytacji laboratorium badawczego posiada nr AB 817. Akredytacja została udzielona od dnia 4 września 2007 r. i ważna jest do dnia 3 września 2023 r. Laboratorium świadczy usługi dla potrzeb własnych spółki jak i podmiotów zewnętrznych.

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Częstochowie Sp. z o.o.

Częstochowa, Aleja Niepodległości 30

<http://www.mpk.czest.pl/>

Spółka powstała w 2000 r. w wyniku przekształcenia zakładu budżetowego pn. Miejski Zakład Komunikacyjny w jednoosobową spółkę Gminy Miasto Częstochowa – uchwała nr 262/XXIII/02 Rady Miasta Częstochowy z dnia 28 marca 2000 r. Spółka świadczy usługi w zakresie komunikacji miejskiej na terenie miasta Częstochowy oraz gmin: Olsztyn, Poczesna, Blachownia, Mstów i Konopiska. Kapitał zakładowy wynosi 149 467 000 zł i składa się z 149 467 udziałów po 1 000 zł każdy.

Realizując podstawowe zadania przewozowe w 2021 r. spółka kontynuowała działania w kierunku poprawy jakości świadczonych usług, bezpieczeństwa i komfortu podróżujących, punktualności, sprawności technicznej, elastyczności i szybkości reagowania oraz dostępności komunikacyjnej, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami, a także obniżenia negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne. W zakresie poprawy jakości obsługi klientów realizowano następujące działania:

- 1) w czerwcu 2021 r. zakończyła się dostawa 15 autobusów elektrycznych 12 metrowych, na które spółka w 2020 r. podpisała umowę o najem długoterminowy (7 lat) z AUTOSAN Sp. z o.o. – wartość inwestycji: 48 761 077 zł brutto,
- 2) w maju 2021 r. z firmą AUTOSAN Sp. z o.o. podpisano umowę na doprowadzenie do sprawności technicznej oraz dopuszczenia do ruchu 24 autobusów hybrydowych Solbus – wartość umowy: 9 027 216 zł brutto,
- 3) wprowadzono do eksploatacji 10 zmodernizowanych autobusów hybrydowych Solbus: 9 autobusów 12 metrowych oraz jeden przegubowy 18 metrowy,
- 4) zakończono rozpoczętą w marcu 2019 r. inwestycję „Przebudowa liniowej infrastruktury tramwajowej w Częstochowie (odcinek 1, 2, 3, 4, 5a, 6)” przez wykonawcę: KONSORCJUM: Lider:

NDI S.A. Sopot, partnerzy: NDI Sp. z o.o. Sopot, CONSTRUCCIONES Y PROMOCIONES BALZOLA S.A. Bilbao Hiszpania, BALZOLA POLSKA Sp. z o.o. Warszawa. Wykonawcę wyłoniono w przetargu w dniu 25 stycznia 2018 r. Cena ofertowa wykonania inwestycji wynosiła 114 500 671 zł brutto (93 089 976 zł netto). Dofinansowanie 85%: 79 126 480 zł, a środki własne 15%, tj. 13 963 496 zł. Zgodnie z aneksami wartość kontraktu wzrosła do kwoty 104 974 829 zł netto. Wartość nakładów poniesionych do końca 2021 r. wyniosła 106 531 187 zł (w tym tylko w 2021 r. wartość nakładów to kwota 36 390 820 zł).

Ogólna wartość wszystkich inwestycji zakończonych w 2021 r. wyniosła 6 208 594 zł. Ogółem wartość netto nakładów inwestycyjnych poniesionych w 2021 r. według ewidencji księgowej wyniosła 40 879 145 zł, w tym:

- 1) nakłady dotyczące inwestycji zakończonych w 2021 r. wyniosły 4 054 545 zł,
- 2) nakłady dotyczące inwestycji niezakończonych w 2021 r. wyniosły 36 824 600 zł.

Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.

Częstochowa, ul. Polskiej Organizacji Wojskowej 24

<http://zgm-tbs.czyst.pl/>

Spółka powstała w 1998 r. w wyniku przekształcenia zakładu budżetowego pn. Zarząd Budynków Komunalnych w Częstochowie – uchwała nr 479/LVII/98 Rady Miasta Częstochowy z dnia 16 czerwca 1998 r. Przedmiotem działalności spółki jest przede wszystkim zarządzanie zasobem lokali mieszkalnych i użytkowych gminy oraz nieruchomościami wspólnot mieszkaniowych, a także budowa domów mieszkalnych w ramach TBS i ich eksploatacja na zasadach najmu. Kapitał zakładowy spółki wynosi 26 180 500 zł i składa się z 52 361 udziałów po 500 zł każdy.

W 2021 r. spółka jako zarządca nieruchomości poprzez atrakcyjne warunki finansowe oferowane wspólnotom mieszkaniowym utrzymała silną pozycję na rynku zarządców nieruchomości; w tym roku spółka zarządzała 357 wspólnotami.

W grudniu 2020 r. gmina przekazała spółce aportem (podwyższenie kapitału zakładowego) prawo własności niezabudowanych nieruchomości gruntowych położonych w pobliżu ul. Łódzkiej o łącznej powierzchni 3,3396 ha oraz prawo własności zabudowanej nieruchomości gruntowej przy ul. Juliana Tuwima o powierzchni 0,0798 ha. Na nieruchomościach gruntowych w pobliżu ul. Łódzkiej spółka planuje wybudować bloki w formule „TBS” (obecnie „SIM”). Kompleks mieszkalny ma się składać z trzynastu czterokondygnacyjnych budynków wielorodzinnych z podziemnymi parkingami, placami zabaw i dużą ilością zieleni. Zastosowane mają być nowoczesne, ekologiczne rozwiązania takie jak: pompy ciepła, fotowoltaika czy też odzyskiwanie wody deszczowej.

W okresie sprawozdawczym:

- 1) wspólnie z Miejskim Szpitalem Zespolonym, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Częstochowie oraz z Komendą Miejską Policji w Częstochowie spółka brała udział, w ramach

programu „Bezpieczna Częstochowa”, w akcji promocyjnej mającej na celu zachęcenie mieszkańców do szczepień przeciwko COVID-19,

- 2) spółka przystąpiła do Partnerskiego Zespołu Kooperacyjnego, w skład, którego wchodzi ponadto przedstawiciele: Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie, Policji, Straży Miejskiej, Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego, Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, Powiatowego Urzędu Pracy, Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych we Częstochowie oraz Fundacji dla Rozwoju. Celem jest wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i podmiotami lokalnymi na rzecz wsparcia osób i rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej,
- 3) w sezonie zimowym spółka włączyła się do działań na rzecz bezdomnych – wspólnie z Komendą Miejską Policji w Częstochowie oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Częstochowie została przeprowadzana akcja sprawdzania miejsc w budynkach komunalnych, w których potencjalnie mogły przebywać osoby bezdomne,
- 4) spółka kontynuowała realizację programu „Praca za czynsz” służący pomocy zadłużonym lokatorom mieszkań komunalnych. Program ten jest skierowany do osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Świadczenie rzeczowe jest wykonywane na podstawie umowy – porozumienia. Cała kwota jest kompensatą za czynsz, czyli bezgotówkową formą zapłaty. W sumie do programu zostało zakwalifikowanych 166 osób, które w latach 2014-2021 odpracowały zadłużenia czynszowe na łączną kwotę 1 890 140 zł. Program ten pomógł wielu osobom odpracować całkowite zadłużenie, a innym zmniejszyć je w znacznym stopniu,
- 5) od 2015 r. spółka wydaje bezpłatny „Informator”, w którym są publikowane wiadomości dotyczące mieszkańców miasta i funkcjonowania spółki, tj. kontakt z oddziałami eksploatacji, telefony pogotowia awaryjnego itp.,
- 6) dzięki aplikacji SI SMS BLISKO kontynuowany był system informowania i ostrzegania mieszkańców. Dzięki aplikacji można dowiedzieć się o zagrożeniach meteorologicznych i stanach ostrzegawczych, utrudnieniach w ruchu, przerwach w odbiorze prądu, gazu i wody, bezpłatnych badaniach lekarskich, programach zdrowotnych i innych ważnych wydarzeniach miejskich, kulturalnych i sportowych,
- 7) na stronie internetowej spółki działała aplikacja „Wyszukiwarka zamiany mieszkań”, która ułatwia procedurę dobrowolnej zamiany lokali mieszkalnych,
- 8) spółka kontynuowała program „Abolicja odsetkowa” ułatwiający spłatę zadłużenia, który jest skierowany do zadłużonych mieszkańców lokali komunalnych. Program to wyjście naprzeciw potrzebom osób, które borykają się z trudnościami materialnymi i zaległościami czynszowymi – jeżeli dłużnik spłaci zaległości czynszowe, to zyskuje szansę na umorzenie odsetek. Program ma ułatwić spłatę zadłużenia z tytułu czynszu i opłat, a także zapobiegać zjawiskom bezdomności

i wykluczenia społecznego osób zagrożonych utratą mieszkania. Spółka przygotowała również spot reklamowy na ten temat, który był dystrybuowany za pomocą aplikacji SI SMS BLISKO,

- 9) spółka kontynuowała „Akcję udostępniania ofert pracy”, która była skierowana do najemców lokali komunalnych i członków ich rodzin oraz wszystkich osób poszukujących pracy,
- 10) spółka kontynuowała kampanię edukacyjno-informacyjną „Czyste podwórko to czyste miasto”, której celem było zachęcenie właścicieli psów do sprzątnięcia po nich. Na klatkach schodowych budynków zarządzanych przez spółkę rozwieszono plakaty, a na terenie miasta postawiono tabliczki, zachęcające do sprzątnięcia po swoich psach oraz przygotowane zostały również spoty radiowe i film na ten temat,
- 11) została przeprowadzona akcja informacyjna „Lokatorze, wspólnie zadbajmy o porządek wokół naszych bloków”, która dotyczyła podrzucania śmieci pod osłony śmietnikowe wydzielone do obsługi budynków spółki,
- 12) wspólnie z Komendą Miejską Policji w Częstochowie spółka przeprowadziła akcję informacyjną „Bądź bezpieczny, seniorze” skierowaną do seniorów, której celem było zwrócenie uwagi na oszustów próbujących wyłudzić pieniądze od osób starszych np. „metoda na wnuczka” lub podając się za pracowników policji, wodociągów, administracji itp.,
- 13) wspólnie z Komendą Miejską Policji w Częstochowie spółka przeprowadziła akcję informacyjną „Bezpieczne osiedle” – Kierowco zwolnij i nie narażaj mieszkańców na niebezpieczeństwo!, której celem była edukacja zmotoryzowanych, ochrona pieszych i zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców na osiedlach mieszkaniowych oraz w strefach zamieszkania,
- 14) wspólnie z Komendą Miejską Policji w Częstochowie spółka przeprowadziła akcję społeczną „STOP nielegalnemu graffiti”, której celem było zwrócenie uwagi na problem niszczenia dobra wspólnego, w tym budynków miejskich. Akcja obejmowała kampanię medialną w częstochowskich rozgłoszeniach radiowych, mediach społecznościowych oraz plakaty na klatkach budynków będących w zasobach spółki.

W 2021 r. ze względu na pandemię koronawirusa SARS-CoV-2 wywołującego chorobę COVID-19 i obowiązujące zakazy określonych form aktywności grupowej spółka zaprzestała kontynuowania niektórych cyklicznych programów, w tym:

- 1) konkursu „Rzetelny lokator” skierowany do mieszkańców, którzy regularnie i terminowo uiszczają opłaty czynszowe,
- 2) konferencji z członkami Wspólnot Mieszkaniowych i Rad Lokatorów,
- 3) akcji „Częstochowskie dni sąsiadów”.

Inne podmioty gospodarcze, w których Gmina Miasto Częstochowa posiada udziały (akcje)

Przedsiębiorstwo Czesankowa „ELANEX” S.A. w likwidacji

Częstochowa, ul. Krakowska 80

Zgodnie z uchwałą nr 223/XXVIII/96 Rady Miasta Częstochowy z dnia 11 kwietnia 1996 r. Gmina Miasto Częstochowa nabyła 10 akcji o wartości 7 969 zł każdy. Łączna wartość akcji gminy wynosi 79 690 zł.

Związek Komunalny Gmin ds. Wodociągów i Kanalizacji

Częstochowa, ul. Jaskrowska 14/20

<http://zkgwikczestochowa.biuletyn.info.pl/>

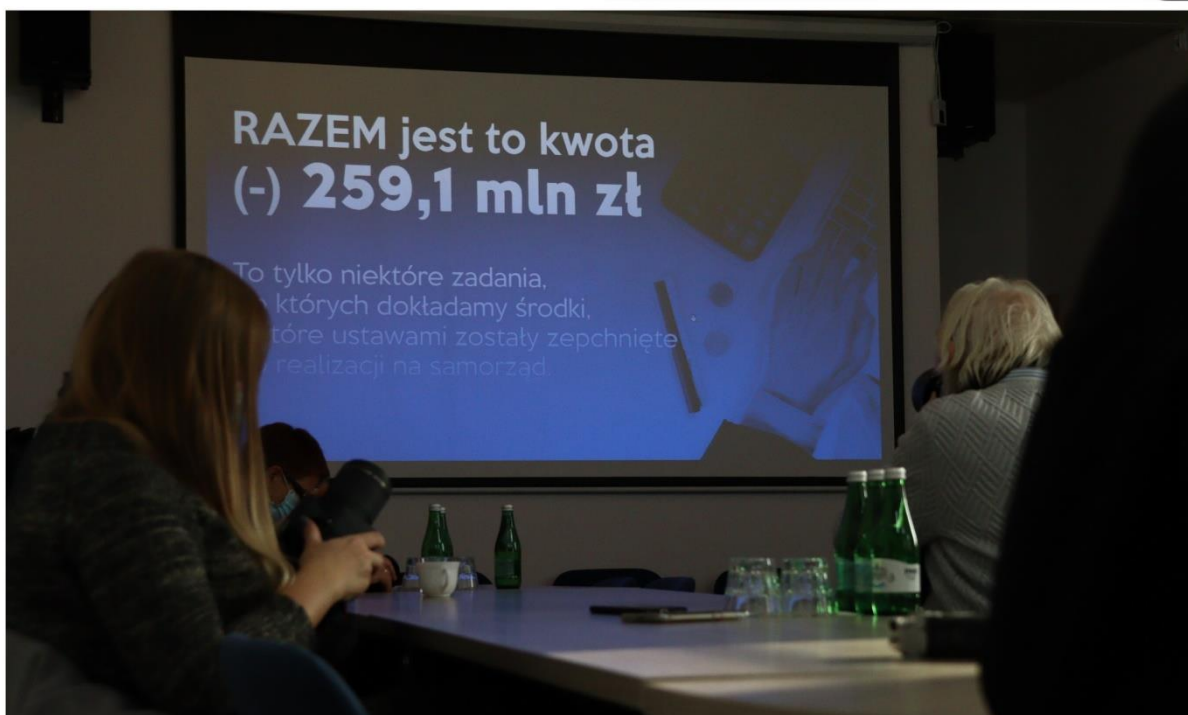
O utworzeniu związku zdecydowała zgodna wola gmin, w celu prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej w oparciu o istniejący w 1990 r. i dobrze działający zintegrowany system zaopatrzenia w wodę gmin z centralnego wodociągu częstochowskiego. W związku uczestniczy 10 gmin: Częstochowa, Kłobuck, Blachownia, Mykanów, Olsztyn, Mstów, Konopiska, Poczesna, Rędziny i Miedzno.

Do zadań związku należą sprawy zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz gospodarki ściekowej na obszarze jego działania. W ostatnich latach w gminach będących uczestnikami związku wysokiego tempa nabrały inwestycje służące ochronie środowiska. Zapewniają one ograniczenie wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do środowiska, a globalnie pomagają w poprawie jakości wód w kraju. Związek jest właścicielem (posiada 100% akcji o łącznej wartości 101 074 600 zł) Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego S.A. Przedsiębiorstwo realizuje zadania związku w zakresie spraw zaopatrzenia w wodę, gospodarki ściekowej oraz eksploatacji systemu wodociągowego i kanalizacyjnego będącego własnością związku.

Na dzień 31 grudnia 2021 r.:

- 1) związek posiada prawo użytkowania wieczystego gruntów o łącznej powierzchni 1,7036 ha i wartości 21 652 zł oraz wartości niematerialne i prawne w kwocie 14 598 zł,
- 2) wartość gruntów będących własnością związku (bez prawa użytkowania wieczystego) wynosi 657 864 zł brutto,
- 3) wartość majątku branży wodno-kanalizacyjnej (bez nieruchomości gruntowych) będącego własnością związku wynosi 263 927 807 zł brutto,
- 4) dochody z tytułu opłat za użytkowanie wieczyste gruntów będących własnością związku wyniosły 196 zł,
- 5) dochody z tytułu dzierżawy majątku związku wyniosły 3 793 180 zł.

2. BUDŻET MIASTA

Dochody i wydatki budżetowe – źródła i kierunki wydatkowania

Plan dochodów i wydatków budżetu na rok 2021 ustalono uchwałą budżetową Nr 508.XXXVII.2020 Rady Miasta Częstochowy z dnia 17 grudnia 2020 r.

Plan po zmianach na dzień 31.12.2021 r. oraz rzeczywiste wykonanie podstawowych wielkości budżetu przedstawiono w poniższej tabeli.

Lp.	Treść	Plan po zmianach na 31.12.2021 r. (PLN)	Wykonanie na 31.12.2021 r.(PLN)	% (4:3)
1.	DOCHODY OGÓŁEM , z tego:	1 670 215 306	1 629 091 976,38	97,5
a)	Dochody bieżące	1 535 412 100	1 569 881 027,95	102,2
b)	Dochody majątkowe	134 803 206	59 210 948,43	43,9
2.	WYDATKI OGÓŁEM , z tego:	1 700 960 060	1 551 401 674,24	91,2
a)	Wydatki bieżące	1 451 209 952	1 424 012 736,17	98,1
b)	Wydatki majątkowe	249 750 108	127 388 938,07	51,0
3.	WYNIK BUDŻETU	/-/30 744 754	/+/77 690 302,14	138,2

Główne źródła dochodów Miasta Częstochowy przedstawiono w poniższej tabeli:

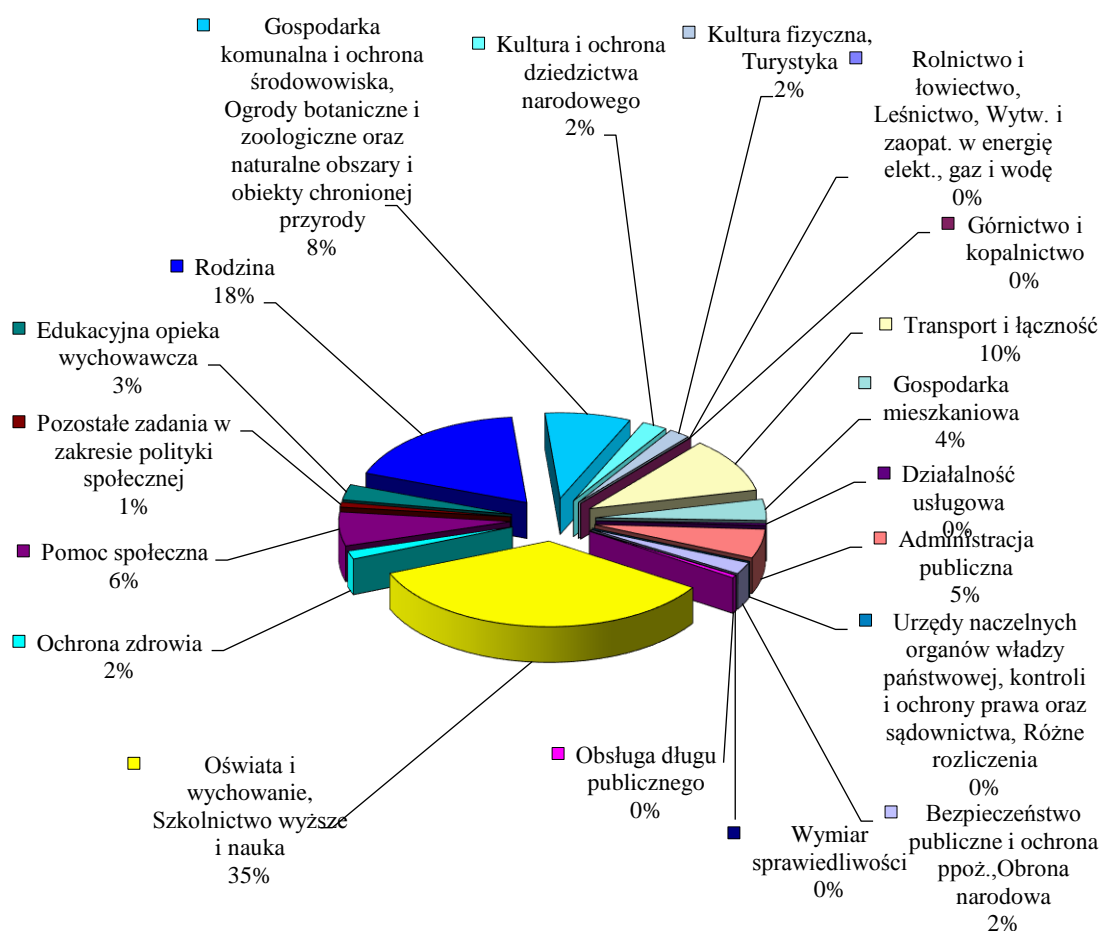
Poz.	Główne źródła dochodów	Plan po zmianach (PLN)	Wykonanie na 2021.12.31 (PLN)	Wskaźnik %	Struktura %
1.	Podatki i opłaty lokalne	169 564 160,00	180 818 351,51	106,6	11,1
	w tym m.in.:				
	- podatek od nieruchomości	159 112 000,00	168 440 198,20	105,9	10,3
	- podatek od środków transp.	6 200 000,00	6 668 252,00	107,6	0,4
2.	Dotacje i środki unijne	102 418 304,00	23 399 615,80	22,8	1,4
3.	Udziały w podatkach	363 510 329,00	379 542 380,41	104,4	23,3
	w tym:				
	- udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	341 870 329,00	353 815 062,00	103,5	21,7
	- udziały we wpływach podatku dochodowego od osób prawnych	21 640 000,00	25 727 318,41	118,9	1,6
4.	Dochody pozyskiwane z mienia gminy	52 577 543,00	58 409 404,94	111,1	3,6
5.	Dotacje (z wyłączeniem unijnych)	351 540 285,00	346 729 361,65	98,6	21,3

Poz.	Główne źródła dochodów	Plan po zmianach (PLN)	Wykonanie na 2021.12.31 (PLN)	Wskaźnik %	Struktura %
6.	Subwencje	429 392 032,00	429 392 032,00	100,0	26,4
7.	Pozostałe	201 212 653,00	210 800 830,07	104,8	12,9
	w tym m.in.:				
	- opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w Gminie	77 000 000,00	77 402 275,89	100,5	4,8
	- opłaty za media zapewniane najemcom mieszkaniowego zasobu gminy	20 442 270,00	20 700 169,58	101,3	1,3
x	OGÓŁEM:	1 670 215 306,00	1 629 091 976,38	97,5	100,0

Wydatki Miasta Częstochowy zgodnie z ustawą o finansach publicznych obejmują:

- Wydatki bieżące, które zostały wykonane w wysokości 1 424 012 736,17 zł, z tego:
- wydatki jednostek budżetowych, w tym na wynagrodzenia i składki od nich naliczane oraz wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań - wykonane w wysokości 938 335 898,12 zł,
- dotacje na zadania bieżące, które zostały wykonane w wysokości 186 121 194,84 zł,
- świadczenia na rzecz osób fizycznych, które zostały wykonane w wysokości 283 188 366,46 zł,
- wydatki na programy finansowane z udziałem środków unijnych w części związanej z realizacją zadań jednostki samorządu terytorialnego - wykonane w wysokości 8 936 865,08 zł,
- wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji - z uwagi na terminową realizację zobowiązań przez podmioty, którym Miasto udzieliło poręczeń nie zachodziła potrzeba wydatkowania środków z tego tytułu,
- obsługę długu – wykonaną w wysokości 7 430 411,67 zł.
- Wydatki majątkowe, które zostały wykonane w wysokości 127 388 938,07 zł, z tego:
- inwestycje i zakupy inwestycyjne, w tym: na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3, w części związanej z realizacją zadań jednostki samorządu terytorialnego, które zostały wykonane w wysokości 122 588 938,07 zł,
- zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego, które zostały wykonane w wysokości 4 800 000,00 zł.

Struktura wykonania wydatków według działów przedstawia się następująco:

Wydatki bieżące przeznaczone były na realizację zadań własnych, zleconych z zakresu administracji rządowej, przyjęte do wykonania na podstawie zawartych porozumień, zadań powierzonych do realizacji podmiotom niezaliczonym do sektora finansów publicznych oraz zadań współfinansowanych środkami Unii Europejskiej.

W strukturze działowej wydatków bieżących Miasta Częstochowy w 2021 r. największy udział miały wydatki poniesione na realizację zadań z zakresu:

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie (PLN)	% udział
1	Oświaty i edukacyjnej opieki wychowawczej	563 870 387,86	39,6
2	Pomocy społecznej, rodziny i zadań w zakresie polityki	388 939 343,68	27,3
3	Gospodarki komunalnej i ochrony środowiska	112 010 858,30	7,9
4	Transportu i łączności	100 561 213,34	7,1
5	Administracji publicznej	82 832 970,33	5,8
6	Gospodarki mieszkaniowej	55 492 906,50	3,9
7	Bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej	34 316 623,18	2,4
8	Kultury i ochrony dziedzictwa narodowego	32 816 828,92	2,3

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie (PLN)	% udział
9	Ochrony zdrowia	21 791 195,51	1,5
10	Kultury fizycznej	16 390 094,05	1,2

Wydatki majątkowe

Wydatki majątkowe wykonano w kwocie 127 388 938,07 zł, w tym zadania m. in. z zakresu:

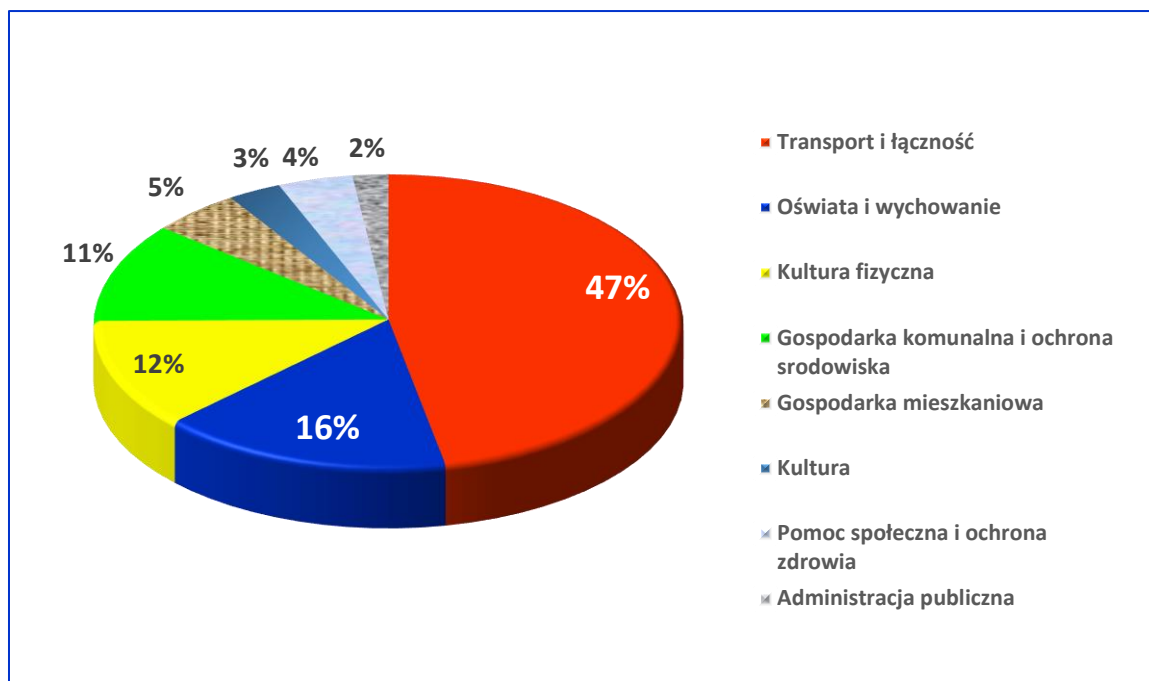
- transportu i łączności – 60 366 647,59 zł
- oświaty i wychowania – 19 813 796,97 zł
- kultury fizycznej – 14 634 318,82 zł
- gospodarki komunalnej i ochrony środowiska – 13 537 481,01 zł
- gospodarka mieszkaniowa – 6 354 691,07 zł
- kultury i ochrony dziedzictwa narodowego – 4 357 205,79 zł

Niezależnie od powyższego, w ramach budżetu Miasta Częstochowy zostały wydzielone środki na realizację budżetu obywatelskiego i inicjatywy lokalnej.

W ramach budżetu obywatelskiego wydatkowano 8 996 404,85 zł, z tego zrealizowano 142 zadania.

W ramach inicjatywy lokalnej wydatkowano 859 552,49 zł, z tego zrealizowano 8 zadań inwestycyjnych i 2 zadania bieżące.

Struktura wydatków majątkowych

Nadwyżka operacyjna

Rok 2021 zamknął się pozytywnymi wynikami zarówno po stronie dochodów jak i wydatków.

Podjęte w trakcie realizacji budżetu działania mające na celu zniwelowanie skutków wprowadzonych na szczeblu rządowym zmian w prawie, restrykcji i ograniczeń wywołanych pandemią,

niedofinansowania zadań oświatowych oraz zadań zleconych przyczyniły się do zmniejszenia tych skutków i wypracowania nadwyżki budżetowej i nadwyżki operacyjnej.

Do podjętych działań należało:

- Ograniczenie zakresu niektórych zadań, co, do których istniała taka możliwość.
- Wzmożenie działań windykacyjnych,
- Zintensyfikowanie działań mających na celu zwiększenie pozyskiwanych dochodów.
- Pozyskanie jak najkorzystniejszych źródeł finansowania zadań, do których należą m.in. bezzwrotne subwencje i dotacje oraz kredyt EBI.

Do osiągniętego wyniku budżetu przyczyniły się również otrzymane na koniec 2021 roku środki w wysokości ponad 52 mln zł w formie uzupełnienia subwencji ogólnej. Środki te zostały miastu przekazane w grudniu 2021 r. jako pokrycie ubytków z tytułu udziałów w PIT wynikających z tzw. Polskiego Ładu planowanych w 2022 roku. Termin przekazania tych środków uniemożliwił ich wykorzystanie jako dochody roku 2022.

Wszystkie powyższe działania wpłynęły na utrzymanie wszystkich wskaźników budżetowych na ustawowym poziomie. Przyczyniły się również do uzyskania zadawalających wyników operacyjnych, marży i nadwyżki operacyjnej oraz zachowanie prawidłowej relacji pomiędzy dochodami bieżącymi, a wydatkami bieżącymi, co obrazuje poniższa tabela.

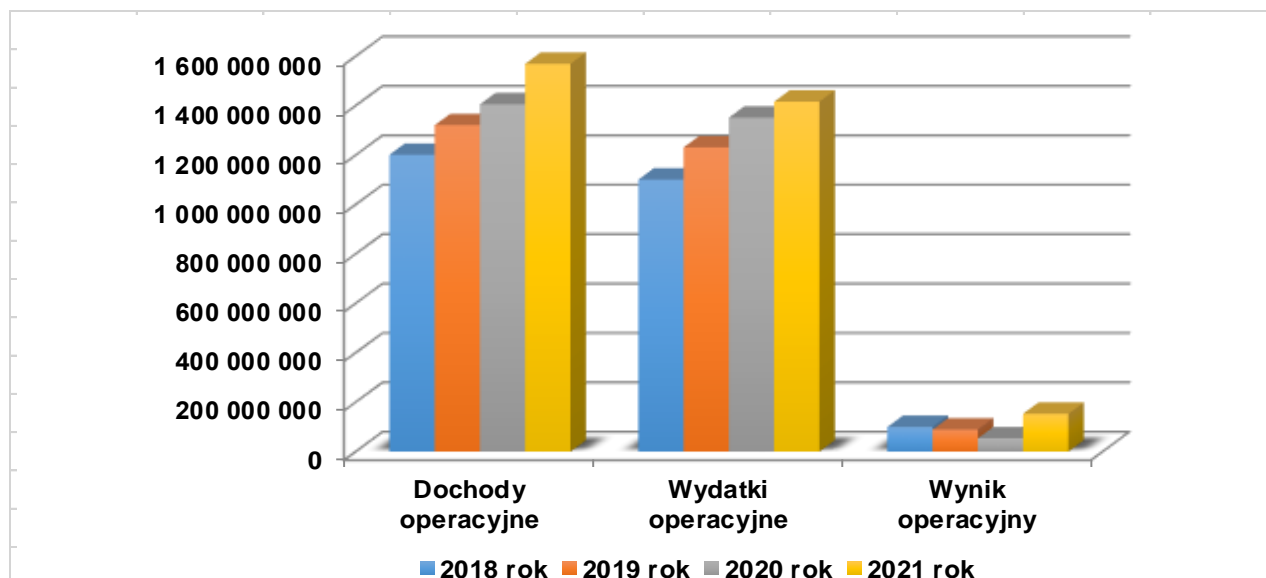
Lp.	Treść	Plan po zmianach na	Wykonanie	%
		31.12.2021 r. (PLN)	na 31.12.2021 r.(PLN)(4:3)	
1.	DOCHODY OPERACYJNE	1 535 362 100	1 569 865 390,27	102,2
2.	WYDATKI OPERACYJNE	1 443 467 110	1 416 582 324,50	98,1
3.	WYNIK OPERACYJNY	91 894 990	153 283 065,77	166,8
4.	MARŻA OPERACYJNA (%)	6,0	9,8	163,3

Do podstawowych wskaźników operacyjnych należy zaliczyć dochody bieżące, dochody operacyjne, wydatki bieżące, wydatki operacyjne, wynik bieżący, wynik operacyjny oraz nadwyżkę operacyjną.

Osiągnięte w 2021 roku wielkości budżetowe pozwoliły na wypracowanie nadwyżki operacyjnej na poziomie 153 283 065,77 zł oraz marży operacyjnej 9,8%.

Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się wyników operacyjnych Miasta Częstochowy na przestrzeni 4 ostatnich lat.

Wskaźnik zadłużenia budżetu

Na koniec roku 2021 zadłużenie ogółem miasta z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek wyniosło 610 163 743,06 zł, co stanowiło 37,5% dochodów ogółem. Dopuszczalny ustawowo – 60%)

Wskaźnik obsługi zadłużenia do dochodów ogółem wyniósł 3,5%. (dopuszczalny ustawowo 15%)

Dług Miasta Częstochowy na 1 mieszkańca wyniósł 2 826 zł.

Wszystkie wskaźniki budżetowe kształtują się na prawidłowym poziomie, w tym indywidualny wskaźnik zadłużenia jest niższy od wskaźnika maksymalnego dla miasta liczonego zgodnie z ustawą o finansach publicznych.

Rating finansowy Miasta

Miasto Częstochowa posiada ocenę ratingową przyznaną przez jedną z Międzynarodowych Agencji Ratingowych, tj. Fitch Ratings. W roku 2021 Agencja po raz kolejny dokonała oceny zdolności kredytowej Miasta Częstochowy. Fitch Ratings utrzymał nadane Miastu Częstochowa oceny, tj. międzynarodowy długoterminowy Rating Częstochowy dla zadłużenia w walucie zagranicznej i krajowej na poziomie „BBB+” (potrójne B) oraz długoterminowy rating krajowy na poziomie „AA”. Perspektywy ratingów są stabilne.

Według Agencji Miasto prowadzi bardzo racjonalną gospodarke finansową oraz ostrożną politykę zadłużenia budżetu.

3. BUDŻET OBYWATELSKI

encja wyniosła

zszą frekwencję

owano

elnicy Kiedryn,

dzięki temu otrzyma

i pozostałe z innych

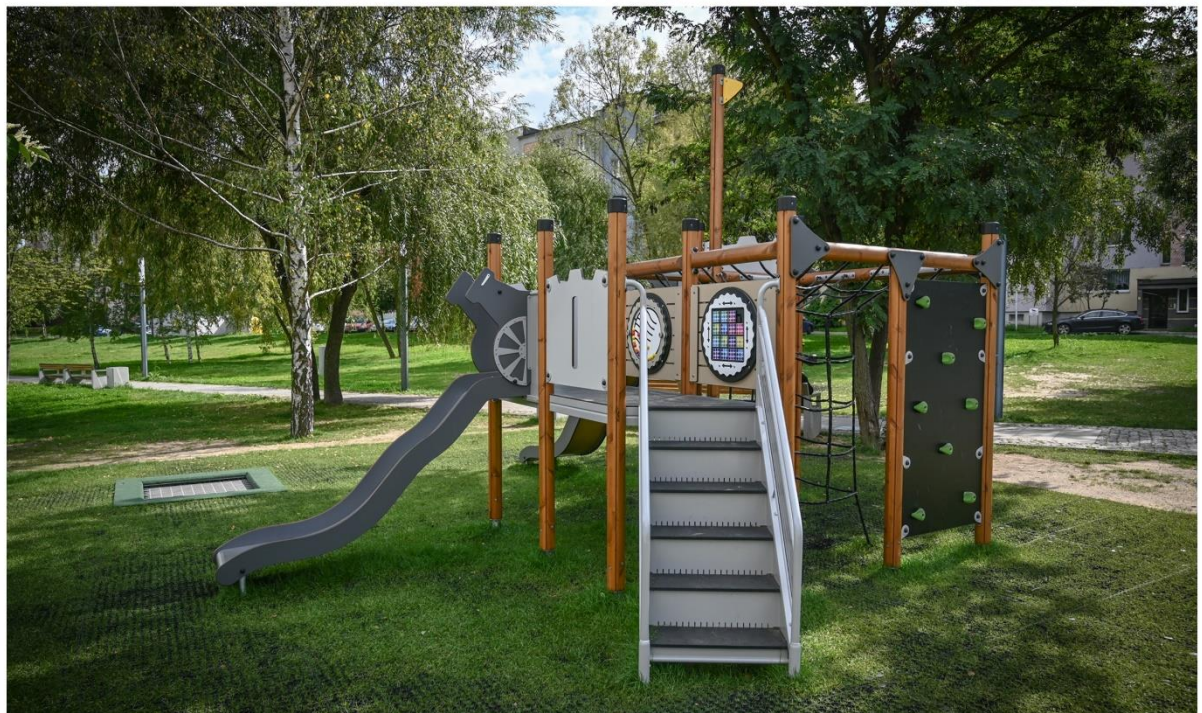
nic oraz puli

omiejskiej

sokości 161 132 zł.

**Budżet Obywatelski
w Częstochowie**

Dzielnica	Liczba mieszkańców	Liczba głosujących	Frekwencja
Bleszno	4 188	458	11,05 %
Częstochówka-Parkitka	9 498	863	9,08 %
Dźbów	5 483	521	9,5 %
Gnaszyn-Kawodrze	5 158	559	10,84 %
Grabówka	4 662	392	8,39 %
Kiedryn	3 905	497	12,73 %
Lisowiec	9 551	1 119	11,72 %
Mirowski	2 377	445	18,72 %
Ostalny Grosz	7 730	562	7,27 %
Podjasnogórska	3 162	312	9,87 %
Północ	26 210	2 884	11 %
Stawki	9 200	814	8,85 %
Stradom	12 660	1 030	8,14 %
Śródmieście	13 429	949	7,07 %
Trzech Wierzytów	9 044	949	10,49 %
Wschód	7 630	763	10,0 %

W 2021 r. realizowano 141 zadań wybranych w VII edycji budżetu obywatelskiego:

12 ogólnomiejskich oraz 129 dzielnicowych, z czego do końca 2021 r. zakończono realizację

136 zadań Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

lp.	nazwa i lokalizacja zadania	Koszt (PLN)
Zadania ogólnomiejskie		
1	Częstochowanie bezdomnym zwierzętom ze Schroniska	208 009
3	Walczymy z COVID-19 – respiratory dla szpitala miejskiego	549 165
4	Nowoczesna Biblioteka dla Częstochowy	254 000
5	Pracownia informatyczna w V Liceum Ogólnokształcącym im. A.	66 999
6	Darmowa sterylizacja psów i kotów	30 252
7	Remont i doposażenie sali gimnastycznej w SP 26	25 000
8	Zakup umundurowania dla OSP Częstochowa – Gnaszyn	43 500
10	Bramki do RUGBY na Miejskim Stadionie Lekkoatletycznym	14 493
11	Poprawa bezpieczeństwa na przejściu dla pieszych	515
12	Poprawa bezpieczeństwa skrzyżowania ul. Krakowska, Kanał Khona	413
dzielnica Błeszno		
13	Park w dzielnicy Brzeziny	83 402
14	Doposażenie jednostki OSP Częstochowa – Błeszno	165 954
15	Nowe Łazienki	69 917
16	Bezpieczeństwo rowerzystów – ul. Bugajska	1 992
dzielnica Częstochówka-Parkitka		
18	Zakup nowości wydawniczych do Filii nr 15 Biblioteki Publicznej	20 000
19	Festiwal – Koncerty na Parkitce!	49 960
20	Darmowa sterylizacja i kastracja psów i kotów	6 493
21	Budki lęgowe dla ptaków w parkach i skwerach Parkitki	1 296
dzielnica Dźbów		
22	Zakup sprzętu i umundurowania dla OSP Kuźnica Marianowa i Liszka	189 968
23	Budowa parkingu przy cmentarzu na ul. Ostatniej	166 164
24	Zakup sprzętu oraz umundurowania dla OSP Dźbów	40 000
25	Odbudowa mini boiska do piłki nożnej przy placu zabaw	13 742
26	Darmowa sterylizacja i kastracja psów i kotów	6 390
27	Ogólnodostępne treningi rugby dla dzieci i młodzieży	2 000
dzielnica Gnaszyn-Kawodrza		
28	II etap przebudowy nawierzchni ul. Torowej	222 295
29	Nowości dla Filii nr 21	9 000
30	Darmowa sterylizacja i kastracja psów i kotów	6 395
31	Miejsce spotkań	3 228
32	Ogólnodostępne treningi rugby dla dzieci i młodzieży	2 000
dzielnica Grabówka		
33	Nowoczesna technologia wspomagająca rozwój dzieci	75 000
34	Dzielnicowy punkt nauki i integracji międzypokoleniowej w SP nr 29 w	128 848
35	Poprawa bezpieczeństwa na przejściu dla pieszych na skrzyżowaniu	21 723
36	Poprawienie bezpieczeństwa w dzielnicy	2 460
37	Darmowa sterylizacja i kastracja psów i kotów	3 000
dzielnica Kiedrzyń		
38	Chodnik na Młodości	174 960
39	Darmowa sterylizacja i kastracja psów i kotów	6 474

40	Zakup i montaż stacji naprawy rowerów	7 170
----	---------------------------------------	-------

dzielnica Lisiniec

41	Poprawa komfortu i bezpieczeństwa na dojściu do Parku Lisiniec	75 276
42	Doposażenie jednostki OSP Wielki Bór	109 980
43	Budowa oświetlenia ul. Szydłowska, Kłodzka, Bocheńska	87 534
44	Darmowa sterylizacja i kastracja psów i kotów	6 280
45	Ogólnodostępne treningi rugby dla dzieci i młodzieży	2 000
46	Ławka - skrzyżowanie ulic Wyszyńskiego Podhalańska Szczecińska	1 359

dzielnica Mirów

47	Montaż szafek do przechowywania odzieży i rzeczy osobistych	98 802
48	Budowa chodnika na ul. Filtrowej	150 388

dzielnica Ostatni Grosz

50	Budowa chodnika do szkoły nr 8	20 588
51	Biblioteka dla Ostatniego Grosza	17 000
52	Piknik za Ostatni Grosz	99 960
53	Mała siłownia na powietrzu	56 271
54	Cztery klomby nieogrodzone	3 699
56	Rabatka berbersów	1 500

dzielnica Podjasnogórska

57	Wyposażenie Filii nr 4 i zakup książek	50 000
58	Domofon w bloku przy ul. Św. Augustyna 32	7 499
59	Darmowa sterylizacja i kastracja psów i kotów	6 500
60	Budki łęgowe dla ptaków w parkach i skwerach dzielnicy Podjasnogórska	1 471
61	Poprawa bezpieczeństwa na ścieżce rowerowej przy skrzyżowaniu	7 380
62	Festiwal – Koncerty w dzielnicy Podjasnogórska!	49 800
63	Ogólnodostępne treningi rugby dla dzieci i młodzieży!	2 000
64	Ogólnodostępne treningi futbolu amerykańskiego dla młodzieży	3 600

dzielnica Północ

65	Modernizacja drogi pieszej i rowerowej wzdłuż Fieldorfa	638 101
66	Budki łęgowe dla ptaków w parkach i skwerach zielonej Północy	1 964
67	Ogólnodostępne treningi rugby dla dzieci i młodzieży	2 000

dzielnica Raków

68	Remont sali gimnastycznej przy SP 7	173 757
69	Doposażenie szkoły w sprzęt do prowadzenia zajęć rozwijających	18 000
70	Z biblioteką po sąsiedzku	45 000
71	Darmowa sterylizacja i kastracja psów i kotów	6 460
72	Park kieszonkowy na Rakowie!	114 228
73	Festiwal – Koncerty na Rakowie!	49 800
74	Więcej zieleni na Rakowie!	9 180
75	Kino na Leżakach Raków	14 000
76	Stojaki rowerowe na Al. Pokoju	8 929
77	Tablice informacyjne dla Rady Dzielnicy oraz innych podmiotów	7 582

dzielnica Stare Miasto

78	Szkolenie sportowe dzieci i młodzieży Victa 2021	43 000
79	Piknik "Przystanek Warta"	30 000
80	Darmowa sterylizacja i kastracja psów i kotów	6 410,
81	Festiwal – Koncerty na Starym Mieście!	49 990
82	Zakup książek i doposażenia dla Filii nr 16 i 18 Biblioteki	82 000
83	Remont chodnika wzdłuż ul. Senatorska 33	39 131

84	Stojaki rowerowe na Starym Mieście	12 164
----	------------------------------------	--------

dzielnica Stradom

85	Dzielnicowy punkt integracji i aktywizacji artystycznej w ZSP Nr 6 w	122 575
86	Chodnik na ulicy Zaciszańskiej	214 377
87	Jerzyki walka z komarami w dzielnicy Stradom	22 220
88	Statuetki dla "Stradomski mieszkaniec z pasją"	500,00

dzielnica Śródmieście

89	Remont nawierzchni ulicy Glogera na odcinku od ul. Focha do ul.	378 792
90	Rewitalizacja terenu zielonego przy ul. Focha 28/32, 36, Nowowiejskiego	28 920
91	Darmowa sterylizacja i kastracja psów i kotów	6 450
92	Budki lęgowe dla ptaków w parkach i skwerach dzielnicy Śródmieście	1 471

dzielnica Trzech Wieszców

93	Zakup książek dla Filii nr 5 Biblioteki Publicznej	25 000
94	Doposażenie Promenady Śródmiejskiej w urządzenia do rekreacji	158 237
95	Odrestaurowanie trawnika i drzew przy ul. Ogińskiego przy SP nr 9	25 284
96	Zasadzenie drzew na placu przy ulicy Korczaka 4A	7 400
97	Darmowa sterylizacja i kastracja psów i kotów	6 450
98	Ogólnodostępne treningi rugby dla dzieci i młodzieży	2 000
99	Stojak rowerowy przy Przedszkolu nr 27	2 000
100	Stojaki rowerowe na osiedlu przy ul. Sobieskiego 11, 11a i 11b	4 500

dzielnica Tysiąclecie

101	„Centrum czytelniczo-medialne” w Szkole Podstawowej nr 31	66 700
102	Chodnik i parking Kurpińskiego Ponurego	284 876
103	Przebudowa i remont chodnika przy ulicy Czartoryskiego	59 846
104	Darmowa sterylizacja i kastracja psów i kotów	6 440
105	Centrum nowoczesnej technologii wspomagająca rozwój dzieci	107 915
106	Budowa parkingu/zagospodarowanie terenu	25 350
107	Festiwal – Koncerty na Tysiącleciu!	49 800
108	Remont chodnika	11 070
109	Krzewy liściaste 10 szt. Wodzickiego 111	300

dzielnica Wrzosowiak

110	Remont i modernizacja toalet w Szkole Podstawowej nr 26	99 999
111	Dzielnicowy punkt nauki języków obcych w Szkole Podstawowej nr 53 w	122 829
112	Biblioteka – uczestnictwo w kulturze	55 000
113	Darmowa sterylizacja i kastracja psów i kotów	6 500
114	Kino na Leżakach Wrzosowiak!	14 000
115	Podpórki rowerowe	7 380
116	Uzupełnienie miejsca po uschniętym drzewie za wiaduktem na DK-1	496
117	Obniżenie krawężnika na drodze rowerowej – ul. Jagiellońska	2 000
118	Stojaki na rowery przed klatkami na ul. Bienia i w pobliżu	3 837
119	Obniżenie wysokiego krawężnika na Wrzosowiaku – Jagiellońska / Makro	1 500
120	Ogólnodostępne treningi futbolu amerykańskiego dla młodzieży	3 600

dzielnica Wyczerpy-Aniołów

121	Zakup nowości wydawniczych do Filii nr 14 Biblioteki Publicznej	32 000
123	Darmowa sterylizacja i kastracja psów i kotów	6 500
124	Brakujący fragment chodnika przy nowym placu zabaw –	2 890
125	Stacja naprawy rowerów	7 170
126	Uprzątnięcie i pielęgnacja parku Rząsawy	28 400
127	Chodnik przy ul. Pankiewicza	177 507

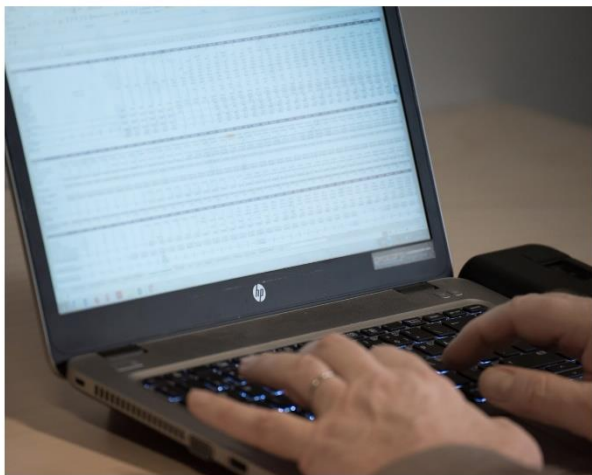
128	Montaż ławek na przystankach autobusowych ul. Meliorantów	4 276
129	Montaż 4 stojaków rowerowych skrzyżowanie Meliorantów/Połaniecka	2 779

dzielnica Zawodzie-Dąbie

130	Międzypokoleniowe Centrum Aktywności Dzielnicy Zawodzie-Dąbie	198 643
131	Zakup nowości wydawniczych i gier planszowych dla Filii nr 2	25 000
132	Festiwal – Koncerty na Zawodziu!	49 900
133	Darmowa sterylizacja i kastracja psów i kotów	6 500
134	Kino na Leżakach Zawodzie!	13 800
135	Budki lęgowe dla ptaków w parkach i skwerach zielonej dzielnicy	1 296
136	Ogólnodostępne treningi rugby dla dzieci i młodzieży!	2 000
137	Obniżenie krawężników na Zawodziu – skrzyżowanie ulicy Legionów	37 000
138	Budowa stołu do tenisa stołowego	16 605
139	Ulice ślepe niedotyczące rowerzystów na Zawodziu	18 987
140	Ustawienie 6 podpórek rowerowych przy ul. Legionów	11 070
141	Montaż 7 leżaków miejskich w parku przy ul. Żabiej	15 670

Łączny koszt zrealizowanych zadań 7 487 46 zł.

IV. SFERA SAMORZĄDOWEGO ZARZĄDZANIA MIASTEM

1. RADA MIASTA

W minionym roku Rada Miasta odbyła 16 posiedzeń, w toku których przyjęto 218 uchwał i stanowisk.

Komisje Rady Miasta – łącznie odbyły 98 posiedzenia, z tego:

Komisja Zdrowia i Pomocy Społecznej – 11 posiedzeń

Komisja Rozwoju Regionalnego i Gospodarki – 13 posiedzeń

Komisja Skarbu – 14 posiedzeń

Komisja Infrastruktury i Ochrony Środowiska – 5 posiedzeń

Komisja Infrastruktury - 9 posiedzeń

Komisja Klimatu - 8 posiedzeń

Komisja Kultury, Sportu i Turystyki - 6 posiedzeń

Komisja Sportu i Turystyki – 3 posiedzeń

Komisja Kultury i Promocji – 3 posiedzeń

Komisja Edukacji - 9 posiedzeń

Komisja Praworządności i Samorządu – 7 posiedzeń

Komisja Skarg, Wniosków i Petycji – 7 posiedzeń

Komisja Rewizyjna – 3 posiedzenia.

Młodzieżowa Rada Miasta

Młodzieżowa Rada Miasta w minionym roku nie odbyła – ze względu na pandemię – żadnego posiedzenia. Mimo to radni MRM w miarę posiadanych możliwości prowadzili – z uwzględnieniem rygorów uwarunkowań COVID-19 – działalność statutową.

2. RADY DZIELNIC

W roku 2021, podobnie jak w 2020 r., z uwagi na pandemię COVID -19 Rady Dzielnic ograniczyły swoją aktywność, zwłaszcza dotyczyło to otwartych spotkań z mieszkańcami. Odbyło się po kilka stacjonarnych posiedzeń poszczególnych Rad, pozostałe spotkania odbywały się w trybie zdalnym. I tak Rada Dzielnic Zawodzie Dąbie spotykała się w każdy pierwszy poniedziałek miesiąca. Na spotkaniach były poruszane problemy dzielnicy zgłaszane przez mieszkańców.

Posiedzenia Rady Dzielnicy Gnaszyn Kawodrza dotyczyły m.in. prowadzenia nielegalnej, eksperymentalnej hodowli larw muchy czarnej przez firmę GernFox Dospel. W październiku odbyło się spotkanie z Prezydentem Miasta, naczelnikami wydziałów oraz mieszkańcami. Głównymi tematami spotkania był plan inwestycji w dzielnicy, stan techniczny dróg, chodników, budowa ścieżek rowerowych, kanalizacji, gazyfikacji i inne problemy dzielnicy. W listopadzie odbyło się spotkanie z przedstawicielami Śląskiej Spółki Gazownictwa z Zabrze. Głównym tematem była planowana budowa sieci gazowej.

Rada Dzielnicy Częstochówka-Parkitka w 2021 roku odbyła 4 posiedzenia. Tematyka spotkań dotyczyła m.in. infrastruktury drogowo-technicznej w dzielnicy. W 2021 roku RD występowała do Prezydenta Miasta Częstochowy oraz podejmowała pisemne interwencje w sprawach dotyczących m.in.: opracowywanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, remontów i przebudowy infrastruktury drogowo-technicznej, priorytetów dzielnicowych do budżetu Miasta Częstochowy na rok 2022, ochrony Pomnika Przyrody "Aleja Brzozowa", rewitalizacji obszaru Rynku Wieluńskiego z terenami przyległymi.

Rada Dzielnicy Trzech Wieszców w 2021 roku spotkała się dwukrotnie stacjonarnie. Tematy poruszane to kwestie związane z budżetem obywatelskim i inwestycjami w dzielnicy.

Rada Dzielnicy Północ odbyła w roku 2021 w sumie 9 posiedzeń (stacjonarnych i w trybie online). W czerwcu odbyła się wspólnie z Prezydentem Miasta wizytacja, której trasa przebiegała zarówno przez realizowane w dzielnicy inwestycje, jak i wskazane przez członków Rady elementy infrastruktury, które wymagają napraw lub zmian. Nadto w roku 2021 Rada wskazała następujące problemy wymagające pilnej interwencji:

- uszkodzona jezdnia na al. Wyzwolenia
- potrzeba przebudowy skrzyżowania al. Wyzwolenia z ul. Fieldorfa Nila
- remont lub przebudowa łącznika pływalni przy szkole podstawowej nr 2
- brak pobocza oraz chodnika na ul. Makuszyńskiego
- zły stan ul. Jemiółowej
- brak monitoringu miniteżni oraz grillparku na Promenadzie Czesława Niemena.

Rada Dzielnicy Wyczerpy-Aniołów w roku 2021 odbyła 5 posiedzeń poświęconych bieżącym sprawom mieszkańców, w tym działalności Dzielnicowego Ośrodka Społeczności Lokalnej, Centrum Aktywności Obywatelskiej Wyczerpy-Aniołów, budżetowi obywatelskiemu, kwestii rozpisania konkursu na herb dzielnicy, spraw związanych z czystością w dzielnicy, jakością nawierzchni ulic oraz projektowanym „korytarzem północnym”.

Rada Dzielnicy Tysiąclecie odbyła w ubiegłym roku 2 posiedzenia stacjonarne oraz możliwy był z nią kontakt zdalny. Ważniejsze tematy poruszane na zebraniach z mieszkańcami: brak miejsc parkingowych, zły stan nawierzchni wielu ulic i chodników. Rada Dzielnicy Tysiąclecie złożyła 4 wnioski do budżetu Miasta na 2022 rok, dotyczące realizacji inwestycji bądź dokumentacji technicznej i remontów zgodnie z wystąpieniami mieszkańców dzielnicy: dokumentacja techniczna na dokończenie przebudowy ul. Kiedrzyńskiej od ul. Dekabrystów do ul. Wały Dwernickiego, dobudowa oraz remont chodnika przy ul. Brzeźnickiej od ul. Dekabrystów do Promenady Niemena strona wschodnia na całej długości, dokumentacja techniczna na rewitalizację ul. Chłopickiego, remont nawierzchni ul. Worcella wraz z chodnikami na całej długości.

Rady Dzielnicy Bleszno w ubiegłym roku odbyła 9 zebrań, w tym 4 stacjonarne, na które zapraszani byli radni Miasta Częstochowy, Straż Miejska oraz dzielnicowi II i VI Komisariatu Policji.

Przedsięwzięcia zorganizowane przy udziale Rady Dzielnicy to m.in. sprzątnięcie dzielnicy oraz budżet obywatelski 2021. Ponadto Rada pomagała mieszkańcom w interwencjach związanych z m.in. budową oraz naprawą infrastruktury drogowej.

Rada Dzielnicy Kiedrzyn przeprowadziła w omawianym okresie cztery zebrania. Spotkania poświęcone były kolejnej edycji budżetu obywatelskiego, organizacji festynu rodzinnego. Przedstawiciele Rady podejmowali prace związane z opracowaniem projektów do budżetu, ich reklamą, drukiem ulotek oraz kolportażem. Ustalono również sposoby pomocy przy głosowaniu dla potrzebujących mieszkańców dzielnicy. Rada Dzielnicy Kiedrzyn z Centrum Aktywności Obywatelskiej w Kiedrzynie i TPD zorganizowała Festyn Rodzinny. Członkowie Rady Dzielnicy na bieżąco zajmowali się ważnymi sprawami dzielnicy i odpowiadali na zgłaszane potrzeby mieszkańców, kontaktując się z odpowiednimi jednostkami.

Ponadto w roku 2021 odbyły się 2 zdalne spotkania Prezydenta Miasta Częstochowy z przewodniczącymi Rad Dzielnic. Były one poświęcone omówieniu współpracy między Radami Dzielnic a Urzędem Miasta i Radą Miasta Częstochowy, a także dotyczyły m.in. inwestycji drogowych i komunikacyjnych oraz zadań z zakresu ochrony środowiska realizowanych w poszczególnych dzielnicach Miasta.

3. PREZYDENT MIASTA

Prezydent Miasta jako organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego kieruje bieżącymi sprawami miasta oraz reprezentuje miasto na zewnątrz. Prezydent wykonuje swoje obowiązki przy pomocy Urzędu Miasta, miejskich jednostek organizacyjnych oraz powiatowych służb, inspekcji i straży.

Realizowane w 2021 roku zadania prowadzone były w warunkach ograniczeń związanych z trwającą drugi rok epidemią COVID-19 oraz w coraz trudniejszej sytuacji finansowej samorządu, związanej ze zwiększającymi się wydatkami budżetu (na skutek wzrostu minimalnego wynagrodzenia, cen energii i gazu, opłat z tytułu wód opadowych) i spadkiem dochodów m.in. z tytułu udziałów w podatku od osób fizycznych (PIT), niedofinansowaniem zadań subwencionowanych i zadań zleconych. Wymagało to wprowadzenia adekwatnych metod zarządzania zasobami ludzkimi oraz kanałów przepływu informacji, uwzględniających wymogi sanitarne w trosce o bezpieczeństwo pracowników i mieszkańców Miasta.

W 2021 roku Urząd Miasta utrzymał ważność certyfikatu ISO 9001 nadanego przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. w Warszawie (PCBC).

W raporcie PCBC doceniono po raz kolejny Zintegrowany z Kontrolą Zarządzczą System Zarządzania Jakością wdrożony w Urzędzie Miasta, który według Auditorów jest sprawdzonym, bardzo istotnym

a także pomocnym narzędziem w zarządzaniu urzędem oraz miastem, także w sytuacjach kryzysowych, jaką jest pandemia Covid -19.

Ponadto w raporcie pozytywnie oceniono m/in.:

- zaangażowanie i aktywność Prezydenta Miasta oraz kierownictwa Urzędu Miasta w sprawne zarządzanie miastem, skierowane m.in. w sferę działań gospodarczych, profilaktycznych, zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców oraz turystów;
- kompleksowe i wielostronne podejście do analizy ryzyka wpływające na osiągnięcie zakładanej efektywności procesów planowania i realizacji celów w Urzędzie Miasta;
- zapewnione zasoby i środowisko potrzebne do utrzymywania i ciągłego doskonalenia systemu zarządzania jakością, a także dbanie o ciągłe doskonalenie Zintegrowanego Systemu Zarządzania w zakresie jego przydatności, adekwatności i skuteczności.

Posiadanie Certyfikatu ISO, stanowi prestiżowe wyróżnienie Częstochowy wśród miast w Polsce dbających o jakość usług.

Korzyści wynikające z otrzymania certyfikatu to m. in:

- doskonalenie organizacji dla dobra mieszkańców,
- potwierdzenie prowadzenia właściwego nadzoru nad organizacją,
- zwiększenie konkurencyjności w zakresie pozyskiwania np. inwestorów,
- wzmocnienie wiarygodności organizacji w opinii interesantów,
- podniesienie wartości organizacji,
- ułatwienie zdobycia uznania zagranicznych jednostek certyfikujących.

W 2021 r. w Biuletynie Informacji Publicznej został uruchomiony w nowej formie Poradnik

Interesanta, który odgrywa ważną rolę w komunikacji z Urzędem. Poradnik Interesanta jest na bieżąco udoskonalany i aktualizowany. Dzięki niemu mieszkańcy mogą zapoznać się z aktualnymi wymogami związanymi z realizacją usług publicznych. W poradniku znajduje się ponad 300 kart spraw załatwianych przez Urząd. Część indywidualnych spraw można zrealizować nie wychodząc z domu, co w obecnej, pandemicznej sytuacji stanowi ogromne udogodnienie dla mieszkańców.

Poradnik cieszy się dużym zainteresowaniem interesantów, o czym może świadczyć liczba odwiedzin i pobrań z tego portalu.

Dobra ocena mieszkańców idzie w parze z zadowoleniem urzędników z pracy w Urzędzie Miasta Częstochowy. W przeprowadzonych w 2021 roku badaniach dotyczących m.in. warunków pracy, możliwości rozwoju zawodowego i pracy zespołowej wzięło udział 613 pracowników Urzędu, z których ponad 80% jest zadowolonych z pracy w tym miejscu.

Urząd Miasta i miejskie jednostki organizacyjne stosują standardy kontroli zarządczej, przez co proces zarządzania całą gminą jest prowadzony według spójnego i jednolitego modelu, zgodnego z międzynarodowymi standardami w tym zakresie. Corocznie sporządzane są Raporty o stanie kontroli zarządczej w gminnych i powiatowych jednostkach organizacyjnych oraz analizy dotyczące systemu zarządzania w Urzędzie Miasta. Monitorowana jest realizacja wyznaczonych zadań i celów zarówno strategicznych jak i operacyjnych – w roku 2021 odnotowano wysoki poziom realizacji celów operacyjnych Urzędu Miasta (88%).

Doskonaleniu jakości i metod pracy zarówno w Urzędzie Miasta jak i w jednostkach organizacyjnych Miasta służą prowadzone przez audytorów audyty wewnętrzne i wykonywane przez upoważnionych pracowników czynności kontrolne, a także realizacja wniosków sformułowanych przez instytucje kontroli zewnętrznej. Potwierdzeniem prawidłowości realizacji przez Urząd Miasta zadań przypisanych wydziałom merytorycznym są wyniki kontroli przeprowadzonych w 2021 roku przez instytucje kontroli zewnętrznej. **W wyniku 21 kontroli organów zewnętrznych – w 18 przypadkach nie wniesiono uwag i nie wydano Urzędowi zaleceń pokontrolnych.**

Ponadto, Miasto Częstochowa kontynuuje udział w benchmarkingu, czyli porównywaniu stosowanych procesów i praktyk z innymi miastami. Przedsięwzięcie „Benchmarking – kontynuacja” to realizowane jest przez Śląski Związek Gmin i Powiatów, jako przedłużenie projektu "Benchmarking - narzędzie efektywnej kontroli zarządczej w urzędach miast na prawach powiatu, urzędach gmin i starostwach powiatowych". W przedsięwzięciu tym uczestniczy ponad 30 jednostek samorządu terytorialnego.

Benchmarking jest jednym z podstawowych narzędzi wykorzystywanych w nowoczesnym zarządzaniu organizacją. Jest zaliczany do metod TQM (Total Quality Management). Wykorzystywany jest przez Kierownictwo Urzędu Miasta Częstochowy do usprawniania Urzędu, poszukiwania najlepszych rozwiązań oraz porównań w zakresie realizacji usług publicznych.

Podejmowano także działania w kierunku zwiększenia dostępności instytucji publicznych do usług elektronicznych, poprawy komunikacji, usprawnienie metod zarządzania przy równoczesnych ograniczaniu kosztów operacyjnych, tzn.:

- wykonano prace związane z rozbudową ringów światłowodowych poprawiających funkcjonowanie sieci oraz jej wykorzystanie (przebudowa 2 węzłów telekomunikacyjnych);
- przyłączono budynek muzeum na Starym Mieście do miejskiej sieci światłowodowej;
- stale monitorowano, analizowano działania, przyjmowano zgłoszenia, dokonywano zmian konfiguracji, usuwano awarie urządzeń w sieci Czestnet, Internet Oknem na Świat, sieci bezpłatnego Internetu_Wi-Fi, telefonii VOIP, połączeń dla Szpitali Miejskich, ZGM TBS, monitoringu miejskiego, węzłów przesiadkowych MZDiT, obiektów szkolnych, inne;

- przyłączono obiekty edukacyjne (szkoły) do ogólnopolskiej sieci Internetu szerokopasmowego (o dużych przepustowościach) w ramach Programu Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej;
- wykonano infrastrukturę techniczną i przyłącza dla potrzeb uruchomienia bezpłatnych punktów dostępu do Internetu na terenie miasta. Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020. Oś Priorytetowa nr 1 „Powszechny dostęp do szybkiego Internetu” „Etap II – Budowy bezpłatnego Internetu na terenie miasta Częstochowy”;
- wykonano uzgodnienia związane z planowaną przebudową infrastruktury telekomunikacyjnej w związku z remontami dróg: DK1, DK46, Rondo Mickiewicza i ul.1 Maja.

Dążąc do dalszego doskonalenia form i płaszczyzn pełnienia przez Urząd Miasta służebnej roli wobec mieszkańców wspólnoty samorządowej, Prezydent **Miasta osobiście uczestniczy w przyjęciach interesantów w sprawach skarg, wniosków oraz załatwiania indywidualnych spraw mieszkańców.**

W 2021r. Prezydent Miasta i jego zastępcy przyjęli ogółem 191 osób

Biorąc pod uwagę sytuację epidemiczną w kraju oraz wprowadzane regulacje rządowe określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2020 r., a następnie z 6 maja 2021r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 697 ze zm. oraz Dz. U. z 2021 r. poz. 861 ze zm.), Urząd Miasta realizował wszystkie zadania niezbędne do zapewnienia pomocy obywatelom, w tym sprawy związane z rejestracją stanu cywilnego, ewidencją ludności i dowodów osobistych, pomocą społeczną, świadczeniem usług komunalnych, działaniem urzędów pracy, w tym wsparcia przedsiębiorców w związku z epidemią wywołaną zakażeniami wirusem SARS-CoV-2, wydawaniem praw jazdy, dowodów rejestracyjnych i innych dokumentów komunikacyjnych, budownictwem, ochroną środowiska oraz planowaniem i zagospodarowaniem przestrzennym.

W 2021 r. obsługa interesantów odbywała się w punktach obsługi z zastrzeżeniem ograniczonej liczby osób przebywających na sali oraz z zachowaniem obowiązujących wymogów sanitarnych. Ponadto w celu zapobiegania rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2, wszystkie osoby mające pilne sprawy urzędowe były proszone o kontakt telefoniczny lub drogą elektroniczną z odpowiednimi komórkami Urzędu Miasta lub konkretnymi urzędnikami prowadzącymi sprawę - w celu uzyskania informacji o trybie ich dalszego prowadzenia i załatwiania.

Sprawy załatwiane poprzez Biuro Obsługi Interesanta dotyczyły w szczególności:

- przyjmowania zgłoszeń interesantów do Prezydenta Miasta i jego zastępców,
- wydawania kart: Częstochowskiej Karty Mieszkańca, Senior i Rodziny +,
- przyjmowanie zgłoszeń na bezpłatne porady w ramach Punktu Nieodpłatnej Pomocy Prawnej oraz Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego,
- sprawdzania i przyjmowania dokumentacji budowlanej,
- wydawania zaświadczeń o stanie majątkowym i o niezaleganiu w podatkach i opłatach lokalnych,

- przyjmowania wniosków o wynajem lokalu mieszkalnego z zasobów gminy.

Skargi i wnioski

W 2021 roku w rejestrze skarg i wniosków załatwianych przez Prezydenta Miasta Częstochowy zarejestrowano łącznie 70 skarg i 1 wniosek.

Sposób załatwiania skarg i wniosków obrazuje zestawienie:

Wyszczególnienie	Skargi	Wnioski
Liczba skarg/wniosków w rejestrze za 2021 r.	70	1
Liczba skarg/wniosków załatwionych w 2021 r.	67	1
Zasadność skarg/wniosków załatwionych w postępowaniu skargowym	Skargi	Wnioski
skargi zasadne/wnioski załatwione pozytywnie	7	0
niezasadne/wnioski załatwione negatywnie	32	0
Inne / niezgodnie z właściwością	28	1

Ogólna tematyka spraw skargowych dotyczyła:

- funkcjonowania jednostek organizacyjnych urzędu;
- funkcjonowania gminnych jednostek organizacyjnych;
- braku odpowiedzi na korespondencję kierowaną do urzędu;
- niewłaściwego zachowania pracowników jednostek organizacyjnych urzędu.

W przypadku uznania skargi za uzasadnioną, do kierownika jednostki organizacyjnej, w której stwierdzono nieprawidłowości kierowane jest wystąpienie (zalecenia) w celu wyciągnięcia konsekwencji służbowych wobec osób winnych zaniedbań bądź niezwłocznego wprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych.

Ponadto do Prezydenta Miasta Częstochowy skierowano 22 skargi niezgodnie z właściwością:

- 10 skarg dotyczących działania kierowników gminnych jednostek organizacyjnych przekazano do załatwienia Radzie Miasta Częstochowy;
- 3 skargi dotyczące działania spółek miejskich przekazano do załatwienia zarządom tych spółek, natomiast 3 skargi przekazano do załatwienia radom nadzorczym spółek;
- 1 skargę dotyczącą funkcjonowania przychodni zdrowia przekazano do Narodowego Funduszu Zdrowia;
- 2 skargi dotyczące czynności prowadzonych przez Sąd Okręgowy i Prokuraturę przekazano do Ministerstwa Sprawiedliwości;
- w 3 przypadkach wskazano skarżącym organ właściwy do załatwienia skarg.

Petycje

W 2021 r. Prezydent Miasta rozpatrzył petycje dotyczące następujących kwestii:

Temat	Sposób załatwienia petycji
Petycja ws. ogłoszenia	Poinformowano, iż Rada Miasta Częstochowy w dniu 28 listopada

Temat	Sposób załatwienia petycji
kryzysu klimatycznego	2019r podjęta uchwałę w sprawie przyjęcia "Planu adaptacji Miasta Częstochowy do zmian klimatu do roku 2030".
Petycja ws. niedopuszczania do realizacji inwestycji polegającej na budowie zespołu 5-cio kondygnacyjnych bloków między ulicami Małopolską i Obrońców Westerplatte	Poinformowano, że postępowanie administracyjne toczy się przed organem II instancji i nie zostało jeszcze zakończone decyzją.
Petycja ws. podjęcia działań w zakresie usunięcia oraz zagospodarowania odpadów z terenów przy ul. Koksowej	Wyjaśniono, że tut. organ wydał decyzję administracyjną, w której zobowiązał posiadaczy odpadów do usunięcia zgromadzonych na nieruchomości odpadów. Ponadto tut. organ nie może, na tym etapie postępowania, podjąć się wykonania za zobowiązanych usunięcia odpadów oraz nie może wydatkować środków publicznych, ponieważ działanie to naruszałoby dyscyplinę finansów publicznych.
Petycja ws. informacji pasażerskiej w komunikacji miejskiej	Poinformowano, że instalacja na każdym przystanku elektronicznych tablic informacyjnych nie jest możliwa ze względu na wymagane warunki techniczne (odpowiednie miejsce, posadowienie na fundamencie, doprowadzenie zasilania itd.) oraz możliwości finansowe miasta.
Petycja ws. zwolnienia z opłaty parkingowej osób represjonowanych	Poinformowano, iż proponowane rozwiązanie nie będzie możliwe do realizacji. Zwolnienie z opłat działaczy opozycji komunistycznej mogłoby wywołać oburzenie wśród lekarzy, pielęgniarek oraz pracowników hospicjum, którzy również ubiegali się o takie zwolnienie, ale również i wśród grupy osób niepełnosprawnych, którym dotychczasowy przywilej darmowego postoju w Strefie Płatnego Parkowania od marca 2020 roku został odebrany.
Petycja ws. zmiany zapisów uchwały ustalającej stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi	Poinformowano, iż uchwała o nowym naliczaniu opłat za wywóz śmieci jest zgodna z przepisami. Podjęta uchwała została zaskarżona do Regionalnej Izby Obrachunkowej, która to nie miała do niej żadnych zastrzeżeń i rozpatrzyła sprawę w dniu 30.12.2020 roku, a to oznacza, że opłata za wywóz śmieci będzie uzależniona

Temat	Sposób załatwienia petycji
	od zużycia wody.
Petycja ws. poszerzenia parkingu zlokalizowanego przy szpitalu wzdłuż ul. Polskiego Czerwonego Krzyża	Poinformowano, że istniejący parking zlokalizowany jest na działce nr 8/7 obręb 29B, której właścicielem jest Wojewoda Śląski, w wieczystym użytkowaniu Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego im. prof. dr. Witolda Orłowskiego. W związku z powyższym przebudowa parkingu nie jest możliwa w obecnym stanie własności.
Petycja ws. ustawienia pachołków na zieleńcu przy bloku Alei Armii Krajowej 53	Poinformowano, iż w Budżecie Obywatelskim na 2021 rok przewidziane jest zadanie „Budowa parkingu przy bloku Alei Armii Krajowej 53 – BO”.
Petycja/sprzeciw dot. planowanego wytyczenia drogi dojazdowej do sieci IKEA pomiędzy posesjami oraz skierowania ruchu ulicami Makuszyńskiego i Karłowicza	Poinformowano, że obecnie prace w ww. sprawie są na etapie uzgadniania koncepcji dla przedmiotowego zadania. Po uzgodnieniu koncepcji od strony technicznej zostanie zorganizowane spotkanie dla osób zainteresowanych ww. inwestycją.
Petycja ws. remontu nawierzchni ulicy Gdańskiej	Poinformowano, że przedmiotowa ulica została wyrównana w ramach bieżącego utrzymania dróg. Jedynym skutecznym trwałym sposobem poprawy stanu technicznego ww. ulicy jest jej budowa, która musi zostać poprzedzona sporządzeniem dokumentacji projektowo-kosztorysowej. Powyższe czynności mogą być wykonane po uprzednim zabezpieczeniu na lata następne na ten cel środków finansowych w budżecie miasta. Budżet miasta na rok 2021 nie przewiduje realizacji przedmiotowego zadania
Petycja ws. utworzenia dwóch oddziałów klas I w Szkole Podstawowej nr 16	Poinformowano, iż zgodnie z przepisami liczba uczniów w oddziale klas I-III szkoły podstawowej wynosi nie więcej niż 25. Takie klasy są standardem, nie tylko w częstochowskich szkołach podstawowych. Decyzja o utworzeniu dwóch mniej licznych klas pierwszych jest podejmowana w sytuacji, gdy wynika to wprost z przepisów prawa oświatowego.
Petycja ws.	Poinformowano, że zmiana zagospodarowania nie może zostać

Temat	Sposób załatwienia petycji
zagospodarowania terenu przy nieruchomości Aleja Pokoju 4	uwzględniona, ponieważ wygradzony teren nie stanowi zasobu miasta i jest własnością Wspólnot Mieszkaniowych Jasienicy 1 i Andersena 2.
Petycja ws. wprowadzenia zakazu prowadzenia działalności w Parku Wypoczynkowym Lisiniec po godzinie 22.00	Poinformowano, iż służbami mogącymi interweniować w przypadku zakłócania porządku publicznego oraz sprzedaży alkoholu osobom nieletnim lub nietrzeźwym są funkcjonariusze Policji oraz Straży Miejskiej. Ponadto ograniczenie funkcjonowania obiektu gastronomicznego nie jest obecnie możliwe, ponieważ zawarta przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji umowa dzierżawy obiektu nie daje podstaw do wydania dzierżawcy zakazu prowadzenia działalności po godzinie 22.00.
Petycja ws. nauki zdalnej i przymusowego szczepienia dzieci w szkołach	Poinformowano, że Prezydent Miasta nie posiada kompetencji do kierowania uczniów na naukę zdalną. Jeśli Minister Edukacji i Nauki wyda rozporządzenie, zgodnie z którym na obszarze kraju ograniczy się funkcjonowanie publicznych i niepublicznych szkół, to wszystkie częstochowskie placówki będą musiały dostosować się do przepisów. Udzielenie odpowiedzi na pozostałe kwestie nie było możliwe ze względu na ich medyczny charakter.
Petycja ws. utworzenia w Częstochowie strefy wolnej od zakazu picia alkoholu do 18%	Poinformowano, iż mając na uwadze dobro wszystkich mieszkańców Częstochowy, nie ma uzasadnienia do zmiany stanowiska wyrażonego w odpowiedzi na petycję złożoną w roku 2018 r. Teren ten jest miejscem wypoczynku dla rodzin z dziećmi, młodzieży i osób starszych. Możliwość nieskrępowanego spożywania alkoholu w tym miejscu jest wartością niepożądaną zarówno ze względów wychowawczych, jak i dla zachowania bezpieczeństwa oraz porządku publicznego.
Petycja ws. usprawnienia transportu zbiorowego	Poinformowano, że nie ma podstaw do wprowadzenia dodatkowych linii w relacjach pomiędzy dzielnicami Raków i Zawodzie.
Petycja ws. usprawnienia transportu zbiorowego	Poinformowano, że jesienią 2021 r. planowane jest przywrócenie pełnej przejezdności ulicy Mirowskiej pomiędzy ulicą Faradaya a Nadrzeczną, co jednocześnie spowoduje powrót niemal wszystkich linii autobusowych na stałe trasy.

Jednocześnie w 2021 roku, 1 petycja została wycofana przez podmiot wnoszący petycję, natomiast

3 petycje pozostały bez rozpatrzenia na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy o petycjach, w związku z niespełnieniem wymogów art. 4 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach.

Ponadto w roku 2021 zarejestrowano łącznie 340 wniosków o udostępnienie informacji publicznej skierowanych do Urzędu Miasta Częstochowy.

4. MIEJSKIE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE

W mieście funkcjonuje ponad 180 jednostek organizacyjnych, które realizują ustawowe zadania samorządu terytorialnego. Są to szkoły, przedszkola, instytucje kultury, jednostki pomocy społecznej, ochrony zdrowia, transportu i wiele innych. Efekty działalności w minionym roku przedstawiono we wcześniejszych punktach merytorycznych niniejszego raportu, natomiast pełne informacje o każdej jednostce organizacyjnej zamieszczone zostały na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej:

Wykaz jednostek organizacyjnych

Najnowszą jednostką budżetową jest Centrum Usług Komunalnych, której podstawowym zakresem działalności jest wykonywanie zadań własnych Gminy, obejmujących:

- a) przeprowadzanie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na realizację usług w zakresie, w jakim funkcjonuje jednostka,
- b) nadzorowanie i kontrolowanie zadań realizowanych przez podmioty realizujące usługi,
- c) rozliczanie finansowe podmiotów realizujących usługi,
- d) utrzymanie czystości i porządku w gminie:
  - tworzenie i nadzorowanie funkcjonowania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie Gminy z wyłączeniem stacjonarnych punktów selektywnego zbierania odpadów,
  - wyposażanie nieruchomości zlokalizowanych na terenie Gminy i wchodzących w zakres gminnego systemu gospodarowania odpadami w worki i pojemniki przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych oraz utrzymywanie pojemników w odpowiednim stanie technicznym, zapewniającym prawidłową realizację usługi gromadzenia, odbioru i transportu odpadów komunalnych,
  - prowadzenie Biura Obsługi Klienta, w ramach którego mieszkańcy Gminy będą mogli realizować czynności, jakie wynikają z obowiązujących na terenie Gminy uchwał w zakresie systemu gospodarowania odpadami oraz będą mogli składać wnioski, uwagi i reklamacje dotyczące realizacji usługi,
  - usuwanie odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania zlokalizowanych na terenach gminy tzw. „dzikich wysypisk”,

- prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi,
- e) pielęgnację zieleni gminnej:
- utrzymywanie czystości i porządku w mieście na terenach zielonych stanowiących własność Gminy przeznaczonych do użytku publicznego,
  - prowadzenie działań pielęgnacyjnych w zakresie zieleni gminnej,
  - usuwanie skutków gwałtownych zjawisk atmosferycznych.
- f) tworzenie i nadzorowanie funkcjonowania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie Gminy, w tym stacjonarnych punktów selektywnego zbierania odpadów, z wyjątkiem stacjonarnego punktu selektywnego zbierania odpadów na terenie Częstochowskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. w Sobuczynie;
- g) prowadzenie Biura Obsługi Deklaracji, w ramach którego mieszkańcy Gminy mogą realizować czynności, wynikające z obowiązujących na terenie Gminy uchwał w zakresie systemu gospodarowania odpadami, w tym zadań wynikających z ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
- h) prowadzenie postępowań administracyjnych oraz podejmowanie czynności windykacyjnych dotyczących opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi;
- i) sprawowanie kontroli nad prowadzeniem właściwej gospodarki odpadami komunalnymi w mieście;
- j) podejmowanie działań związanych z rozwojem, rewaloryzacją i rewitalizacją terenów zieleni miejskiej oraz prowadzenie remontów i inwestycji miejskich w tym zakresie;
- k) utrzymanie i zarządzanie publicznie dostępnymi rowerami miejskimi;
- l) utrzymanie i zarządzanie placami rekreacji ruchowej, placami zabaw, fontannami, elementami małej architektury.

5. WSPÓŁPRACA MIASTA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

W 2021 r. w ramach współpracy z sektorem pozarządowym podejmowano następujące zadania:

- finansowano i współfinansowano oferty złożone w ramach otwartych konkursach ofert oraz w ramach tzw. małych grantów zgodnie z art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na realizację zadań publicznych Gminy Miasta Częstochowy; w 2021 r. Zadania zlecono w takich obszarach, jak: kultura i sztuka, wychowanie dzieci młodzieży, sport, turystyka i kultura fizyczna, wypoczynek zimowy i letni dzieci i młodzieży, edukacja ekologiczna, pomoc społeczna, wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej oraz ochrona zwierząt;
- w ramach naboru trwającego w 2021 r., dotyczącego realizacji zadań publicznych w trybie inicjatywy lokalnej dofinansowano 13 wniosków na realizację inicjatywy lokalnej o wartości 1 301 993,20 zł; wybrane inicjatywy lokalne zostaną zrealizowane w 2022 r. W 2021 r. (w ramach

naboru trwającego w 2020 r.) z wybranych 12 inicjatyw lokalnych zrealizowano 10; 2 nie zostały zrealizowane (jedna z powodu dwukrotnego unieważnienia przetargu, druga z powodu wzrostu wkładu własnego inicjatorów po przygotowaniu kosztorysu inwestorskiego);

- w wyniku uruchamianych procedur związanych z udostępnianiem bezpłatnie organizacjom pozarządowym pomieszczeń Gminy Miasta Częstochowy i adresu Częstochowskiego Centrum Organizacji Pozarządowych przy ul. Marszałka Ferdynanda Focha 19/21 podpisano porozumienia o udostępnienie adresu CCOP z 13 organizacjami oraz o zasobów CCOP z 12 organizacjami pozarządowymi. W ramach działalności CCOP, organizacje pozarządowe korzystały nieodpłatnie z lokali będących w dyspozycji CCOP, organizując zebrania, konferencje, szkolenia wystawy obrazów;
- od 1 lutego do 30 kwietnia prowadzono kampanię „Zostaw 1% w Częstochowie”, mającą na celu zachęcanie do przekazania 1% podatku dochodowego częstochowskim organizacjom pożytku publicznego;
- 19 marca odbył się bezpłatny webinar pn. „Aktualne konkursy dla NGO”, omówiono m.in. regulamin i zasady składania wniosków z NOWEFIO, Aktywni+;
- 22 marca odbył się bezpłatny webinar nt. „Informacja Publiczna”; celem webinarium było przekazanie informacji na temat zasad udostępnienia informacji publicznej;
- 22 czerwca odbyła się IV edycja Seminarium CSR – Corporate Social Responsibility, pn.: „ZARZĄDZANIE W KRYZYSIE”; celem wydarzenia było zwrócenie uwagi na wyzwania dla zarządzania – na szanse i ryzyka, rozwój e-commerce oraz zarządzanie strategiczne;
- 22 lipca 2021 r. odbył się webinar skierowany do podmiotów ekonomii społecznej pn. „Aktualne konkursy dla NGO”; w ramach webinaru zostały przedstawione konkursy dotyczące działań na rzecz społeczności lokalnej, działań kulturowych i prorodzinnych;
- 13 sierpnia 2021 r. w Częstochowskim Centrum Organizacji Pozarządowych odbyło się spotkanie informacyjne dotyczące nowego naboru wniosków w ramach programu FIO, dofinansowanego przez NIW. Operatorem konkursu Śląskie Lokalnie 2021-2023 jest Instytut Pracy i Edukacji;
- 2 sierpnia uruchomiono filię Częstochowskiego Centrum Organizacji Pozarządowych przy ul. Śląskiej 3/5, w której organizacje pozarządowe mogą organizować zebrania, konferencje czy szkolenia;
- 31 sierpnia zarządzeniem Nr 1751.2021 Prezydenta Miasta Częstochowy został określony skład osobowy Częstochowskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego, do której weszło 2 przedstawiciele Rady Miasta, 2 przedstawiciele Prezydenta Miasta i 11 przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- Częstochowska Rada Działalności Pożytku Publicznego do końca 2021 r. obradowała 5 razy, najważniejsze tematy poruszane podczas posiedzeń to m.in.: opiniowanie projektów uchwał

Rady Miasta Częstochowy z zakresu pomocy społecznej, zdrowia, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, wspierania osób z niepełnosprawnością oraz rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi na 2022 r., programów operacyjnych z zakresu przemocy, bezdomności, wspierania osób z niepełnosprawnością, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Ponadto nawiązano współpracę z Radą Działalności Pożytku Publicznego Województwa Śląskiego,

- w dniach od 16 do 22 września trwał Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu pn. „Bezpiecznie i zdrowo dzięki zrównoważonej mobilności”. We współpracy z częstochowskimi organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami miejskimi zorganizowano szereg wydarzeń promujących zrównoważony transport, tj. „Rowerowa promocja w Lepszym Klimacie, prelekcja ph. „Transport a klimat – jak podróżować, nie szkodząc środowisku” – rozmowa o powodach, sposobach, doświadczeniach i planach na ekologiczne podróże, Rowerowa gra terenowa – połączona z pieszą trasą Bike Style, Nordick Walking w Dzielnicy Mirów, „Jak naprawić rower” – warsztaty praktyczne z naprawy rowerów, Towarzyski trening biegowy z Zabieganymi, Integracyjny Quest – Wyczerpy nad Wartą odwiedzić warto, „Piknik edukacyjny – Dzień Zrównoważonego Transportu”, Dzień bez samochodu – przejazd darmową komunikacją miejską za okazaniem ważnego dowodu rejestracyjnego;
- wprowadzono nowe narzędzie „Elektroniczny Generator” do kompleksowej obsługi procedur dotacyjnych, tj. otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych, zmian w ofertach i sprawozdawczości, ogłaszanych na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym;
- 27 października oraz 25 i 26 listopada odbyły się szkolenia dla organizacji pozarządowych z Elektronicznego Generatora eNGO, dotyczące zakładania konta, wypełniania ofert, sporządzania aktualizacji ofert i sprawozdań skierowanym do podmiotów ekonomii społecznej, które będą składać oferty konkursowe na rok 2022;
- 27 października przeprowadzono szkolenie dla pracowników Urzędu Miasta Częstochowy zajmujących się współpracą z organizacjami pozarządowymi w zakresie zamieszczania ogłoszeń konkursowych w Elektronicznym Generatorze, dokonywania oceny ofert; wysyłania informacji do organizacji itd.;
- na bieżąco prezentowano ofertę organizacji pozarządowych na stronach internetowych www.ngo.czestochowa.pl, www.pps.czestochowa.pl oraz w mediach społecznościowych: na profilu Facebook – Częstochowskie Centrum Organizacji Pozarządowych.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat środków finansowych przekazanych organizacjom pozarządowym w 2021 r. na największe zadania publiczne	Kwota (PLN)
Szkolenie sportowe	4 500 000
Wypoczynek zimowy i letni	234 120
Upowszechnianie turystyki kwalifikowanej i krajoznawstwa	40 000
Zadania z zakresu kultury i sztuki oraz upowszechniania kultury	170 500
Zakres zadania	Kwota (PLN)
Edukacja ekologiczna i ochrona zwierząt	1 239 400
Edukacja i oświata	5 000
Działania na rzecz osób starszych	56 000
Częstochowskie Centrum Aktywności Seniora	340 000
Dzienne Domy Senior+	540 000
Opieka i wychowanie dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	4 775 014
Zapewnienie wsparcia samotnym rodzicom z małoletnimi dziećmi i kobietom w ciąży, a także innym osobom sprawującym opiekę nad dziećmi,	223 812
Zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej	8 246 057
Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego	650 402
Realizacja zadań publicznych z zakresu świadczenia usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2 895 662
Realizacja zadań publicznych z zakresu prowadzenia ośrodków wsparcia	3 193 068
Prowadzenie Częstochowskiego Centrum Wsparcia Rodziny	1 415 126
Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie	24 300
Prowadzenie Częstochowskiego Centrum Interwencji Kryzysowej	902 008
Prowadzenie mieszkania chronionego treningowego	50 000
Realizacja zadania pn. „Pomoc pełnoletnim osobom niepełnosprawnym ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w wykonywaniu codziennych czynności poprzez skorzystanie z usługi Asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej”	1 233 280
Realizacja programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2021	554 325
Działania na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom	770 257
Realizacja zadań w ramach programu FEAD	67 500
Zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla osób cierpiących na chorobę Alzheimera	45 000
Prowadzenie ośrodka wsparcia z miejscami całodobowego okresowego pobytu	380 000

6. KONSULTACJE SPOŁECZNE

W 2021 R. NIE PRZEPROWADZANO KONSULTACJI SPOŁECZNYCH W OPARCIU O UCHWAŁĘ NR 715/LXII/2010 RADY Miasta Częstochowy z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Częstochowy. Jednocześnie Urząd Miasta Częstochowy wziął udział w projekcie pn. „Deliberateria”, realizowanym przez Polski Instytut Praw Człowieka i Biznesu, w ramach którego przeprowadzono konsultacje społeczne on-line na temat praw człowieka i ich poszanowania przez firmy.

7. BIULETYN INFORMACJI PUBLICZNEJ

Miejski System Biuletynu Informacji Publicznej prowadzony jest zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa tj.:

- ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 2176 ze zmianami);
- Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 stycznia 2007 r. w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej (Dz. U. z 2007 r., Nr 10, poz. 68);
- ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 848).

W celu zapewnienia odpowiedniej organizacji i koordynacji wykonywania zadań związanych z prowadzeniem Miejskiego Systemu BIP, Prezydent Miasta Częstochowy Zarządzeniem Nr 727.2016 z dnia 22 stycznia 2016 r. powołał Koordynatora Miejskiego Systemu Biuletynu Informacji Publicznej oraz wprowadził instrukcję organizacji i koordynacji zadań związanych z prowadzeniem Miejskiego Systemu BIP.

Miejski System Biuletynu Informacji Publicznej składał się z 15 podmiotowych stron Biuletynu Informacji Publicznej:

- jedna dedykowana dla Urzędu Miasta Częstochowy,
- jedna dedykowana dla samorządowych szkół i placówek oświatowo-wychowawczych Miasta Częstochowy (zapewniająca obsługę: 111 funkcjonujących szkół i placówek),
- 13 dla pozostałych miejskich jednostek organizacyjnych tj.: Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Miejski Dom Kultury, Biblioteka Publiczna im. dra Władysława Biegańskiego, Centrum Integracji Społecznej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi, Dom Pomocy Społecznej, Miejski Szpital Zespolony, Stacja Pogotowia Ratunkowego, Częstochowskie Centrum Świadczeń, Żłobek Miejski „Reksio”, Centrum Usług Komunalnych w Częstochowie, Samorządowy Ośrodek Doskonalenia – funkcjonował do dnia 31 sierpnia 2021 r., po tej dacie BIP jednostki działał jako strona archiwalna.

W roku sprawozdawczym w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Częstochowy dokonano zmian poprzez modyfikację struktury strony BIP tj. utworzono katalogi i podkatalogi tematyczne w celu ułatwienia wyszukiwania danych np. „Budżet Miasta”, „Podatki i opłaty, pomoc publiczna”, „Informacje o urzędzie”, „Dla organizacji NGO”. Ponadto zmieniono strukturę zakładki: „Strategia Miasta Częstochowy oraz pozostałe dokumenty strategiczne”, „Edukacja i opieka nad dziećmi i młodzieżą”. Uruchomiono w biuletynie „Poradnik Interesanta” w dedykowanym module. Ponadto dokonano modyfikacji systemu poprzez dodanie funkcji prezentacji informacji ostatnio dodanych. Dostosowywano na bieżąco Biuletyny Informacji Publicznej do wymogów ustawy o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. We wszystkich serwisach zaktualizowano deklaracje dostępności. Dokonano przeniesienia profilu Urzędu Miasta Częstochowy ze strony <https://www.bip.gov.pl/> do nowego serwisu gov.pl/bip. Powodem przeniesienia strony głównej BIP jest likwidacja poprzedniej domeny i obowiązkiem każdej instytucji publicznej było przeniesienie karty kontaktowej do nowego serwisu. Jednocześnie zobowiązano kierowników gminnych jednostek organizacyjnych miasta do przeniesienia profili podległych placówek do nowego serwisu.

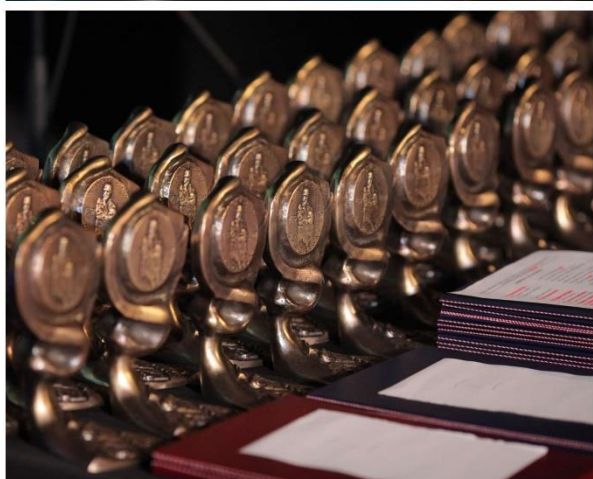
Przeprowadzono szkolenia dla kierowników oraz pracowników jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta Częstochowy w zakresie tworzenia dostępnych cyfrowo dokumentów. Jednocześnie Zespół ds. wdrażania i monitorowania w Urzędzie Miasta Częstochowy dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami na bieżąco monitorował realizację wymagań standardu WCAG 2.1.

W okresie od sierpnia do września 2021 roku zostały przeprowadzone czynności doradcze w ramach zadania audytowego pn. „Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) jako narzędzie komunikacji zewnętrznej”. Wnioski sformułowane w ramach ww. czynności zostały w części wdrożone.

BIPy Urzędu Miasta Częstochowy oraz gminnych jednostek organizacyjnych były i są systematycznie monitorowane pod kątem prawidłowej, czytelnej, jednolitej i wynikającej z zobowiązujących przepisów prawa zawartości. Ponadto serwis był i jest na bieżąco monitorowany pod kątem RODO oraz aktualności publikowanych danych. W sytuacji stwierdzenia nieprawidłowości natychmiastowo były podejmowane działania w celu ich wyeliminowania.

8. NAGRODY I WYRÓŻNIENIA MIASTA

Wykaz dyplomów, wyróżnień, nagród przyznanych Urzędowi Miasta oraz Prezydentowi Miasta Częstochowy przez instytucje zewnętrzne w 2021 r.:

- 1) Nagroda Zdrowy Samorząd 2021 w kategorii Zdrowa Gmina dla Urzędu Miasta Częstochowy za realizację programu: "Badania przesiewowe pod kątem zaburzeń spektrum autyzmu u 2-letnich dzieci";
- 2) Wyróżnienie nadzwyczajne „Innowacyjny Urząd” za wdrożenie najbardziej zaawansowanych i nowoczesnych rozwiązań w świadczeniu usług publicznych;
- 3) I miejsce wśród miast do 300 tys. mieszkańców w Rankingu Miast Przyjaznych Kierowcom;
- 4) Dyplom Finalisty Konkursu Modernizacja Roku& Budowa XXI wieku w XXV Edycji Jubileuszowej za Promenadę Śródmiejską;
- 5) Dyplom Finalisty Konkursu Modernizacja Roku& Budowa XXI wieku w XXV Edycji Jubileuszowej za Rewitalizację Starego Rynku;
- 6) Medal Jubileuszowy dla Krzysztofa Matyjaszczyka Prezydenta Miasta Częstochowy za zasługi dla Polskiego Związku Działkowców;
- 7) Medal XXX-lecia Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” dla Krzysztofa Matyjaszczyka w podziękowaniu za działalność na rzecz Rodaków poza granicami Kraju;
- 8) Medal Muzeum Monet i Medali św. Jana Pawła II 2011-2021;
- 9) Certyfikat Legionu dla Krzysztofa Matyjaszczyka Prezydenta Miasta Częstochowy w podziękowaniu za wsparcie i pomoc w działaniach na rzecz polskiego społeczeństwa;

9. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA DO ROKU 2030

Rok 2021 był dla Częstochowy, podobnie jak i dla innych polskich miast, okresem szczególnym: zagrożenie pandemią COVID 19 powodowało wprowadzanie odgórnie ustalanych ograniczeń, zakazów, nakazów i zaleceń, w praktyce ograniczających do minimum możliwości prowadzenia samorządowej polityki lokalnej, opartej na uchwalonej przez Radę Miasta Strategii Rozwoju Częstochowy. Prowadzona, w celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego, polityka rządzącego centrum była wyborem „mniejszego zła”; chcąc ratować populację przed zagrożeniem epidemiologicznym zdecydowano o ograniczeniu wolności, w tym także wolności gospodarczej, a to przenosiło się na ograniczenie tempa wzrostu gospodarczego.

Rzeczywiste społeczne i gospodarcze skutki pandemii uwidocznia się dopiero po opanowaniu zagrożenia, nie wcześniej niż w danych statystycznych za rok 2022. Pierwsze, sygnalne dane, za rok 2021, mogą jeszcze nie ukazywać głębi przemian. Związana z ograniczeniami wolności gospodarczej pomoc publiczna udzielana była w sposób warunkujący kontynuowanie działalności gospodarczej i utrzymanie zatrudnienia. Z tego względu pandemia nie przeniosła się na wyraźne zwiększenie bezrobocia. W połowie 2021 r. zarejestrowano w mieście Częstochowa 8 025 bezrobotnych, w tym 4 172 kobiet, 3 853 mężczyzn; w końcu roku 2021 liczba bezrobotnych spadła do

6 928 osób (3 625 kobiet, 3 303 mężczyzn); w dniu 28.02.2022 r. liczba bezrobotnych wynosiła 7 192 osób, w tym 3 720 kobiet. GUS do dnia 15.04.2022 nie opublikował danych za 2021 roku w zakresie liczby bezrobotnych w podziale na wiek i poziom wykształcenia. W roku 2020 sytuacja wyglądała następująco: bezrobotnych w wieku do 25 lat było 331 (w tym 101 absolwentów), 1 519 osób powyżej 50 roku życia, 1 648 osób długotrwale bezrobotnych. Wykształceniem wyższym legitymowało się 1 068 bezrobotnych (w tym 673 kobiety, 395 mężczyzn), policealnym i średnim zawodowym 1 143, ogólnokształcącym 467, zasadniczym zawodowym 986, gimnazjalnym lub podstawowym 1 068 (551 kobiet i 553 mężczyzn). W grupie długotrwale bezrobotnych dominowały osoby powyżej lat 50, o niskim wykształceniu. W ostatnim dniu 2021 roku Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie podsumował kończący się rok pod względem gospodarczym. Jak podkreślono, mimo pandemicznego kryzysu, w końcu grudnia 2021r. stopa bezrobocia w mieście wynosiła 3,6%, przy średniej krajowej 5,4% oraz stopy bezrobocia na poziomie 4,2% w woj. śląskim.

Podobnie pandemia nie przełożyła się w 2021 r. na istotne zmiany statystyki aktywności gospodarczej przedsiębiorstw. Wg GUS BDL w końcu 2021 r. w Częstochowie, zarejestrowanych było 24405, z czego 19993 to osoby fizyczne i wspólnicy spółek cywilnych, a 4412 to pozostali przedsiębiorcy sektora prywatnego np. spółki handlowe i spółdzielnie. W stosunku do roku poprzedniego liczba przedsiębiorców (osób fizycznych i wspólników spółek cywilnych) wzrosła o 402 podmioty, a pozostałych przedsiębiorców z sektora prywatnego o 254.

GUS do dnia 15.04.2022 nie opublikował danych za 2021 roku w zakresie statystycznej struktury przedsiębiorstw pod względem wielkości zatrudnienia. W roku 2020 wyglądało to następująco: Przedsiębiorstw zatrudniających od 0 do 9 pracowników było w I kwartale 2020 r. 25 406, w końcu 2020 r. 25 850; zatrudniających 10 – 49 osób, odpowiednio: 1 001 oraz 999; zatrudniających 50 – 249 osób: 201 i 199; zatrudniających 250-999: 29 i 28; zatrudniających powyżej 1000 osób: 5 (bez zmian w ciągu roku).

Wśród przedsiębiorstw nowo rejestrowanych było min.: w sekcji C (przetwórstwo przemysłowe) - 162, F (budownictwo) - 261 (w tym dz. 43 - roboty budowlane specjalistyczne 200), G (handel) - 389 (w tym dz. 47 – detaliczny: 255), H (transport) - 144, I (gastronomia) - 41, K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa) - 55, L (obsługa rynku nieruchomości) - 62, M (działalności profesjonalna, naukowa) - 170, N (usługi administracyjne) - 68, P (edukacyjna) - 50, Q (opieka zdrowotna i społeczna) - 87 (w tym dz. 86 pomoc społeczna - 84), SiT (inna, m.in.: opieka nad dziećmi, pokojówki, ogrodnicy, produkcja na domowe potrzeby) - 87. Podobne proporcje utrzymywały się w katalogu zarejestrowanych osób prowadzących działalność gospodarczą.

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w 2020 r.

Sekcje	I półrocze	Koniec roku
Osoby fizyczne ogółem	19 387	19 606
C przetwórstwo przemysłowe	2 463	2 436
F budownictwo	1 866	1 974
G handel	5 415	5 415
H transport	1 250	1 255
I gastronomia	457	472
J informacja i komunikacja	620	639
K działalność finansowa i ubezpieczeniowa	690	702
L obsługa rynku nieruchomości	369	383
M działalności profesjonalna, naukowa	2 382	2 396
N usługi administracyjne	479	499
P edukacyjna	504	510
Q opieka zdrowotna i społeczna	1 592	1 623
SiT inna	815	848

Wśród wyrejestrowanych w 2020 r. podmiotów (ogółem 1 158) było: w sekcji C - 155, F - 116, G - 369 (dz. 47 – 233), H - 104, I - 32, M - 89. Pandemia w 2020 r. nie doprowadziła do zasadniczych zmian zarówno w ilości zarejestrowanych podmiotów, jak i w strukturze ich działalności gospodarczych. Nie odnotowano także niepokojących zmian w statystyce budownictwa. Budynków mieszkaniowych przybyło w I kwartale 2020 r. 66, w tym jednorodzinnych - 64, wielorodzinnych - 2. Po I półroczu odnotowano 128 budynków, w tym jednorodzinnych - 123, wielorodzinnych - 5. W całym roku 2020 270 budynków, jednorodzinnych 257, wielorodzinnych 13; w ramach indywidualnych inwestycji przybyło 209, na sprzedaż/wynajem: 61. W ciągu roku przybyło mieszkań: ogółem 588 z 2 104 izbami, w tym w nowych budynkach: 584, w domach jednorodzinnych 1 313, wielorodzinnych 315; w rozbudowywanych budynkach 4 mieszkania. W ramach indywidualnego budownictwa przybyło 214 mieszkań, na sprzedaż/wynajem 374, na wynajem 20 mieszkań. Rozpoczęto budowę 604 mieszkań, w tym 24 komunalne. Powstał 1 obiekt zbiorowego zamieszkania. W budownictwie niemieszkaniowym przybyło ogółem: 107 nowych i rozbudowanych 8; w tym hotele: 1 nowy i 1 rozbudowany; biurowce 3, handel i usługi: 19 nowych i 4 rozbudowane, obiekty związane z transportem i łącznością: 2, garaże 36, obiekty przemysłowe: 14 nowych i 1 rozbudowany; magazynowe: 22 nowe i 1 rozbudowany; szkoły: 1 rozbudowany, obiekty służące kulturze fizycznej: 1, inne: 9. Wydano pozwolenia na budowę: mieszkania w ilości 1 158, budynki mieszkalne: 83, w tym jednorodzinne 257, hotele 2, biurowce 1, obiekty handlowo-usługowe 16, przemysłowe i

magazynowe 22, obiekty kultury, szkolnictwa, zdrowia 3, inne 7.

W normalnej sytuacji publikowane, wstępne dane za 2021 r., nie dają podstaw do pesymizmu. Niestety w lokalnym życiu gospodarczym coraz bardziej widoczne są zjawiska, które po upływie czasu mogą przynieść ujemne dla społeczności skutki. Do nich zaliczyć można:

- Zmniejszenie wpływu do budżetu miasta, przy jednoczesnym obciążeniu nowymi zadaniami (dofinansowanie służby zdrowia, by poprawić skuteczność walki z pandemią; dostosowanie szkolnictwa miejskiego do pracy zdalnej; zwiększenie wydatków na pomoc społeczną dla grup zagrożonych wykluczeniem, podtrzymywanie bytu publicznych instytucji kulturalnych, w okresach ograniczenia ich działalności itp.). Ten wzrost wydatków bieżących wpłynąć może na ograniczenie wydatków inwestycyjnych, tym samym negatywnie wpłynie na sytuację przedsiębiorstw - wykonawców, a przez to na rynek pracy.
- Zwiększenie deficytu w jednostkach samorządowych, których działalność została ograniczona skutkiem pandemii: Miejski Szpital Zespolony, MPK, jednostki kultury, jednostki kultury fizycznej i sportu.
- W dotkniętych ograniczeniami i zakazami przedsiębiorstwach usługowych, których byt podtrzymywano własnymi zasobami oszczędnościowymi oraz pomocą rządową, może nastąpić wyczerpanie możliwości inwestycyjnych i zdolności kredytowej. Przenieść się to może na niezdolność do odbudowy potencjału po zakończeniu pandemii.
- Coraz wyższy poziom inflacji i słabnący kurs złotówki wobec euro i dolara powodować może realny spadek poziomu życia mieszkańców.
- Niska stopa oprocentowania oszczędności w bankach przy jednocześnie wysokiej inflacji powodować może ucieczkę kapitału do „bezpiecznych lokat” (obligacje rządowe, zakup walut obcych, lokaty w złoto, nieruchomości itp.). W efekcie zabraknąć może kredytów dla finansowania odbudowy życia gospodarczego.

Bez skutecznych działań na rzecz odbudowy gospodarki grozić może Częstochowie nawet kilkuletnia stagnacja. Rosnące już w poprzednich latach różnice materialne między naszym miastem, a miastami o znaczeniu metropolitarnym, ulegną zwiększeniu, powodować to może zwiększony odpływ mieszkańców młodych, najlepiej wykształconych w formie migracji „za pracą”. Centralizacja zarządzania państwem powoduje, że samorząd nie ma środków i kompetencji prawnych by zapobiegać realizacji negatywnego scenariusza. Możliwość wprowadzenia w życie zamierzeń określonych w Strategii Rozwoju Miasta Częstochowa 2030+ zależna jest zatem od polityki rządu polskiego wobec miast i od polityki UE wobec państw członkowskich.

Aktualny stan w zakresie realizacji zadań wytyczonych w Strategii Rozwoju Miasta Częstochow 2030+ przedstawiają poniższe Załączniki:

- Załącznik 1 - przedstawia zadania wprowadzone do budżetu i WPF wg obszarów i celów wskazanych w Strategii.
- Załącznik 2 - obrazuje wskaźniki realizacji Strategii Rozwoju Miasta Częstochowa 2030+.

ZAŁĄCZNIK NR 1	
Obszar A. PRZESTRZEŃ	
Cel strategiczny: A.1 Wprowadzanie ładu przestrzennego, tworzącego warunki zdrowego i bezpiecznego życia, poprawiającego funkcjonalność i estetykę miasta.	
A.1.1 Określenie i wdrażanie nowego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.	Wydatki bieżące w ramach limitu środków w budżecie miasta.
A.1.2 Objęcie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego terenów miasta przewidywanych w Studium, jako obszary mieszkalne oraz przeznaczone pod produkcję i usługi.	Zadanie w WPF: - Realizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego - podziały, wyceny i wykupy nieruchomości przeznaczonych w miejskim planie zagospodarowania przestrzennego na cele publiczne; realizacja 2013-2021, koszt łączny 7 392 552 zł, limit w 2021 r. – 500 000 zł.
A.1.3 Stopniowe separowanie obszarów mieszkalnych od stref rozwoju produkcji i usług.	Zadania w WPF: - Nabycie nieruchomości w trybie zamian - utworzenie kompleksów pod budownictwo mieszkaniowe oraz przejęcie na rzecz gminy terenów przeznaczonych w miejskim planie zagospodarowania przestrzennego pod drogi publiczne: realizacja 2018-2024 łączny koszt: 3 130 228 zł, limit w 2021 r. – 30 000 zł, - Nabycie nieruchomości pod infrastrukturę gminną – pozyskanie nieruchomości do realizacji inwestycji oraz tych, na których inwestycje są zrealizowane a nie stanowią własności Gminy: realizacja 2013-2021, koszt łączny 5 775 247 zł, limit w 2021 r. – 500 000 zł.
A.1.4 Identyfikacja i wprowadzenie form ochrony miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej.	Nie realizowano w 2021 r.
A.1.5 Wyznaczenie i ochrona krajobrazu promującego dziedzictwo materialne Częstochowy.	Nie realizowano w 2021 r.
A.1.6 Zwiększanie ilości zagospodarowanych terenów zielonych i miejsc rekreacji dostępnych we wszystkich dzielnicach.	- Wydatki bieżące w ramach limitu środków w budżecie miasta, w tym: Odrestaurowanie trawnika i drzew przy ul. Ogińskiego przy SP nr 9 - 25 284,00 zł Rewitalizacja terenu zielonego przy ul. Focha 28/32, 36, Nowowiejskiego 20 - 28 920,00 zł Leżaki miejskie w parku przy ul. Żabiej - 15 670,20 zł Odbudowa mini boiska do piłki nożnej przy placu zabaw - 13 742,50 zł

Więcej zieleni na Rakowie! - 9 180,00 zł
 Klomby nieogrodzone przy ul. Bardowskiego - 3 699,00 zł
 Zasadzenie drzew na placu przy ulicy Korczaka 4A - 7 400,00 zł
 Stojaki na rowery przed klatkami na ul. Bienia i w pobliżu - 3 837,60 zł
 Miejsce spotkań przy ul. Drucianej - 3 228,75 zł
 Ławka w obrębie skrzyżowania ul. Wyszyńskiego, Podhalańska i Szczecińska - 1 359,15 zł
 Renowacja trawnika na ulicy Równoległej - 0,00 zł
 Rabatka berberysów przy Al. Niepodległości 29 - 1 500,00 zł
 Poprawa bezpieczeństwa skrzyżowania ul. Krakowska, Kanał Kohna - 413,42 zł
 Poprawa bezpieczeństwa na przejściu dla pieszych przy Placu Daszyńskiego - 515,16 zł
 Uzupelnienie miejsca po uschniętym drzewie za wiaduktem na DK-1 na wysokości ul. Rakowskiej - 496,80 zł
 Krzewy liściaste przy ul Wodzickiego 111 - 300,00 zł
 Uprzątnięcie i pielęgnacja parku Rząsawy - 28 400,00 zł
 działania w zakresie poprawy estetyki na terenach zieleni miejskiej - 49 787,58 zł
 obsadzenie pasa środkowego ul. Okulickiego wraz z pielęgnacją - 37 380,00 zł.
 - W ramach wydatków bieżących wydatkowano kwotę 19 680,00 zł z przeznaczeniem na System Częstochowskiego Roweru miejskiego, w tym m.in. na przeniesienie stacji rowerowych, magazynowanie oraz transport rowerów w okresie ich wyłączenia z użytkowania, kwotę 2 348,35 zł na przygotowanie dokumentacji do postępowania przetargowego oraz 397 752,00 zł na usługę dotyczącą zarządzania i kompleksowej eksploatacji systemu Częstochowskiego Roweru miejskiego (CRM 2.0) w roku 2021.
 W ramach wydatków majątkowych wydatkowano kwotę 99 630,00 zł z przeznaczeniem na Rozbudowę systemu Częstochowskiego Roweru Miejskiego zwiększając dotychczasową ilość stacji o dwie dodatkowe oraz wypożyczanych rowerów o 16 sztuk.
 - W ramach wydatków majątkowych wydatkowano kwotę 552 072,14 zł z przeznaczeniem na realizację zadań:
 Program Zielona Częstochowa - 282 735,09 zł - w ramach zadania został stworzony Park kieszonkowy w Mirowie, Zielona ściana na budynku Urzędu Miasta przy ulicy Śląskiej, projekt dokumentacji dla Promenady im. Czesława Niemena, projekt

	<p>rewitalizacji Placu Pamięci Narodowej, w tym wydatki niewygasające na kwotę 29 190,00 zł</p> <p>- wydatki realizowane w ramach budżetu obywatelskiego - 269 337,05 zł, w tym:</p> <p>Park w dzielnicy Brzeziny - 83 402,05 zł</p> <p>Mini Plac zabaw skwer Meliorantów/Połaniecka - 90 000,00 zł</p> <p>w tym wydatki niewygasające na kwotę 87 171,00 zł</p> <p>Budowa placu street workoutu przy ul. Morenowej - 79 330,00 zł</p> <p>w tym wydatki niewygasające na kwotę 76 747,00 zł</p> <p>Budowa stołu do tenisa stołowego w Parku Narutowicza - 16 605,00 zł</p> <p>- Zadanie w WPF:</p> <p>- Utrzymanie porządku i czystości, w tym na przystankach autobusowych, utrzymanie zimowe oraz pielęgnacja zieleni na terenach miejskich zlokalizowanych w Częstochowie - zachowanie właściwego poziomu bezpieczeństwa na terenach miejskich w tym na terenach zieleni miejskiej, przystankach, pasach drogowych ulic a także odpowiedniego poziomu sanitarnego i estetycznego zieleni miejskiej – realizacja 2021-2023, koszt 14 018 220,00 zł, limit w 2021 r. 2 084 587,00 zł.</p>
<p>Cel strategiczny A.2 Rozwój zrównoważonego transportu miejskiego.</p>	
<p>A.2.1 Dokończenie rozbudowy i modernizacji podstawowego układu drogowego miasta, w tym połączenie centrum z węzłami autostradowymi i wylotami z miasta dróg krajowych.</p>	<p>Zadania wpisane do WPF:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozbudowa DK-46 - ulicy Głównej i ulicy Przejazdowej wraz z budową obejścia ul. Św. Barbary do ul. Pułaskiego w Częstochowie; realizacja 2014-2023, koszt całkowity: 145 101 801 zł, limit w 2021 r. – 55 852 425 zł; faktyczne wykonanie w 2021r. – 4 132 165,11 zł. - Przebudowa Alei Wojska Polskiego - DK 1 w Częstochowie - Stworzenie o wysokich parametrach i bezpiecznej sieci połączeń dróg krajowych i międzynarodowych; realizacja 2015-2023, koszt całkowity 202 575 600 zł, limit w 2021 r. – 52 998 835 zł; faktyczne wykonanie w 2021r. - 10 239 126,92 zł. - Budowa węzła drogowego Alei Wojska Polskiego DK-1 z ulicą Połaniecką w Częstochowie - Wykonanie dokumentacji wraz z realizacją zadania; realizacja 2018-2024, koszt realizacji: 15 848 381 zł, limit w 2021 r. - 0 zł; faktyczne wykonanie w 2021r. – 0 zł. - Budowa połączenia komunikacyjnego 1-Maja – Krakowska – Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców (Zadanie przewidziane do współfinansowania środkami unijnymi, zaplanowane nakłady stanowią wkład własny, szacunkowy

	<p>koszt zadania 162 100 000 zł); realizacja 2014-2024, koszt wkłady z budżetu miasta: 48 789 573 zł, limit w 2021r. – 504 387 zł; faktyczne wykonanie w 2021r. – 0 zł.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budowa węzła drogowego Alei Wojska Polskiego DK-1 wraz z nowym przebiegiem DK-46 w Częstochowie; realizacja 2018-2024, koszt całkowity: 20 159 997 zł, limit w 2021 r. – 60 000 zł; faktyczne wykonanie w 2021 – 55 000 zł.
<p>A.2.2 Modernizacja i remont dróg i ulic lokalnych, w sposób poprawiający bezpieczeństwo ruchu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Przebudowa układu drogowego Alei Niepodległości na odcinku od skrzyżowania z ul. Bór do skrzyżowania z ul. Jagiellońską w Częstochowie; realizacja 2019-2021, koszt całkowity: 6 717 931 zł, limit w 2021 r. – 6 717 811 zł; faktyczne wykonanie w 2021r. – 6 212 681,41 zł. - Program budowy i przebudowy ulic oraz dróg lokalnych – Poprawa infrastruktury lokalnej: realizacja 2014-2025, koszt całkowity: 331 657 526 zł, limit w 2021 r. - 11 026 338 zł; faktyczne wykonanie w 2021r. – 9 101 871,74 zł. - Budowa ulicy Złotej w Częstochowie; realizacja 2020-2022, łączny koszt 12 391 718 zł, limit w 2021r. – 5 701 286 zł; faktyczne wykonanie w 2021r. – 2 981 806,64 zł. - Niezbędne modernizacje mostów ze względu na stan techniczny - Przebudowy mostów zgodnie ze wskazaniami przeglądów technicznych: realizacja 2018-2025, koszt całkowity 24 483 808 zł, limit w 2021 r. - 0 zł; faktyczne wykonanie w 2021r. – 0 zł. - Dokumentacja przyszłościowa - Przygotowanie inwestycji do realizacji w latach następnych; realizacja 2014-2022, koszt łączny 6 116 820 zł, limit w 2021 r. – 670 350 zł; faktyczne wykonanie w 2021r. – 669 762,19 zł. - Zadanie nieujęte w WPF - Przebudowa ronda na skrzyżowaniu ul. Legionów z ul. Żużłową w Częstochowie na rondo turbinowe; realizacja 2021 r.; limit w 202 1r. – 1 500 000 zł; faktyczne wykonanie w 2021 r. – 1 244 020,46 zł. - Rozbudowa ul. Jesiennej od ul. Marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego do Alei 11 Listopada oraz budowa łącznika drogowego ul. Jesiennej i ul. Marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego z ul. Bór w Częstochowie; realizacja 2020-2023, koszt całkowity: 18 112 303 zł, limit w 2021 r. - 11 026 338 zł; faktyczne wykonanie w 2021r. – 124 280,70 zł. - Zadanie nieujęte w WPF - Przebudowa ul. Mirowskiej na odcinku od ul. Nadrzecznej do ul. Michała Faradaya w

	<p>Częstochowie: realizacja 2014-2023, koszt całkowity: 10 862 973 zł, limit w 2021 r. – 10 862 973 zł; faktyczne wykonanie w 2021 r. – 9 965 615,69 zł.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Odwodnienie dzielnicy Północ w Częstochowie: realizacja 2018-2022, koszt całkowity: 27 386 221 zł, limit w 2021 r. – 8 860 645 zł; faktyczne wykonanie w 2021r. – 4 665 090,55 zł. - Zadanie nieujęte w WPF - Inwestycje oświetleniowe: realizacja 2021, koszt całkowity: 299 969 zł, limit w 2021 r. – 299 969 zł; faktyczne wykonanie w 2021 r. – 299 967,50 zł. - Przebudowa oświetlenia ulicznego wzdłuż trasy tramwajowej w Częstochowie: realizacja 2018-2021, koszt całkowity: 4 332 835 zł, limit w 2021 r. – 1 920 970 zł; faktyczne wykonanie w 2021r. – 1 676 263,24 zł.
<p>A.2.3 Wprowadzanie stref „uspokojonego” i niskoemisyjnego ruchu w centrum miasta i w osiedlach mieszkaniowych.</p>	<p>Zadanie w WPI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Program budowy i przebudowy chodników i miejsc parkingowych - Poprawa infrastruktury drogowej – chodników i miejsc parkingowych; realizacja 2017-2024, koszt łączny 14 223 105 zł, limit w 2021 r. – 865 642 zł; faktyczne wykonanie w 2021r. – 812 784,34 zł.
<p>A.2.4 Wdrażanie inteligentnego systemu sterowania ruchem.</p>	<p>Dostosowanie sygnalizacji świetlnej do wymogów prawnych - poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego; realizacja 2014-2020, koszt całkowity 6 024 697 zł, limit w 2021 r. – 597 780 zł, faktyczne wykonanie w 2021r. – 597 780 zł.</p>
<p>A.2.5 Rozbudowa systemu ścieżek i dróg rowerowych.</p>	<p>Zadania realizowane w wydatkach bieżących i inwestycyjnych związanych z budową dróg.</p>
<p>A.2.6 Rozwój i integracja pasażerskiego transportu zbiorowego obsługującego mieszkańców miasta i związanego z nim, otaczającego obszaru funkcjonalnego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Budowa węzłów przesiadkowych na terenie miasta Częstochowy - Ułatwienie korzystania z różnych form komunikacji; realizacja 2014-2021, koszt łączny 81 788 070 zł, limit w 2021r. - 36 900 zł, faktyczne wykonanie w 2021 – 4 265,92 zł. - Zadanie nieujęte w WPF - Przebudowa drogi w zakresie torowiska tramwajowego z dostosowaniem obiektu mostowego w Alei Niepodległości do warunków ruchu tramwajów, realizacja 2021, łączny koszt – 996 369 zł, limit w 2021 r. – 996 369 zł; faktyczne wykonanie w 2021 r.– 996 368,89 zł.
<p>Cel strategiczny A.3 Rewitalizacja zaniedbanych obszarów mieszkalnych i terenów przemysłowych.</p>	
<p>A.3.1 Wdrożenie stałego monitoringu pozwalającego wyznaczyć obszary miasta wykazujące cechy degradacji społecznej, gospodarczej, technicznej</p>	<p>W bieżących wydatkach budżetu, jednostek podległych i innych organizacji w ramach określonych Miejskim Programem Rewitalizacji.</p>

lub przestrzennej.	
A.3.2 Aktualizacja i wdrożenie Miejskiego Programu Rewitalizacji.	Zadanie zrealizowane.
A.3.3 Zdiagnozowanie, wyznaczenie pod ponowne wykorzystanie zdegradowanych terenów przemysłowych i ich modernizacja infrastrukturalna.	Zadanie realizowane w ramach wydatków bieżących.
Cel strategiczny A.4 Rozwój budownictwa mieszkaniowego i dobrej jakości usług bytowych.	
A.4.1 Modernizacja i renowacja mieszkalnych budynków z zasobów zarządzanych przez jednostki miejskie, z uwzględnieniem poprawy efektywności energetycznej i zachowania ich walorów estetyczno-funkcjonalnych.	Zadania wpisane do WPF: - Modernizacja budynków z mieszkaniowego zasobu gminy - Poprawa warunków i stanu użytkowego budynków należących do mieszkaniowego zasobu gminy: realizacja 2017-2021, łączny koszt 2 555 225 zł, limit w 2021 r. - 1 000 000 zł, - Termomodernizacja wielorodzinnych budynków komunalnych przy ul. Warszawskiej 13, 36, 39 - Poprawa warunków i stanu użytkowego budynków należących do mieszkaniowego zasobu gminy: realizacja 2020-2021, łączny koszt 3 051 522 zł, limit w 2021 r. - 1 959 410 zł, - Termomodernizacja budynku przy ul. Jana Kilińskiego 13 - Poprawa warunków i stanu użytkowego budynków należących do mieszkaniowego zasobu gminy: realizacja 2021-2022, łączny koszt 979 683 zł, limit w 2021 r. - 312 701 zł.
A.4.2 Adaptacja i przeznaczenie na wynajem lokali mieszkalnych przystosowanych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, z zapewnieniem najemcom dostępu do usług opiekuńczych.	Zadanie nie było realizowane w 2021 roku.
A.4.3 Przygotowanie planistyczne i uzbrojenie infrastrukturalne terenów pod rozwój budownictwa mieszkaniowego.	Zadanie w WPF wymienione w A.1.

<p>A.4.4 Realizacja, w tym z wykorzystaniem form partnerstwa publiczno-prywatnego i publiczno-społecznego, budynków z mieszkaniami na wynajem.</p>	<p>Zadanie nie było realizowane w 2021 roku.</p>
<p>A.4.5 Adaptacja zwalnianych lokali mieszkalnych w obiektach o gorszym standardzie na potrzeby lokali socjalnych.</p>	<p>Zmiana do ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 172) zwolniła gminę z obowiązku wyodrębniania zasobu lokali socjalnych.</p> <p>Zadanie nie było realizowane w 2021 roku.</p>
<p>A.4.6 Zapewnienie wszystkim terenom przeznaczonym pod budownictwo mieszkaniowe, wskazanym w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, dostępu do sieci zaopatrzenia w wodę, odbioru ścieków, zaopatrzenia w gaz i energię elektryczną oraz sieci teleinformatycznych.</p>	<p>Zadanie nie było realizowane w 2021 roku.</p>
<p>Cel strategiczny A.5 Ochrona zasobów przyrodniczych i poprawa jakości środowiska przez ograniczanie emisji zanieczyszczeń i hałasu.</p>	
<p>A.5.1 Zwiększenie ilości i powierzchni urządzonych terenów zielonych, w tym zapewnienie dostępności do nich mieszkańców gęsto zaludnionych dzielnic (Wrzosowiak, Raków, Ostatni Grosz, Tysiąclecie, Stare Miasto).</p>	<p>Wydatki bieżące w ramach limitu środków w budżecie miasta.</p>
<p>A.5.2 Upowszechnianie różnorodnych form mikroretencji wód opadowych, w tym „zielonych dachów”, „rozszczelnionych” otoczeń domów, mikrozbiorników na wody deszczowe.</p>	<p>Nie realizowano w 2021 r.</p>

<p>A.5.3 Upowszechnianie „zielonych barier” i innych form skutecznie chroniących budynki mieszkalne od emisji hałasu i zanieczyszczeń komunikacyjnych.</p>	<p>Nie realizowano w 2021 r.</p>
<p>A.5.4 Wdrażanie rozwiązań niskoemisyjnych w zakresie rozwoju komunikacji publicznej.</p>	<p>Nie realizowano w 2021 r.</p>
<p>A.5.5 Eliminacja, z centrum miasta i z dzielnic o wysokiej gęstości zamieszkania, opartych na spalaniu węgla domowych palenisk i systemów grzewczych, poprzez zastąpienie ich systemami centralnego ogrzewania.</p>	<p>Nie realizowano w 2021 r.</p>
<p>A.5.6 Wsparcie na wymianę domowych palenisk i systemów grzewczych opartych na spalaniu węgla na instalacje niskoemisyjne w dzielnicach o przewadze budownictwa jednorodzinne.</p>	<p>Zadanie w WPF: -Dofinansowanie zadań na modernizację systemów grzewczych - Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych oraz poprawa jakości powietrza; realizacja 2019-2021, łączny koszt 1.324.092 zł, limit w 2021 r. - 500 000 zł</p>
<p>A.5.7 Upowszechnienie systemów segregacji i recyklingu odpadów „u źródła”.</p>	<p>- Realizowane na bieżąco w ramach działalności CUK: - Edukacja z zakresu gospodarowania odpadami. - W ramach wydatków majątkowych: - Budowa PSZOK wraz z biurem i bazą Centrum Usług Komunalnych - 29 520,00 zł.</p>
<p>A.5.8 Wspieranie dotacjami robót związanych z usuwaniem i utylizowaniem materiałów zawierającym azbest.</p>	<p>Dofinansowanie zadań na usuwanie wyrobów zawierających azbest - Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych oraz poprawa jakości powietrza; realizacja 2019-2021, koszt całkowity 71.682,00 zł, limit w 2021 r. - 50 000 zł.</p>
<p>A.5.9 Upowszechnianie form energetyki rozproszonej opartej na wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii.</p>	<p>Zadanie jednoroczne pn.: Dofinansowanie do montażu paneli fotowoltaicznych- kwota zaplanowana 200.000,00 zł.</p>

Cel strategiczny A.6 Poprawa efektywności energetycznej miasta.	
A.6.1 Wdrożenie programu efektywności energetycznej, kierowanego do wszystkich właścicieli i zarządców obiektów mieszkalnych, usługowych i przemysłowych na obszarze miasta, w zakresie poprawy skuteczności zarządzania i upowszechnienia dobrych wzorców efektywności.	<ul style="list-style-type: none"> - Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w Częstochowie - etap I i II - Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i jakości powietrza; realizacja 2013-2021, koszt całkowity 38 620 778 zł, limit w 2021 r. - 1 131 067 zł. - Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej – III etap - Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i jakości powietrza; realizacja 2019-2022, koszt całkowity 38 620 778 zł, limit w 2021 r. - 24 463 730 zł, limit 2021 r. - 3 120 948 zł.
A.6.2 Utworzenie, przy współpracy z uczelniami, centrum upowszechniania efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii (transfer technologii i rozwiązań z zakresu zarządzania).	<ul style="list-style-type: none"> - Termomodernizacja SP nr 19 przy ul. Orlej 4/8 - Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i jakości powietrza; realizacja 2021, koszt całkowity 1 200 000 zł. - Termomodernizacja SP nr 34 przy ul. Marii Dąbrowskiej 5/9 - Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i jakości powietrza; realizacja 2021, koszt całkowity 1 700 000 zł. - Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 17 w Częstochowie przy Alei Wojska Polskiego 130 - Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i jakości powietrza; realizacja 2021, koszt całkowity 2 300 000 zł.
A.6.3 Współpraca z jednostkami, funduszami i instytucjami europejskimi, narodowymi i regionalnymi w celu stworzenia systemu wsparcia finansowego inwestycji poprawiających efektywność energetyczną i zmniejszającą emisję zanieczyszczeń.	<ul style="list-style-type: none"> - Termomodernizacja MP nr 36 przy ul. Jerzego Kukuczki 4 - Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i jakości powietrza; realizacja 2021, koszt całkowity 500 000 zł. - Termomodernizacja ZSE przy ul. Św. Augustyna 28/30 - Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i jakości powietrza; realizacja 2021, koszt całkowity 2 000 000 zł
A.6.4 Dotacje dla najuboższych grup mieszkańców na wspieranie form remontów i instalowania urządzeń zmniejszających zużycie energii w mieszkaniu.	<ul style="list-style-type: none"> - Termomodernizacja szkół średnich, VIII LO Samorządowe przy ul. Worcella 22 oraz IX LO im. K.C. Norwida przy ul. Jasnogórskiej w Częstochowie - Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i jakości powietrza; realizacja 2021-2022, koszt całkowity 6 000 000 zł, limit w 2021 r. - 1 800 000 zł. - Program modernizacji obiektów użyteczności publicznej - Poprawa stanu technicznego i użytkowego obiektów użyteczności publicznej realizacja 2018-2023, koszt całkowity 3 475 991 zł, limit w 2021 r. - 500 000 zł.
A.6.5 Narzucanie standardów budowlanych o wysokiej efektywności energetycznej na obiekty realizowane przez miasto.	
Obszar B. PRACA	

Cel strategiczny: B.1 Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej poprzez przygotowanie odpowiednich terenów inwestycyjnych i wprowadzanie zachęt materialnych dla inwestorów.	
B.1.1 Przygotowanie w porozumieniu z instytucjami rządowymi nowych obszarów przewidzianych do objęcia przez Specjalne Strefy Ekonomiczne, w tym ~~przygotowanie gotowej infrastruktury powierzchni~~	Zadania realizowane na bieżąco.
B.1.2 Wyznaczenie i przygotowanie planistyczne i infrastrukturalne stref aktywności gospodarczej, w pierwszej kolejności wykorzystujących istniejące ~~tereny nonprzemysłowe oraz tereny otaczające~~	
B.1.3 Wskazanie i przygotowanie miejsc rozwoju działalności logistycznej powiązanych infrastrukturalnie z sieciami autostrad, dróg krajowych, linii kolejowych ~~i lotnisk w Pyrzowicach oraz „rezerwowym” w~~	
B.1.4 Utrzymanie stabilnego systemu ulg podatkowych zachęcających do tworzenia nowych miejsc pracy, realizacji dużych inwestycji i wdrażania nowoczesnych technologii.	
Cel strategiczny B.2 Wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw, w sposób promujący lokalne produkty i usługi, chroniący unikalne, lokalne specjalizacje i technologie.	
B.2.1 Utworzenie w porozumieniu z Izbą Rzemieśniczą i uczelniami centrum promocyjno-doradczego mającego na celu identyfikację, promocję, ochronę unikatowych specjalizacji lokalnych produktów i usług.	Zadanie realizowane na bieżąco.
B.2.2 Wsparcie form promocji i zbytu unikatowych specjalizacji lokalnych poprzez preferencje w wynajmie lokali użytkowych i organizacji targów,	

<p>B.2.3 Wprowadzenie do kierunków kształcenia w szkolnictwie zawodowym nauki technik i wykorzystywania tradycyjnych lokalnych</p>	
<p>B.2.4 Preferowanie w zamówieniach publicznych związanych z zakupem materiałów promocyjnych produktów wytwarzanych zgodnie z lokalnymi technologiami lub opartych na lokalnych materiałach oraz wzornictwie.</p>	
<p>Cel strategiczny B.3 Rozwój edukacji zawodowej.</p>	
<p>B.3.1 Promocja i podniesienie atrakcyjności kształcenia w szkołach zawodowych w celu zwiększenia zainteresowania ofertą kształcenia uzdolnionych młodych ludzi.</p>	<p>Program MON: - Certyfikowane Klasy Mundurowe w Zespole Szkół Technicznych ZST, wartość - 59 400 zł, Zadania wpisane do WPF - "Europejskie staże inwestycją w przyszłość" TZN, wartość: 341 302 zł,</p>
<p>B.3.2 Modernizacja bazy edukacyjnej szkolnictwa zawodowego, w tym doposażenie w nowoczesne urządzenia warsztatów praktycznej nauki zawodu.</p>	<p>- "Rozwój kompetencji zawodowych" TZN, wartość: 219 474 zł, - "Przedsiębiorczy Młodzi Obywatele Nowoczesnej Europy" ZSBiegańskiego, wartość: 40 666 zł, - "Zjednoczeni w różnorodności" ZSBiegańskiego, wartość: 3 000 zł,</p>
<p>B.3.3 Przywrócenie modelu patronackiego, w którym duże przedsiębiorstwa rynkowe bezpośrednio wpływają na wybór kierunków i jakość kształcenia swoich przyszłych kadr zawodowych.</p>	<p>- "Przemysł przyszłość-zrównoważone myślenie" ZSE, wartość: 65 249 zł, - "EBBD-umiędzynarodowienie, rozpowszechnienie i doskonalenie Europejskiego Dyplomu w zakresie biznesu" ZSE, wartość: 29 250 zł, - "Logistyka łączy Europę" ZSKochanowskiego, wartość: 283 223 zł,</p>
<p>B.3.4 Wprowadzenie form partnerstwa szkół zawodowych z małymi i średnimi przedsiębiorstwami oraz zakładami rzemieślniczymi w zakresie rozwoju praktycznej nauki zawodu.</p>	<p>- "Logistyka łączy Europę-Hiszpania" ZSKochanowskiego, wartość: 411 859 zł, - "Wykwalifikowani nauczyciele - wysoka jakość nauczania" ZSME, wartość: 78 895 zł, - "Zdobywamy doświadczenie - europejskie praktyki ZSME" ZSME, wartość: 154 947 zł, - "Job experience- szansą na lepszy start zawodowy młodzieży" ZSPrusa, wartość: 620 000 zł,</p>

<p>B.3.5 Rozszerzenie systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego poprzez realizację przez szkolnictwo zawodowe form szkoleń realizowanych na zamówienie przedsiębiorstw rynkowych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - "Z wiedzą ku zdobywaniu doświadczenia zawodowego" ZSPrusa, wartość: 335 000 zł, - "Po zawód do Europy" ZSS, wartość: 247 746 zł, - "Staże zagraniczne szansą na dobry zawód" ZSS, wartość: 103 775 zł, - "Europejskie praktyki dziś-sukces zawodowy jutro" ZST, wartość: 376 925 zł, - "Hiszpańskie praktyki szansą na rozwój zawodowy i osobisty" ZST, wartość: 193 636 zł,
<p>B.3.6 Zniesienie barier architektonicznych, technicznych i mentalnościowych blokujących dostępność do zdobycia dobrych kwalifikacji zawodowych przez osoby niepełnosprawne lub z innych przyczyn wykluczone społecznie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - "Mobilna szkoła-trampolina sukcesu" ZSTiO, wartość: 232 116 zł, - "Wiedza, umiejętności, język-europejski trening kompetencji zawodowych techników branży usługowej i informatycznej" ZSTiO, wartość: 3 264 zł, - "Zawodowa współpraca 2" FER(ZSPMiR_ZSME_TZN), wartość: 206 535 zł, - "Zawodowa współpraca 3" FER(ZSTiOZSG), wartość: 100 000 zł,
<p>B.3.7 Stworzenie, przy współpracy Miasta i przedsiębiorstw rynkowych, systemu stypendiów wspierających zdobycie przez młodych ludzi wyższych kwalifikacji zawodowych, przy założeniu zwrotnego charakteru wsparcia (obowiązku odpracowania w firmie fundującej).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - "Zawodowa współpraca 4" FER(ZSKochanowski_ZST), wartość: 110 000 zł, - "Zawodowa współpraca 5" FER(ZSS_CKZiU), wartość: 80 000 zł.
<p>B.3.8 Wdrożenie programu powtórnej edukacji zawodowej osób w wieku 45+, umożliwiającej adaptowanie wcześniej nabytych umiejętności do zmian wynikających z postępu technologicznego.</p>	
<p>Cel strategiczny B.4 Wspieranie współpracy przedsiębiorców z wyższymi uczelniami.</p>	
<p>B.4.1 Wspieranie form współpracy uczelni z przedsiębiorcami w zakresie badań i wdrożeń.</p>	<p>Realizowane na bieżąco w ramach działalności ARR.</p>
<p>B.4.2 Wspieranie tworzenia form start-up umożliwiających rozpoczynanie przez studentów i absolwentów samodzielnej działalności gospodarczej.</p>	

<p>B.4.3 Promowanie wykorzystywania potencjału intelektualnego pracowników naukowych i studentów przy pracach zleconych w ramach outsourcingu.</p>	
<p>B.4.4 Wspieranie wprowadzenia rodzaju patronatu dużych przedsiębiorstw rynkowych nad rozwojem kierunków i specjalności na wyższych uczelniach.</p>	
<p>Cel strategiczny B.5 Aktywna ochrona podstawowych praw pracowniczych.</p>	
<p>B.5.1 Upowszechnienie, w jednostkach podległych samorządowi Miasta Częstochowa, standardów ochrony podstawowych praw pracowniczych: zatrudnianie na stałe umowy, przy wynagrodzeniu nie mniejszym niż płaca minimalna, w warunkach zgodnych z przepisami prawa.</p>	<p>Realizowane na bieżąco.</p>
<p>B.5.2 Wprowadzenie formy dialogu społecznego, na poziomie miasta, między reprezentantami</p>	
<p>B.5.3 Wprowadzenie standardu stosowanego przez zamówieniach publicznych finansowanych z budżetu miasta, dotyczącego wymogu uwzględniania przez wykonawcę kosztów związanych z zagwarantowaniem podstawowych praw pracowniczych (wynagrodzenia nie mniejsze od płacy minimalnej, opłacane ubezpieczenia społeczne, zagwarantowanie warunków pracy zgodnych z przepisami BHP).</p>	

Obszar: C. SPOŁECZNOŚĆ	
Cel strategiczny C.1 Poprawa warunków zdrowotnych życia w mieście.	
C.1.1 Wprowadzenie powszechnego prozdrowotnego monitoringu i wsparcia profilaktycznego dla dzieci od urodzenia do ukończenia szkół podstawowych.	W ramach programu pn. „Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego” Wykonano 48 procedur zapłodnienia pozaustrojowego. Urodziło się 9 dzieci. Wydatkowano 163 775,82 zł. - Realizowane na bieżąco w ramach działalności CUK.
C.1.2 Wsparcie na rzecz przeciwdziałania nieszczęściu bezpłodności.	W ramach wydatków bieżących wydatkowano kwotę 19 680,00 zł z przeznaczeniem na System Częstochowskiego Roweru miejskiego, w tym m.in. na przeniesienie stacji rowerowych, magazynowanie oraz transport rowerów w okresie ich wyłączenia z użytkowania, kwotę 2 348,35 zł na przygotowanie dokumentacji do postępowania przetargowego oraz 397 752,00 zł na usługę dotyczącą zarządzania i kompleksowej eksploatacji systemu Częstochowskiego Roweru miejskiego (CRM 2.0) w roku 2021.
C.1.3 Wdrażanie nowych form wsparcia dla kobiet brzemiennych i we wczesnym okresie macierzyńskim, w tym upowszechnienie możliwości wykonywania pracy zawodowej zdalnej oraz udziału w szkoleniach doskonalenia zawodowego umożliwiających powrót do aktywności zawodowej.	W ramach wydatków majątkowych wydatkowano kwotę 99 630,00 zł z przeznaczeniem na Rozbudowę systemu Częstochowskiego Roweru Miejskiego zwiększając dotychczasową ilość stacji o dwie dodatkowe oraz wypożyczanych rowerów o 16 sztuk.
C.1.4 Rozwój bazy rekreacyjno-sportowej i promowanie aktywności fizycznej, zdrowego odżywiania i stylu życia wśród dzieci i młodzieży.	- Program budowy boisk i bieżni lekkoatletycznych wraz z infrastrukturą sportową. Tworzenie warunków dla rozwoju sportu, rekreacji i wychowania fizycznego, realizacja 2018-2023, koszt 4 365 796 zł, limit w 2021 r. - 500 000 zł
C.1.5 Zwiększenie dostępności mieszkańców do specjalistycznych usług medycznych.	Dla Miejskiego Szpitala Zespołonego w Częstochowie przekazano środki w wysokości 549 165 zł na zakup 5 respiratorów w ramach budżetu obywatelskiego. Przekazano środki finansowe w wysokości 129 827,71 zł na realizację zadania pn. "Ergonomia w moim miejscu pracy- dotacja dla Miejskiego Szpitala Zespołonego na projekt współfinansowany środkami Unii Europejskiej". Przekazano środki finansowe na zakup aparatury medycznej oraz modernizację Miejskiego Szpitala Zespołonego na kwotę 1 693 499,00. zł. Przekazano środki finansowe na realizację zajęć profilaktyczno-edukacyjnych dla pacjentów oddziału pediatrycznego MSZ na kwotę 5 157,53 zł.
C.1.6 Upowszechnienie aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia w grupie wiekowej 45+.	W programie pn. „Rehabilitacja i wspieranie aktywności ruchowej dla seniorów” udział wzięło 338 osób. Każda osoba otrzymała 30 zabiegów fizjoterapeutycznych w ciągu 10 dni. Wydatkowano 99 856,40 zł
C.1.7 Wprowadzenie, na podstawie Karty Seniora, preferencji dla osób starszych w dostępie do usług medycznych.	W 2021 roku realizowano 11 programów polityki zdrowotnej i profilaktycznych tj:
C.1.8 Wdrażanie programu rozwoju Miejskiego Szpitala Zespołonego.	

<p>C.1.9 Utrzymanie standardu czasu interwencji zespołów ratunkowych: 15 minut od powiadomienia.</p>	<p>1. Szczepienia ochronne przeciw grypie dla osób po 65 roku życia, dla dzieci uczęszczających do przedszkoli i dzieci do lat 18 chorych na schorzenia przewlekłe i nowotworowe - wydatkowano 98 092, 00 zł</p>
<p>C.1.10 Wdrażanie i dofinansowanie programów profilaktycznych finansowanych z budżetu miasta na podstawie wskazań wynikających ze statystyk zachorowalności.</p>	<p>2. Program wczesnego wykrywania cukrzycy typu II – wydatkowano 18 651,50 zł 3. Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego – wydatkowano 163 775,82 zł 4. Rehabilitacja i wspieranie aktywności ruchowej dla seniorów – wydatkowano 99 856,40 zł</p>
<p>C.1.11 Wspieranie form opieki hospicyjnej gwarantującej zachowanie godności odchodzącym i pomoc psychologiczną rodzinom żegnającym najbliższych.</p>	<p>5. Wczesne wykrywanie nowotworów złośliwych w rodzinach wysokiego, dziedzicznie uwarunkowanego ryzyka zachorowania na raka piersi i raka jajnika – badanie genetyczne BRCA 1- wydatkowano 19 999,50 zł 6. Wczesna profilaktyka onkologiczna - wydatkowano 48 000,00 zł 7. Program profilaktyczno-edukacyjny dla pacjentów Oddziału Pediatrycznego Miejskiego Szpitala Zespolonego – wydatkowano 5 157,53 zł 8. Działania profilaktyczne - przeciwdziałanie narkomanii - wydatkowano 188 857,50 zł 9. Działania profilaktyczne - wczesna profilaktyka alkoholowa – wydatkowano 60 000,00 zł 10. Badania przesiewowe w kierunku wczesnego wykrywania autyzmu u dzieci - mieszkańców miasta Częstochowy – wydatkowano 10 000,00 zł 11. Działania w zakresie profilaktyki HIV/AIDS – wydatkowano 15 000,00 zł.</p>
<p>Cel strategiczny C.2 Zagwarantowanie wszystkim mieszkańcom dostępności do form zorganizowanej opieki nad dziećmi i do usług edukacyjnych dobrej jakości.</p>	
<p>C.2.1 Poprawa dostępności do form opieki nad dziećmi do</p>	<p>Przeprowadzono czynności nadzorcze w pięciu placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3.</p>
<p>C.2.2 Zagwarantowanie dostępu do przedszkoli lub oddziałów przedszkolnych dla wszystkich dzieci w wieku 3-6 lat.</p>	<p>- Dostosowanie budynku żłobka do obowiązujących przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej - Poprawa stanu technicznego i użytkowego obiektów użyteczności publicznej realizacja 2021-2022, koszt całkowity 600 00 zł, limit w 2021 r. - 200 000 zł</p>
<p>C.2.3 Dofinansowanie programów uzupełniających wzmacniających zdolności intelektualne dzieci w wieku przedszkolnym.</p>	<p>- Rozbudowa i przebudowa Miejskiego Przedszkola nr 38 przy ul. gen. Leopolda Okulickiego 63 w Częstochowie - Poprawa stanu bezpieczeństwa i warunków technicznych obiektów użyteczności publicznej; realizacja</p>

<p>C.2.4 Wprowadzenie standardów jakości nauczania (minimalna i maksymalna ilość uczniów w klasach, ilość uczniów na jednego zatrudnionego nauczyciela itp.), by zagwarantować równy dostęp do usług edukacyjnych.</p>	<p>2020-2021, koszt całkowity 3 215 000 zł, limit w 2021 r. - 2 600 000 zł</p> <p>- Przebudowa sanitariatów w obiektach oświatowych w Częstochowie - Poprawa stanu technicznego i użytkowego obiektów użyteczności publicznej; realizacja 2017-2023, koszt całkowity 6 099 946 zł, limit w 2021 r. - 500 000 zł</p> <p>Zadania finansowane przez WED:</p> <p>- Kolory wiosny 2021 - konkurs eko i plastyczny zorganizowany przy współudziale Zespołu Szkół Technicznych dla miejskich przedszkoli, na zagospodarowanie ogródków. Koszt: 9 200 zł.</p>
<p>C.2.5 Promowanie szkół osiągających najlepsze wyniki na egzaminach zewnętrznych, wprowadzanie „programów naprawczych” tam gdzie wyniki odzwierciedlają złą jakość kształcenia.</p>	<p>- Częstochowa moje miasto - gra miejska zorganizowana w ramach Programu Edukacji Regionalnej, przeznaczona dla uczniów kl. VI, współorganizowana przez Szkołę Podstawową nr 8 im. Haliny Poświatowskiej i Szkołę Podstawową nr 52 im. Małego Powstańca, celem poznawania kultury i historii miasta. Koszt programu: 42 500 zł.</p>
<p>C.2.6 Upowszechnienie na poziomie szkół poradnictwa psychologicznego i poradnictwa w zakresie wyboru zawodu.</p>	<p>- EDU-AKCJA - to wiem, to rozumiem, zajęcia wyrównawcze i rozwijające dla ucznia zdolnego. W II edycji była realizowana w 11 podstawówkach i 2 zespołach szkolno przedszkolnych (SP nr 31, SP nr 38, SP nr 32, SP nr 8, SP nr 49 , SP nr 9, SP nr 21, SP nr 22, SP nr 52, SP nr 37, SP nr 15 ZSP nr 4, ZSP nr 6). Wzięło w niej udział ponad 2,5 tys. uczniów z kl. I-VIII. Koszt: 313 278,46 zł.</p>
<p>C.2.7 Wprowadzenie, jako programu dodatkowego, edukacji kulturalnej dla szkół wszystkich rodzajów, mobilizując nauczycieli do korzystania z oferty miejskich placówek kultury.</p>	<p>- Antyprzemocowa Częstochowa - program realizowany przez Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych. Konsultacje indywidualne, grupowe i zdalne, szkolenia on-line, terapie, poradnia on-lin, podejmowane na rzecz uczniów, rodziców, nauczycieli i mieszkańców. Koszt: 3 500 zł.</p>
<p>C.2.8 Utrzymanie i rozwój systemu stypendialnego wzmacniającego szanse kształcenia uzdolnionych dzieci i młodzieży z rodzin uboższych.</p>	<p>- Lego education - projekt pilotażowy realizowany w wybranych przedszkolach. Jego współorganizatorem jest Szkoła Podstawowa nr 41 im. Jana Matejki W Częstochowie. Sfinansowano pracownię LEGO, przeprowadzono warsztaty dla dyrektorów i przedszkolaków z pobliskich szkół. Kwotę 40 467 zł przeznaczona na przygotowanie sal i wyposażenie pracowni w sprzęt.</p> <p>- Dwujęzyczność w wybranych miejskich przedszkolach - program pilotażowy realizowany w Miejskim Przedszkolu nr 14 i Miejskim Przedszkolu nr 36. Przeszkolono nauczycieli w zakresie prowadzenia zajęć i rozpoczęto realizację projektu włączając kolejne grupy. Koszt: 5 200 zł.</p> <p>Zadania wpisane do WPF:</p> <p>- "Razem w Europie dla zrównoważonej przyszłości" ILO, wartość: 37 684 zł,</p> <p>- "Rzeki w naszych miastach" ILO, wartość: 64 009 zł,</p>

- "Aktywność, Myślenie krytyczne, Integracja, Wolontariat, Zaangażowanie" IILO, wartość: 86 406 zł,
- "Aktywność sportowa w różnych społecznościach w Europie IVLO, wartość: 15 000 zł,
- "Edukacja bez granic - europejska mobilność kadry IV LO", wartość: 44 749 zł,
- "Europejskie doświadczenia inspiracją dla rozwoju kadry IV LO", wartość: 97 143 zł,
- "Obywatel świata i umiejętności przyszłości" IVLO, wartość: 17 782 zł,
- "Sienkiewicz na edukacyjnych szlakach Europy" IVLO, wartość: 54 000 zł,
- "Ciągły rozwój nauczycieli kluczem do sukcesu młodego pokolenia VLO, wartość: 68 350 zł,
- "Wyższe kwalifikacje, lepsze jutro" VILO, wartość: 94 364 zł,
- "Budowanie kadry XXI wieku kluczem do nowoczesnego nauczania" IXLO, wartość: 174 176 zł,
- "Dziedzictwo kulturowe ożywia ducha przedsiębiorczości w nowych pokoleniach Europejczyków" IXLO, wartość: 26 001 zł,
- "Wybór zdrowych opcji dla Europy" IXLO, wartość: 20 000 zł,
- "Kodowanie w przestworzach - edukacja ponad podziałami" SP1, wartość: 40 759 zł,
- "Zdrowe kroki ku lepszej przyszłości" SP2, wartość: 40 746 zł,
- "Partnerstwo europejskie w edukacji STEM" SP7, wartość: 19 000 zł,
- "Spotkajmy się w chmurach" SP7, wartość: 67 234 zł,
- "Sztuka i edukacja-podwyższenie umiejętności nauczycieli w zakresie kształcenia kompetencji świadomość i ekspresja kulturalna, posługiwanie się językiem obcym SP8, wartość: 65 549 zł,
- "Powrót do szkoły, powrót do przyszłości" SP12, wartość: 17 475 zł,
- "Techno logika kluczem do naszej przyszłości" SP12, wartość: 44 288 zł,
- "Otwórz swój umysł na nowe technologie" SP15, wartość: 18 386 zł,
- "My mali odkrywcy XXI wieku gotowi, aby stworzyć mapę i kod naszego terytorium" SP17, wartość: 49 209 zł,
- "Piszę bo też jestem pisarzem" SP17, wartość: 36 815 zł,
- "Innowacyjny nauczyciel-europejska szkoła na miarę nowej dekady" _SP31, wartość: 227 783 zł,
- "Różnorodność jest solą życia-edukacja inkluzyjna w akcji" SP31, wartość: 91 726 zł,
- "Aktywni obywatele promujący dziedzictwo kulturowe" SP41, wartość: 20 412 zł,

	<ul style="list-style-type: none"> - "Nasz Głos - zjednoczeni w cyfrowym świecie" SP42, wartość: 64 560 zł, - "Smakując europejską sztukę i naukę" SP46, wartość: 64 520 zł, - "Nauka kadry edukacyjnej – inspiracją dla uczniów" SP48, wartość: 65 007 zł, - "Wesołe przedszkole II" FER(MP38), wartość: 80 000 zł.
Cel strategiczny C.3 Rozwój usług społecznych, przeciwdziałających marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.	
<p>C.3.1 Przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym, w tym objęcie szczególną opieką rodzin osób uzależnionych.</p>	<p>W ramach obszaru realizowano nw. zadania, zgodnie z Miejskim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021 (Rozdz. 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych w 11 placówkach wsparcia dziennego – wydatkowano 424 460,00 zł, dofinansowując świetlice socjoterapeutyczne i środowiskowe oraz ogniska wychowawcze prowadzone przez fundacje, jednostki kościelne, stowarzyszenia. • Prowadzenie Częstochowskiego Centrum Interwencji Kryzysowej w Częstochowie – wydatkowano 572 000,00 zł, dofinansowując działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w celu zmniejszenia jej skali oraz zwiększenia skuteczności ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie w mieście Częstochowa (PS/B/77/WPF). Zadanie było finansowane także z rozdz. 85220 – 330 008 zł. • Wspieranie programów z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym, realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty (PZS/B/05) – Powierzono 10 zadań do realizacji przez 8 organizacji pozarządowych na kwotę 90 000,00 zł. • Wspieranie działalności klubów wzajemnej pomocy i punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin (PS/B/53WPF) – wydatkowano 250 000,00 zł. W ramach zadania powierzono 9 projektów do realizacji przez fundację i stowarzyszenia prowadzące kluby abstynenckie. • Zapewnienie działalności Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i współpraca z innymi podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym (PZS/B/08). Wydatki wyniosły 347 968,04 zł i dotyczyły m.in.: bieżącego funkcjonowania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, wydawania opinii biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu, kierowania wniosków do Sądu Rejonowego o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

- Organizacja wycieczki wakacyjnej dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym lub ze środowisk zagrożonych i dysfunkcyjnych (PZS/B/03) – kolonie dla 176 dzieci, wydatkowano 167 130,00 zł; dofinansowano dwie organizacje.
  - Przeciwdziałanie alkoholizmowi – organizowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych i rekreacyjnych (PS/B/40) – wydatkowano 77 000,00 zł. W ramach zadania powierzono 4 projekty do realizacji przez 4 stowarzyszenia działające w obszarze przeciwdziałania patologiom społecznym w środowisku dzieci i młodzieży.
  - Wsparcie pracy środowiskowej na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym (PZS/B/57) – wydatkowano 9 400,00 zł. W ramach zadania powierzono 1 projekt do realizacji jednemu stowarzyszeniu.
  - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie zadań z zakresu integracji społecznej (PZS/B/06) – na zadania realizowane przez 2 organizacje wydatkowano 10 000,00 zł, oraz 339 995,00 zł na dotację dla Samorządowego Zakład Budżetowy Centrum Integracji Społecznej.
  - Wspieranie działań wolontariatu w obszarze pomocy osobom i rodzinom dotkniętym patologiami społecznymi (PS/B/54/WPF) – wydatkowano 70 000,00 zł, powierzając zadanie do realizacji 5 stowarzyszeniom.
  - Programy profilaktyczne realizowane w placówkach oświatowych na terenie Częstochowy(PS/B/96) Dofinansowano jedną organizację – wykonano 64 000,00 zł.
  - Realizacja programu profilaktycznego dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych uzależnieniami przez placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Częstochowy (PZS/B/46) – 79 950,00 zł, w tym 59 950,00 zł wykorzystane przez 6 placówek wsparcia dziennego i 20 000,00 zł przez 2 całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze.
  - Prowadzenie Punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy domowej – 12 333,94 zł (OPOPA/B/037).
- PS/B/28 – Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (13.1.2.5.) Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie – powiat (wydatkowano w 2021 r. – 24 300 zł)
- PS/B/99 – Działania pełnomocnika ds. równych szans (wydatkowano w 2021 r. – 1 676 zł)
- Program korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie „Nie Krzywdzę” – 50 674,04 zł (OPOPA/B/020)
- Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzający do zmiany wzorców zachowań 11 038,44 zł (OPOPA/B/054).

<p>C.3.2 Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych poprzez organizację prac interwencyjnych i wsparcie rozwoju spółdzielczości socjalnej.</p>	<p>W 2021 r. zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych, na podstawie skierowań wydanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie, podjęło 138 osób. Na te cel wydatkowano kwotę 2 424 597,77 zł.</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie w tym okresie nie dofinansowywał spółdzielni socjalnych.</p>
<p>C.3.3 Kontynuacja i rozwój form wsparcia osób niepełnosprawnych, w sposób umożliwiający im pełną aktywność zawodową, społeczną, obywatelską, kulturalną, sportową.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Częstochowskie Centrum dla Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną – 1 480 000 zł. • Prowadzenie Ośrodka wsparcia z miejscami całodobowego okresowego pobytu dla mieszkańców Częstochowy – 380 000 zł. • Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób ze spektrum autyzmu – remont pomieszczeń – 239 706 zł <p>Wspieranie osób z zaburzeniami psychicznymi – prowadzenie ŚDS dla osób ze spektrum autyzmu i ŚDS przy ul Lakowej – 873 621,25 zł.</p>
<p>C.3.4 Rozwój lokalnych centrów samopomocy społecznej mobilizujących wspólnotę sąsiedzką do wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Akcja-Aktywizacja II – Aktywizacja i reintegracja zawodowa i społeczna 113 uczestników CIS z terenów miejskich i wiejskich, realizator MOPS, realizacja 2021-2022, koszt 55 200,00 zł, limit w 2021 r. – 27 600,00 zł. • Przyszłość to My – CIS rozwój – Podniesienie dostępności jakości usług wsparcia rodziny na terenie Gminy Miasta Częstochowy, zwiększenie zdolności do zatrudnienia 120 osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wsparcie społeczno-zawodowe w Centrum Integracji Społecznej Feniks oraz 120 osób z ich otoczenia, realizator MOPS, realizacja 2019-2022, koszt 201 600 zł, limit w 2021 r. – 67 200,00 zł. • Częstochowa silna dzielnicami - Utworzenie na terenie objętym programem rewitalizacji oraz dzielnicach peryferyjnych form wsparcia dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, realizator PS/MOPS, realizacja 2018-2021, koszt 5 131 810 zł, wykonano w 2021 r. 1 090 874,08 zł. <p>„W OCHRONIE ŻYCIA I ZDROWIA – nowoczesne technologie teleopiekuńcze i teledygnalnego dla mieszkańców Częstochowy i okolic”. Projekt przeznaczony dla 300 seniorów 65+. W ramach projektu seniorzy otrzymują bezpłatne wsparcie w postaci opieki zdalnej. Projekt realizowany przez Stowarzyszenie EBI ASSOCIATION, Opiekanova Sp.zo.o., oraz Telemedycynę Polska S.A. Projekt realizowany w okresie od 01.09.2020 do 31.12.2022, wartość projektu 4 470 430,58 zł.</p>
<p>C.3.5 Tworzenie mieszkań „chronionych” umożliwiających usamodzielnianie osób dotkniętych niepełnosprawnością lub osamotnieniem w</p>	<p>Rozdz. 85203 Prowadzenie mieszkania chronionego dla osób z niepełnosprawnością – 50 000 zł.</p>

starszym wieku.	
<p>C.3.6 Wprowadzanie, przy współpracy z ruchem Uniwersytetów Trzeciego Wieku i wspólnotami sąsiedzkimi, różnorodnych form wsparcia aktywności społecznej, kulturalnej, sportowej, obywatelskiej osób w wieku senioralnym.</p>	<p>Rozdz. 85203 Ośrodki Wsparcia – Prowadzenie Dziennych Domów Pobytu dla Seniorów – 340 000 zł.</p> <p>Rozdz. 85295 Pozostała działalność:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie cyklu programów edukacyjnych dla seniorów 2021 i ich udostępnienie na platformie – wsparcie seniorów w trakcie pandemii – 49 000 zł. <p>Międzypokoleniowe Centrum Aktywności Zawodzie-Dąbie (BO) – 198 643,20 zł.</p>
<p>C.3.7 Znoszenie barier architektonicznych, dostosowanie przestrzeni publicznej miasta do potrzeb osób niepełnosprawnych, starszych, kobiet brzemiennych i z małymi dziećmi.</p>	<p>Likwidacja barier architektonicznych w placówkach miejskich w Częstochowie - Poprawa warunków i stanu użytkowego obiektów użyteczności publicznej, realizacja 2017-2023, koszt całkowity 2 940 915 zł, limit w 2021 r. - 478 305 zł.</p> <p>Przebudowa budynku przy ul. Jasnogórskiej 34 w Częstochowie dla Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie - Poprawa stanu technicznego i użytkowego obiektów użyteczności publicznej; realizacja 2019-2022, koszt całkowity 5 139 949 zł, limit w 2021 r. - 3 339 100 zł.</p>

<p>C.3.8 Kontynuacja działań na rzecz ochrony minimalnych praw dziecka, w tym ochrony przed przemocą, zagwarantowania potrzebującym posiłku, miejsca rozwoju intelektualnego oraz niezbędnego wypoczynku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozdz. 85154 (Przeciwdziałanie alkoholizmowi) Wspieranie realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych w 11 placówkach wsparcia dziennego – wydatkowano 424 460,00 zł, dofinansowując świetlice socjoterapeutyczne i środowiskowe oraz ogniska wychowawcze prowadzone przez fundacje, jednostki kościelne, stowarzyszenia. • Rozdz. 850504 Wspieranie rodziny – Wspieranie realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych w placówkach wsparcia dziennego 167 200,00 zł. W ramach zadania dofinansowano 4 świetlice środowiskowe prowadzone przez fundacje i stowarzyszenia. • Rozdz. 85230 Pomoc w zakresie dożywiania – w ramach ustalonego w tym rozdziale planu w wysokości
<p>C.3.9 Rozwój działań na rzecz rodzin i osób bezdomnych zmierzających do wyprowadzenia z bezdomności tych rodzin oraz osób, w tym poprzez tworzenie mieszkań chronionych.</p>	<p>Rozdz. 85295 Pozostała działalność – Udzielenie schronienia osobom w kryzysie bezdomności – 3 462 776,80 zł</p> <p>Rozdz. 85220 – mieszkania chronione dla osób wychodzących z bezdomności – 26 241,59 zł, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mieszkanie chronione, ul. Limanowskiego – 6 034,06 zł, • mieszkanie chronione, ul. Nowowiejskiego – 5 871,84 zł,
<p>Cel strategiczny C.4 Ochrona tożsamości i rozwój kultury lokalnej.</p>	
<p>C.4.1 Rozwijanie form wsparcia ochrony i właściwego wykorzystania zachowanego dziedzictwa materialnego dla rozwoju poczucia lokalnej tożsamości.</p>	<p>- Przebudowa i rozbudowa budynku Ratusza Starej Częstochowy wraz z zagospodarowaniem terenu - Rewitalizacja obiektów i przestrzeni publicznych cennych pod względem historycznym i zabytkowym oraz innych obiektów kultury, realizacja 2018-2021, koszt 37 578 246 zł, limit w 2021 r. - 7 413 174 zł.</p>
<p>C.4.2 Upowszechnianie wiedzy o przeszłości i teraźniejszości Częstochowy i regionu częstochowskiego.</p>	
<p>C.4.3 Wspieranie amatorskiej aktywności kulturalnej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży oraz grup senioralnych.</p>	

<p>C.4.4 Promowanie i wspieranie rozwoju lokalnych grup artystycznych i częstochowskich wybitnych twórców.</p>	
<p>C.4.5 Utrzymanie i stopniowe rozszerzanie na inne obszary miasta projektów: „Aleje, tu się dzieje” oraz „Nocy Kulturalnej” jako form tworzenia współpracy między różnorodnymi organizatorami, instytucjami, wykonawcami kreacji kulturalnych.</p>	
<p>C.4.6 Wsparcie rozwoju Uniwersytetów Trzeciego Wieku, przy promowaniu w nich aktywności umacniającej tożsamość lokalną słuchaczy.</p>	
<p>C.4.7 Rozszerzenie oferty edukacyjnej miejskich instytucji kultury</p>	
<p>C.4.8 Tworzenie warunków do zwiększenia udziału mieszkańców w życiu kulturalnym miasta poprzez ułatwiony dostęp do kultury i poprawę stanu bazy materialnej istniejących instytucji kultury.</p>	
<p>Cel strategiczny C.5 Umocnienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.</p>	
<p>C.5.1 Wyznaczenie i monitorowanie rejonów szczególnie zagrożonych i wprowadzenie skuteczniejszych form przeciwdziałania przypadkom naruszenia bezpieczeństwa</p>	<p>Zadania realizowane w 2021r. przez Wydział BZK (nie wpisane do WPF):</p> <ul style="list-style-type: none"> - w ramach budżetu obywatelskiego jednostki OSP z terenu miasta Częstochowy zakupiły sprzęt i umundurowanie o łącznej wartości 548 000 zł,

osobistego mieszkańców, w tym objęcie wskazanymi rejonów monitoringiem wizyjnym.	<ul style="list-style-type: none"> - zakupiono dla Straży Miejskiej w Częstochowie samochód specjalny do przewozu osób pod wpływem alkoholu o wartości 170 000 zł.
C.5.2 Doinwestowanie bazy, taboru i sprzętu Policji, Straży Pożarnej i Straży Miejskiej w celu skuteczniejszej walki z zagrożeniami.	<p>Zadania realizowane w 2021r. przez Wydział BZK wpisane do WPF - w ramach zadania: Zapewnienie bezpieczeństwa dla mieszkańców miasta Częstochowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zakup samochodu elektrycznego na potrzeby Wydziału BZK do działań kryzysowych o wartości 94 600 zł, - zakup samochodu dla Straży miejskiej w Częstochowie o wartości 150 000 zł.
C.5.3 Poprawa skuteczności działań przeciw zjawiskom patologicznym, w tym ograniczenie dostępu do narkotyków, innych substancji psychoaktywnych (dopalaczy) i alkoholu ze źródeł nielegalnych.	<p>W ramach zadania: Wyznaczenie i monitorowanie rejonów szczególnie zagrożonych i wprowadzenie skuteczniejszych form przeciwdziałania przypadkom naruszenia bezpieczeństwa osobistego mieszkańców, w tym objęcie wskazanymi rejonów monitoringiem wizyjnym – Straż Miejska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeprowadziła kontrole miejsc zagrożonych przestępczością: 1960, - przekazała Policji 509 nagrań do prowadzonych spraw o przestępstwo - w zakresie rozbudowy systemu monitoringu wizyjnego przekazano Urzędowi Miasta informację nt. 1. rozpoznania technicznych możliwości objęcia dozorem kamer terenu na tzw. kwadratach u zbiegu Al. NMP i Al. Wolności (interpelacja radnego BDG.0003.1.2093.2021 z dnia 13.07.2021r). 2. opinii w sprawie formalnych aspektów dot. objęcia dozorem monitoringu wizyjnego terenu ul. Sobieskiego 13A (pismo Biura Gospodarki Lokalowej i usług Komunalnych UM Częstochowy z dnia 08.10.2021r – BLK.7130.164.2.2021)
C.5.4 Wdrożenie programów profilaktycznych umacniających współpracę wspólnot sąsiedzkich z Policją i Strażą Miejską.	<ul style="list-style-type: none"> - podczas służby patrolowej Straż Miejska ujawniła 5165 wykroczeń z czego: - pouczono 4446 osób, - ukarano w postępowaniu mandatowym 675 osób, - wszczęto 44 postępowania zmierzające do skierowania wniosków o ukaranie do Sądu Podczas służby patrolowej ujawniono 1 przestępstwo, które przekazano Policji.
C.5.5 Upowszechnienie szkoleń kształtujących właściwe zachowanie mieszkańców wobec zagrożeń nowego typu (zamachów terrorystycznych, katastrof, zagrożeń ze strony niekontrolowanych zbiegowisk itp.).	<p>W ramach zadania: Poprawa skuteczności działań przeciw zjawiskom patologicznym, w tym ograniczenie dostępu do narkotyków, innych substancji psychoaktywnych (dopalaczy) i alkoholu ze źródeł nielegalnych, Straż Miejska:</p>
C.5.6 Uwzględnianie, od etapu planowania przestrzennego i projektowania obiektów, zagrożeń bezpieczeństwa, w tym także	
C.5.7 Realizacja projektowanych zadań na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa	

<p>przeciwpowodziowego i wprowadzenie stałego monitoringu stanu urządzeń przeciwpowodziowych.</p>	<p>- przeprowadziła działania ukierunkowane na wykrywanie nielegalnego posiadania substancji odurzających: 5 akcji z psem służbowym, kontrole szkół pod kątem rozprowadzania substancji niedozwolonych – 876, prelekcje i spotkania z młodzieżą w szkołach i placówkach opiekuńczo – wychowawczych w zakresie szkodliwości zażywania środków narkotykowych, „dopalaczy” oraz odpowiedzialności prawnej nieletnich: liczba spotkań 8, liczba uczestników 761 (działania te realizowano w formie prelekcji). W działaniach w zakresie profilaktyki uzależnień wykorzystano eksperta instytucjonalnego tj. przewodnika z psem do wykrywania narkotyków. Patrol z psem brał udział w 11 spotkaniach w których wzięło udział łącznie 911 osób. W 2021r. Straż Miejska przyłączyła się do XVII KAMPANII BIAŁYCH SERC, która trwała w dniach 12-24 października 2021r. Jest to Europejski Solidarny Protest Przeciwko Narkotykom i Przemocy, który ma na celu propagowanie życia bez narkotyków i upamiętnienie ofiar uzależnień. Tematem przewodnim Kampanii w 2021r. były uzależnienia od alkoholu i jego uboczne skutki. Tegoroczne hasło „Od piwa nie tylko głowa się kiwa” wynika z faktu, że piwo jest najbardziej popularnym alkoholem wśród młodzieży. W 3 spotkaniach w ramach kampanii wzięło udział 245 uczniów. Współpraca</p>
<p>C.5.8 Zapewnienie w zasobach komunalnych rezerwy mieszkań zastępczych dla rodzin – ofiar kataklizmów i katastrof.</p>	<p>z Krajową Administracją Skarbową (dawna służba celna): na terenie naszego miasta zorganizowano 3 wspólne akcje, w wyniku których ujawniono 2 przypadki wyczerpujące znamiona czynu karno-skarbowego typu sprzedaż tytoniu lub alkoholu poza akcyzą.</p>
<p>C.5.9 Wspieranie i promowanie form samoorganizacji obywatelskiej, przygotowanych, w ramach szeroko rozumianej obrony cywilnej, do przeciwdziałania zagrożeniom.</p>	<p>z Krajową Administracją Skarbową (dawna służba celna): na terenie naszego miasta zorganizowano 3 wspólne akcje, w wyniku których ujawniono 2 przypadki wyczerpujące znamiona czynu karno-skarbowego typu sprzedaż tytoniu lub alkoholu poza akcyzą.</p>
<p>C.5.10 Wyznaczenie w sieci układu komunikacyjnego punktów szczególnie niebezpiecznych dla użytkowników ruchu drogowego i uwzględnianie ich przy planowaniu modernizacji i remontów.</p>	<p>z Krajową Administracją Skarbową (dawna służba celna): na terenie naszego miasta zorganizowano 3 wspólne akcje, w wyniku których ujawniono 2 przypadki wyczerpujące znamiona czynu karno-skarbowego typu sprzedaż tytoniu lub alkoholu poza akcyzą.</p>
<p>Cel strategiczny C.6 Kształtowanie kapitału społecznego poprzez rozwój różnych form aktywności obywatelskiej.</p>	
<p>C.6.1 Utrzymanie i rozwój form obywatelskiej partycypacji w zarządzaniu Miastem (budżet obywatelski, zasada konsultacji społecznej, publiczne debaty nad budżetem i dokumentami strategicznymi, wspieranie lokalnych inicjatyw itp.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PS/Bp/05 – Partycypacja społeczna (wydatковано w 2021 r. – 50 169,26 zł), • PZS/BIK/B/016 – Współpraca ze społecznością lokalną 59 904,00 zł. <p>Pozostałe zadania realizowane w ramach zadań bieżących oraz organizacji pozarządowych.</p>

<p>C.6.2 Tworzenie, zwłaszcza w dzielnicach na obrzeżach miasta, centrów aktywności obywatelskiej, służących debatom społecznym i inicjowaniu lokalnych działań.</p>
<p>C.6.3 Określanie w perspektywie kilkuletniej programów wspierania organizacji pozarządowych, by zagwarantować ciągłość finansowania ich zadań.</p>
<p>C.6.4 Utrzymanie stałej formy Forum Organizacji Pozarządowych, by w sposób partnerski uzgadniać z nim kierunki i zasady rozwoju Miasta.</p>
<p>C.6.5 Utrzymanie formy inkubatora organizacji pozarządowych i centrum wolontariatu, wspierając przez to skuteczność działań społecznych.</p>
<p>C.6.6 Stwarzanie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego w mieście.</p>
<p>C.6.7 Nowoczesna i trwała struktura dostępu do informacji, w tym o zasobach i wydarzeniach kulturalnych miasta i regionu, na bazie sieci miejskich bibliotek publicznych.</p>

Obszar D. CENTRUM

Cel strategiczny D.1 Rozwój akademickiego ośrodka oddziałującego na rozwój regionu.	
D.1.1 Przygotowanie przez uczelnie i uzgodnienie z Miastem zakresu wsparcia dla rozwoju ośrodka akademickiego.	Realizowane w ramach zadań bieżących wydziałów UM oraz jednostek podległych, w tym w ramach wyodrębnionej kwoty na program „Akademicka Częstochowa”
D.1.2 Wspieranie sieci współpracy uczelni częstochowskich z ośrodkami naukowymi w Polsce i innych krajach europejskich.	
D.1.3 Pomoc w zaadaptowaniu się studentów i zatrudnianych pracowników naukowych przybyłych z innych krajów.	
D.1.4 Preferowanie uczelni lokalnych przy zamawianiu badań i opracowań dotyczących Częstochowy i regionu częstochowskiego.	
D.1.5 Wspieranie rozwoju kultury studenckiej.	
Cel strategiczny D.2 Tworzenie w partnerstwie uczelni i przedsiębiorstw rynkowych centrów badawczo-rozwojowych i form transferu technologii o znaczeniu ponadregionalnym.	
D.2.1 Utworzenie, w partnerstwie z uczelniami, Ośrodka Badań Regionalnych prognozującego i monitorującego kierunki rozwoju i zmiany w kształtowaniu specjalizacji gospodarczych.	Realizowane według zadań statutowych i możliwości materialnych ARR
D.2.2 Utworzenie, partnerstwie z uczelniami, Centrum Edukacji Nauk Ścisłych i Technicznych kształcącego nowoczesne kadry i budującego	

<p>etos częstochowskiego inżyniera - wysokiej klasy specjalisty, wynalazcy, projektanta, naukowca.</p>	
<p>D.2.3 Promowanie różnorodnych form współpracy dużych podmiotów gospodarczych z województwa śląskiego z uczelniami częstochowskimi.</p>	
<p>D.2.4 Inicjowanie i zachęcanie uczelni do aktywności w ramach regionalnych klastrów gospodarczych.</p>	
<p>D.2.5 Wsparcie powstawania centrów badawczo-rozwojowych ukierunkowanych na współpracę z regionalnymi podmiotami gospodarczymi, zgodnie z prognozowanymi rozwojowymi specjalnościami gospodarczymi.</p>	
<p>Cel strategiczny D.3 Kreowanie wysokiej jakości oferty kulturalnej.</p>	
<p>D.3.1 Utrzymanie wysokiego poziomu placówek kulturalnych miasta (biblioteki, domu kultury, filharmonii, galerii sztuki, muzeum, ośrodka kultury, teatru); wsparcie ich aktywnej obecności w krajowym i europejskim obiegu kultury (udział w festiwalach, przeglądach, prezentacjach itp).</p>	<p>Realizowane według możliwości finansowych przez podległe miastu placówki kultury: Teatr Miejski im. A. Mickiewicza, Filharmonia Częstochowska im B. Hubermana, Miejska Galeria Sztuki, Muzeum Częstochowskie, OPK „Gaude Mater”, Miejski Dom Kultury.</p> <p>Żadne zadanie nie zostało ujęte w WPF z ramienia IZ na 2021 rok.</p> <p>KPS miał wydatki remontowe, które były wykonane w 2021 r. Były to wydatki bieżące, nie były wpisane do WPF.</p>

<p>D.3.2 Wykreowanie, przynajmniej kilku dużych wydarzeń kulturalnych (tj. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Sakralnej „Gaude Mater”, Festiwal Violinistyczny im B. Hubermana, Międzynarodowe Triennale Sztuki „Sacrum” itp.) by stały się świadectwem potencjału kulturalnego miasta.</p>	
<p>D.3.3 Wsparcie dla rozwoju szkolnictwa artystycznego.</p>	
<p>D.3.4 Promowanie i wspieranie środowiskowych inicjatyw kulturalnych, takich jak utworzenie Muzeum Monet i Medali im Jana Pawła II, Muzeum Produkcji Zapałek, autorskich galerii plastycznych.</p>	
<p>D.3.5 Wsparcie dla wydawnictw promujących w kraju częstochowską literaturę i krytykę kulturalną.</p>	
<p>D.3.6 Organizacja dużych wydarzeń z zakresu kultury popularnej lub sportowych promujących miasto.</p>	
<p>Cel strategiczny D.4 Wypełnienie historycznej misji Miasta z Jasną Górą, poprzez rozwój i poprawę jakości usług kierowanych wobec pielgrzymów i turystów.</p>	
<p>D.4.1 Dążenie do wpisania zespołu klasztornej Jasnej Góry wraz z jego otoczeniem na listę Dziedzictwa Światowego UNESCO.</p>	<p>Zadanie realizowane w wydatkach bieżących UM oraz nadzorowanej przez samorządy Częstochowskiej Organizacji Turystycznej.</p>

<p>D.4.2 Współpraca promocyjna z Klasztorem Jasnogórskim uwypuklająca wartość przechowywanych w Sanktuarium zasobów dziedzictwa kulturowego i historycznego.</p>
<p>D.4.3 Wspieranie rozwoju bazy schronisk młodzieżowych, hosteli i innych miejsc noclegowych nakierowanych na przyjmowanie zorganizowanych grup młodzieży szkolnej odwiedzających Klasztor Jasnogórski w ramach programów edukacyjnych.</p>
<p>D.4.4 Utrzymywanie działań zapewniających wysokie poczucie bezpieczeństwa u osób odwiedzających Częstochowę.</p>
<p>D.4.5 Wzmocnienie form ochrony krajobrazowej otoczenia Jasnej Góry i historycznego centrum miasta, w tym eliminacja „krzykliwych” form reklamy, estetyczne dostosowanie kolorystyki i architektury ulokowanych tam obiektów, eliminacja obiektów substandardowych.</p>
<p>D.4.6 Wspieranie oferty turystycznej, kulturalnej, rekreacyjnej uzupełniającej atrakcyjność pobytu pielgrzymów na Jasnej Górze.</p>

<p>D.4.7 Współpraca z samorządami subregionu częstochowskiego, z innymi instytucjami świeckimi i kościelnymi, z organizacjami pozarządowymi, na rzecz utrzymania i promocji europejskiego fenomenu kulturowego jakim jest kilkunastowieczna tradycja pieszego pielgrzymowania na Jasną Górę.</p>	
<p>Cel strategiczny D.5 Tworzenie zintegrowanego systemu komunikacji zbiorowej obsługującej mieszkańców subregionu.</p>	
<p>D.5.1 Utworzenie systemu stałego monitoringu codziennej migracji mieszkańców subregionu częstochowskiego do pracy i szkół</p>	<p>Realizowane w ramach zadań WPF wpisanych w celu A. Realizowane przez MPK w ramach porozumienia z sąsiadującymi z Częstochową gminami.</p>
<p>D.5.2 Integracja różnych form komunikacji pasażerskiej zbiorowej (komunikacja kolejowa, autobusowa miejska, autobusowa podmiejska, przewozy busami itp.), w tym wprowadzenie normy</p>	
<p>D.5.3 Utworzenie centrów przesiadkowych dogodnie łączących różne formy komunikacji pasażerskiej.</p>	
<p>D.5.4 Uzgodnienie podstawowego standardu pojazdów przeznaczonych do obsługi komunikacji pasażerskiej zbiorowej, w tym narzucenie</p>	
<p>Cel strategiczny D.6 Rozwijanie współpracy z samorządami subregionu w zakresie planowania przestrzennego, ochrony środowiska, realizacji Regionalnych Inwestycji Terytorialnych oraz promocji turystycznej.</p>	

<p>D.6.1 Utrzymanie i instytucjonalizacja Klubu Wójtów, Burmistrzów, Prezydentów i Starostów Ziemi Częstochowskiej jako przedstawicielstwa samorządów Subregionu Północnego Województwa Śląskiego.</p>	<p>Realizowane w ramach pracy Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Subregionu Północnego Województwa Śląskiego.</p> <p>Zadanie wpisane do WPF:</p> <ul style="list-style-type: none"> - RIT Plan Działań Pomocy Technicznej - Realizacja Planu Działań Pomocy Technicznej w ramach RPO WSL w latach 2015-2023, realizacja 2015-2023, koszt 3 706 532 zł, limit w 2021 r. – 660 079 zł
<p>D.6.2 Wprowadzenie zasady wzajemnych uzgodnień między jednostkami samorządowymi działań oddziałujących na rozwój subregionu (w tym istotniejszych planów zagospodarowania przestrzennego, planów ważniejszych inwestycji liniowych: dróg, infrastruktury medialnej oraz inwestycji rzutujących na zmiany w krajobrazie, dokumentów strategicznych itp.).</p>	
<p>D.6.3 Realizacja i monitoring efektów przyjętej w Subregionie Strategii Regionalnych Inwestycji Terytorialnych.</p>	
<p>D.6.4 Opracowanie i przyjęcie wspólnego programu ochrony przeciwpowodziowej Subregionu, obejmującego także niezbędny zakres współdziałania przy ograniczaniu skutków innych katastrof naturalnych (huraganowe wiatry, opady gradu lub śniegu, pożary lasów,</p>	

susze itp.)

D.6.5 Współpraca przy promocji atrakcyjności
turystycznej i inwestycyjnej Subregionu.

D.6.6 Współpraca przy budowie infrastruktury IT i
budowie społeczeństwa informacyjnego
w Subregionie.

ZAŁĄCZNIK NR 2										
Lp	Nazwa wskaźnika / Jednostka miary	Źródło	Wartość wskaźnika							
			Rok bazowy	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wskaźniki ogólne										
1	Przyrost naturalny na 1000 ludności / (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	-4,1	-4,4	-4,39	-4,87	-5,48	-5,65	b.d.	b.d.
2	Wskaźnik migracji na 1000 mieszkańców / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	-3,5		-2,7	-2,6	-3,7	-3,7	b.d.	b.d.
3	Migracje na pobyt stały gminne - saldo migracji gminnych wewnętrznych / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	-723	-728	-659	-629	-887	-826	b.d.	b.d.
4	Migracje na pobyt stały gminne - saldo migracji zagranicznych / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	-96		48	51	68	69	b.d.	b.d.
5	Gęstość zaludnienia - ludność na 1 km ² / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	1441	1 429	1 416	1 405	1 392	1 380	b.d.	b.d.
Wskaźniki obciążenia demograficznego										
6	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	60,8	63,3	65,6	68,5	71,2	73,8	b.d.	b.d.

7	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	149,8	156,3	162	167	172,3	177,2	b.d.	b.d.
8	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	36,5	38,6	40,6	42,8	45	47,2	b.d.	b.d.
9	Dochody budżetu miasta per capita / zł (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	4 555,20	4 841,61	5 036,89	5 325,35	5 660,19	6 263,64	b.d.	b.d.
10	Dochody własne budżetu per capita / zł (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	2 409,92	2 634,82	2 643,13	2 746,78	2 969,54	3 203,49	b.d.	b.d.
11	Dochody z udziału w podatku PIT per capita / zł (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	959,54	1 067,45	1 128,07	1 227,91	1 367,50	1 502,79	b.d.	b.d.
12	Pracujący ogółem / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	73 525	71 082	73 887	75 102	77 225	79 513	b.d.	b.d.
13	Stopa bezrobocia rejestrowanego / % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	11,2	8,5	6,2	4,5	3,7	2,9	4,2	b.d.
14	Produkt krajowy per capita / zł (rok bazowy 2013)	Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	36 349,00	39 907	41 796	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Obszar A. Przestrzeń										
A.1 Wprowadzanie ładu przestrzennego, tworzącego warunki zdrowego i bezpiecznego życia, poprawiającego funkcjonalność i estetykę miasta.										

1	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem / % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	17,5	20,8	22,7	22,7	22,7	25,6	b.d.	b.d.
2	Obszary prawnie chronione / ha (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	1 012	1 012	1 012	1 012	1 012	1 012	b.d.	b.d.
3	Wielkość zagospodarowanych obszarów zielonych na terenie miasta / ha (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	487,33	486,8	505,09	505,46	492,92	474,86	b.d.	582,22
4	Wielkość zagospodarowanych obszarów zielonych na obszarze dzielnic: Śródmieście, Stare Miasto, Ostatni Grosz, Raków (obszar wskazany do rewitalizacji) /ha (rok bazowy 2015)	Dane Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Urzędu Miasta Częstochowy	22,65	22,65	22,81	22,81	23,1	b.d.	b.d.	b.d.
A.2 Rozwój zrównoważonego transportu miejskiego.										
5	Stan techniczny dróg publicznych (całkowita długość, wymagająca remontu, wskaźnik dekapitalizacji):	* - dane po aktualizacji przez MZDiT								
a		Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	46,4	46,4	46,4	46,4	46,4	46,4	46,4	b.d.

	drogi krajowe (całkowita długość) / km (rok bazowy 2015)									
b	drogi krajowe (wymagająca remontu) / km (rok bazowy 2015)	Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	22,5	16,4	16,1 15,4*	14,5	14,5	14,5	14,5	b.d.
c	drogi krajowe (wskaźnik dekapitalizacji) / % (rok bazowy 2015)	Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	48,5	35,3	34,7 33,2*	31,3	31,3	31,3	31,3	b.d.
d	drogi wojewódzkie (całkowita długość) / km (rok bazowy 2015)	Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	20,5	20,5	20,5	20,5	19,6	19,6	19,6	b.d.
e	drogi wojewódzkie (wymagająca remontu) / km (rok bazowy 2015)	Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	12,4	12,4	12,1	12,1	9,9	9,9	9,9	b.d.
f	drogi wojewódzkie (wskaźnik dekapitalizacji) / % (rok bazowy 2015)	Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	60,5	60,5	59,0	59,0	50,5	50,5	50,5	b.d.
g	drogi powiatowe (całkowita długość) / km (rok bazowy 2015)	Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	129,4	129,8 129,4*	129,4	129,4	132,0	132,0	132,0	b.d.
h	drogi powiatowe (wymagająca remontu) / km (rok bazowy 2015)	Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	75,0	73,4	69,0 73,4*	69,2	70,2	69,2	67,7	b.d.

i	drogi powiatowe (wskaźnik dekapitalizacji) / % (rok bazowy 2015)	Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	58,0	56,5 56,7*	53,3 56,5*	53,5	53,2	52,4	50,5	b.d.
j	drogi gminne (całkowita długość) / km (rok bazowy 2015)	Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	453,6	456,6 455,6*	455,6	456,7	457,0	459,0	461,0	b.d.
k	drogi gminne (wymagająca remontu) / km (rok bazowy 2015)	Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	346,0	337,0	332,6 335,6*	333,4	330,6	324,6	316,4	b.d.
l	drogi gminne (wskaźnik dekapitalizacji) % (rok bazowy 2015)	Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	76,3	73,8 73,9*	72,6 73,7*	73,0	72,3	70,7	68,6	b.d.
ł	ogółem (całkowita długość) / km (rok bazowy 2015)	Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	649,9	653,3 651,9*	651,9	653,0	655,0	657,0	659,0	b.d.
m	ogółem (wymagająca remontu) / km (rok bazowy 2015)	Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	455,9	439,2	429,8 436,5*	429,2	425,2	418,2	408,5	b.d.
n	ogółem (wskaźnik dekapitalizacji) / % (rok bazowy 2015)	Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	70,1	67,2 67,4*	65,9 66,9*	65,7	64,9	63,6	62,0	b.d.
6	Pomiary ruchu pojazdów na									

	drogach krajowych ogółem (średni dobowy ruch roczny SDRR):										
a	Kruszyna – Częstochowa / poj./dobę (rok bazowy 2015)	https://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/w/wyniki-generalnego-pomiaru-ruchu_21637//WYNIKI_GPR2015_DK.pdf	35 414	rok bazowy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
b	Częstochowa – Poczesna / poj./dobę (rok bazowy 2015)	https://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/w/wyniki-generalnego-pomiaru-ruchu_21637//WYNIKI_GPR2015_DK.pdf	48 493	rok bazowy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
c	Kłobuck – Częstochowa / poj./dobę (rok bazowy 2015)	https://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/w/wyniki-generalnego-pomiaru-ruchu_21637//WYNIKI_GPR2015_DK.pdf	10 434	rok bazowy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
d	Błachownia – Częstochowa / poj./dobę (rok bazowy 2015)	https://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/w/wyniki-generalnego-pomiaru-ruchu_21637//WYNIKI_GPR2015_DK.pdf	11 455	rok bazowy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
e	Częstochowa – Janów / poj./dobę (rok bazowy 2015)	https://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/w/wyniki-generalnego-pomiaru-ruchu_21637//WYNIKI_GPR2015_DK.pdf	4 489	rok bazowy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
f	Rędziny – Częstochowa / poj./dobę (rok bazowy 2015)	https://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/w/wyniki-generalnego-pomiaru-ruchu_21637//WYNIKI_GPR2015_DK.pdf	7 525	rok bazowy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
7											

	Ilość pojazdów zarejestrowanych w Częstochowie:									
a	ogółem / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	138 500	141 955	146 875	151 170	156 314	162 066	b.d.	b.d.
b	samochody osobowe / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	110 209	113 250	117 480	121 160	125 268	129 365	b.d.	b.d.
c	samochody ciężarowe / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	18 641	18 707	18 992	19 077	19 327	19 853	b.d.	b.d.
8	Pojazdy na 1000 mieszkańców:									
a	samochody osobowe na 1000 ludności / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	478,9	496,3	519,3	540,0	563,5	586,9	b.d.	b.d.
b	samochody ciężarowe na 1000 ludności / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	86,9	87,7	89,9	91,9	95,9	102,5	b.d.	b.d.
9	Wypadki drogowe na 100 tys. ludności/osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	201,6	146,8	189,6	168,5	147,1	143,7	b.d.	b.d.
10	Długość ścieżek rowerowych na terenie miasta / km (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	51	65	67,1	69	75,7	78,2	b.d.	b.d.
11	Wskaźnik: ścieżki rowerowe na 10 tys. km kw./ km (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	3193,3	4069,9	4 201,4	4320,3	4 739,80	4 896,40	b.d.	b.d.
12	Liczba osób korzystających z	Miejski Zarząd Dróg i Transportu w Częstochowie	0	rok bazowy	0	0	0	0	0	19163-liczba

	usług centrum przesiadkowego / osoba (rok bazowy 2015)											pasażerów w autobusach i tramwajach
A.3 Rewitalizacja zaniedbanych obszarów mieszkalnych i terenów przemysłowych.												
13	Wskaźniki podstawowe z Diagnozy obszaru zdegradowanego MPR											
a	Wielkość obszaru terenów przemysłowych, zmodernizowanych z przeznaczeniem pod nowe inwestycje	-	-	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	ok. 30ha
A.4 Rozwój budownictwa mieszkaniowego i dobrej jakości usług bytowych.												
14	Liczba oddanych budynków mieszkalnych ogółem / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	188	186	220	246	250	273	270	b.d.		
15	Liczba oddanych budynków wielomieszkaniowych / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	7	3	9	6	12	11	13	13		
16	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (budynki o dwóch mieszkańach oraz budynki o trzech i więcej)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	61,8	62	62,2	62,4	62,6	62,8	b.d.	b.d.		

	mieszkaniach) /m2 (rok bazowy 2014)									
17	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę /m2 (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	26,3	26,7	27,1	27,6	28	28,5	29,2	b.d.
18	Mieszkania na 1000 mieszkańców / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	426,2	431,0	436,5	441,8	448,1	454,6	463	b.d.
19	Mieszkania oddane do użytkowania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	122	108	180	219	258	327	374	b.d.
20	Liczba oddanych do użytkowania lokali socjalnych / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	339	580	b.d	b.d	b.d	b.d.	b.d.	b.d.
21	Liczba funkcjonujących mieszkań chronionych / szt. (rok bazowy 2015) * dotyczy mieszkań dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie	6*	rok bazowy	6*	6*	6*	6*	6*	6*
22	Mieszkania wyposażone w instalacje:									
a	wodociągi / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	96 637	96 895	97 300	97 695	98 165	98 761	99324	b.d.
b	ustęp / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	95 334	95 592	95 997	96 392	96 862	97 458	98022	b.d.
c			93 691	93 949	94 354	94 753	95 225	95 821	96385	b.d.

	łazienka / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl								
d	gaz z sieci / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	71 807	71 978	72 237	72 573	72 983	73 259	75650	b.d.
e	centralne ogrzewanie/ szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	83 348	83 643	84 077	84 479	84 984	85 580	86144	b.d.
23	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności:									
a	wodociągi / % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	96,2	96,3	96,3	96,3	96,3	96,4	96,4	b.d.
b	kanalizacja / % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	87,7	87,9	88	88,1	88,2	88,4	88,3	b.d.
c	gaz sieciowy /% (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	73,3	73,2	73,1	73,1	73,2	73,1	75,1	b.d.
24	Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań:									
a	wodociąg /% (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	98,5	98,5	98,5	98,5	98,6	98,6	98,6	b.d.
b	łazienka % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	95,5	95,5	95,6	95,6	95,6	95,6	95,7	b.d.
c	centralne ogrzewanie % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	85,0	85,1	85,1	85,2	85,3	85,4	75,1	b.d.
A.5 Ochrona zasobów przyrodniczych i poprawa jakości środowiska przez ograniczanie emisji zanieczyszczeń i hałasu.										
25	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	208 397	208 778	208 931	209 329	209 575	209 065	211194	b.d.
26	Odpady wytwarzane w ciągu roku ogółem	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	194,6	249,9	231	361,5	353,4	297,9	207,6	b.d.

	/tys. T (rok bazowy 2014)									
27	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku, ogółem / t (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	67 171,86	66 691,86	76 546,80	80 679,77	72 330,46	66 161,50	58981,24	b.d.
28	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca / kg (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	290,1	291,1	336,8	358,1	323,9	299	269	b.d.
29	Zużycie wody na potrzeby przemysłu / dam3 (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	2 879	4 223	3 372	4 788	1 780	1 804	1788	b.d.
30	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	221 462	219 658	217 834	216 114	214 154	212 427	209609	b.d.
31	zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca / m3 (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	37	36,8	36,7	36,5	37,6	40,4	37,8	b.d.
32	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej / osoba	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	201 908	200 582	199 134	197 705	196 124	194 821	192109	b.d.
33	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej / km	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	562	577,8	580,4	583,6	587,1	593,8	593,5	b.d.
34	Średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego PM10 (stanowisko)	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, http://www.katowice.pios.gov.pl	48	45	40	42	40	34	31	b.d.

	pomiarowe ul. Armii Krajowej) (norma 40 ug/m3) / ug/m3 (rok bazowy 2014)									
35	Średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego PM2,5 (stanowisko pomiarowe ul. Armii Krajowej) (norma 26 ug/m3) / ug/m3 (rok bazowy 2014)	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, http://www.katowice.pios.gov.pl	45	32	b.d	b.d	b.d.	b.d	b.d.	b.d.
36	Ozon (stanowisko pomiarowe ul. Baczyńskiego) (norma 125 ug/m3) / ug/m3 (rok bazowy 2014)	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, http://www.katowice.pios.gov.pl	148	55	46	50	50	51	50	b.d.
37	Średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu (stanowisko pomiarowe ul. Baczyńskiego) (norma 1 ug/m3) / ug/m3 (rok bazowy 2014)	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, http://www.katowice.pios.gov.pl	3	1,5	b.d	b.d	b.d.	b.d	b.d.	b.d.
38	Średnioroczne stężenie dwutlenku siarki (stanowisko pomiarowe ul. Armii Krajowej) (norma 125 ug/m3) / ug/m3 (rok bazowy 2014) - Od 2015 r. norma 20 ug/m3	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, http://www.katowice.pios.gov.pl	69	11,6	10	11,1	7,6	7,2	b.d.	b.d.

39	Średnioroczne stężenie dwutlenku azotu (stanowisko pomiarowe ul. Armii Krajowej) (norma 40 ug/m3) / ug/m3	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, http://www.katowice.pios.gov.pl	19	39	36	36	37	39	32	b.d.
A.6 Poprawa efektywności energetycznej miasta.										
40	Liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	98 385	99 768	98 641	100 289	100 513	100 393	100954	b.d.
41	Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca) / kWh (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	704,84	708,35	712,04	740,79	747,42	756,87	780,97	b.d.
42	Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych / m3 (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	124,40	127,0	130,7	b.d	b.d	b.d	b.d.	b.d.
43	Zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych / m3 (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	37	36,8	36,7	36,5	37,6	40,4	57,6	b.d.
44	Liczba obiektów publicznych należących do miasta w których przeprowadzono termomodernizację / szt. (rok bazowy 2015)	Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych Urzędu Miasta Częstochowy	0	rok bazowy	7	9	9	1	7	9

45	Liczba budynków mieszkalnych zarządzanych przez jednostkę miejską w których przeprowadzono termomodernizację / szt. (rok bazowy 2015)	Biuro Gospodarki Lokalowej i Usług Komunalnych Urzędu Miasta Częstochowy	15	rok bazowy	7	10	5	2	5	3
Obszar B. Praca										
1	Wielkość terenów w Częstochowie objętych przez Specjalne Strefy Ekonomiczne / ha (rok bazowy 2015)	Wydział Funduszy Europejski i Rozwoju Urzędu Miasta Częstochowy	118,9	rok bazowy	118,9	118,9	118,9	118,9	118,9	118,9
2	Wielkość wyznaczonych, przygotowanych planistycznie i infrastrukturalnych pod potrzeby inwestora terenów inwestycyjnych / ha (rok bazowy 2015)	Wydział Funduszy Europejski i Rozwoju Urzędu Miasta Częstochowy	36,5	rok bazowy	36,5	36,5		550 P, 547 U (tereny już zagospodar. i przeznaczone dla nowych inwestorów w pod produkcję i usługi	550 P, 547 U (tereny już zagospodar. i przeznaczone dla nowych inwestorów w pod produkcję i usługi	550 P, 547 U (tereny już zagospodar. i przeznaczone dla nowych inwestorów w pod produkcję i usługi
3	Liczba podmiotów gospodarczych korzystających z pomocy publicznej Miasta związanej z tworzeniem nowych miejsc pracy / szt. (rok bazowy 2015)	Wydział Podatków i Opłat Urzędu Miasta Częstochowy	51 -50	rok bazowy	77	111	b.d.	~~124~~ 121 (za cały okres funkcjonowania ulg	123 (za cały okres funkcjonowania ulg	124

4	Liczba miejsc pracy utworzonych w podmiotach korzystających z pomocy publicznej Miasta na ten cel / szt. (rok bazowy 2015)	Wydział Podatków i Opłat Urzędu Miasta Częstochowy	72	rok bazowy	182	130	b.d.	561 585 (za cały okres funkcjonowania ulg)	586 (za cały okres funkcjonowania ulg)	590
			263							
5	Podmioty gospodarki narodowej ogółem / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	26 667	26 744	26 671	26 707	26 314	26 626	27 081	b.d.
6	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Częstochowie / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	19 725	19 480	19 085	18 909	19 106	19 276	19 606	b.d.
7	Liczba spółek prawa handlowego zarejestrowanych w KRS / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	2 844	2 951	3 264	3 463	3 001	3 094	3 175	b.d.
8	Liczba spółek prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	468	474	497	519	434	467	493	b.d.
9	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach / mln zł (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	953,9	667,7	790,3	967,6	1317,8	1659,8	1055,9	b.d.
10			10 642,7	11 019,6	11490,0	11146,8	12034,8	11679,9	12757,1	b.d.

	Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach / mln zł (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl								
11	Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca) / zł (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	46 248	48 294	50 790	49 679	54 140	52 986	b.d.	b.d.
12	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto / zł	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	3 526,81	3 644,53	3 743,93	3 954,16	4 222,51	4 547,34	4875,71	b.d.
13	Liczba uczniów szkół zawodowych (Szkoly średnie zawodowe razem) / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	5 677	5 640	5 763	5 793	5 833	7 372	1650	b.d.
14	Liczba absolwentów średnich szkół zawodowych (Szkoly średnie zawodowe razem) / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	1 120	1 129	1 293	1 251	1 228	1 231	1360	b.d.
15	Zdawalność egzaminu maturalnego w średnich szkołach zawodowych / % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	68,2	69,6	73,3	72,2	78,1	b.d.	b.d.	b.d.
16	Zdawalność egzaminu zawodowego / % (rok bazowy 2014)	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie, www.oke.jaworzno.pl	75,8	rok bazowy	75,9	81,7	84,6	80,7	74,2	73,3

C. Społeczność										
C.1 Poprawa warunków zdrowotnych życia w mieście.										
1	Liczba osób w wieku do 18 lat dotkniętych schorzeniami:									
a	zaburzenia refrakcji i akomodacji oka / osoba (rok bazowy 2014)	Wydział Zdrowia Urzędu Miasta Częstochowy na podstawie danych Wydziału Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach – stan zdrowia mieszkańców województwa Śląskiego 2014 – powiaty/m. Częstochowa	1 273,00	1 486	1 474	1 388	1 396	1 375	b.d.	b.d.
b	zniekształcenia kręgosłupa / osoba (rok bazowy 2014)	Wydział Zdrowia Urzędu Miasta Częstochowy na podstawie danych Wydziału Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach – stan zdrowia mieszkańców województwa Śląskiego 2014 – powiaty/m. Częstochowa	1 274,00	1 171	1 141	1 049	1 051	1 022	b.d.	b.d.
c	dychawica oskrzelowa / osoba (rok bazowy 2014)	Wydział Zdrowia Urzędu Miasta Częstochowy na podstawie danych Wydziału Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach – stan zdrowia mieszkańców województwa Śląskiego 2014 – powiaty/m. Częstochowa	1 105,00	1 469	1 441	1 425	1 489	1 511	b.d.	b.d.
d	otyłość / osoba (rok bazowy 2014)	Wydział Zdrowia Urzędu Miasta Częstochowy na podstawie danych Wydziału Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach – stan zdrowia mieszkańców województwa Śląskiego 2014 – powiaty/m. Częstochowa	421,00	658	596	603	572	568	b.d.	b.d.
2			11,83	12,00	12,38	13,00	13,3	13,05	15,17	b.d.

	zgony na 1000 ludności (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl								
3	zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych / promil (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	5,6	2,9	3,3	3,3	3,4	6,72	2,55	b.d.
4	zgony z powodu nowotworów ogółem na 100 tys. ludności (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	311	323,9	334,4	346,6	b.d.	b.d.	340,8	b.d.
5	zgony osób z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. ludności (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	563,6	539,5	586,5	596,1	b.d.	b.d.	591,2	b.d.
6	Schorzenia osób w wieku powyżej 19 lat:									
a	choroby układu krążenia / osoba (rok bazowy 2014)	Wydział Zdrowia Urzędu Miasta Częstochowy na podstawie danych Wydziału Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach – stan zdrowia mieszkańców województwa Śląskiego 2014 – powiaty/m. Częstochowa.	26 207	22 850	23 566	23 828	23 231	25 017	b.d.	b.d.
b	choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej / osoba (rok bazowy 2014)	Wydział Zdrowia Urzędu Miasta Częstochowy na podstawie danych Wydziału Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach – stan zdrowia mieszkańców województwa Śląskiego 2014 – powiaty/m. Częstochowa.	5 455	5 461	5 718	5 732	6 392	6 751	b.d.	b.d.
c			7 535	7 479	7 393	7 163	6 977	7 474	b.d.	b.d.

	cukrzyca / osoba (rok bazowy 2014)	Wydział Zdrowia Urzędu Miasta Częstochowy na podstawie danych Wydziału Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach – stan zdrowia mieszkańców województwa Śląskiego 2014 – powiaty/m. Częstochowa.								
d	przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa / osoba (rok bazowy 2014)	Wydział Zdrowia Urzędu Miasta Częstochowy na podstawie danych Wydziału Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach – stan zdrowia mieszkańców województwa Śląskiego 2014 – powiaty/m. Częstochowa.	4 470	4 349	4 379	4 463	4 443	4 893	b.d.	b.d.
e	nowotwory złośliwe (rok bazowy 2014)	1 062* *ostatnie dane dotyczące zachorowań na nowotwory złośliwe					1 015	1 908	b.d.	b.d.
7	Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności / szt. (rok bazowy 2015)	Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności	12 895	13 342	11 722	11 516	12 047	12 681	10 322	11459
a	do 16 roku życia / szt. (rok bazowy 2015)	Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności	935	969	1 085	1 170	1 289	1 194	1 166	1204
b	powyżej 16 roku życia / szt. (rok bazowy 2015)	Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności	11 960	12 373	10 637	10 346	10 758	11 487	9 156	10255
8	Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych									
a	ogółem / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	6 174	b.d.	7 248	b.d.	6 826	b.d.	7108	b.d.
b	do 18 roku życia/osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	4 074	b.d.	5 097	b.d.	4 541	b.d.	4926	b.d.

C.2 Zagwarantowanie wszystkim mieszkańcom dostępności do form zorganizowanej opieki nad dziećmi i do usług edukacyjnych dobrej jakości.

9	Liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych / miejsce (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	200	353	398	238	321	319	400	b.d.
10	Wskaźnik uprzedzkolnienia dzieci 3-5 lat % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	87,9	93,8	87,4	90,0	94,7	93,7	94	b.d.
11	Wskaźnik uprzedzkolnienia dzieci w wieku 3 - 4 lat % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	82,8	88,	83,9	86,5	92,7	91,6	90,1	b.d.
12	Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych; szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	20	20	19	19	19	19	18	b.d.
13	Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych; szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi) / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	5	4	3	3	4	3	3	b.d.
14	Uczniowie przypadający na 1 oddział w gimnazjach; gimnazja dla dzieci i młodzieży bez	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	23	23	23	23	23	-	-	-

	specjalnych) / osoba (rok bazowy 2014)									
15	Uczniowie przypadający na 1 oddział w gimnazjach; gimnazja dla dzieci i młodzieży specjalne) / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	6	5	5	5	5	-	-	-
16	Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach ogólnokształcących; licea ogólnokształcące dla młodzieży bez specjalnych) / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	27	27	27	27	27	27	27	b.d.
17	Uczniowie przypadający na 1 oddział w zasadniczych szkołach zawodowych; zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży specjalne / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	9	9	6	5	5	-	-	-
18	Uczniowie przypadający na 1 oddział w zasadniczych szkołach zawodowych; szkoły specjalne	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	6	6	6	5	4	4	4	b.d.

	przysposabiające do pracy zawodowej / osoba (rok bazowy 2014)										
19	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego (język polski, przedmioty przyrodnicze, język angielski):										
a	język polski / % (rok bazowy 2015)	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie, www.oke.jaworzno.pl	65,22	rok bazowy	72,69	70,74	69,92	63,79	-	-	
b	historia i wiedza o społeczeństwie / % (rok bazowy 2015)	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie, www.oke.jaworzno.pl	65,37	rok bazowy	58,77	60,98	61,24	61,02	-	-	
c	matematyka / % (rok bazowy 2015)	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie, www.oke.jaworzno.pl	49,42	rok bazowy	49,12	46,94	52,06	41,92	-	-	
d	przedmioty przyrodnicze / % (rok bazowy 2015)	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie, www.oke.jaworzno.pl	51,34	rok bazowy	53,57	53,05	57,34	49,39	-	-	
e	język angielski na poziomie podstawowym / % (rok bazowy 2015)	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie, www.oke.jaworzno.pl	69,84	rok bazowy	69,48	70,58	72,94	70,81	-	-	
20	Zdawalność egzaminu maturalnego w szkołach pogimnazjalnych ogólnokształcących / % (rok bazowy 2015)	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie, www.oke.jaworzno.pl	75,8	rok bazowy	86,10	85,83	88,65	89,15	81,92	85,9	
21	Średni wynik egzaminu maturalnego										
a			65,6		59,56	59,66	60,39	52,41	53,48	56,1	

	język polski / % (rok bazowy 2015)	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie, www.oke.jaworzno.pl		rok bazowy						
b	matematyka / % (rok bazowy 2015)	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie, www.oke.jaworzno.pl	54,2	rok bazowy	54,53	52,58	54,11	56,5	49,66	55,74
c	język angielski podstawowy / % (rok bazowy 2015)	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie, www.oke.jaworzno.pl	78,3	rok bazowy	71,26	72,49	73,8	72,86	70,3	76,92
22	Zdawalność egzaminu maturalnego w szkołach pogimnazjalnych zawodowych / % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	68,2	rok bazowy	67,0	63,04	64,61	64,38	70,3	75,1

C.3 Rozwój usług społecznych, przeciwdziałających marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

23	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej:									
a	osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	11 524	10 774	9 686	8 228	7 997	7 722	7196	b.d.
b	z powodu ubóstwa / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	5 085	4891	812	3 927	3 340	3 027	2961	b.d.
c	bezrobocia / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	3 802	3175	651	1 822	1 336	1 048	909	b.d.
d	niepełnosprawności / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	2 900	2797	420	2 851	2 733	2 758	2553	b.d.
e	długotrwałej lub ciężkiej choroby / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	3 222	3355	469	3 215	3 184	3 205	2856	b.d.

f	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	997	1059	120	852	813	748	790	b.d.
g	alkoholizmu / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	262	234	276	204	310	287	221	b.d.
h	narkomanii / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	14	21	6	18	17	19	7	b.d.
i	potrzeby ochrony macierzyństwa / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	221	243	39	184	157	148	118	b.d.
j	bezdolności / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	507	534	71	530	538	526	519	b.d.
24	Liczba rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	387	374	374	365	355	351	b.d.	b.d.
26	Liczba dzieci objętych dożywianiem w szkołach / osoba (rok bazowy 2014)	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie	2 438	2 319	2 021	1 660	1 364	1 101	843	633
			1 982							
27	Liczba osób korzystających z Karty Seniora /	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie	7 243	rok bazowy	8 368	10 339	12 056	13 493	14 905	15330
			7 220							

	osoba (rok bazowy XII 2015)									
28	Liczba osób korzystających z Karty Rodziny Wielodzietnej / osoba (rok bazowy 2015) (** miejska Karta Rodzina +)	Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy	646**	rok bazowy	710**	811**	853**	873**	882**	890**
C.4 Ochrona tożsamości i rozwój kultury lokalnej.										
29	Liczba obiektów zabytkowych korzystających z dotacji miasta na renowację / obiekt (rok bazowy 2015)	Wydział Funduszy Europejskich i Rozwoju Urzędu Miasta Częstochowy/Wydział Administracji Architektoniczno - Budowlanej	3	rok bazowy	2	1	1	1	0	0
30	Liczba zarządzanych przez Miasto obiektów zabytkowych poddanych renowacji / obiekt (rok bazowy 2015)	Wydział Funduszy Europejskich i Rozwoju Urzędu Miasta Częstochowy/Wydział Administracji Architektoniczno - Budowlanej	0	rok bazowy	0	0	0	0	0	1
31	Liczba czytelników w miejskich placówkach bibliotecznych (czytelniczy w ciągu roku) / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	41 663	39684	36 329	35 056	32 799	32 188	26 577	b.d.
32	Frekwencja zwiedzających Muzeum Częstochowskie / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	38 726	34 660	29 954	13 058	17 472	19 781	6 182	b.d.
33	Frekwencja zwiedzających	Wydział Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy	33 447	60746	62 528	60 202	59 083	50 435	12 339	24 156

	Miejską Galerię Sztuki / osoba (rok bazowy 2014)									
34	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach edukacyjnych Miejskiego Domu Kultury / osoba (rok bazowy 2014)	Wydział Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy	9 703	10527	11 984	10 640	1 024	11 796	2 949	406
35	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach Miejskiego Domu Kultury (rok bazowy 2014)	-	-	716	1 334	1 379	1 488	3 085	556	43
36	Liczba wydarzeń kulturalnych w ramach „Aleja, tu się dzieje” / szt. (rok bazowy 2015)	Wydział Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy	141	Rok bazowy	161	138	105	79	0 (covid-19)	Brak kontynuacji projektu
37	Liczba wydarzeń kulturalnych, partnerów organizacyjnych i uczestników „Nocy Kulturalnej” / szt. ®	-	-	38 partnerów	40 partnerów	47 partnerów	40 partnerów 3 651 uczestników	40 partnerów w 3 000 uczestników	Wydarzenie nie zostało zrealizowane zw. na wytyczne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Projekt nie był realizowany
38	Liczba słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku /	Informacja Uniwersytetu Trzeciego Wieku	1 650	rok bazowy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

	osoba (rok bazowy 2015)									
C.5 Umocnienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.										
39	Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:									
a	ogółem / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	5 697	5039	5 167	5 450	5 355	5 539	5 246	5 612
b	kryminalnych / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	3 999	3771	3 140	3 374	3 848	3 942	3 495	3 796
c	gospodarczych / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	1 085	757	1 508	1 509	988	1 052	1 278	1 283
d	drogowych / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	476	387	380	366	358	371	327	359
e	przeciw życiu i zdrowiu / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	194	154	160	169	166	172	110	120
f	przeciwko mieniu / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	2 957	2852	2 523	2 815	2 301	2 468	2 543	2 797
40	Wskaźnik wykrywalności przestępstw:									
a	ogółem / % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	71	67,1	71,8	75,2	73,3	71,4	73,7	65,5
b	kryminalnych / % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	62	60,6	60,6	66,3	67,8	65,5	68	60,2
c	gospodarczych / % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	90	80,2	87,4	88,6	82,7	80,9	81,1	68,7
d	drogowych / % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	97,7	96,9	96,6	97,8	98,6	98,1	98,5	97,5

e	przeciwko życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców / % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	0,84	0,6	0,7	0,75	0,74	0,78	0,5	0,56
f	przeciwko mieniu na 1000 mieszkańców / % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	12,77	12,45	11,1	12,49	10,3	11,15	11,6	12,95
41	Interwencje Straży Miejskiej / szt.	Komenda Straży Miejskiej w Częstochowie	46 002	52 701	45 797	45 449	40 380	34 978	31 225	31 424
42	Wskaźnik interwencji Straży Miejskiej na 1000 mieszkańców / szt.	Komenda Straży Miejskiej w Częstochowie	210	231	202	203	182	159	144	146
C.6 Kształtowanie kapitału społecznego poprzez rozwój różnych form aktywności obywatelskiej.										
43	Liczba organizacji pozarządowych:									
a	stowarzyszeń organizacji społecznych / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	685	712	732	750	684	700	698	
b	fundacji / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	137	164	198	219	218	231	245	
44	Budżet obywatelski:									
a	frekwencja % (rok bazowy 2015)	www. http://konsultacje.czestochowa.pl/	18,31	rok bazowy	9,52	13,2	10,25	8,00	11,35	9,85
b	liczba zgłoszonych wniosków / szt. (rok bazowy 2015)	www. http://konsultacje.czestochowa.pl/	459	rok bazowy	374	526	510	423	455	703
45	Frekwencja w wyborach parlamentarnych i samorządowych:									

a	frekwencja w wyborach samorządowych - Sejmiki wojewódzkie / %	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	41,36	-	-	-	54,24	-	-	-
b	frekwencja w wyborach samorządowych - Rady gmin i rady miast w miastach na prawach powiatu / %	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	41,37	-	-	-	54,24	-	-	-
c	frekwencja w wyborach samorządowych - Wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast - I tura wyborów / % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	41,39	-	-	-	54,24	-	-	-
d	frekwencja w wyborach samorządowych - Wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast - II tura wyborów / % (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	36,31	-	-	-	-	-	-	-
e	Frekwencja w wyborach parlamentarnych – sejm/ % (rok bazowy 2015)	www.parlament2015.pkw.gov.pl	55,06	rok bazowy	-	-	-	65,85	-	-
f	Frekwencja w wyborach parlamentarnych – senat / % (rok bazowy 2015)	www.parlament2015.pkw.gov.pl	55,05	rok bazowy	-	-	-	65,85	-	-

Obszar D. Centrum										
1	Liczba szkół wyższych / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	6	6	6	6	6	5	5	b.d.
2	Liczba studentów szkół wyższych / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	16 784	15 347	14 128	13 607	12 809	12 415	13 178	b.d.
3	Liczba absolwentów – ogółem / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	5 549	5 328	4 620	5 065	3 832	3 236	3 008	b.d.
a	kobiety / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	3 368	3 305	2 733	3 019	2 276	2 009	1 927	b.d.
b	mężczyźni / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	2 181	2 023	1 887	2 046	1 556	1 227	1 081	b.d.
4	Ilość funkcjonujących w Częstochowie centrów badawczo-rozwojowych / szt. (rok bazowy 2015)	Centrum Obsługi Inwestora, Wydział Funduszy Europejskich i Rozwoju	1	rok bazowy	0	0	0	0	0	0
5	Frekwencja widzów Teatru / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	68 813	74 188	75 122	68 468	68 685	64 524	22 804	28 323
6	Frekwencja na koncertach symfonicznych Filharmonii / osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	56 087	54 238	51 347	50 293	42 930	41 569	COVID-19	13 179
7	Liczba występujących i widzów MFMS Gaude Mater / osoba (rok bazowy 2015)	Wydział Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy	7 000	rok bazowy	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	liczba występujących – ok.190, liczba uczestników – 1820

8	Liczba uczniów szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe/ osoba (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	389	377	390	357	328	363	754	b.d.
9	Liczba uczniów szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	177	177	184	257	244	237	b.d.	b.d.
10	Liczba studentów wydziałów artystycznych ®	-	-	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
11	Szacunkowa liczba uczestników największych wydarzeń kulturalnych:									
a	Sylwester / osoba (rok bazowy 2014)	Wydział Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	0	Wydarzenie nie zostało zrealizowane ze względu na stan epidemii
b	Festiwal Off Frytka / osoba	Wydział Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy	5 000	7 000	7 000	8 000	14 000 (przez 2 dni)	7 000	0	Wydarzenie nie zostało zrealizowane ze względu na stan epidemii

c	Europejskie Dni Kultury Ludowej / osoba (rok bazowy 2014)	Wydział Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy	10 000	1 500	1 000	1 000	1 000	1 000	Wydarzenie nie zostało zrealizowane zw. na wytyczne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Wydarzenie nie zostało zrealizowane
d	Dni Samorządu Terytorialnego / osoba (rok bazowy 2014)	Wydział Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy	4 000	2 000	2 000	1 500	2 000	2 000	0	Wydarzenie nie zostało zrealizowane ze względu na stan epidemii
e	Dni Częstochowy / osoba (rok bazowy 2014)	Wydział Kultury, Promocji i Sportu Urzędu Miasta Częstochowy	6 000	5 000	6 000	6 000	6 000 (przez 2 dni)	6 000	90 (wydarzenie odbyło się w Filharmonii z obostrzeniami z Covid-19)	(wydarzenie odbyło się w Filharmonii z obostrzeniami z Covid-19), liczba odbiorców (w tym on-line) – 300

12	Liczba pielgrzymów przybywających na Jasną Górę / osoba	Jasna Góra http://www.jasnagora.com/tematy/Statystyki%20pielgrzymkowe/temat_61	3 600 000	##### #	#####	4 000 000	4 300 000	4 400 000	1 000 000	1 600 000
13	Liczba pielgrzymek przybywających na Jasną Górę / szt.	Jasna Góra http://www.jasnagora.com/tematy/Statystyki%20pielgrzymkowe/temat_61	196	204	233	216	200	190	120	441
14	Liczba pieszych pielgrzymek przybywających na Jasną Górę / szt.	Jasna Góra http://www.jasnagora.com/tematy/Statystyki%20pielgrzymkowe/temat_61	266	267	246	263	255	300	160	220
15	Liczba miejsc noclegowych / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	2 456	2 300	2 814	2 460	2 685	3 096	2 659	2 703
16	udzielone noclegi / szt. (rok bazowy 2014)	Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny w Katowicach, www.stat.gov.pl	237 334	261 926	311 035	326 677	346 325	397 469	b.d.	b.d.
17	Liczba osób dojeżdżających do pracy w Częstochowie / osoba (rok bazowy 2012)	Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego w Wydziale Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego (Analiza powiązań funkcjonalnych na obszarze województwa śląskiego	22 000	18 898	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
		ze szczególnym uwzględnieniem Miasta Częstochowa - dane dot. 2015r.)								
18	Liczba osób dojeżdżających do szkół / osoba (rok bazowy 2012)	Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego w Wydziale Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego (Analiza powiązań funkcjonalnych na obszarze województwa śląskiego	18 000	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
		ze szczególnym uwzględnieniem Miasta Częstochowa - dane dot. 2015r.)								
19	Liczba osób wyjeżdżających do innych gmin do pracy / osoba (rok bazowy 2015)	Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego w Wydziale Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego (Analiza powiązań funkcjonalnych na obszarze województwa śląskiego	-	14 773	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

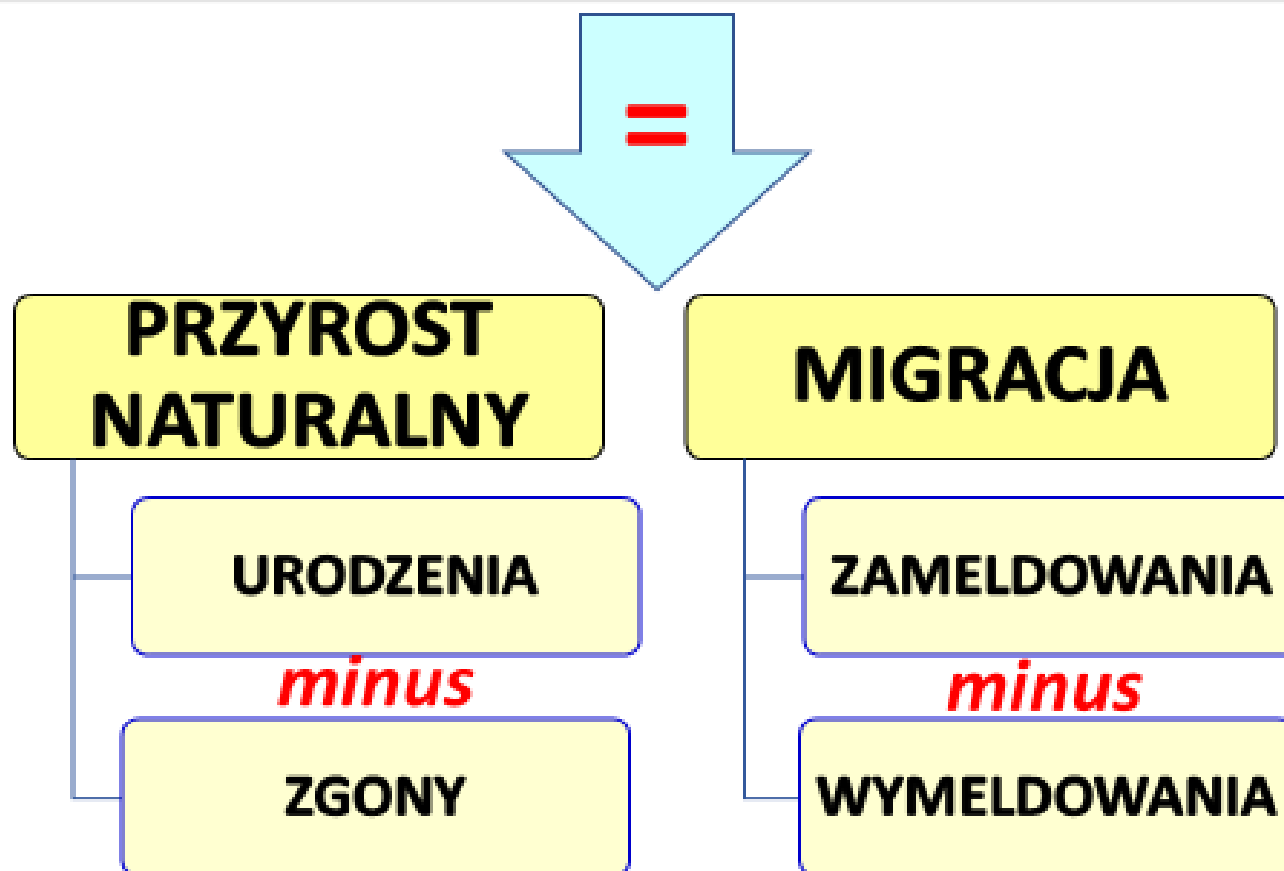

		ze szczególnym uwzględnieniem Miasta Częstochowa - dane dot.2015r.)								
20	Liczba osób wyjeżdżających do innych gmin do szkół / osoba	-	-	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
21	Liczba jednostek samorządowych realizujących Strategię RIT dla Subregionu Północnego w ramach RPOWSL 2014-2020 / JST (rok bazowy 2015)	Wydział Funduszy Europejskich i Rozwoju Urzędu Miasta Częstochowy http://fe.czystochowa.pl/data/other/porozumienie_z_dnia_6_marca_2015r.pdf	34	rok bazowy	34	34	34	34	34	34
22	Liczba projektów zrealizowanych w ramach Strategii Regionalnych Inwestycji Terytorialnych / szt. (rok bazowy 2015)	Wydział Funduszy Europejskich i Rozwoju Urzędu Miasta Częstochowy	0	rok bazowy	0	0	9	7	4	3

**CZĘSTO
CIEŹWA**

2021

LICZBA LUDNOŚCI

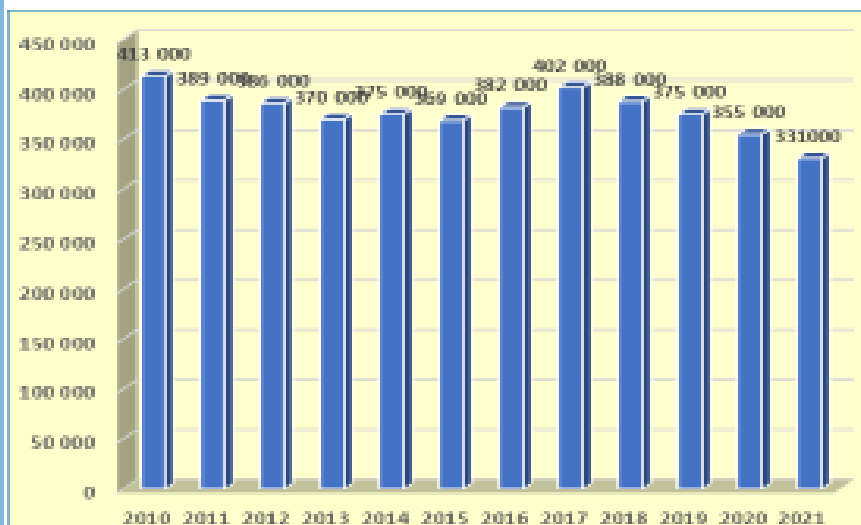

LUDNOŚĆ 2010 - 2021

URODZENIA

URODZENIA W POLSCE

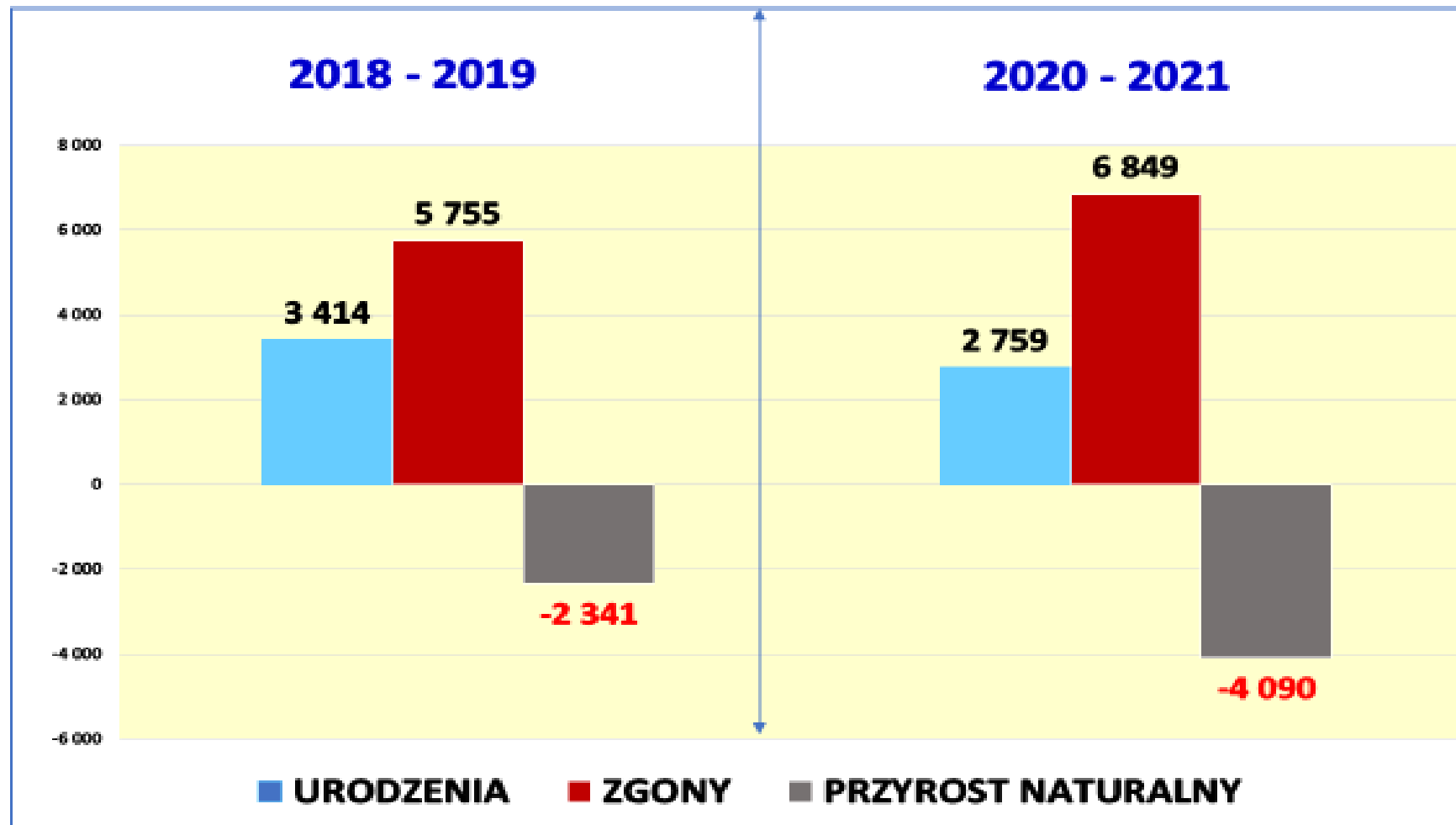
URODZENIA W CZĘSTOCHOWIE

ZGONY

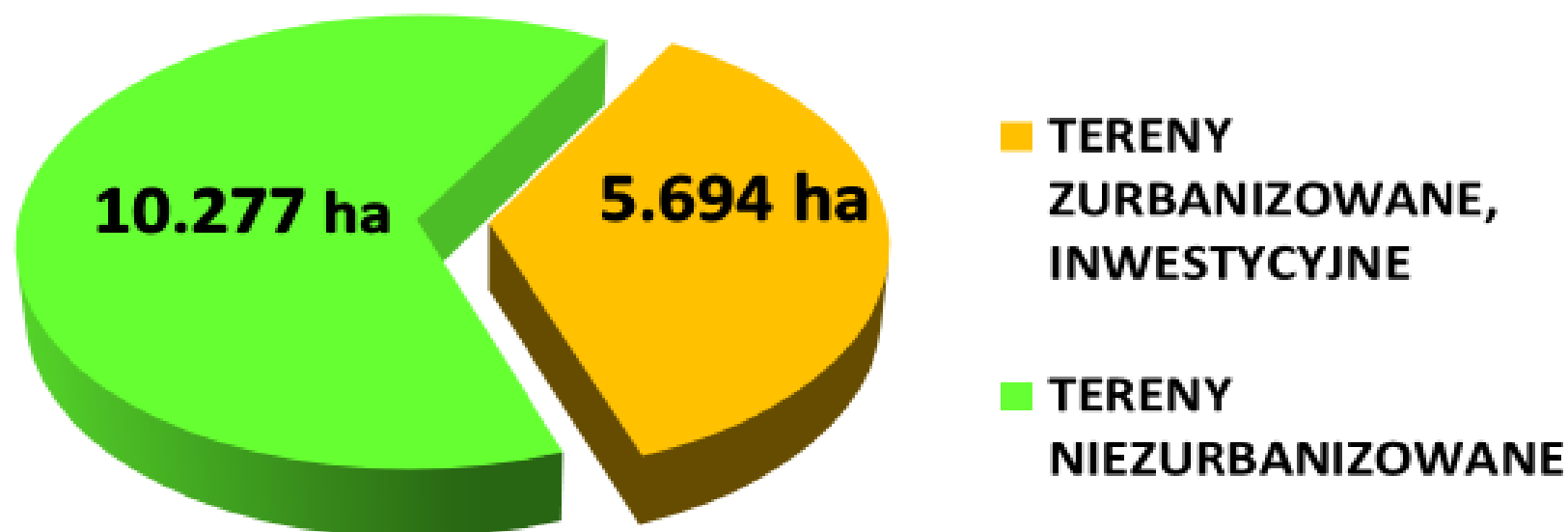

WPŁYW PANDEMII NA PRZYROST NATURALNY W CZESTOCHOWIE

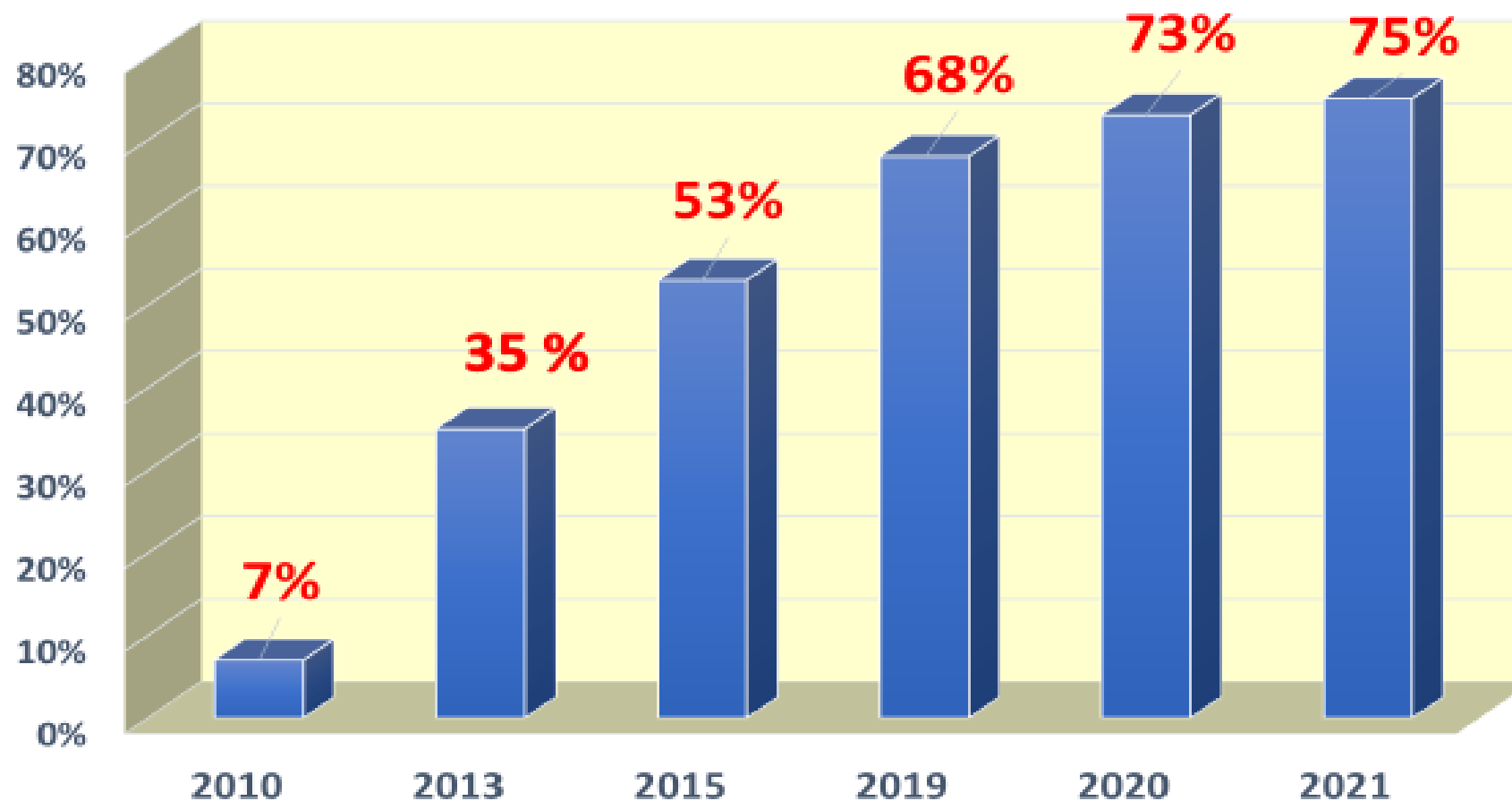
STRUKTURA POWIERZCHNI MIASTA

POWIERZCHNIA OGÓŁEM - **15.971 ha**

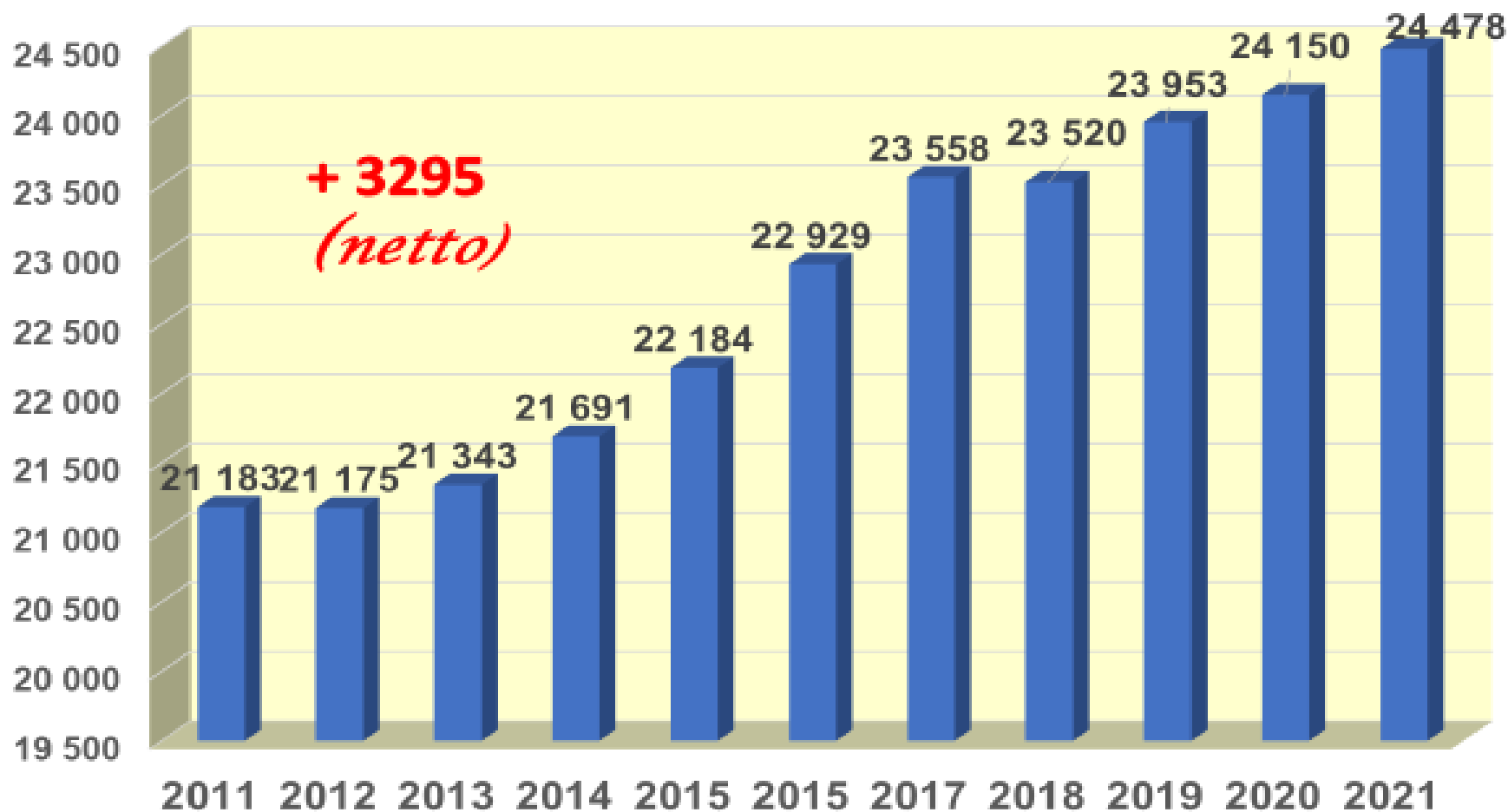

**% POKRYCIA
POWIERZCHNI ZURBANIZOWANEJ - INWESTYCYJNEJ MIASTA
PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

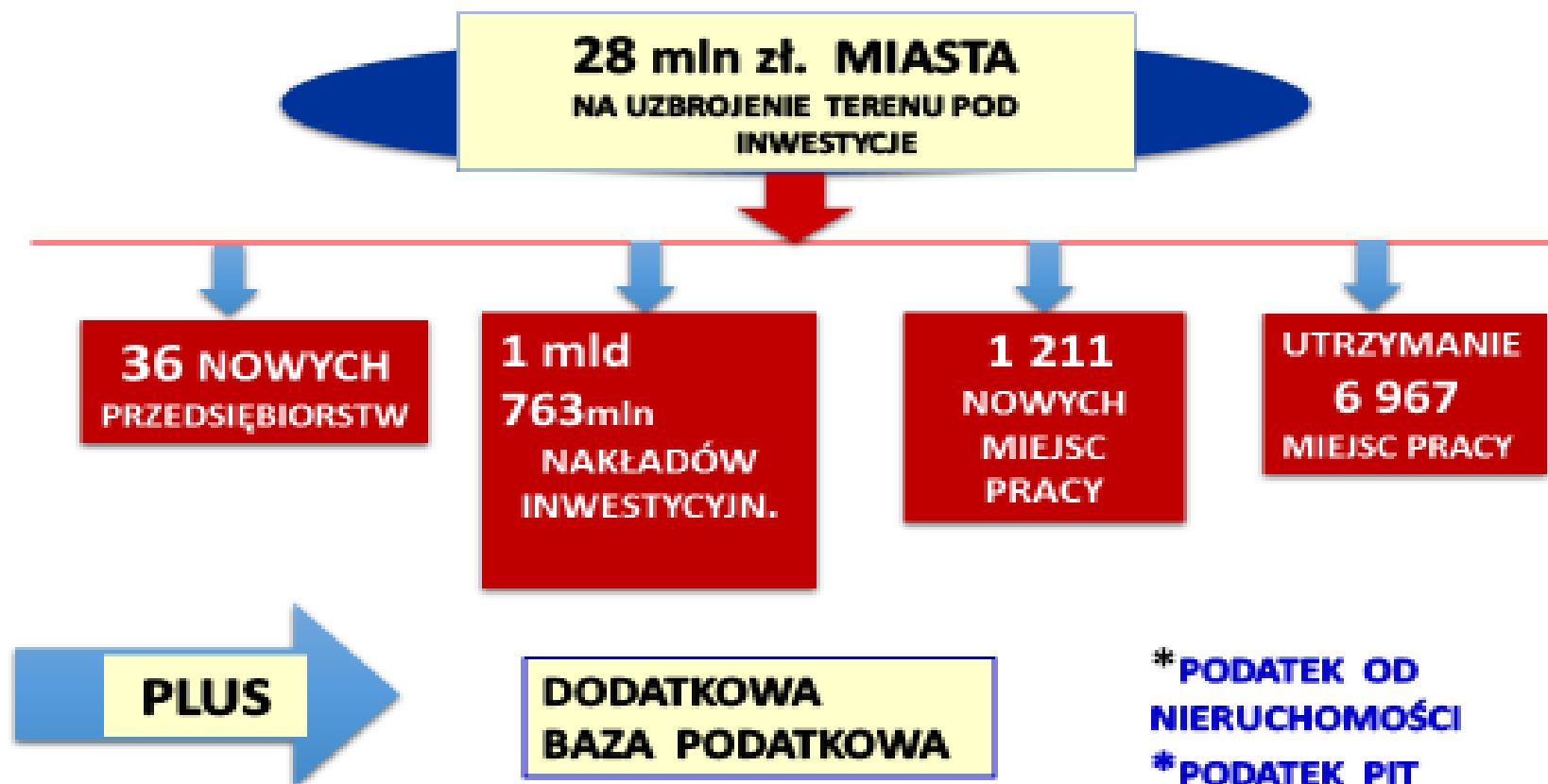
LICZBA PRZEDSIĘBIORSTW

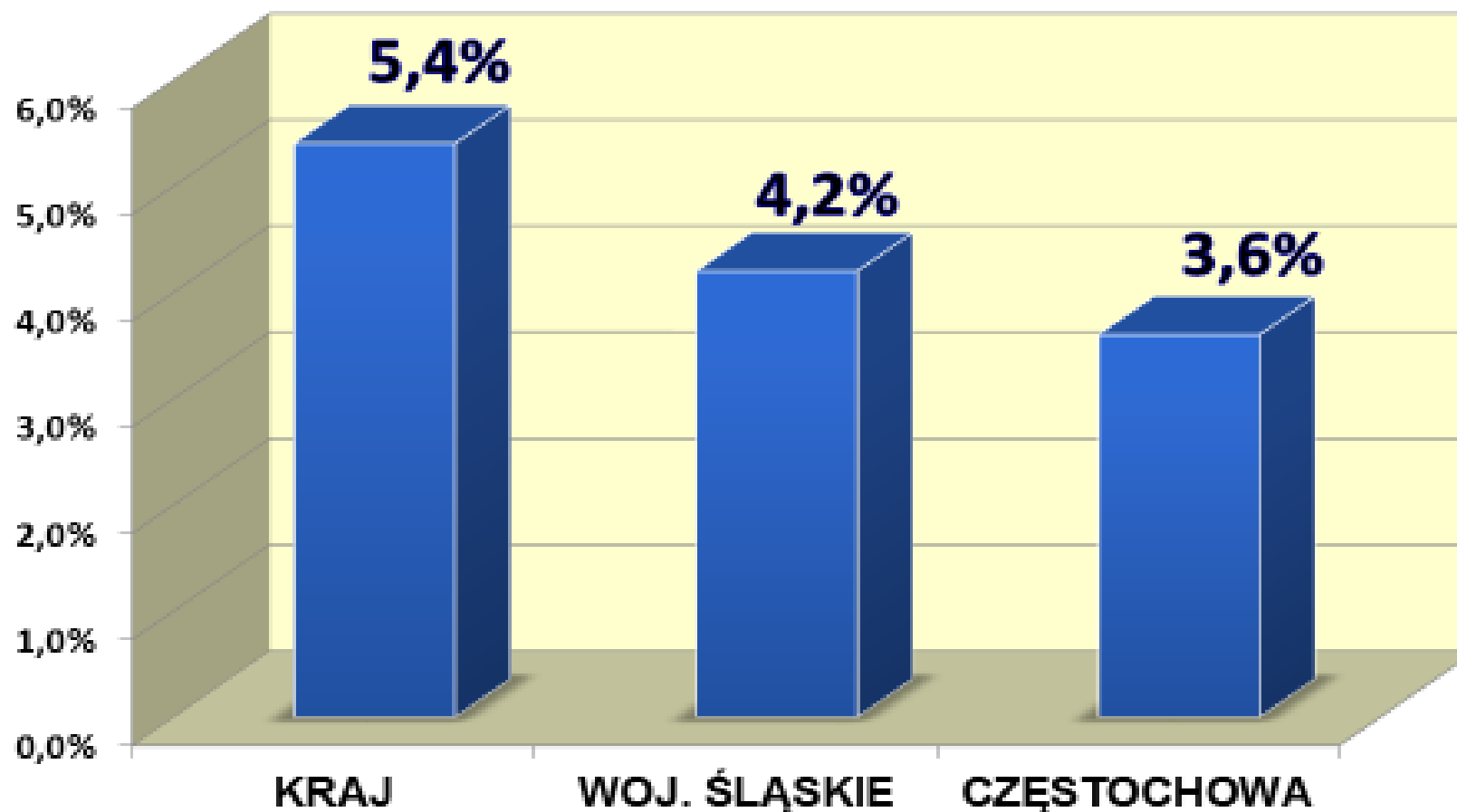
ULGI W PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI

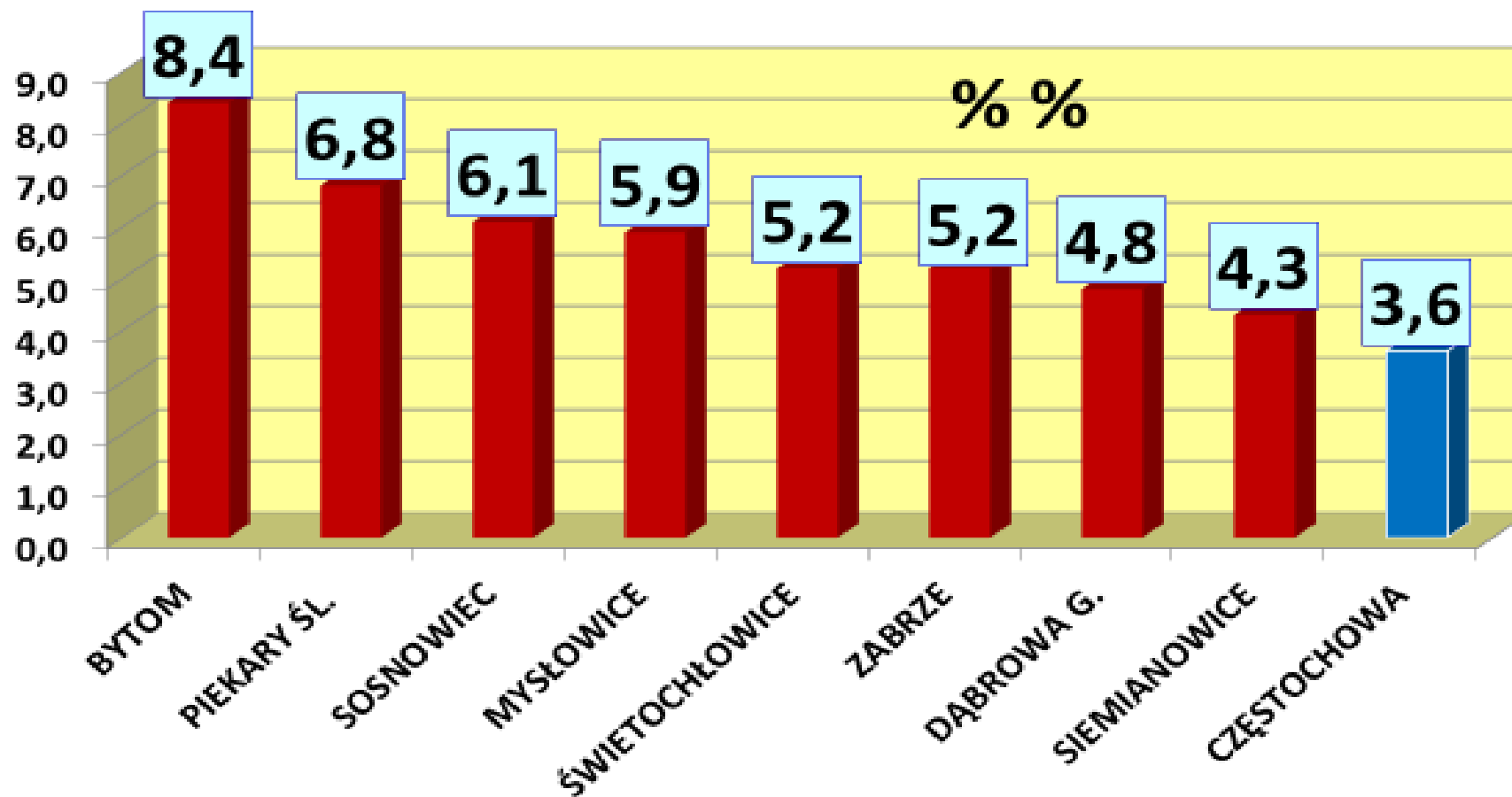
SPECJALNE STREFY EKONOMICZNE

STOPA BEZROBOCIA - 2021r.

STOPA BEZROBOCIA - WOJ. ŚLĄSKIE – 2021r.

INWESTYCJE - 2021r.

172 mln zł.

W
TYM

79 mln zł..

DROGI

= 46 %

INWESTYCJE DROGOWE

PRZEDŁUŻENIE UL. JESIENNEJ DO UL. BÓR WRAZ Z PRZEBUDOWĄ	15,5 mln zł
ODWODNIENIE DZIELNICY PÓŁNOC	12,5 mln zł
PRZEBUDOWA UL. MIROWSKIEJ	9,9 mln zł
BUDOWA ODWODNIENIA ZLEWNI ULICY TR AUGUTTA	8,8 mln zł
PRZEBUDOWA UL. ŻŁOTEJ OD LEGIONÓW DO MIROWSKIEJ	8,6 mln zł
BUDOWA DROGI ŁĄCZĄCEJ UL. JASKROWSKĄ Z UL. WARSZAWSKĄ	6,8 mln zł
PRZEBUDOWA UKŁADU DROGOWEGO W OBRĘBIE AL. NIEPODLEGŁOŚCI	6,5 mln zł
WYMIANA 694 OPRAW OŚWIETLENIOWYCH NA NOWOCZESNE TYPU LED	4,5 mln zł
ROZBUDOWA UL. TADEUSZA BOYA ŻELEŃSKIEGO	3,4 mln zł

INWESTYCJE - ZDROWIE

ZAKUP SPRZETU
MEDYCZNEGO DLA
SZPITALA

• **1 mln 526
tys. zł.**

MODERNIZACJA SZPITALA

• **617 tys. zł.**

REMONTY SZPITALA

• **135 tys. zł.**

INWESTYCJE - OŚWIATA

REMONTY I PRZEBUDOWY SAL
GIMNASTYCZNYCH

168 tys. zł.

BOISKO WIELOFUNKCYJNE

586 tys. zł.

PRZEBUDOWA SANITARIATÓW

726 tys.

INNE WAŻNE INWESTYCJE TO:

PRZEBUDOWA BUDYNKU
RATUSZA STAREJ
CZĘSTOCHOWY

• **27,2 mln zł.**

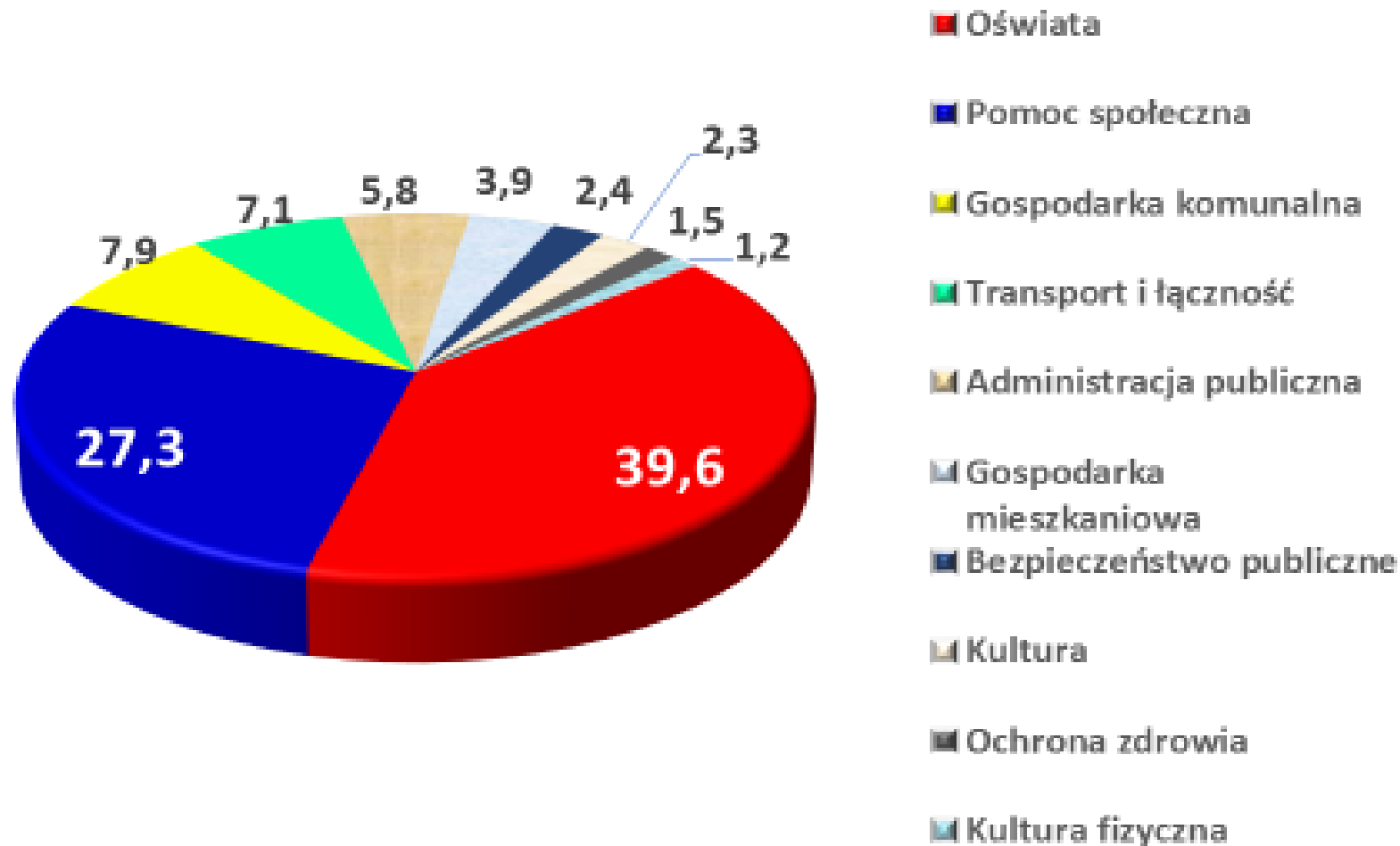
TERMOMODERNIZACJA
OBIEKTÓW PUBLICZNYCH

• **17 mln zł.**

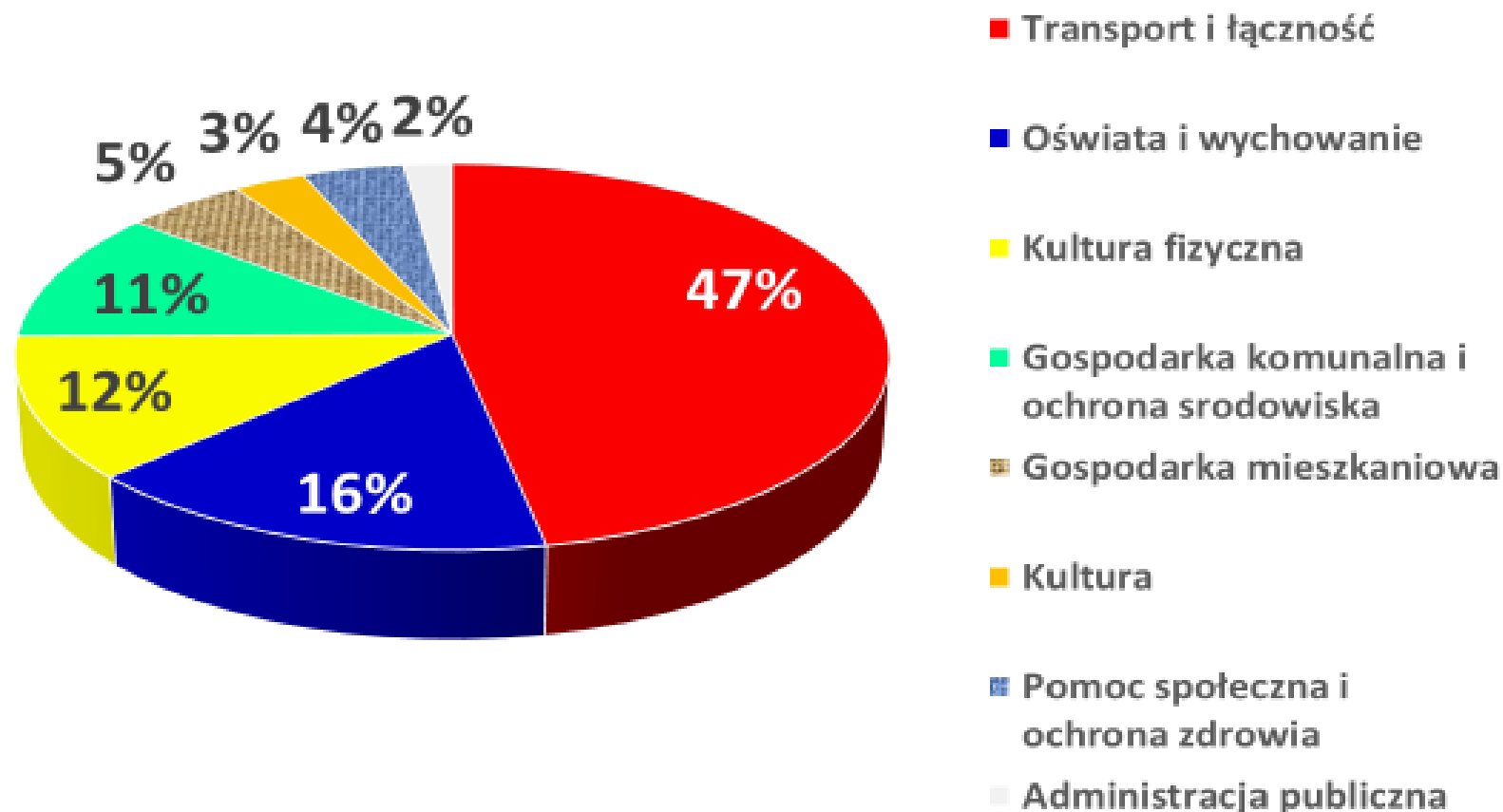
NOWE OŚWIETLENIE
ULICZNE NA KILKUNASTU
ULICACH

2 mln zł.

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH

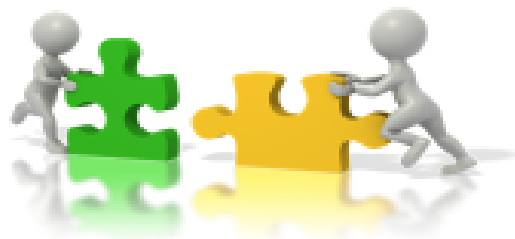

STRUKTURA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH

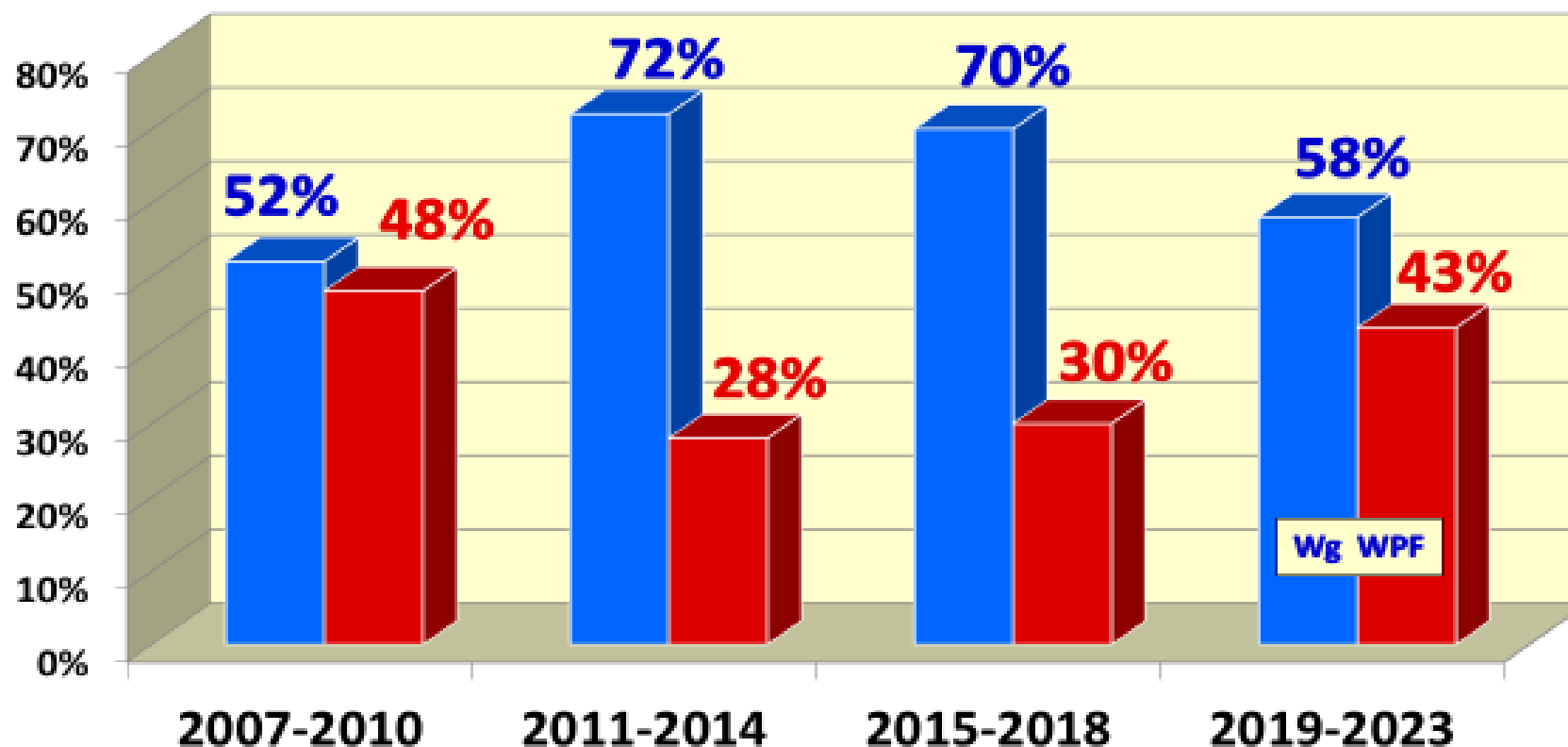
BUDŻET OBYWATELSKI

2021

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA INWESTYCJI W KADENCJACH

■ ŚRODKI WŁASNE I BEZZWROTNE   ■ KREDYT

WYDATKI NA 1 UCZNIĄ

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
<u>FAKTYCZNY KOSZT</u>	9 793	9 848	10 438	11 008	11 800	12 634	13 970
<u>SUBWENCJA NA 1 UCZNIĄ</u>	7 608	7 713	7 739	7 901	8 535	9 106	9 378
<u>DOPLATA BUDŻETU MIASTA DO 1 UCZNIĄ</u>	2 185	2 135	2 699	3 107	3 164	3 528	4 592

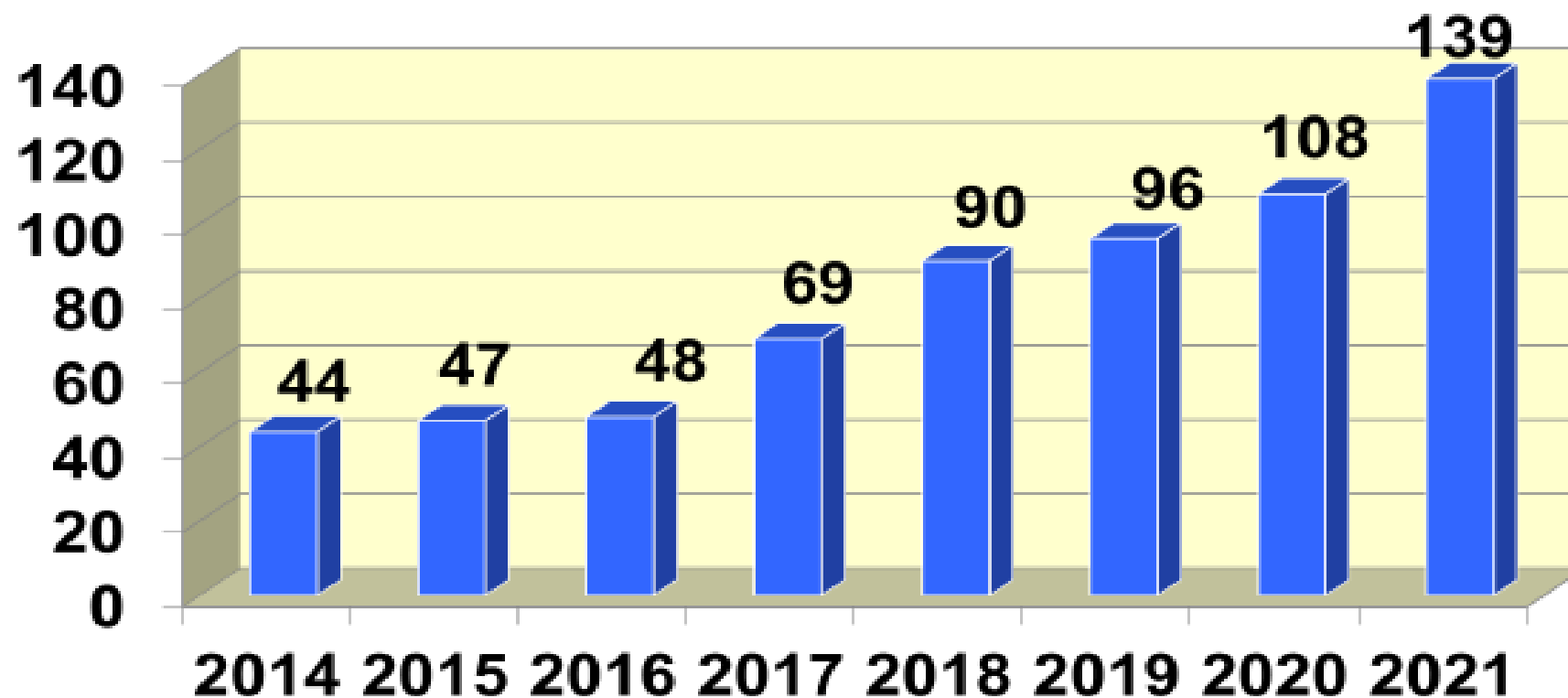

**ŹRÓDŁA
FINANSOWANIA
SZKÓŁ
PROWADZONYCH
PRZEZ MIASTO**

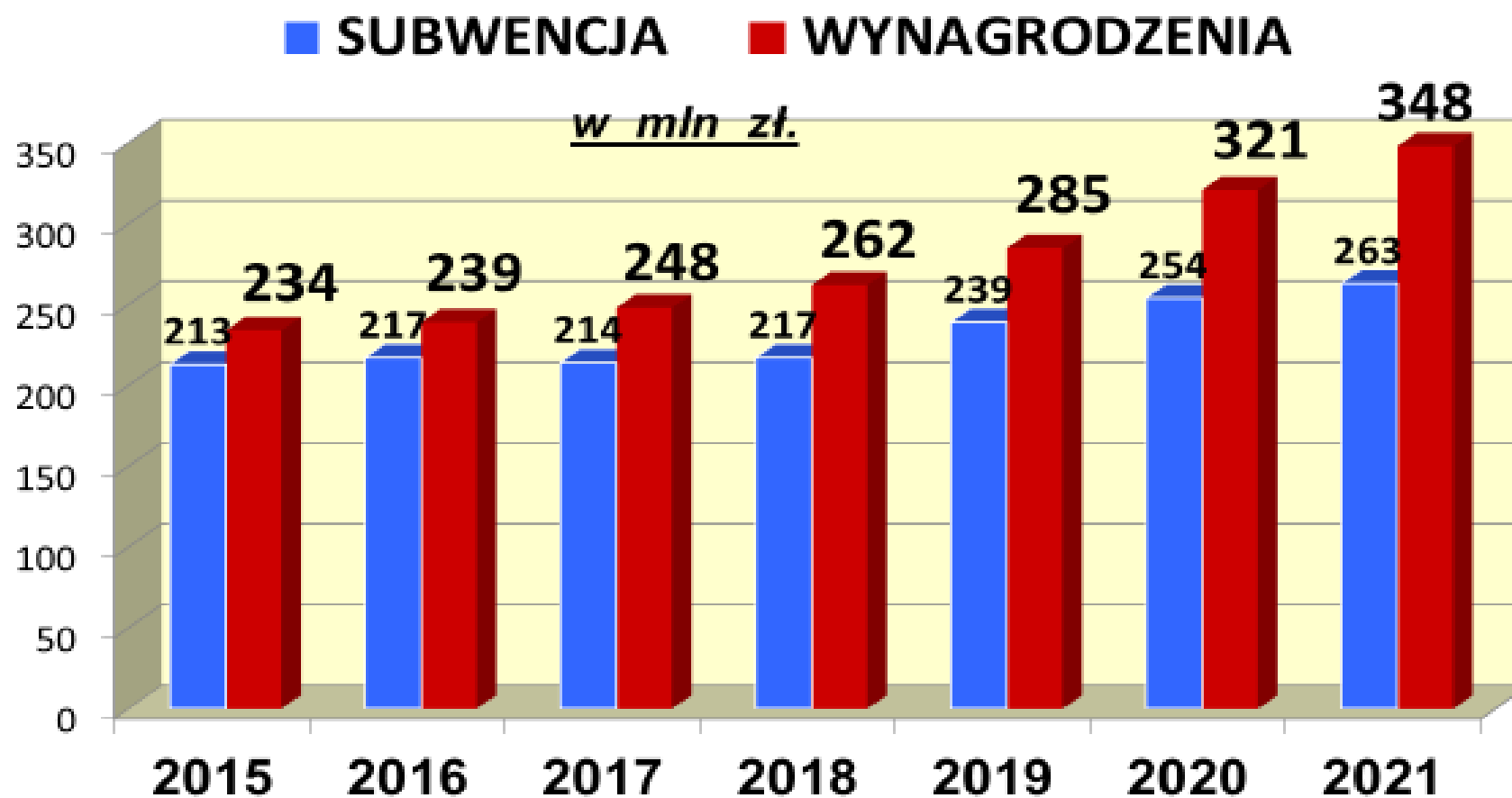
ROK	SUBWENCJA OŚWIATOWA <i>w mln zł.</i>	DOPLATA BUDŻETU MIASTA <i>w mln zł.</i>
2015	213	47
2016	217	48
2017	214	69
2018	217	90
2019	239	96
2020	254	108
2021	263	139
WZROST 2015:2021	WZROST o 23 %	WZROST 296 %

DOPŁATY MIASTA DO SUBWENCJI OŚWIATOWEJ

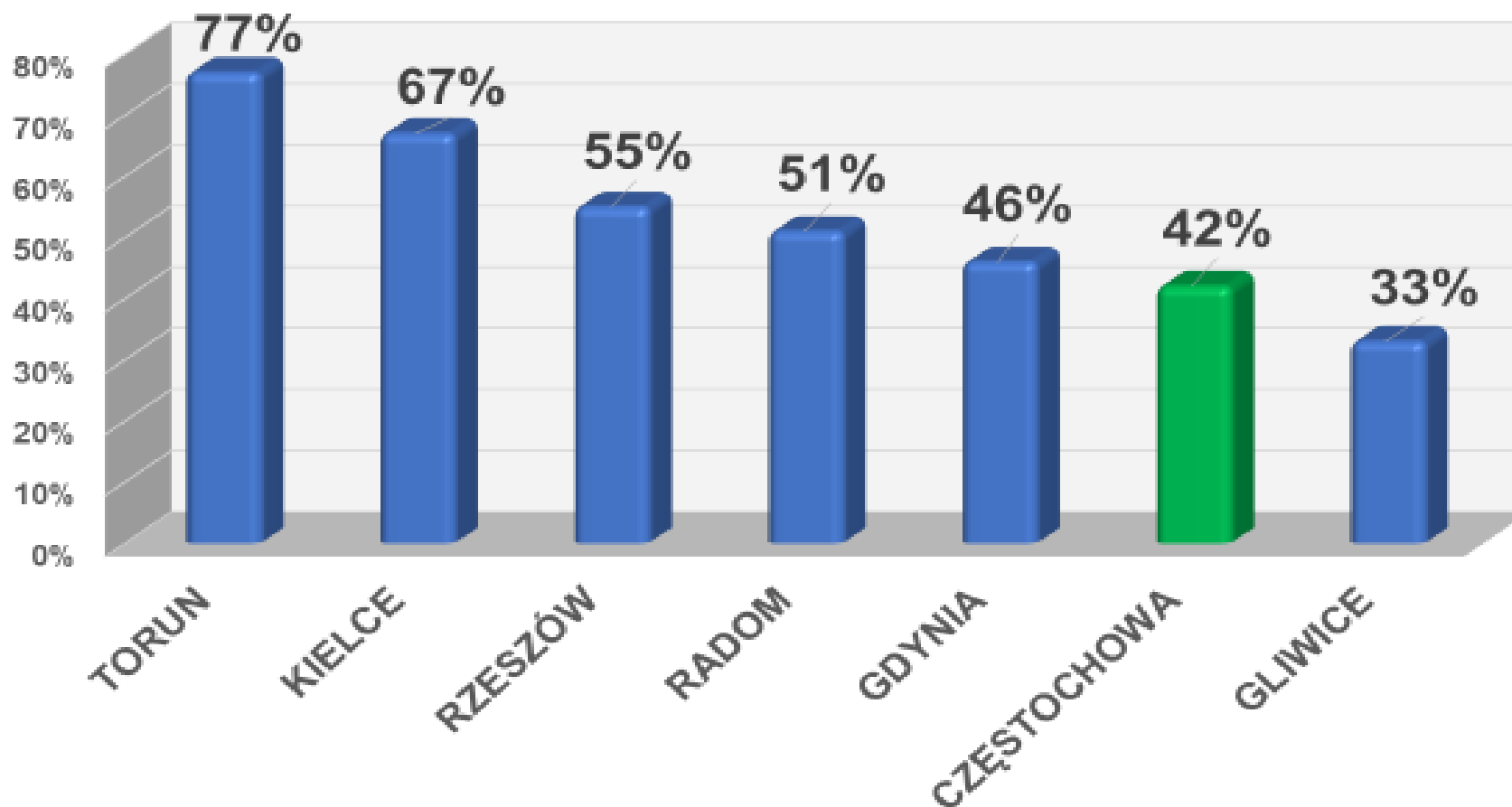
mln zł.

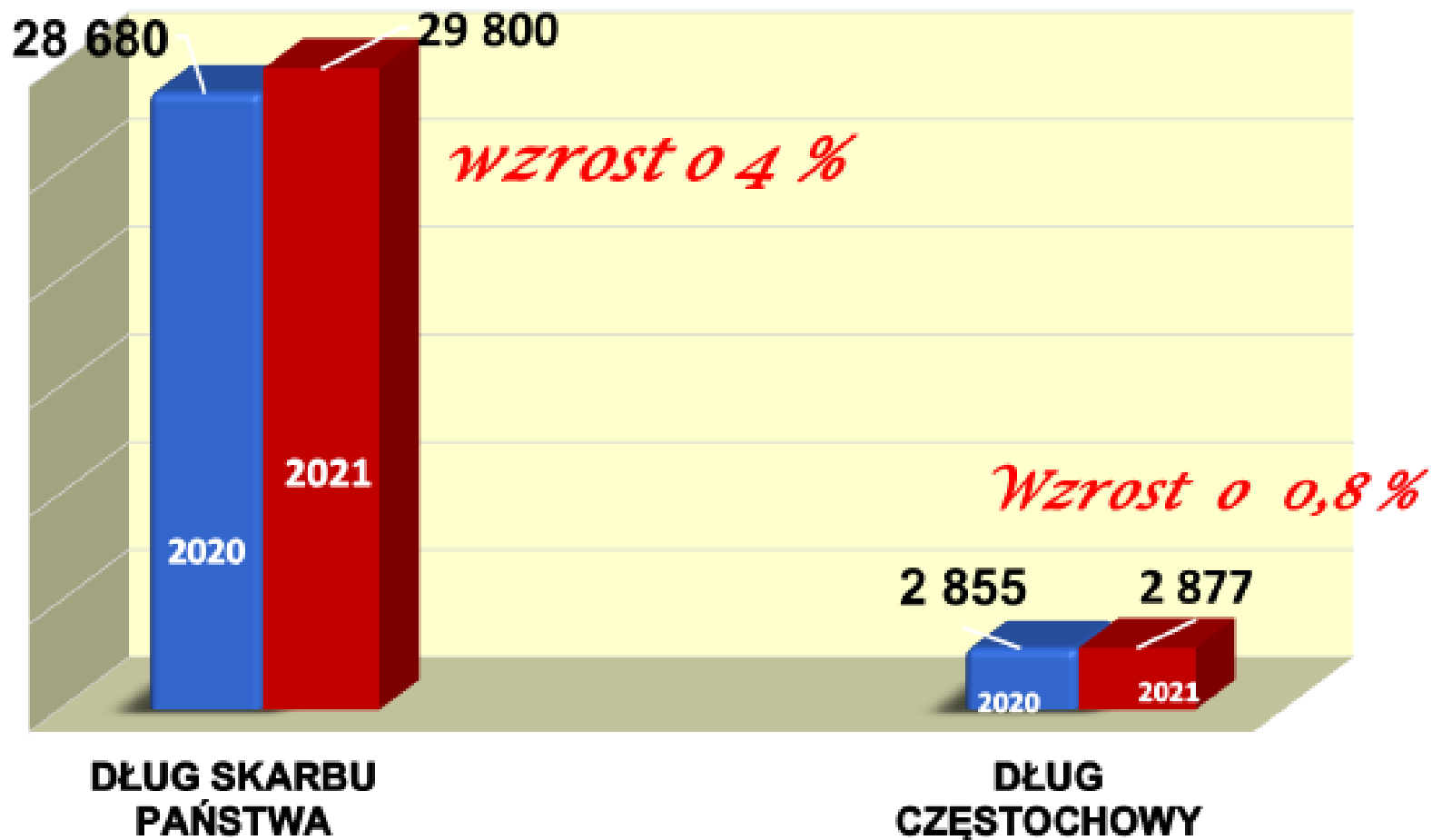
SUBWENCJA NIE POKRYWA NAWET WYDATKÓW NA WYNAGRODZENIA 2015– 2021

% ZADŁUŻENIA BUDŻETÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU - 2021r.

DŁUG NA 1 MIESZKAŃCA 2020-2021r.

RATING MIĘDZYNARODOWY

**AGENCJA FITCH RATINGS POTWIERDZIŁA
MIĘDZYNARODOWE DŁUGOTERMINOWE RATINGI CZĘSTOCHOWY NA POZIOMIE
„BBB+”**

„Zadłużenie netto Częstochowy /.../ Pozostało na umiarkowanym poziomie, stanowiąc 38% dochodów operacyjnych”

„Wydatki sztywne, związane z realizacją zadań obligatoryjnych (takie jak na oświatę, pomoc społeczną, administrację, transport publiczny i świadczenia rodzinne) stanowią około 80% wydatków ogółem Miasta”

„Zakładamy, że wydatki majątkowe w latach 2021 – 2022 pozostaną wysokie w związku z realizacją inwestycji współfinansowanych ze środków unijnych”